THEOLOGIA MYSTICA

PER R. P. F. IOANNEM

A IESV MARIA

CARMELITAM
Discalceatum Hispanum
Calaguritanum.

NEAPOLI Apud Tarquinium Longum. 1607.

Superiorum Permissu:

F. Ferdinandus à S. Maria Præpositus Generalis Congregationis S. Eliæ Carmelitarum Discalceatorum. Opus hoc à R. P. F. Ioanne à Iesu Maria, prædictæ Congregationis Sacerdote professo compositum, & à peritis Theologis perlectum, & commendatum probo, vt de consensu Superiorum, Typis mandetur. Datum Romæ, Cal. Maij 1605.

F. Ferdin. à S. Maria
Præpositus Gener.

Locus † Sigilli.

Opusculum hoc misticæ Theologiæ sapientiam loquitur inter perfectos in misterio absconditã. Nihil in eo reperitur quod ex veræ pietatis, ac Ortodoxæ fidei regula Sanctorumq. Patrũ Placitis sit non profectum.

D. Gabriel Lotterius Cler. Reg. Dep. Vidit.

P. A. Ghibertus Locumtænens.

R. ADMODVM P. N.

FR. FERDINANDO à Santa Maria.

Carmelitarum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Præposito Generali.

Fr. Ioannes à IESV MARIA S.

VMMAE profectò Sapientiæ vertendum est, R. Admodum P. diuinarum affectionũ studio nos mortales rebus immortalibus intentos vacare quẽ

F. Ferdinandus à S. Maria Præpoſitus Generalis Congregationis S. Eliæ Carmelitarum Diſcalceatorum, Opus hoc à R. P. F. Ioanne à Ieſu Maria, prædictæ Congregationis Sacerdote profeſſo compóſitum, & à peritis Theologis perlectum, & commendatum probo, vt de conſenſu Superiorum, Typis mandetur. Datum Romæ, Cal. Maij 1605.

F. Ferdin. à S. Maria Præpoſitus Gener.

Locus † Sigilli.

Opuſculum hoc miſticæ Theologiæ ſapientiam loquitur inter perfectos in miſterio abſconditã. Nihil in eo reperitur quod ex veræ pietatis, ac Ortodoxæ fidei regula Sanctorumq. Patrũ Placitis ſit non profectum.

D. Gabriel Lotterius Cler. Reg. Dep. Vidit.

P. A. Ghibertus Locumtænens.

R. ADMODVM P. N.

FR. FERDINANDO à Santa Maria.

Carmelitarum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Præposito Generali.

Fr. Ioannes à IESV MARIA S.

VMMAE profectò Sapientiæ vertendum est, R. Admodum P. diuinarum affectionũ studio nos mortales rebus immortalibus intentos vacare quẽ

admodum in re nautica summæ prudentiæ tribuitur nauclerum axi intentum esse. Vel sola enim rerum cælestium speculatio periculosæ nauigationis cursum dirigit. Propterea diù, ac impensè optaui opus aliquod aptè digestum in publicum edi, quo Mysticę Theologiæ dignitas, & vtilitas ex parte saltem proderetur: cum auctores antiqui (vt Aristoteles Alexandro in re minùs excelsa respondit) in hoc genere sic scripserint, ac si minimè scripsissent. Platonico quippe more, grandia, & arcana à S. Dionysio Areopagita, sermone sanè grandi, sed ob sublimitatem inaccesso tractata, explanare, difficillimum est.

Verùm, cum de re hac mihi sæpe cogitanti non desperandum videretur

deretur, iampridem clementissimi Dei, & sanctorum Patrum auxilio (non meo quidem ingenio) fretus laboraui , vt Theologiam hanc in methodum quandam redigerem, & caliginosæ rei lucis nonnihil afferrem.

At lux exigua est , quam luce tua è studio rerum diuinarum exorta potes augere , ac proinde mihi (auctori quidem obscuro) claritatem conciliare. Quamobrē scriptum hoc qualecunquè tibi P. admodum R. nuncupo, & ius proculdubio tuum, quasi filius parenti reddo , Vale .

PRAEFATIO

CCEPTISSImum Deo Theologiæ Myſticæ ſtudium, quod modico labore ſuſcipitur, tam eximia honeſti laude clarum, & tam coeleſti voluptate refertum eſt (cum ſedulos cultores ſuos diuina ingenuitate donet, & cæleſtium delitiarum puriſsimo amne perfundat) vt mirum ſit, quomodo non vniuerſi homines, quibus natura ſitim honoris, ac voluptatis iniecit, curis cæteris ablegatis, in hoc vnum certatim incumbant. Et profectò, tametſi ij, quos amor ſæculi

huius

huius excæcauit non nihil excusationis prætexere posse videantur, illi tamen, qui vel se in claustra recepere, vel in hierarchiam Ecclesiasticam adscripti sunt, sanctiùs vitæ genus inituri; cum ad honorem, & voluptatem hanc singulari prærogatiua vocati fuerint, nescio, an idoneam possint excusationem obtendere. Quod enim obijciunt, rem excelsam esse; nec ab omnibus reposcendam, mirificè ipsos reuincit. Si enim excelsa res est, quid, obsecro, gloriosiùs, quàm ad illam anniti.

Si non ab omnibus reposcenda: an à viris singulari foedere Deo sociatis, quos oporteret diuinarum affectionum esse consultissimos, non exposcetur? Qua enim ratione hierarchicis actibus alios purgabunt, illuminabunt, perficient, si cælestis luminis conuincantur exor-

tes? At obſtant pericula , & impo-ſturæ Dæmonis. Sed nunquid ab Indica nauigatione , vel Oceani pericula; vel pyratarum inſultus mercatores auerterunt? Mirum eſt ſanè, quàm altè multorum , in ſpeciem prudentum animis, hæc formido periculorum inſedit , quæ laxitatem vitæ perſuaſit ; quaſi ſapientum conſilijs , & animi demiſsione, pericula hæc præcauere nequirent : quemadmodum in rebus geſtis multorum , qui hac ætate claruerunt, licet animaduertere . Quod verò pretexunt ſe ſtudijs alijs laborem impendere , non ſine dedecore dici videtur. Quid enim proderit tam pertinax quæſtionum Philoſophicarum , vel etiam Theologicarum inquiſitio , ſi ad vnam veram, pacatam, ſolidam , & diuinam ſapientiam, ijs anxietatibus via præcluda-

cludatur? Præcluditur quippe non rerum ingenio, sed multorum abusu, sæpè enim quantò intellectus ad speculanda Diuina in scholis magis acuitur; tantò certè longiùs voluntas à Deo dimouetur, nisi quis Theologiæ Mysticæ crebrò meminerit. Quæ scholastico etiam more perpensa) non traslatè, aut minùs propriè, sed proprijssimè sapientia est, vt potè Diuinitatis nobilissima, luculentissimaquè cognitio. Quam certè sapientiam nostram ex Sancto Dionysio Areopagita, Sancto Thoma Aquinate, Sancto Bonauentura, Vercellensi, Linconiensi, Gersone, Dionysio Carthusiano, alijsquè diuino lumine illustratis Doctoribus excerpsimus: tametsi auctores parcè producamus, præter vnam purissimam Virginem, Matremquè nostram Teresiam à IESV, Cælesti-

lestibus sapientiæ, ac intellectus donis opulentissimam.

Adeò enim disertè res internas distinxit, & tam perspicaci intuitu digno uit, & tradidit, vt silenda non fuerit, quam Deus in hoc genere, tempestate hac, ad nos erudiendos diuinitùs instruxisse videtur. Sicut enim eius planè mira incorruptio, & perennis olei destillatio integerrimæ Virginitatis, ita subtiles in rebus internis distinctiones, & difficillimarum rerum explanationes, mentis illustrissimæ indices sunt.

Iam verò licèt nobis posset vitio verti tam excelsæ tractationis aggressus, no tam eam æquanimiter ferre malumus, quàm rerum tantarum dignitatem reticere: Vt scripto testemur nos his rebus fidem habere; nec probare quorundam non insigniter sapientium supercilium, qui Diuinam Φιλανθρωπίαν, *velut læsi*

capitis

capitis figmenta repellunt. Satiùs fuerit naturæ Diuinæ propensionem commendare; quàm controuertere. Profectò quidam minimè Christianus, fortassè vt Deos fictitios, quibus cultum afferebat iu hominum genus pronos effingeret, ab aquis nostris illorum ducit originem.

Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν *ac si ob id teneriores, nobisquè coniunctiores esse deberent. Quantò ergo æquiùs sit, Deum in stirpis nostræ Virgine corporatum indulgentissimè cum genere nostro amoris foedera celebrare?*

Opinentur sanè quicquid volent alij, quorum asserta satis mirari non possumus, quibus nihilo seciùs miseremur, velut foelicitatis exortibus. Si qua enim foelicitatis pars in hoc exilio prælibatur, hæc profectò est, quæ ex purissima quadam Dei notitia; gustuq; conflatur

flatur : vt claræ in patria visionis ; ac perfectæ fruitionis imaginem gerat. At non illa potientur , quia nec operam ponent, qui fidem illi habere detrectant .

Quod verò attinet ad nõnulla Theologorum Mysticorum effata, & nomina, quæ scholasticis minùs expensa videntur; omnia illa ita temperauimus, et tradidimus, vt nemo inde ansam studij huius improbandi possit arripere. Hortamur autem eos, qui hoc opus euoluẽt, vt defæcato corde, atque demisso ingrediantur in adyta, si arcanæ Dei sapientiæ velint esse consortes.

CANONES PRO THEOLOGIAE MYSTYCAE INTELLECTV.

1 MNINO compertum eſt, Deum erga puriores animas, à quibus religioſiùs colitur, ſe familiariùs, ac indulgentiùs interdum gerere, quàm erga cęteras minùs ſedulas, & prouectas, quemadmodum ſcripturæ ſacræ, ac Sanctorum Patrum effata conuincunt.

2 Non eſt ſapientis, res admodum ſublimes, & arcanas, quòd ſibi notę non ſint, vel argumentis efficacibus perſuaderi non poſſint, quaſi leues, aut inanes aſpernari, vel eis fidem abrogare: multa enim Sancti Patres tradidere, quæ non tam diſputationum acritatem, quàm ſenſus maturitatem expoſcunt.

3 Prudentum eſt, rebus abſtruſis quantumuis excelſis, non temerè fidem commodare; verùm conſilio adhibito, iudicioq́; interea ſuſpenſo, veritatem inquirere, & affectionum diuinarum (ſi quas internoſcant) honorem tueri: ne illarum ſtudium ob aduerſam inſigniũ virorum auctoritatem, intereat.

Theo-

4 Theologis Mysticis,ad profectum nostrũ, mira multa,nobis inexplorata, ipsis verò experimento comperta euulgantibus credere, rationi consentaneum est. Communis enim est vniuersorum hominum sẽsus, viris spectatę virtutis, tametsi noua dicentibus credi oportere,nec aliter vel scientiæ addisci, vel Respublicę vnquam administrari potuissent.

5 Mysticos Theologos appellamus eos, qui diuina passi sunt, ac Deum arcanè gustarũt. Cuius sanè lectissimi agminis pars magna albo Sanctorum inscripta, pars item non exigua,licèt inter Diuos minimè relata, inculpatæ tamen vitæ laude clarissima,in Ecclesię cælo resplenduit.

6 Multa sparsim de hac Theologia Patres antiqui scriptis suis permiscuere. At(quod sciamus) nullus ad doctrinæ methodum captui nostro satis attemperatam,illam ex professo digessit, cuius certè officij prętermissi caussam,non anxiè perscrutamur. At ex eorum assertis,quę carptim excerpsimus,opus hoc, Deo propitio,concinnauimus.

7 Triplex Theologia celebratur. Prima,quę de fidei assertionibus agit:quam multis laboribus ad methodũ redactam,sacro textu,concilijs,Patribusq́;subnixam, rationibus, & argumentis, ad veritates fidei confirmandas, & errores aduersos refellendos, armatã,scholasticam nuncupamus.

Secun-

8 Secunda, quę Positiua, quasi expositiua dicti tatur, quæ Patrum institutionibus, linguarũ peritia, exacta locorum expensione, alijsquè id genus laboribus, syncerum scripturæ sacræ sensum exquirit; siue dicatur propria, cum accepta sub nominibus proprijs, oracula diuina, interpretatur, siue symbolica, cùm à creaturis in Deum translatas appellationes, metaphorasuè persequitur.

9 Tertia, quæ nec disceptat, vt scholastica, nequè, per nomina, seũ propriè, seu translatè accepta, sensa diuina concipit, vt Positiua, sed per vniuersarum rationum, ac nominum ablationem, intellectu creaturarum omnium imagines supergresso, ac stupente, voluntatequè altiùs erecta, Deum gustat, & amplectitur. quæ Mystica Theologia est, quam, ope diuina freti, molimur.

10 Teologiæ huius magisterium Christi soliùs est, qui Paulum erudiuit: à quo, velut Christi organo, Dionysius Areopagita primùm edoctus, rei tractatum, secretissimo scripto consignauit, & ad Timotheum transmisit: vt, qui sapientes fieri vellent, multa cordis demissione, ac vitæ puritate, sub seniorum disciplina scripti cælestis sensum inquirerent.

11 Diuinarum affectionum altitudo verbis exprimi nequit. Quapropter, nomina

opor-

oportuit excogitare, ac nouis vsibus accommodare, quò, vel tenui quadam adumbratione, rerum diuinarum magnitudo proderetur: vt in operibus Dionysij, ac eius interpretibus, licèt passim animaduertere. At ab eiusmodi nominibus abstinuimus, paucis, ac necessarijs dumtaxat exceptis.

12 Assertiones multas scriptoribus reliquis minimè vsitatas, & in speciem Platonicas, Mysticis Theologis familiares, piè decet interpretari. Nam & Platonis doctrinam (quod ad Deum spectat, de quo agimus) & veram, & Orthodoxę fidei consonam, S. Thomas pro Dionysij explanatione, præfatur.

13 Animam mori, propriam formam amittere, spiritum viribus, actioneuè destitui, à Deo (sine proprio scilicet concursu) agi, & id genus alia amantibus frequentissima, si naturam rerum spectemus, falsa, si affectum, vera dicemus. Philosophus enim non accusatur mendacij, quòd animam potiùs vbi amat, quàm vbi animat, esse, protulerit: nec Paulus, quòd se viuentem non viuere, quasi eius vitam Christi præsens vita perimeret, affirmarit.

14 Multa Theologi Mystici simpliciùs, minus-

minùsq; expreſsè, ac diſtinctè tradunt, quæ lectori parùm oculato imponere poſſent. Non enim in verborum proprietate, vel accurata rerum digeſtione multum operæ poſuerunt, quòd in altiora ferrentur.

5 Sæpè contemplationem appellant, quæ propriè meditatio eſt, petito (vt conijcimus) nomine, à termino meditationis; quæ propria ſolet contemplatione concludi.

6 Actum voluntatis proprium, nonnunquàm cum intellectus actu commutant. putà cùm Dei ſenſui, guſtui, vel experimento (quæ omnia voluntati congruunt) nomen viſionis, notitiæ, vel cognitionis aſcribunt: more videlicèt, in externis ſenſibus, vulgatiſsimo. Nam, quæ, quouis ſenſu percepimus, nos vidiſſe, aſſeueramus. Tametſi leniri ſoleat impropria hæc appellatio, dum illa Dei perceptio, non abſolutè notitia, ſed notitia experimentalis nuncupatur.

7 Notitia hæc Myſtica, ſiue guſtus, ſiue tactus Dei arcanus, vnà cum propria cõtemplatione accidere poteſt, ità vt ſimul intellectus, & voluntas diuinitus aſficiantur.

8 Sine quouis intellectus actu, comite, vel præuio Theologiam Myſticam, prout preſsè arcana illa Dei perceptio eſt, poſſe contingere, multorum auctorum aſſertio eſt,

quam suo loco perpendemus.

19 Tria sunt in hac Theologia difficilia; primum, An contingat Deum ab homine amplius amari, quàm intelligi? secundum, An sine vllo intellectus actu, voluntas Deum percipere valeat? Tertium, An contingat intellectum, & voluntatem sine actibus elicitis pati diuina?

1.2 q. 27. a. 2. ad 2. Primum cum S. Tho. profitemur: reliqua duo minimè probamus.

20 Tametsi ex multorum auctorum consensione illa Dei suauissima delibatio sit propriè Mystica Theologia; quæ vnico nomine, Dei experimentum, appellari, ac definiri posset: quia tamen ijdem auctores profitentur, illo Dei gustu, vel sapore, quem voluntas delibat, illustrissimam Dei notitiam in intellectum permanare; (prÆterquam quòd Dei sapor, & contemplatio, vix vnquam dirimuntur) ad mentem scriptorum aliorum opinati sumus, ex habitu sapientiæ, vnius nempè è septem Spiritus sancti donis, & eius actu, qui est contemplatio, ac deniquè ex illa nobilissima Dei perceptione, seu delibatione, vnam Mysticam componi Theologiam: quæ principem hominis partem, intellectum scilicet, ac voluntatem miro modo perficiat. Quod in operis excursu luculentiùs ostendemus.

21 Raptuum diuinorum descriptiones aliquot,

quot, exempli causa, operi intexuimus, vt methodum doctrinæ obseruaremus: Non verò quasi vel ordinem, vel numerum eundem præscribere vellemus. Certis enim finibus, dona Dei, quæ tam variè indulgentur, circumscribere, nefas est. Conferunt autem raptus illi captu faciliores, ad Mysticæ Theologiæ sublimitatem indagandam.

2 Definitiones rerum diuinarum, ad regulas Dialecticorum non exegimus: satis quippè fuerit, ineffabilem celsitudinem, vel rudi quadam adumbratione, pro captu nostro, describere.

3 Dei experimentis varia, & sanè mira nomina Sancti Patres indidere. Cuiusmodi sunt Contemplatio, Estasis, raptus, liquefactio, vnio, penetratio, transformatio, exultatio, iubilus, Dei tactus, gustus, amplexus, osculum, ingressus in diuinam caliginem, introductio in Dei cellaria, ebrietas, mentis excessus, aliaq; similia: è quibus multa vni Dei mystico sensui, vel cõiunctioni, pro multiplici rei intellectu congruere possunt; vt ex operis processu, & subiecto nunc patebit exemplo.

4 Profectò suprema illa Dei perceptio propriè mystica, qua Deus se ipsum velut tangendum obijcit voluntati, contemplationis comes in raptu esse solet: quæ Dei gu-

quam suo loco perpendemus.

19 Tria sunt in hac Theologia difficilia; primum, An contingat Deum ab homine amplius amari, quàm intelligi? secundum, An sine vllo intellectus actu, voluntas Deum percipere valeat? Tertium, An contingat intellectum, & voluntatem sine actibus elicitis pati diuina?

1.2 q. 27.a2. ad 2. Primum cum S. Tho. profitemur: reliqua duo minimè probamus.

20 Tametsi ex multorum auctorum consensione illa Dei suauissima delibatio sit propriè Mystica Theologia; quæ vnico nomine, Dei experimentum, appellari, ac definiri posset: quia tamen ijdem auctores profitentur, illo Dei gustu, vel sapore, quem voluntas delibat, illustrissimam Dei notitiam in intellectum permanare, (præterquam quòd Dei sapor, & contemplatio, vix vnquam dirimuntur) ad mentem scriptorum aliorum opinati sumus, ex habitu sapientiæ, vnius nempè è septem Spiritus sancti donis, & eius actu, qui est contemplatio, ac deniquè ex illa nobilissima Dei perceptione, seu delibatione, vnam Mysticam componi Theologiam: quæ principem hominis partem, intellectum scilicet, ac voluntatem miro modo perficiat. Quod in operis excursu luculentiùs ostendemus.

21 Raptuum diuinorum descriptiones aliquot,

quot, exempli causa, operi intexuimus, vt methodum doctrinæ obseruaremus: Non verò quasi vel ordinem, vel numerum eundem præscribere vellemus. Certis enim finibus, dona Dei, quæ tam variè indulgentur, circumscribere, nefas est. Conferunt autem raptus illi captu faciliores, ad Mysticæ Theologiæ sublimitatem indagandam.

2 Definitiones rerum diuinarum, ad regulas Dialecticorum non exegimus: satis quippè fuerit, ineffabilem celsitudinem, vel rudi quadam adumbratione, pro captu nostro, describere.

3 Dei experimentis varia, & sanè mira nomina Sancti Patres indidere. Cuiusmodi sunt Contemplatio, Estasis, raptus, liquefactio, vnio, penetratio, transformatio, exultatio, iubilus, Dei tactus, gustus, amplexus, osculum, ingressus in diuinam caliginem, introductio in Dei cellaria, ebrietas, mentis excessus, aliaq; similia: è quibus multa vni Dei mystico sensui, vel cõiunctioni, pro multiplici rei intellectu congruere possunt; vt ex operis processu, & subiecto nunc patebit exemplo.

4 Profectò suprema illa Dei perceptio propriè mystica, qua Deus se ipsum velut tangendum obijcit voluntati, contemplationis comes in raptu esse solet: quæ Dei gu-

ſtus, ob perceptam voluptatem, Vnio, ob coniunctionem, amplexus ob nexum amoris mutuum, oſculum, ob appreſſionem, penetratio, ob Dei illapſum, ingreſſus in diuinam caliginem, ob Dei non viſi ſenſum, vel experimentum, introductio in diuina cellaria, ob amoris æſtum, appellari poteſt: licèt peculiaris aliquis Dei ſenſus, vel certè modus, qui ſe magis prodit, per allatorum nominum ſingula diſcretè ab alijs ſoleat indicari.

25 Oracula ſcripturæ ſacræ minimè pauca ſenſum diuinum, quo ſcriptor canonicus affectus fuit, altè recondunt, cùm ſit plerunquè ſenſus loci litteralis, vt in Pſalmographo, cum de affectibus agit, paſsim annotare licebit. Ad cuius mentem, ex parte ſaltem aſſequendam, vel ſola Theologiæ Myſticæ ſpeculatio plurimùm confert.

26 Quanquàm ij, qui Dei ſuauitatem neutiquàm prælibarunt, diuinarum affectionum cognitionem exactam, nequeant adipiſci; illarum tamen lectione, ac expenſione acriter vrgentur; & ad ſtudium ſapientiæ, ac ſanctorum æmulationem feruentius inflammantur.

27 Vel modica rerum diuinarum ſpeculatio ob ipſam rerum magnitudinem, ac Maieſtatem tantò delectabilior, quàm abſoluta rerum naturalium ſcientia eſt, quantò aurum

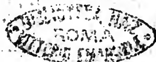
rum

rum eſt terra nobilius. Nam & Philoſophorum clariſsimi pauca, & minùs perſpecta de Cœlo, ac Syderibus, quàm multa, certaq;, de inferioris mundi ſecretis intelligere, iucundius cenſuerunt.

8 Nemini via præcluditur, quòminus peculiaris cum Deo conſuetudinis fœdus poſſit inire, nedum cœleſtia noſſe. At Eccleſiaſticorum, & Prælatorum præſertim eſt, ad ſapientiam hanc facilè ingenuam, & ſpeculatione, & praxi perdiſcendam animoſiùs aſpirare, vt ſubditis queant prælucere.

9 Diuina & intelligere, & experiri cupienti, nullum breuìus vitæ puritate, animiquè demiſſione compendium eſt. Mens humi defixa mundi gloriam, voluptatem, opulentiam exquirens,non valet cœleſtia contemplari.

0 Theologiæ Myſticę ſumma laus Dei amor eſt; qui lumine diuino, ac immortalis illius pulchritudinis guſtu (velut ignis oleo) paſcitur, & augetur; quo nihil poſſit excogitari fœlicius.

De Theologiæ Myſticæ definitione, ſeu deſcriptione.
Cap. I.

PRiuſquàm definitio tradatur, vt eius ſenſum penitiùs capiamus, Myſticam à ſcholaſtica Theologia diſcriminare operæ pretium erit. Hoc autem vno potiſſimùm dirimi videntur, quòd Scholaſtica è caliginoſis fidei orthodoxæ principijs, ſua deducit aſſerta: vbi, quod quærit verum, non ſine labore perueſtigat: Myſtica verò Dei ſenſu, guſtuvè imbuit voluntatem, & illuſtriore quodam lumine perfundit intellectum, qui proinde fit perſpicacior, & ad diuina contemplanda ſerenior, ſine dialecticis enim ambagibus, & ſine rationis ſatagentis excurſibus, puris quibuſdam, & tranquillis obtutibus minùs clarè, quàm in cœleſti patria, nobiliùs tamen, quàm per conſuetum, ſimplicemq; fidei ſolius oculum, hoc eſt, quàm per ſolam fidei notitiam experimenti, ſeu guſtus exortem, diuinæ ſapientiæ arcana dignoſcit. Conſtitutum eſt quippè apud ipſos etiam Theologos ſcholaſticos hominis adhùc mortalis intellectum, Diuino afflatu, ad tam excelſum poſſe gradum attolli, vt ſine vllo diſcurſu,

Ange-

Angelornm more, res diuinas, puriſſima cognitione, percipiat. Quod è S. Thom. doctrina 2. 2. q. 180. art. 6. in ſol. ad 2. liquidò conſtat, per verba hæc: Secundò autem oportet, quòd remoueatur ſecunda difformitas, quæ eſt per diſcurſum rationis. Et hoc idem contingit, ſecundùm quòd omnes operationes animæ reducuntur ad ſimplicem contemplationem intelligibilis veritatis. Et hoc eſt quod ſecundò dicit Dionyſius c. 4. de diu. nom. quòd neceſſaria eſt vniformis conuolutio intellectualium virtutum ipſius: vt ſcilicet, ceſſante diſcurſu, figatur eius intuitus in contemplationem vnius ſimplicis veritatis. Hæc S. Thom. vbi dubium de tanti doctoris mente nequit oriri. Subijcit autem proximè ex Dionyſio, animam in ea puriſſima contemplationis operatione Angelis eſſe conformem. Et quidem fœliciſſima ſors hæc ijs præſertim obtingit, qui multa ſedulitate, cor ſubinde repurgant, illius hæreditatis cupidi, quam vnigenitus Dei filius, eis nouo iure, in filios adoptatis, nouo teſtamento reliquit, ſicut ſcriptum eſt: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt. Etſi enim hæc fœcundiſſima pollicitatio in cœleſti gloria explenda ſit, eius nihilo ſeciùs ſuauiſſima quædam prælibatio ex Diuinæ gratiæ prærogatiua, defœcatis cordibus permittitur in exilio;

quam faustissimè adepti sunt, qui (licèt pauci, clarissimi tamen) Theologi mystici nuncupantur.

Multas Theologi mystici definitiones tradunt, quas Gers. de mystica Theol. colligit sed nos sensum earum cõplexi sumus. S. Bon. de luminaribus Ecclesie Ser. 2. mysticã Theologiã sapientiæ c. sũma tionem censuit & totũ nostra defni-

Est autem Mystica Theologia, cœlestis quædam Dei notitia per vnionem voluntatis Deo adhærentis elicita, vel lumine cælitus immisso, producta. Quod vt penitus intelligatur, nosse oportet; huic Theologiæ ab vniuersis auctoribus, qui de ea scripserunt, sapientiæ nomenclaturam, sine vlla exceptione tribui. Cum enim sapientia sit rerum notitia per altissimas causas, & Mystica Theologia, hoc in exilio, sit suprema, & per summam rerum effectricem causam, humano cordi arcano nexu, coniunctam, parta cognitio; conficitur planè ingenium sapientiæ, illi consentire. Nomen verò quantoperè quadret ex ipso etymo liquet: dicitur enim sapientia, quasi sapida scientia. Quo certè in genere scientijs vniuersis, vel omnino partis, vel infusa fide, tanquam basi subnixis maximè antecellit. Etsi enim clarissimi aliquot naturæ inspectores, in ipsa rerum naturalium contemplatione, non nihil voluptatis percipere soleant; vnde scientiæ ipsi, labore conquisitæ, sapor quidam adnascitur; is tamen tam exilis est, vt non intrinsecùs enasci, sed extrinsecùs affigi videatur; si cum penitissima, & castissima huius sapientiæ voluptate comparetur.

Cuius

Cuius ratio hinc erui potest. Constat inter Theologos vniuersos, vnum è septem Spiritus sancti donis, ac id longè nobilissimum esse sapientiam, quam esse ipsam Mysticam Theologiam opinamur; quæ licèt in intellectu, quem acuit ad diuina, reponatur; non tamen ita in eo definitur, vt proximam non vrgeat, & amore diuino incendat, voluntatem. Quin potiùs adeò eam impellit & ciet, vt quendam ei velut perennem impulsum imprimat, quo illa quasi ferrum magnete tactum inquies ad Deum fertur, nullibi (præterquam in Deo) adeptura quietem. Compertum est autem in ijs actibus promendis, quos amor generat inesse voluptatem. Quamobrem Theologiam nostram, cuius opus alta cognitio, amor, ac sapor Dei est, purissimis, delitijs oportet affluere. Iam verò cùm sapientiæ habitus, qui cum diuina gratia simul infusus intellectum illustrat, & voluntatem incendit, sit ipsa Mystica Theologia, inter actus mysticos planè Theologicos, & diuinos meritò recensentur, ij, qui ab eadem sapientia, flante Spiritu sancto, eliciuntur; quemadmodum ex habitibus aliarum scientiarum actus proprij nascuntur, quibus & augentur. Huiusmodi est diuina contemplatio, quæ more candidissimi splendoris, ex habitu sapientiæ, velut è cœlesti lumine,

tionis sensum ibidem disertè subiecit. Patrē hūc posteriores scriptores secuti sunt. Inter quos Diony. Carth. de Fonte Luc. c. 13 Theol. Myst. re ipsa esse ipsum sapientiæ donum asseruit. Idem super Dion. de mystica Theol. affirmauit.

inter-

interdum exoritur; quæ in ſecundo definitionis allatæ membro, nuncupatur notitia, lumine cœlitus immiſſo producta (ſiue Dei guſtum præcurrat, ſiue comitetur, ſiue ſubſequatur) de qua poſtmodum agemus. At enim ſummopere expendendum eſt, contemplationis actum (qui ſuperno lumine infuſo producitur) dum ſapientiæ habitus ſe exerit in actum) non eſſe totum Sapientiæ, ſiue Theologiæ myſticæ opus, ſed partem operis eſſe perceptionem ſaporis, guſtusuè Dei, qui non ab vllo habitu producitur, ſed peculiari dignatione, gratis à Deo indulgetur, & per vnionem voluntatis cum Deo conciliatæ, nexæq; percipitur. Ac proptereà in tradenda huius Theologiæ definitione bimembri, vt ſuauiorem, ac ſecretiorem eius partem dignoſceremus, in membro primo aſſertum eſt) non eſſe qualemcunque Dei cognitionem, ſed eam diſertè, quæ per vnionem voluntatis Deo adhærentis, elicitur. Quæ ſanè verba ſapientiam hanc à cæteris vniuerſis huius exilij ſcientijs facilè diſterminant, & retegunt arcanum illud ex quo inſignis eius honeſtas, & ſuauitas debet expendi; qui eſt arcanus ille Dei cum voluntate complexus. Qui licèt propriè notitia non ſit, quia tamen ineſt in eo quædam ſublimis Dei perceptio, qua voluntas, velut quoddam guſtandi organum Dei ſaporem haurit,

haurit,

haurit, hauſtuq; illo intellectum ad clariorem Dei notitiam perurget; huius Theologiæ pars nuncupatur. Profectò cum Theologi Myſtici aiunt; diuiniorem illam Dei notitiam per vnionem voluntatis Deo hærentis elici, facilè demonſtrant, voluntatem amoris nexu Deo adiunctam, eſſe velut quendam aquæductum, per quem eiuſmodi cognitio in ipſum intellectum deriuetur. Quo circa nomen illud (notitia) in definitione poſitum duo appoſitè ſignificat, illam ſcilicèt perceptionem Dei, quæ cùm voluntatis ſit, minùs propriè notitiæ nomine inſignitur, & contemplationem ex voluntatis diuina patientis ſenſu genitam, quæ propriè actus intellectus eſt, nobiliſsimus ille ſanè, licèt illam Dei perceptionem ſublimitate non æquet.

Quòd ità planè cenſendum eſt. ſicut enim ſuo loco trademus, in hac vera ſapientia, plus hærendo, quàm ſpeculando percipitur, ac proinde voluntas, dum adhæret Deo, altiùs diuina percipit, quàm intellectus contempletur, ipſeq; intellectus voluntatis inhærentis ſenſu edoctus, fit ad Theophanias, ſeu diuinas apparitiones concipiendas, multò, quàm ante, capacior. Hoc autem aſſertum ex ipſo celeberrimo Theologorum Scholaſticorum effato deducitur. Concors enim ſententia eſt, charitatem Diuinam

hoc potiſſimùm cæteris virtutibus, etiam Theologicis antecellere, quòd ipſum Deum per ſe (vt aiunt) attingat, cùm cæteræ per interiectas in eum res, perferantur. Adhuc enim ipſa fides, ac ſpes in Deum tendunt, qua ratione, nobis ab eo boni quippiam emanat. Verùm diuina Charitas, ingenuo corde, non quaſi aliquid à Deo receptura, ſed ipſi ob eius bonitatem, & pulchritudinem adhæſura, illum iugiter affectat, & in eo cupit conquieſcere. Ex quo certè tam eximiæ virtutis ingenio liquidò perſpicitur, quam ob cauſam Charitas nunquàm excidat, cùm fidem, ac ſpem, ante Diuinitatis aſpectum oporteat interire. Nulla enim imperfectionis nota hæret charitati, ob quam ſtatum cœleſtis patriæ dedeceat. Quin etiam illius patriæ tam propria eſt, vt animę adhuc extorri, cœleſtibus ſimilem affectum impertiat, vt ſui ipſius oblita, Diuinum ſolummodò bonum affectet. Fidei autem, ac ſpei mos non eſt adeò clarus, & ingenuus; nam fides pernubila, vel ænigmata Deum cognoſcit, vnde, orta mox luce patriæ, diſpellitur: ſpes intuetur hæreditatem, quam ſtatim, ac animus obtinet, illam oportet extingui. Verùm Diuina Charitas hæreditate fruitur ſempiternà, quam in exilio agens puriſsimo quæſiuit affectu.

Hæc ergò charitatis natiua nobilitas in causa est, vt voluntas, in qua viget, altiùs caput efferat, quàm intellectus, in quo fides, quasi lucerna quidèm, sed in caliginoso loco, elucescit. Nec verò donum sapientiæ, quod afficit intellectum, adeò illum euehit, vt in parem charitati excelsitatem attollat, ob fidei obscuritatem, Diuinis rebus obductam, huius exilij statui, seu viæ consentaneam.

Quapropter necesse est, vt voluntas altiorem, ac Deo propinquiorem, quàm intellectus, in staturam assurgat ab ipso, quo informatur, excelsiore charitatis habitu erecta. Ex quo fit, vt amoris motibus anagogicis, voluntas intellectu excelsior effecta, arcano, & eo planè Diuino more, Deo societur in quadam prorsus mira celsitudine, ad quam intellectus se nequit attollere. Vbi non visu, sed mystico tactu, & peculiari quodam Dei auxilio, Deum attingit, & intellectum inferius residentem illustrat. Et hæc est illa fœlix vnio voluntatis Deo sociatæ, quæ Theologiam Mysticam ab omni alia, seu scientia, seu sapientia satis apertè discernit; ac eius nobilitatem ostentat.

Si ergò in vnum cogamus, quæ pro definitione explananda deprompsimus, cùm dicimus Theologiam Mysticam esse cœlestem quandam Itin. 3 S. Bon. de sapiẽtia.

dam notitiam per vnionem voluntatis Deo adhærentis elicitam, vel lumine cœlitus immisso productam: idem est, ac si expressiùs diceremus: esse sublimem Dei sensum, vel experimentalem notitiam, per quendam Dei tactum, seu voluntatis, supra intellectum Deo hærentis, vnionem, elicitam, (quod est primum definitionis membrum) vel superno lumine infuso, per sapientiæ habitum ab intellectu productam (quod est secundum) quæ in operis processu luculenter exprimentur.

Deniquè (pro huius capitis coronide, ac rerum perspicuitate) tria (vt ex dictis patere potest) Thelogiam hanc totam componunt. Habitus sapientiæ, contemplatio, Deiq; per voluntatem perceptio. Quæ sanè tria S. Bonauentura lib. de septem donis Spiritus sancti, dum ageret de dono sapientiæ, sic expressit. Actus sapientiæ est, contemplari Deum, non quocumque modo, sed ex dilectione, cum quadam experimentali suauitate. Quibus certè verbis rem totam disertè tradidit: quam posteriores Theologi mystici, vno sanè sensu, at non vno dicendi modo prosecuti sunt, inter quos Dionysius Carthusianus in tractatu de Fonte lucis cap. 13. perspicuè rem complexus Mysticam Theologiam ipsum sapientiæ donum, vnum scilicet è septem Spiritus sancti donis habi-

neribus, æternitatis, dist. 2. sic ait. Actus Sapientiæ est cõtemplari Deum nõquocumq; modo, sed ex dilectione cũ quadã experimẽtali suauitate in affectu

habitumq; infusum per gustum internum, Dei cognoscitiuum appellat. Cuius actum, nempe contemplationem, experimentalemquè cognitionem paulò antè protulerat. Idem super Dionysium de Mystica Theologia docet, Myst. Theologiam esse præstantissimum donum Spiritus sancti, quod sapientia nuncupatur. Et eam inter alia nomina, contemplationem appellari ait, eiusquè complementum, in voluntate reponit. Nec obstandum, quasi Theologiæ, hoc est Dei scientiæ pars esse nequeat illa Dei perceptio, quæ voluntatis est, cùm scire solius sit intellectus: quia sicut, omnis sensuum actus, visio, ex more, appellatur, ita omnis Dei perceptio, per quamcunque animæ vim, in arcano sermone, scientia nuncupatur. Et in re adeò sublimi, non tam verba, quàm sensa pensitamus.

Ad quem Charitatis statum pertineat Theologia Mystica. Cap. II.

NEminem latet Christianam perfectionem in Diuina Charitate positam esse; quę ceteras virtutes vniuersas, aliàs minimè ad æternam vitam profuturas, Deo cōciliat.

Quia

Quia tamen ſtella differt à ſtella in claritate, & non quæuis claritas in eo genere perfecta eſt; SS. Patres in charitate ipſa, tres, ſeu gradus, ſeu ſtatus, diſtinxere, & viros perfectos, in tertio dumtaxat repoſuere.

Primo in ſtatu incipientes, quaſi tyronum agmen; in ſecundo proficientes, quaſi tyrociniū prætergreſsi; in tertio perfecti, quaſi veterani milites recenſentur. Et licèt tria hæc agmina, quibus conſtat terribilis Eccleſiæ acies, per eandem militarem charitatis viam ingrediantur; ſua tamen peculiaria propriarum actionum ſtudia, illarum quamq; à reliquis apertè ſeiungunt.

Incipientium enim charitas in eo potiſſimùm verſatur, vt à peccato recedat, & paſſionibus, quæ illi obluctantur validè repugnet. Ac propterea peruigili ſtudio nutrienda, & confouenda eſt, ne tot incurſibus tentata ſuccumbat.

Proficientium ſtudium in hoc præſertim annititur, vt charitas, quæ iam minùs acriter impugnatur, propter victorias partas fœlicius coaleſcat, & virtutes vniuerſas ſibi connexas conſtabiliat. Principis nimirùm ſtrenui more, qui fuſis, ab obſidione, hoſtium copijs, ad futuros impetus arcendos, & ad Vrbem contutandam mœnibus extruendis, & aulis ædificandis, inſtauratę pacis tempore, neruos intendit. Etſi enim

hoſtis

hostis nunquam ab impugnatione desistat; eneruatus tamen superioribus prælijs facilè fugatur, & augmento virtutum, cordis castrum bene septum, & tutum, relinquit immune.

erfectorum autem opus, post reuectos de vitijs, passionibusq; triumphos, post multaq; charitatis incrementa, vnio est. Vt scilicèt summo bono iugitèr adhæreant, ac in optatissimis Dei amplexibus, mel de petrà sugentes, conquiescant.

Iorum verò trium statuum primus purgat, secundus illuminat, tertius perficit. Qui sunt tres actus hierarchici, & Angelicæ,& Ecclesiasticæ hierarchiæ familiares. Qui tribus vijs in itinere spirituali distingui solitis, nomina indiderunt. Prima scilicet via, quæ Purgatiua nuncupatur eorum est, qui vitia exsecant, & passiones interimunt. Quod vt obtineant corpus laboribus edomant, & seueras ei leges ieiuniorum, vigiliarum, rudium, & cilicinarum vestium imponunt, & acribus, de culparum grauitate, de mortis angustijs, de inferni cruciatu, de Diuini iudicij districtione meditationibus, ad laborem impellunt; laboriosum est quippè adnatos vitiorum callos excidere; non enim sine dolore cordis, cui obducuntur, & hærent, austeritatis scalpro reciduntur. Ac propterea imbecille

cor meditationibus opportunis armandum est.

Secunda verò via illustris est, ac splendida, quæ ob id vulgò Illuminatiua appellatur, & eorum est, qui nauant operam virtutibus parandis.

Virtus enim est proprium, ac verum animæ, lumen. Sedulitas autem per hanc viam quasi lacteam ingredientium, eò incumbit omnis, vt superata virtutum arduitate, planum, ac amænum iter animus peragat; donec è partis habitibus actus multiplices facilè, suauiterq; producat. Ad opus autem accingitur, & expeditur meditationibus crebris, de Christi, sanctorumq; rebus gestis, quæ cor ad imitationem incendant, & iugi diuinorum beneficiorum recordatione: quæ animum sensim emolliat.

Tertia demum via vulgò Vnitiua dicitatur ab optima Mariæ parte nomen adepta. Cuius est, purgata iam mentis acie, Diuina contemplari, & arcanô nexu Deo vinciri; ibiq; velut in arce Sion, pace, quæ superat omnem sensum, & voluptate purissima perfrui.

Sapientissimus autem Deus ita vias has, studiaq; diremit, vt tyrones interdùm veteranorum prærogatiuis exornet, & suauissimo Diuinæ contemplationis blandimento permulceat: ne fortè obiecta virtutis arduitate,

te, ac tentationum pressura territi, ab incæpto resiliant. Quemadmodum è contrario, perfectiores animas accerrimis sæpè tentamentis finit infestari, ne fortè extollantur. Propterea quippè Apostolum omnibus Christianæ perfectionis numeris absolutum, improbus carnis stimulus tam violentèr angebat, ne magnitudo reuelationum illum efferret. Cùm enim quis quãtumuis perfectus, se cernit incipientium molestijs obsideri, seipsum quasi nullius meriti deprimit, & tanquàm iter longum peracturus laborat impensiùs, proficitq; fœliciùs.

Hic autem minimè silendum est, trium viarum virtutes, si naturam illarum spectemus, easdem esse; at si gradum, vel incrementa pensitemus, insignibus spatijs à se mutuò disparari. Vna sanè virtus charitatis est, quæ in incipientibus exoritur, in proficientibus adolescit, in perfectis ad iustam prouecta magnitudinem, ad vnionis diuinæ nuptias, in Dei thalamum introducitur. At verò perfectorum charitas tantoperè supra incipientium, proficientiumue mensuram caput effert, vt eloquentia vlla exprimi nequeat.

Ex quo certè discrimine possumus apertè dispicere illud tam insigne, quo contemplatrix ab Actuosa vita secernitur. Quæ enim

Actiua vita vocatur, duas è tribus vijs sedula percurrit, siue vitia reuellens, passionesq; coercens, quòd est incipientium, siue virtutum incrementa conquirens, quòd est proficientium: ac in eum modum, vniuersi virtutum moralium actus, ad opus Actiuæ vitæ pertinent, vt ijs, ad contemplatricem anima comparetur, tanquàm sponsa, quæ ad Regis Aeterni consortium (saltèm frequenter) non sit admittenda, nisi multarum virtutum circumamicta varietatibus. Contemplatiua verò iam satis diues, & ornata tertiam viam verè sublimem permeat. Si tamen permeare dicenda sit, quæ, sedatis motibus aduersis, in Dei Clementissimi amplexibus dulcissimo somno requiescit. Vbi Diuina Charitas, vltrà vitæ Actuosæ incrementa, eò caput extollit, quò vix fertur intuitus. Ac ita Purgatiua, & Illuminatiua Actiuæ, Vnitiua Contemplatiuæ, apta consensione respondent.

Quapropter, quòd vulgò dicitur, hoc, vel illud hominum genus, vitam Contemplatiuam ducere, qui tamen iuxtà eorum institutum, in passionibus subiugandis, & parandis virtutibus, cum orationis frequentia seipsos exercent, vel à suis ductoribus exercentur, si perpendamus rerum euentum, fortasse minùs proprius sermo est. Etsi

enim

enim pijs meditationibus, ac iteratis virtutum actibus ad contemplationem aspirent, propriè tamen in actiua versantur; licèt fieri possit, vt Diuina interdum contemplatione, singulari Dei dono, recreentur; vel etiam post agones multos, ad contemplatiuam quoquè pertingant. Disertè dictum est, viros hos in actuosa vita versari, si rerum euentum perpendamus. At si scopum quò feruntur, inspectemus non impropriè contemplatiui appellantur, S. quippè Tho. 2. 2. q. 81. ad 5. Contemplatiuos ait nuncupari, non eos, qui contemplantur, sed qui contemplationi vitam totam deuouerunt.

Ex his ergò, quæ asseruimus, facilè eruitur ad quem charitatis, seu gradum, seu statum. Theologia Mystica pertineat. Cùm enim sit cognitio ingenua Dei, per vnionem Diuinam elicita, apertè cernimus, ad tertium proculdubiò statum, seu viam, cui familiaris est contemplatio, pertinere; vt non abre in dono sapientiæ, quemadmodum in charitate ipsa tres etiam gradus auctores nonnulli discreuerint, ac in tertio Theologiam hanc collocauerint. Vbi oppidò expendenda sunt duo, quæ disertè traduntur esse videlicèt cognitionem, & hanc elici per vnionem; vtrumquè enim ad Theologiam Mysticam spectat, & opus intellectus, nimirum

Sic Dion. Carth. super 5. Dion. de Misti. Theol.

mirum contemplatio, & voluntatis, hoc est, vnio, siue arctus ille cum Deo complexus, de cuius cœlesti puritate, ac nobilitate sermo redibit. Nunc verò contemplationis speculatio tradenda est.

De Diuina Contemplatione. Cap. III.

DE contemplatione acturi, eam, claritatis gratia, à meditatione secernamus. Meditatio, est discursus intellectus satagentis, voluntatem, vel à malo arcere, vel ad bonum impellere. Et hic est primæuus ille labor, quo exercentur, qui seipsos orationis operi deuouerunt. Cùm enim voluntas diuinis impulsibus minimè assueta, virtutis arduitatem perhorrescat; necessè profectò est, multo conatu, agmineq; rationum ei studium virtutis persuadere, oratorum more, qui rationibus harmonicè compositis consessus corda demulcent. Et hæc est ea celebris exercitatio, quæ in nonnullis Cœnobijs seriò virtutem colentibus in morem inducta est. Quorum ea est consuetudo, vt semel, aut bis fratres, postquàm singuli seorsum se comparauere, in locum opportunum conuenientes, & è libro aliquo, sententiam meditationi consentaneam excer-

excerpentes, pro captu quisquè suo, in intellectu, velut in quodam spirituali ventriculo, eam in frusta concerptam excoquere, eius nimirum vim, & ad mouendum efficacitatem, excogitatis in id rationibns, trutinare conatur. Hoc enim pacto quędam intellectus, quasi rubigo detergitur, & voluntas delinitur, ac benè erga Deum afficitur, qui meditationis scopus est.

Hic autem, intereà, dum intellectus ad persuadendum rationes inuenit, atquè disponit, sæpè voluntas incalescens, pro receptis à Deo donis gratias rependit, vel bona, quibus eget, exposcit, quo in actu propriè consistit oratio: tametsi, sub hoc orationis nomine partes huius exercitij omnes, præparationem videlicèt, lectionem, meditationem, gratiarum actionem, oblationem, ac petitionem complectamur: & viros eiusmodi operi vacantes, contemplationi deditos appellemus. At ab huiusmodi, vel meditatione, vel oratione, quæ contemplationi viam sternit, tàm longè propria contemplatio, quàm longè à diluculo meridies ipse discernitur. Cùm tamen, illa contemplationem præire debeat, saluberrimum est, illi assuescere, vel fortè necessarium. Quòd S. Augustinus vel, vt alijs placet, S. Bernardus satis apertè docuit, aiens: Contemplationis adeptio, sine ora-

tione, aut rara aut miraculosa. Quod tanti ponderis assertum, multis experimentis probatum nunquam memoria deberet excidere; ne tanquam saltu nos librantes, donum contemplationis, orationi non assueti obtinere satagentes, elationis culpam incurreremus; vel è contrario orationem frequentantes à contemplationis adeptione animum desponderemus.

Cùm enim meditatio sit anxia, & multis agitata procellis nauigatio, & contemplatio portus benè septus, atquè tranquillus, Clementissimus Deus laborantes remigando, & periclitantes paternis oculis conspicatus ad pacatam contemplationis stationem fessos inuehere consueuit. Iam ergò contemplationis rationem expensuri, hoc vnum discrimen, pro foribus, exploremus, oportet, Meditationem nimirum esse motum, vel excursum, Contemplationem verò quietem; ac propterea, statim, ac discursus, qui est motus intellectus veritatem inquirentis, veritate cessat inuenta, & illi intellectus velut acquiescendo cępit cum admiratione inhærere, incipit existere contemplatio.

Quod certè discrimen, non à Diuinis tantùm, verùm & à naturalibus contemplatoribus obseruari facilè poterit; solent enim nonnulli studiosiores Philosophi, sciendi cupi-

ditate

ditate acriter incitati, impensiùs in meditationem incumbere, naturæq; secreta auidissimè rimari, & quodam celerrimo discursu, veritatem, quam venari cupiunt, insequi, quam mox vt inuenit intellectus, sedatur, & quiescit, & in tranquilla eius speculatione delectatur. Vbi speculatio illa, delectationi permixta, naturalis contemplatio est; at humili loco nata, & cum diuina, de qua dicere adornamus, minimè conferenda.

Priùs tamen quàm definitionem tradamus, animaduertendum est, sex propemodum contemplationis gradus à Patribus recenseri solitos.

Primus est erga ea, quæ sensibus externis percipiuntur; secundus est progressus à sensibilibus ad intelligibilia; tertius dijudicatio sensibilium, secundùm intelligibilia; quartus absoluta consideratio intelligibilium in quæ per sensibilia conscenditur; quintus perceptio intelligibilium, quæ per sensibilia inueniri non possunt, sed per rationem capi possunt; sextus perceptio intelligibilium, quæ ratio nec inuenire, neque capere potest.

S. Tho. 2.2. q. 180. a. 4. ad 3 vbi exponit mẽtem Rich l. 1. de Contẽ. c. 6. sex cõtemplatio nis species recensen tis.

Verùm quia contemplationis diuinæ ratio à nobis tractanda ex ijs gradibus minimè variatur, siue enim cognitio exoriatur à sensibus, siue ab imaginatione, siue à medita-

tione,

tione, siue à lumine infuso, non ideo propria contemplationis diuinæ forma varia est; sed nunc à sensibus auspicando, nunc quæ mente conceperamus, repetendo, nunc ijs cessantibus, Diuino tantùm lumine perfusi, Diuina contemplamur; (quando videlicet Spiritus sapientiæ nos illuminat, & vel inopinos arripit, vel conantes adiuuat) ideo gradus illos minimè explanamus, nec in eis diuinam contemplationem inesse censemus; nisi flante Spiritu Dei, ad eam contemplationis, quam mox describemus, sublimitatem assurgant. Ad quam certè, si assurrexerint, iam non erit vlla distinctio formæ, sed vnius rationis, à diuersis licèt orta principijs, contemplatio. Quod vel hac vna ratione conuincitur. Siue enim quis aspecta corporum pulchritudine, quam miratur, ratiocinando inferat infinitam Dei pulchritudinem, & in eo discursu Diuino Spiritu afflatus, in tranquillam Diuinæ pulchritudinis contemplationem attollatur; siue nullam corporatam pulchritudinem inspectans, infuso dumtaxat lumine, quo ei Diuinæ pulchritudinis magnitudo detegitur, in eandem contemplationem subleuetur; non ideò diuersa erit contemplationis ratio: estò plures viæ sint, quibus in eam Sionis pacem ascenditur, quemadmodum suo loco patebit: sed iam definitionem tradamus.

Notãd: nos hic de diuina contemplatione, non ve

Con-

Contemplatio eſt actus intellectus non impediti, gratia ſanati, in æterna ſpectacula directi, & admiratione ſuſpenſi.

Hæc definitio ſeu deſcriptio ſub eiſdem verbis eſt S. Bon. in tertio Itinere æternitatis diſtinct. 2. cui ſubijcit alteram Richardi deſcriptionem, quæ ſic habet: Contemplatio eſt, Libera mentis perſpicacia in Sapientiæ ſpectacula cum admiratione ſuſpenſa libera ſcilicet à peccato, & appetitione rerum, perſpicax hoc eſt ſana puraq; per gratiam, in Sapientiæ ſpectacula ſuſpenſa, hoc eſt, in diuinam veritatem bonitatemq; intenta, & ex admiratione diuinorum obſtupeſcens. Hæc eſt S. Bonau. interpretatio compendiò dicta S. Thom. 2. 2. q. 180. à 3. ex Richardo ait, Contemplationem eſſe perſpicacem, & liberum contuitum animi in res perſpiciendas, nec tamen eam definitionem explanat. Poteſt autem S. Bonauenturæ interpretatio illi coaptari, vt ex verbis ipſis facilè perſpicitur, Certè Richardus lib. de contēplatione c. 4. duas in vnam ſententiam definitiones contemplationis poſuit, ex quibus alteram S. Thom. alteram S. Bonauentura deſumpſit.

Quo verò poſitam definitionem explicemus, meminiſſe oportet, quòd ſuperiùs aſſeruimus, contemplationem ſcilicet eſſe actum elicitum à Sapientiæ habitu; vno nempè è ſeptem

rò de rerum creatarū quā tūuis intellectualiū, & excelſarum cōtēplatione agere, quam iuxta potiſſimum eiusſtatū mox deſcribemus

eos meditationibus opportunis armandum est.

Secunda verò via illustris est, ac splendida, quæ ob id vulgò Illuminatiua appellatur, & eorum est, qui nauant operam virtutibus parandis.

Virtus enim est proprium, ac verum animæ lumen. Sedulitas autem per hanc viam quasi lacteam ingredientium, eò incumbit omnis, vt superata virtutum arduitate, planum, ac amænum iter animus peragat; donec è partis habitibus actus multiplices facilè, suauiterq; producat. Ad opus autem accingitur, & expeditur meditationibus crebris, de Christi, sanctorumq; rebus gestis, quæ cor ad imitationem incendant, & iugi diuinorum beneficiorum recordatione: quæ animum sensim emolliat.

Tertia demum via vulgò Vnitiua dictitatur ab optima Mariæ parte nomen adepta. Cuius est, purgata iam mentis acie, Diuina contemplari, & arcanò nexu Deo vinciri; ibiq; velut in arce Sion, pace, quæ superat omnem sensum, & voluptate purissima perfrui.

Sapientissimus autem Deus ita vias has, studiaq; diremit, vt tyrones interdùm veteranorum prærogatiuis exornet, & suauissimo Diuinæ contemplationis blandimento permulceat: ne fortè obiecta virtutis arduitate,

te,

te, ac tentationum pressura territi, ab incæpto resiliant. Quemadmodum è contrario, perfectiores animas accerrimis sæpè tentamentis finit infestari, ne fortè extollantur. Propterea quippè Apostolum omnibus Christianæ perfectionis numeris absolutum, improbus carnis stimulus tam violentèr angebat, ne magnitudo reuelationum illum efferret. Cùm enim quis quãtumuis perfectus, se cernit incipientium molestijs obsideri, seipsum quasi nullius meriti deprimit, & tanquàm iter longum peracturus laborat impensiùs, proficitq; fœliciùs.

Hic autem minimè silendum est, trium viarum virtutes, si naturam illarum spectemus, easdem esse; at si gradum, vel incrementa pensitemus, insignibus spatijs à se mutuò disparari. Vna sanè virtus charitatis est, quæ in incipientibus exoritur, in proficientibus adolescit, in perfectis ad iustam prouecta magnitudinem, ad vnionis diuinæ nuptias, in Dei thalamum introducitur. At verò perfectorum charitas tantoperè supra incipientium, proficientiumue mensuram caput effert, vt eloquentia vlla exprimi nequeat.

Ex quo certè discrimine possumus apertè dispicere illud tam insigne, quo contemplatrix ab Actuosa vita secernitur. Quæ enim

Actiua vita vocatur, duas è tribus vijs sedula percurrit, siue vitia reuellens, passionesq; coercens, quòd est incipientium, siue virtutum incrementa conquirens, quòd est proficientium: ac in eum modum, vniuersi virtutum moralium actus, ad opus Actiuæ vitæ pertinent, vt ijs, ad contemplatricem anima comparetur, tanquàm sponsa, quæ ad Regis Aeterni consortium (saltèm frequenter) non sit admittenda, nisi multarum virtutum circumamicta varietatibus. Contemplatiua verò iam satis diues, & ornata tertiam viam verè sublimem permeat. Si tamen permeare dicenda sit, quæ, sedatis motibus aduersis, in Dei Clementissimi amplexibus dulcissimo somno requiescit. Vbi Diuina Charitas, vltrà vitæ Actuosæ incrementa, eò caput extollit, quò vix fertur intuitus. Ac ita Purgatiua, & Illuminatiua Actiuæ, Vnitiua Contemplatiuæ, apta consensione respondent.

Quapropter, quòd vulgò dicitur, hoc, vel illud hominum genus, vitam Contemplatiuam ducere, qui tamen iuxtà eorum institutum, in passionibus subiugandis, & parandis virtutibus, cum orationis frequentia seipsos exercent, vel à suis ductoribus exercentur, si perpendamus rerum euentum, fortasse minùs proprius sermo est. Etsi

enim

enim pijs meditationibus, ac iteratis virtutum actibus ad contemplationem aspirent, propriè tamen in actiua versantur; licèt fieri possit, vt Diuina interdum contemplatione, singulari Dei dono, recreentur, vel etiam post agones multos, ad contemplatiuam quoquè pertingant. Disertè dictum est, viros hos in actuosa vita versari, si rerum euentum perpendamus. At si scopum quò feruntur, inspectemus non impropriè contemplatiui appellantur, S. quippè Tho. 2. 2. q. 81. ad 5. Contemplatiuos ait nuncupari, non eos, qui contemplantur, sed qui contemplationi vitam totam deuouerunt.

Ex his ergò, quæ asseruimus, facilè eruitur ad quem charitatis, seu gradum, seu statum. Theologia Mystica pertineat. Cùm enim sit cognitio ingenua Dei, per vnionem Diuinam elicita, apertè cernimus, ad tertium proculdubiò statum, seu viam, cui familiaris est contemplatio, pertinere; vt non ab re in dono sapientiæ, quemadmodum in charitate ipsa tres etiam gradus auctores nonnulli discreuerint, ac in tertio Theologiam hanc collocauerint. Vbi oppidò expendenda sunt duo, quæ disertè traduntur, esse videlicèt cognitionem, & hanc elici per vnionem; vtrumquè enim ad Theologiam Mysticam spectat, & opus intellectus, nimirum

Sic Dion. Carth. super 5. Dioni. de Misti. Theol.

mirum contemplatio, & voluntatis, hoc est, vnio, siue arctus ille cum Deo complexus, de cuius cœlesti puritate, ac nobilitate sermo redibit. Nunc verò contemplationis speculatio tradenda est.

De Diuina Contemplatione. Cap. III.

DE contemplatione acturi, eam, claritatis gratia, à meditatione secernamus. Meditatio, est discursus intellectus satagentis, voluntatem, vel à malo arcere, vel ad bonum impellere. Et hic est primæuus ille labor, quo exercentur, qui seipsos orationis operi deuouerunt. Cùm enim voluntas diuinis impulsibus minimè assueta, virtutis arduitatem perhorrescat; necessè profectò est, multo conatu, agmineq; rationum ei studium virtutis persuadere, oratorum more, qui rationibus harmonicè compositis consessus corda demulcent. Et hæc est ea celebris exercitatio, quæ in nonnullis Cœnobijs seriò virtutem colentibus in morem inducta est. Quorum ea est consuetudo, vt semel, aut bis fratres, postquàm singuli seorsum se comparauere, in locum opportunum conuenientes, & è libro aliquo, sententiam meditationi consentaneam

excerpentes, pro captu quisquè suo, in intellectu, velut in quodam spirituali ventriculo, eam in frusta concerptam excoquere, eius nimirum vim, & ad mouendum efficacitatem, excogitatis in id rationibns, trutinare conatur. Hoc enim pacto quędam intellectus, quasi rubigo deteigitur, & voluntas delinitur, ac benè erga Deum afficitur, qui meditationis scopus est.

Hic autem, intereà, dum intellectus ad persuadendum rationes inuenit, atquè disponit, sæpè voluntas incalescens, pro receptis à Deo donis gratias rependit, vel bona, quibus eget, exposcit, quo in actu propriè consistit oratio: tametsi, sub hoc orationis nomine partes huius exercitij omnes, præparationem videlicèt, lectionem, meditationem, gratiarum actionem, oblationem, ac petitionem complectamur: & viros eiusmodi operi vacantes, contemplationi deditos appellemus. At ab huiusmodi, vel meditatione, vel oratione, quæ contemplationi viam sternit, tàm longè propria contemplatio, quàm longè à diluculo meridies ipse discernitur. Cùm tamen, illa contemplationem præire debeat, saluberrimum est, illi assuescere, vel fortè necessarium. Quòd S. Augustinus vel, vt alijs placet, S. Bernardus satis apertè docuit, aiens: Contemplationis adeptio, sine ora-

tione, aut rara, aut miraculosa. Quod tanti ponderis assertum, multis experimentis probatum nunquam memoria deberet excidere; ne tanquam saltu nos librantes, donum contemplationis, orationi non assueti obtinere satagentes, elationis culpam incurreremus; vel è contrario orationem frequentantes à contemplationis adeptione animum desponderemus.

Cùm enim meditatio sit anxia, & multis agitata procellis nauigatio, & contemplatio portus benè septus, atquè tranquillus, Clementissimus Deus laborantes remigando, & periclitantes paternis oculis conspicatus ad pacatam contemplationis stationem fessos inuehere consueuit. Iam ergò contemplationis rationem expensuri, hoc vnum discrimen, pro foribus, exploremus, oportet, Meditationem nimirum esse motum, vel excursum, Contemplationem verò quietem; ac propterea, statim, ac discursus, qui est motus intellectus veritatem inquirentis, veritate cessat inuenta, & illi intellectus velut acquiescendo cępit cum admiratione inhærere, incipit existere contemplatio.

Quod certè discrimen, non à Diuinis tantùm, verùm & à naturalibus contemplatoribus obseruari facilè poterit; solent enim nonnulli studiosiores Philosophi, sciendi cupiditate

ditate acriter incitati, impensiùs in meditationem incumbere, naturæq; secreta auidissimè rimari, & quodam celerrimo discursu, veritatem, quam venari cupiunt, insequi, quam mox vt inuenit intellectus, sedatur, & quiescit, & in tranquilla eius speculatione delectatur. Vbi speculatio illa, delectationi permixta, naturalis contemplatio est; at humili loco nata, & cum diuina, de qua dicere adornamus, minimè conferenda.

Priùs tamen quàm definitionem tradamus, animaduertendum est, sex propemodum contemplationis gradus à Patribus recenseri solitos.

Primus est erga ea, quæ sensibus externis percipiuntur; secundus est progressus à sensibilibus ad intelligibilia; tertius dijudicatio sensibilium, secundùm intelligibilia; quartus absoluta consideratio intelligibilium in quæ per sensibilia conscenditur; quintus perceptio intelligibilium, quæ per sensibilia inueniri non possunt, sed per rationem capi possunt; sextus perceptio intelligibilium, quæ ratio nec inuenire, neque capere potest.

S. Tho. 2.2.q. 180. à 4. ad 3 vbi exponit mẽtem Rich l. 1. de Contẽ. c. 6. sex cõtemplationis species recensentis.

Verùm quia contemplationis diuinæ ratio à nobis tractanda ex ijs gradibus minimè variatur, siue enim cognitio exoriatur à sensibus, siue ab imaginatione, siue à meditatione,

tione, siue à lumine infuso, non ideo propria contemplationis diuinæ forma varia est; sed nunc à sensibus auspicando, nunc quæ mente conceperamus, repetendo, nunc ijs cessantibus, Diuino tantùm lumine perfusi, Diuina contemplamur; (quando videlicet Spiritus sapientiæ nos illuminat, & vel inopinos arripit, vel conantes adiuuat) ideo gradus illos minimè explanamus, nec in eis diuinam contemplationem inesse censemus; nisi flante Spiritu Dei, ad eam contemplationis, quam mox describemus, sublimitatem assurgant. Ad quam certè, si assurrexerint, iam non erit vlla distinctio formæ, sed vnius rationis, à diuersis licèt orta principijs, contemplatio. Quod vel hac vna ratione conuincitur. Siue enim quis aspecta corporum pulchritudine, quam miratur, ratiocinando inferat infinitam Dei pulchritudinem, & in eo discursu Diuino Spiritu afflatus, in tranquillam Diuinæ pulchritudinis contemplationem attollatur; siue nullam corporatam pulchritudinem inspectans, infuso dumtaxat lumine, quo ei Diuinæ pulchritudinis magnitudo detegitur, in eandem contemplationem subleuetur; non ideò diuersa erit contemplationis ratio: estò plures viæ sint, quibus in eam Sionis pacem ascenditur, quemadmodum suo loco patebit: sed iam definitionem tradamus.

Notād: nos hic de diuina contemplatione non ve

Con-

Contemplatio eſt actus intellectus non impediti, gratia ſanati, in æterna ſpectacula directi, & admiratione ſuſpenſi.

Hæc definitio ſeu deſcriptio ſub eiſdem verbis eſt S. Bon. in tertio Itinere æternitatis diſtinct. 2. cui ſubijcit alteram Richardi deſcriptionem, quæ ſic habet: Contemplatio eſt, Libera mentis perſpicacia in Sapientiæ ſpectacula cum admiratione ſuſpenſa libera ſcilicet à peccato, & appetitione rerum, perſpicax hoc eſt ſana puraq; per gratiam, in Sapientiæ ſpectacula ſuſpenſa, hoc eſt, in diuinam veritatem bonitatemq; intenta, & ex admiratione diuinorum obſtupeſcens. Hæc eſt S. Bonau. interpretatio compendiò dicta S. Thom. 2. 2. q. 180. à 3. ex Richardo ait, Contemplationem eſſe perſpicacem, & liberum contuitum animi in res perſpiciendas, nec tamen eam definitionem explanat. Poteſt autem S. Bonauenturæ interpretatio illi coaptari, vt ex verbis ipſis facilè perſpicitur, Certè Richardus lib. de contẽplatione c. 4. duas in vnam ſententiam definitiones contemplationis poſuit, ex quibus alteram S. Thom. alteram S. Bonauentura deſumpſit.

rò de rerum creatarũ quã tũuis intellectualiũ, & excelſarum cõtẽplatione agere, quam iuxta potiſſimum eius ſtatũ mox deſcribemus

Quo verò poſitam definitionem explicemus, meminiſſe oportet, quòd ſuperiùs aſſeruimus, contemplationem ſcilicet eſſe actum elicitum à Sapientiæ habitu, vno nempè è

ſeptem

ſeptem Spiritus ſancti donis: cuius eſt Deũ contemplari non quouis modo; ſed ex dilectione cùm quodam experimento ſuauitatis in voluntate, quæ profectò S. Thom. ſententia eſt: quandoquidem 1.p.q. 43. ar: 5.ad 2. Dei cognitionem atquè experimentalem perceptionem (quæ eſt ipſiſſima contemplatio) Sapientiam propriè dici fatetur, iuxta quam filij miſſionem fieri paulò antè aſſeruerat, per ſapientiam verò donum Spiritus ſancti apertè intelligit. Ex hoc efficitur, diuinam contemplationem, niſi ex dono Dei ſupernaturali nemini contingere: tametſi nonnullis in culpa mortali iacentibus ob infinitæ bonitatis magnitudinem, contemplationem indulgeri, B. M. Thereſia crediderit, quòd rationi conſentaneum eſt; quia Diuinæ bonitati congruit, in hoc etiam gradu, ſeipſam oſtentare, vt auerſos à ſe animos, eiuſmodi cœleſti munere, ad ſe alliciat, ac per hoc hominibus clariùs innoteſcat.

Verùm aſſertum hoc ita poſſet accipi, vt ipſo Diuinæ contemplationis amorem ſpirantis, & ad Spiritus ſancti dona pertinentis actu, qui iacebat in culpa, iuſtus, & Deo acceptus fiat. Si enim vno contritionis actu, is homo fieret gratus Deo, cur non, vno Diuini amoris actu, qui in contemplatione. Diuina potiſſimùm feruet? Præſertim cùm

ipſa

ipſa contritio ex dilectione vitam eliciat; propterea enim non quiuis dolor eam prærogatiuam obtinet, ſed qui propter Deum concipitur ſummè dilectum. Diximus verò aſſertum ſic accipi poſſe, quòd non prorſus id ita contingere aſtruamus. Nam cùm non ſubſit efficax ratio ad omnino aſſerendum, contemplationis actum, ſemper ad Spiritus ſancti dona, gratiam gratum facientem indiuiduè comitantia pertinere; poſita S. Thom. 2. 2. q. 172. a 4. & omnium Theologorum ſententia, per gratiam ſcilicet prophetiæ, quæ & peccatoribus indulgetur, ſublimem contemplationem exerceri cenſentium, certiùs, & ad mentem B. Teresiæ accommodatiùs videtur, vt accepto etiam inſigni contemplationis dono, poſſit peccator aliquantùm emolliri, tametſi ad gratiæ ſtatum minimè reſurgat, quin etiam, & tactum illum Dei ſupremum, quem diximus, Theologiæ Myſticæ partem eſſe, abſq; Dei gratia gratum faciente conſtare poſſe, quemadmodum & cetera dona, quæ gratiæ gratis datæ à Theologis nuncupantur, nonnullis videtur. Altum quippè gratiæ gratum facientis ſecretum eſt: ne quis vel ipſo Dei ſenſu, guſtuvè glorietur. Quapròpter, cùm in deſcriptione aſſeritur, contemplationem eſſe actum hominis gratia ſanati, de ſanctorum contemplatione, quæ
eſt

est actus ab habitu Sapientię productus Mysticæq; Theologiæ proprius accipiendum est, ad quorum mentem traditam definitionem expendamus.

Prima vox, quæ inter pręṭamento indiget hæc est (non impediti) vel (vt alij loquuntur) liberi. Contemplatio enim non cuiusuis intellectus est, sed illius dumtaxat, qui ab omnibus se abstinet, quæ pacem interturbare possunt; cuiusmodi sunt frequentia negotia, conuictus hominum, sollicitudo, etiam pro pijs operibus, timor, scrupuli, & & eius generis alia; quæ quantumuis pietatis ergò suscepta, cor obruunt, obdurant, vel retardant. Propterea (nisi vrgente nos obedientia) qui cupimus vera frui libertate, quoadusquè cor, virtutum profectu, confirmatum, inter mortuos liberum esse, hoc est, inter ipsa negotia se in officio continere, ac Diuinæ contemplationi aptum perseuerare possit, eniti debemus, vt velut in agone contendentes, omnia prorsus abijciamus, quæ partem vllam cordis sibi vendicant; vt intellectus Deo soli totus intentus diuina claritate perfundatur.

S.Bon. in 3. Itinere aeternitatis tradēs cōtēplationis descriptionē quā posuim9, non quamlibet cōtēplē sed nobilissimam, quæ. s. est in potissim...

Gratia sanati) opus nimirum est, vt intellectus, qui ex elatione primi parentis contagiosa cæcitate ægrotat, diuinæ sapientiæ lumine persanetur. Aegritudo, morbusuè intellectus est cæcitas, vel ignoratio, sanitas

tas est sapientia. Quæ cùm sit vnum è septem Spiritus sancti donis, (vt assertum est,) & Diuinam gratiam semper comitetur, fit inde, vt excepto euentu illo superiùs descripto, si de modo consueto sermo fiat, ij tantùm, quos misericors Deus ad gratiæ statum euehit, illa potiantur; eiusq; priuatione, omnes in peccato lęthali iacentes, insipientes sint, Patris sui Adæ hæreditate: qui cùm in huius Diuinæ Sapientiæ honore esset, non intellexit, & iumentis insipientibus comparatus est; tametsi, non ob peccatum, scientias alias infusas amiserit. Fuit quippè, etiam postquàm peccauit, Philosophus, ac Theologus, at Theologus insipiens, dono, videlicèt, habituq; sapientiæ expoliatus, quales profectò, minimè paucos Theologos passim licèt inuenire: quia mundus non cognouit in sapientia Deum.

Hac ergò sapientię sanitate perfectè valens intellectus, nobilissimè afficitur, ad promendam quandam sedatam, candidam, subtilemq; notitiam, qua Diuina percipit sine vilis ambagibus, vel discursibus; sed puris tantùm, & tranquillis obtutibus; qui non semper, à phantasmate, ratione, siue ratiocinatione dependent, solaq; simplicissima, & limpidissima operatione ab intellectu dimanant.

Vt

Vt autem intellectus deſcripta ſanitate pol-leat, magnoperè confert ardor voluntatis, quam intellectui contiguam, ſapientia ip-ſa, ſplendore ſuo, illuſtrat, ſapore Diuino imbuit, ac incendit. Ideò enim inuiſibilis miſſio filij, fit per hoc ſapientiæ donum, quod cum ipſo Dei filio miram ſimilitudi-nem gerit; vt quemadmodum ille eſt Dei verbum, non qualecunquè, ſed verbum ſpirans amorem; ita ſapientia ſit, non quę-uis Dei notitia, ſed quæ amoris producat affectum. Ex quo fit, vt ſimul dum intel-lectus Diuina contemplatur, voluntas eo-rundem amore flagret; & vtraquè poten-tia, ſuauiſſimo agone, concertet, dum vo-luntas permouet intellectum, & intellectus vrget voluntatem. Vbi patet contempla-tionem ſanctorum, includere voluntatis er-gà Deum benè affectæ actum; aliàs enim, modicam laudem mereretur.

…andum verò non eſt in hoc loco, ſub hac, …iam tetigimus ſanitate; omnem prope-…dum immunitatem à culpa nos velle …mplecti.

…nim tam ſublimi dignitate potiri pote-…, intellectus, & voluntas, ſi culpæ con-…gione inquinentur. Non culpæ tantùm lethalis, verùm, & venialis, quæ cor ab eiuſmodi ſtatu longè diuertit. Certè quem-admodum limpidiſſimam ſtagni quieſcentis

aquam,

uam, minimus lapillus inuectus, obtur-
t, ne spectantis, nisi intercisam, & nu-
tem reddat effigiem, quam prius exa-
repræsentabat; sic sanè leuiores culpæ
imam, ne imago Dei intus depicta red-
tur.

non ità enuntiamus, ac si, qui dono con-
nplationis frequenter ditantur, veniales
pas nunquam incurrant. Incurrunt enim,
rariùs, quàm alij, & non adeò sponte,
quinetiam studiosissimè illarum occasiones
eauent; & cum ex fragilitate delin-
unt, se quantocyus expurgant, vt in-
dis serenitate Deum repræsentent, eiusq;
inas similitudines, velut in aqua purissi-
a lucentes, intueri mereantur. Et in
nc modum, qui contemplationem affe-
t, culpas vitare, ac præcauere debet
modi præceptio, fortasse dissoluet du-
m inter scribendum obortum. Mirum
ppè valde videtur, qui fiat, vt quandò
uersi Diuinæ gratiæ consortes, donis Spi-
us sancti, ac proinde sapientiæ habitu or-
itur, vix è multis millibus, vnus euadat
ntemplator? Augeturq; admirationis ra-
, expensa ratione habitus, scholarum mo-
re. Confert enim habitus potentiæ, in
a reponitur, quandam agilitatem, ac ex-
ditionem, vt actus facilè, suauiterquè
oducat; & quidem, quò habitus nobi-

D lior,

lior, præsertim si secum trahat affectum, eò certè maiorem generat expeditionem.

Cùm ergò sapientia huiusmodi sit, & vniuersos iustos afficiat, quomodo tam pauci contemplatores euadunt? Profectò mirùm est hoc.

Fortassè tamen vna è potissimis huius rei caussis est, ea, quam cœpimus insinuare. Scilicet, non seriò vitare leuiores culpas, & perennem cordis alere puritatem: si enim hæc exquireretur, in cordibus puris facilè diuina cerneretur imago. Sed verba reliqua ponderemus.

In æterna spectacula directi) Intellectus nimirùm contemplans in æterna spectacula dirigi debet. In Deum scilicèt: qua ratione æterna veritas, & bonitas est. Veritatem intellectus, bonitatem voluntas insequitur; & ipse Deus intellectui contemplanti obijcitur, vt verum quoddam, non quodcunquè, sed verum, excitans dilectionem, ingerensq; saporem, adeò vt (quòd ante indicauimus) actus sapientiæ, qui est contemplatio, non sit quæuis cognitio Dei, sed cognitio genitrix dilectionis, cum quodam experimento Diuinæ suauitatis, quam delibat affectus: sed in definitione demùm sic habetur.

Admiratione suspensi) Non est enim propria contemplatio, nisi suspendatur intellectus, & co-

coram augustissimis spectaculis obstupeat. Oritur autem suspensio hæc ex rerum agnitudine, ac nouitate, super omnem iteactam cognitionem, vel notitiam. ontuens enim intellectus, tam eximia ma, miratur; & ex admiratione augetur tentio; ex attentione fit cognitio clarior, iucundior, vnde oritur suspensio. Quæ mortali corpore nequit esse diuturna, c longa; eo quòd anima carnis pondere primitur, & ad sensuum functiones sæpè labitur. In hunc ergò modum definitio s explanationi (licèt exiliter) satisfacere conati sumus
iitio igitur quæuis, quæ ad prædictæ defi- iionis non pertinet sublimitatem, diuinæ ntemplationis nomine celebranda non : . Intra proprietatem verò eam distin- o graduum inest iuxtà luminis, affectusq; odum, dignatione clementissimi Dei, icuiquè donatum: & voluntas in gradu rfectissimo contemplationis, supra intel- tum erecta, Deo in sapientiæ gustu, aui- sime adhæret, vt in proximo capite li- ebit.

De gustu Diuinæ sapientiæ, siue de gustu contemplationis.
Cap. IV.

MEminisse opus est, quod de nobilissimo charitatis habitu, qui voluntatem supra intellectum erigit superiùs tradidimus. Nam in ea erectione, vel summitate voluntatis, affectus charitatis procedit vltra intellectum; ac Deum cui voluntas adhæret, gustu quàm dulcissimo percipit, in gradu quodam sublimi, ad quem non pertigerat intellectus. Quod certè vel exemplo vno vulgatissimo sic explanatur. Euenire quippè crebrò solet, vt conditi cibi nidore, sensu percepto, quis iudicet sapidum esse cibum, ac proinde acceptum auidiùs edat; vbi plerunquè maiorem, quam cogitauerat, saporem, & gulæ irritamentum offendit: Quapropter saporis experimento conuictus intellectus, propriorem, perfectioremq; illius cibi notitiam parit. Ordinis tamen ratio habenda est: gustus enim præcurrit notitiam perfectiorem, licèt imperfectam subsequatur. In hunc ergò modum, intellectus Diuino etiam lumine perfusus, Dei bonitatem, pulchritudinemq; cognoscit, modicè tamen: at voluntas charitate

ta, Deum, dum hæret ei, gustatu per-
t, attingit, & amplectitur, illoq; expo-
ento Dei pulchritudinem, ac suauita-
maiorem certè persentit, quàm intel-
is ante didicerat.
opterea gustu voluntatis effectus per-
acior, notitiam Dei concipit multò
m antè clariorem. Vbi perspicimus in-
ectum à voluntate iuuari, vt perfectio-
, quam prius nesciebat, Dei cognitio-
acquirat. Tunc intellectus eruditior,
erenior Diuina perfectissimè contem-
ur, quantum licet inter extorres. Tunc
nione voluntatis Deo cupidissimè ad-
entis, ineffabilis, & multiplex voluptas
ritur, quæ omnem sensum, & omnem
erat eloquentiam; quam solus nouit, qui
ipit, quique eò euectus est, vt per vnio-
arcanam vnus spiritus cum Deo fiat,
nihil fœlicius potest euenire.
n nequit exactè cognosci, qua ratione
templatio, exerceatur ab intellectu ex
ctu voluntatis, & qua ratione voluntas
ergrediatur intellectum, nisi tradatur
isio partium animæ à Theologis mysti-
vsurpari solita, quæ sic se habet.
n anima vires cognitioni seruientes di-
gui possunt, triplexq; ad proportionem
respondet appetitus. Prima vis sensi-
a appellatur, quæ sensus omnes tum ex-
 terio-

teriores, tum interiores amplectitur; & cognitionem per hos sensus haustam sequitur appetitus ex irascibili, concupiscibiliq; compositus. Secunda vis, & media inter animæ vires, vocatur rationalis; quæ est ipse intellectus, prout notitiam, ex notitia deducit, siue deducat ex ijs, quæ ab inferioribus rebus abstraxit, siue ex ijs, quæ superno lumine infuso concepit; licèt ibi, discrimine opus sit. In prima enim deductione; portio rationis inferior, in secunda, rationis portio superior appellatur, quę per æterna, de rebus alijs fert iudicium, suosq; actus emetitur.

Huic ergò virtuti rationali respondet pariter rationalis appetitus, quæ est ipsa voluntas, qua ratione ab inferiore, vel superiore rationis portione mouetur. Et hæc animæ pars intellectu, voluntateq; constans, nuncupatur cælum medium; vt à descripta infima animæ vi, seu parte, velut à primo cælo, & à suprema mox describenda, quasi à tertio cœlo dirimatur.

Tertia denique, & suprema animæ vis, intelligentia nuncupatur; quæ est ipse intellectus, qua ratione lumen à Deo proximè recipit, & vel prima principia conceptis dumtaxat terminis, vi naturali, vel occulta Diuinæ Sapientiæ immisso lumine supernaturali, sine discursu cognoscit. Hanc,

Mystici

ftici Theologi, vocant mentem, vm-
m intellectus Angelici, tertium, siue su-
mum Cœlum animæ, scintillam vel api-
ı rationis; quam nonnulli, velut poten-
n ab intellectu distinctam, summoperè
ollunt. At certè hoc hyperbolicè dictum
i potest, propriè verò minimè. Vt enim
ones prætereamus, quibus euincitur,
ı distinctionem minimè necessariam es-
cum intellectui aptissimè tribui possit,
:quid ab ijs auctoribus adscribitur intel-
ntiæ, vna Doctoris Angelici, nunc sat
, auctoritas, qui litem hanc prima par-
iremit, aiens: intelligentiam non esse 1. p. q.
nctam potentiam, sed propriè signifi- 79. a
: actum intellectus, qui est intelligere; 10.
literq; de ratione, & mente, ac intelle-
protulit, vnam dumtaxat esse poten-
ı. Nec obijci sanè fas est, eum Patrem
lasticum tantummodò fuisse; fuit enim
nius etiam Theologus Mysticus, & fre-
ıs contemplatio, ac experimentum
probè illum docuerat, quid sibi vellet
lligentia.

gò intellectui, per intelligentiam se-
centi, obseruata proportione, respon-
affectus, hoc est, ipsa voluntas, prout
ndam naturalem propensionem ad bo-
ı, simplicis intelligentiæ, conceptu si-
:præsentatum, à Deo proximè suscepit.

D 4 Cui

Qui indita fuere nomina ijs, quæ paulò antè recensuimus, persimilia (videlicet apex mentis, instinctus indelebilis, supremum cælum, affectus, stimulus naturalis ad bonum, virtus amatrix superior, scintilla intelligentiæ, portio virginalis animæ) quæ quidem nomina ob ea paradoxa, quæ ibi geruntur, à Theologis Mysticis excogitata videntur. Hanc igitur voluntatem, seu affectum nonnulli asseuerant, potentiam esse quandam intellectu, ac voluntate altiorem; quam (vt illi aiunt) omnes propemodum ignorant, præter eos, qui à Spiritu sancto ibi tanguntur. In hac enim amor ecstaticus, vel mentis excessus fit, quem non benè capit, qui non experitur.

Sed profectò non subest vlla necessitas nouam, & altiorem hanc potentiam asserendi, quemadmodum de intelligentia dictum est: sed erectio voluntatis intellectum supergredientis, ac Deo magis propinquantis, in excelsiorem Diuinæ charitatis habitum, (quod è superioribus patet) refundi debet. Excessus enim ille charitatis Deo hærentis in causa est, vt portio superior voluntatis in qua viget, quæq; portioni superiori rationis respondet, tantoperè se attollat, vt non ipsa voluntas, sed potentia alia, voluntate altior appareat. At re vera, est ipsa summitas voluntatis ignitæ, quæ flammescit

igne duplici, sapientiæ; scilicet, & charitis; & perfectius Deum adhæsione, vel tatu percipit, quàm notitiæ actu, intelius agnoscat: sed enim ex ea planè Dia Dei perceptione, quæ voluntatis est, strissima quædam lux, qua intellectus sit, excelsius quàm antè, Diuina conplari, dissultat. Verùm secretius quidn, in hoc apice affectus, siue in hac sum voluntate geritur, propter quod meri inteponitur intelligentiæ, vt capite proo patebit.

tactu Spiritus sancti voluntatis immitatem, vel (quod idem est) supremum affectus apicem tangentis.

Cap. V.

Mor ecstaticus in summitate, quam tetigimus, voluntatis efferuescit. Et perm, quasi per linguam quandam, Dei sar elicitur, atquè percipitur, quæ est seetissima Theologiæ mysticæ pars; peram, velut per tubulum fontis, in intelleum clarissima Dei notitia corriuatur. Et ius rei cognitio, omnium, quæ in hac

doctri-

doctrina traduntur, nobilissima est. Quapropter attentiùs eam exploremus.

Principiò ponendum est, contemplationem bifariam obtineri, ac in amorem, iuxtà bifariam perueniri.

Primus, quò contemplatio paritur, modus appellatur scholasticus, eò quòd scholarum more, meditando, & inquirendo, à perfectionibus creaturarum, ad contemplationem Diuinarum perfectionum assurgit; qui diligentibus æterna familiarissimus est. Quicquid enim aspiciunt, ad diuina traducunt; vt, cùm solis lucem intuentur, ex qua Diuinæ lucis claritatem, ac pulchritudinem deducentes, interdum vsque ad contemplationem è meditatione subleuantur. Et idem de aliarum creaturarum perfectionibus. Omnibus enim ijs, quasi gradibus ad Deum vtuntur, & sic ascensiones in corde disponunt. Per quas, nisi quis ascendere assuescat, incassum contemplationem cœlitùs immittendam præstolatur: quemadmodum, qui ad pœnitudinem concipiendam via consueta non se comparat; frustrà Diuinæ gratiæ donum, adeò gratis conferendum, expectat.

Iter contemplationis modus fit per descensum, modo scilicèt mystico, quando nimirum superno lumine illustratur intellectus portio superior; vnde certiùs quàm primo

modo,

modo, de inferioribus nouit ferre iudicium. Vterq; autem modus affectum excitat, aliàs enim parùm prodesset. Obseruata ergò proportione bifariam generatur amor, scholasticè nempè, vt cum ex inspecta creaturarum pulchritudine cor Diuinam affectat, & mysticè, vt cùm per lumen infusum, Diuina bonitate intellectu percepta, in eius amplexum voluntas exultat. Et hic duplex amor, duplicis illius contemplationis scopus est, in quem suo fertur ingenio.

At enim in vtroque amore hoc, generationis ordinem facilè deprehendimus. Semper enim, vt is ferueat, præit contemplatio, qua intellectus clarescit, & mox vrget voluntatem, nec in hoc mirum quippiam accidit, in quo sit opus immorari. Sed vlteriùs ascendamus, affectus apicem exploraturi.

Et primùm animaduertendum est, præter duos illos contemplationis, & amoris producendi modos, alium in Deum assurgendi modum à facilitate, ac nobilitate summoperè commendatum à Theologis Mysticis tradi, quem sapientiam vnitiuam appellant: consistitq; in motibus anagogicis, siue aspirationibus, quibus cor enititur ad Deum assurgere, ac illi auidissimè adhærere. Quibus in motibus, siue aspirationibus intellectus ab opere quasi desistit; & conatus propè omnis, in vnam voluntatem incumbit,

bit, quæ in Deum seipsam erigit, ac iteratis quatit impulsibus. Hac verò exercitatione incalescit miro modo voluntas, & breui maiora lucra conquirit, quàm si modis alijs, se prolixiùs exerceret. Quod certè pronuntiatum, quia maximi ponderis est; ne quis incautus, aut nimis festinus aberret, ità debet accipi, Vt postquàm quis purgatrice, ac illuminatrice via, se aliquandiù exercuit, tunc intellectum aliàs satis instructum requiescere sinens, voluntatem sursum impellat, vt ea frequentissimis desiderijs inflammata Deo, tota, velut arens terra dehiscat. Hoc enim studio quàm citissimè cor erigitur, & optatissimo amplexu, Deo sociatur; quod exemplo subiecto planiùs fiet. Sunt nonnullæ religiosius institutæ Cœnobitarum congregationes, vbi statis horis, Monachi orationi mentali, quam vocant, quotidiè vacant, & opportunis meditationibus iuxtà Cœnobiticam disciplinam, de vitijs extirpandis, parandisq; virtutibus attentiùs cogitant, & ad opus voluntatem incendunt. Quo ex loco armati prodeuntes, actus permultos, tùm ex ipsa claustri disciplina passim iniunctos, tùm ex profectus desiderio vltrò excogitatos, & susceptos, in dies obire consuescunt.

Ac proinde, ipse, quem profitentur, status,

eos

eos purgat, & purgando illuminat, hoc est, vitia conuellit, edomatq; passiones, ac virtutes acquirit. Vnde qui per aliquot annos illis operibus intenti in eo gymnasio perstitere: omni dubio procul, ex frequenti lectione, concionibus, exhortationibus, priuatis instructionibus, exemplis, perenni Dei præsentia, quam impressam cordi, semper animo versant, & potissimùm ex quotidianis, & statis orationis horis, vbi attentiùs agunt, idoneam quandam Diuinorum notitiam compararunt, qua voluntas emollita; & ergà Deum benè affecta est. Quapropter sine nouis conatibus, & cogitationis excursibus, quoties de Diuinis cogitare volunt, mox eis succurrit ea notitia, quam meditationibus anteactis pepererunt; nec egent labore nouò ad voluntatem afficiendam, aut certè, si labore intellectus egent, is exiguus, est exemploq; liquebit.

Profectò enim, si quis multis meditationibus Dei pulchritudinem mente pertractauit, quandam illius imaginem, licèt imperfectam, vltrà omnem creatam venustatem mente concepit, atquè seruauit. Quam quoties animo repetere voluerit, ibi quasi tabulam in officina pictoris asseruatam, offendit; eaque quoties libet, vtitur ad voluntatem demulcendam. Quòd si non ità ad viuum ab intellectu illa redditur imago,

quòd

quòd diù intermissa, & velut puluere obsita sit (vt in allata similitudine tabulæ, plerumq; vsu venit) labor certè modicus exigitur, ad puluerem difflandum, & imaginem detergendam.

Tunc igitur, qui intellectu, sic illuminato, pollet, debet illum leuiter refricare, & voluntatem ardentiùs vrgere; frequentissimisq; aspirationibus, ac desiderijs, cor ad Deum erigere. Hoc enim exercitio, citiùs experimento res Diuinas addiscet, & igne Diuino conflagrabit, quàm si de Diuinis diù attentissimè cogitaret. De quo inferiùs sermo redibit, cum ex hoc præsertim documento, progressus omnis pendere videatur.

In quo certè, apertè dispicimus, quomodò voluntas intellectum supergrediatur; dum intellectus nihil propemodum agit, præter vnam, satis simplicem, Diuinorum repræsentationem, ex parta priùs notitia succurrentem; voluntas verò in bonum, pulchrumuè ipsum vehementer effertur, cupidequè complectitur, & subtili sapore maius quiddam percipit, quam didicerit intellectus. Posse enim Deum ipsum, nedùm alia bona ampliùs, impensiùsq; amari, quàm cognosci S. Thom. disertè fatetur.

At hic summoperè annotandum est, quòd à nonnullis Theologis Mysticis traditur, fortasse

tasse, non tam digestum, ac expediret; cùm aiunt his motibus anagogicis, vel aspirationibus, omni cogitatione, meditatione, vel alio intellectus actu prætermisso, voluntatem, quoties libet, ad vnionem Diuinam se erigere, ac mirificè præcurrere intellectum. Annotandum (inquam) assertionem hanc, non ita indigestè accipiendam; siue enim expendatur scholasticus in amorem assurgendi modus, siue mysticus, siue hic anagogicus, quos hucusq; descripsimus, omninò verum videtur; semper aliquem, saltem simplicem, intellectus conceptum præire, antequam voluntas illis motibus amoris incalescat, & sapientiæ vnitiuæ nexu, Deo aduinciatur; tametsi necessarium non sit, cogitationem, meditationemue præire. Quod nulla ratione, efficaciùs reuinci posse videtur, quàm historia illa de familiarissimo fratris Aegidij, ex comitibus Francisci raptu. Mox enim, ac Dei, vel cœli nomen audiebat, citissimo, quasi penatæ voluntatis motu, in Deum extra se tolbatur. Vbi manifestè cernimus, necesse fuisse, vt sub nomine Dei, vel cæli, quod audiebat, simplici saltem conceptu, Deum, cœlumuè intelligeret. Erat autem simplex huiusmodi conceptus ob anteactas Dei, cæli; meditationes, & contemplationes, tàm fecundus, & efficax ad voluntatem impellendam

lendam, vt voluntas, meditatione, vel ratione vlla tunc minimè indigeret; sed tempus anteuertens, in satis sibi nota bona quantocyus prosiliret.

Ad hunc ergò modum, Theologorum Mysticorum doctrina libranda est, vt nimirùm, qui via Purgatrice, ac Illuminatrice profecerunt; & ijs vijs affectum excitare perquàm sedulò didicerunt, ad tantam interdum voluntatis agilitatem pertingant; vt simplici duntaxat rerum Diuinarum conceptione præmissa, statim, sine alio intellectus actu, ferantur in Deum. Sed vt ad fœlicem huiusmodi agilitatem voluntas attollatur, & vt (quod iam subijcimus) donum tangentis Dei detur experiri, in calce operis tradetur methodus præstandi, quod in nobis est, vt Clementissimus Deus nostros adiuuet, perficiatq; conatus.

Tribus igitur præfixis, contemplationis, & amoris Diuini parandi, modis, superest, ille nobilissimus, & facilè supremus Dei tactus, de quo caput hoc inscriptum est; qui supra modos alios voluntatem commouet, atque perurit, & qui præ cæteris arcanus est.

Fit autem arcanus hic tactus, vt nonnullis scriptoribus videtur, cùm sine vllo intellectus actu comite, vel præuio, Spiritus sanctus, sui amoris igne, tangit, & inflammat supremum affectus apicem, hoc est (iuxta do-

ctri-

ctrinam traditam) ipsam voluntatis summitatem, vel portionem superiori intellectus portioni respondentem. Nos verò in ea sumus sententia, quæ asserit, eum tactum sine aliquo intellectus actu fieri non posse; cum S. Aug. 10. de Trinit. & S.Thom. 1. 2. q. 27. ar. 2. censeant, nihil incognitum, hoc est, sine cognitione amari posse. Quando autem voluntas sic tangitur, Diuina patitur, hoc est, Diuino modo afficitur. Ex eo quippè tactu, motus, siue impulsus quidam imprimi videtur ei, vt in Deum, velut in centrum suum feratur; qualis ex magnetis tactu stylis ferreis imprimitur, quo semper in mundi polum, verticemuè cientur. Et hæc secretissima totius mysticæ Theologiæ pars est.

stquam ergo Spiritus sancti tactu, benè af-ecta, multisq; impulsibus insequuta, & am-lexata Deum, voluntas diuina patitur, & ustu intimo Dei bonitatem, ac pulchritu-inem percipit, affulget intellectui, qui in-riùs remanserat, clarissima, & verissima ei cognitio, multò certè nobilior, quàm er alias doctrinas vniuersas; & ingenium maximè perspicax.

verò non solùm anima, verùm & sensus, corpus mirificè perficiuntur. Quantò. n. ectus ille viget magis, tantò etiam magis rruptio carnis diminuitur.

Iam autem ex dictis patere potest decisio illiùs tàm controuersæ quæstionis; an scilicèt contingat voluntatem progredi vltrà intellectum? Contingit quippe, licèt enim præeat actus intellectus, voluntas tamen intellectum gustu transilit, vt in superiùs allata cibi similitudine, & S. Thom. auctoritate patuit. Quod apertè cernitur in hoc arcano tactu Spiritus sancti, qui transcendit omnem notitiam, & luce perfundit intellectum. At quia (vt dicere cœpimus) tactus hic Mysticæ Theologiæ pars penitissima est, ad eum, pro captu nostro, explanandum, multa scitu iucundissima, quę clementissimus Deus indulgere solet animæ illum sitienti, antequam ad eam celsitudinem euehatur, præmittenda sunt.

Cap. 4 sub initium. Canone 19.

De multiplici raptu, qui tactum Spiritus sancti præcurrit. Cap. VI.

CLementissimus Deus, antequam mystico tactu, ad supremam vnionem animam rapiat, multiplici raptu, non ita excelso, ad vnionem multiplicem solet illam efferre. Quapropter vt ad præmonstratum Spiritus Diuini tactum veneratione dignum ascendamus; & illius sublimitatem, quadam

amtenus contemplari poſſimus; raptus
lios inferiores recenſere, ac explorare op-
ortunum exiſtimamus. Et primùm qui-
em ſtatuendum eſt, interni huius cum Deo
ommercij partes, ita eſſe mutuò conſer-
as, vt in vniuſcuiuſlibet tradenda doctri-
a, neceſſe ſit, omnium ferè aliarum do-
trinam admiſcere. Cùm enim Deus ad ſe
apit animam; ad eum certè finem illam
rahit, vt arcana vnione illi ſocietur. Ex
nione verò Diuina, voluptas exoritur, &
aſtiſſimo ſenſu percipitur; ac deniquè in
a Dei conſuetudine, occulta Diuinæ ſa-
ientiæ, contemplanti animæ reuelantur.
uamobrem ſimul de raptibus, vnione, gu-
ibusq; agemus. Reuelationes verò, viſio-
es, & alloquia Diuina, ſeorſum (quia fa-
liùs vnum in locum congeri poſſunt) à no-
is tradentur.

tus ergò (vt à definitione auſpicemur)
t eleuatio, per Spiritum Diuinum, ad ali-
ua ſupernaturalia cum abſtractione à ſen
bus. Et quia raptus violentiam ſignifi
at, nequit in voluntate conſiſtere, cui vis
equit inferri. Nam cum ipſa ſit quædam
ropenſio ad bonum, quò fortiùs in id vo-
atur, aut trahitur, eò propenſio fit maior,
à violentia remotior, tametſi intenſa
ropenſio, cauſa frequens raptuum eſſe ſo-
at. Ex vehementi quippè affectu fit, vt

homo ab alijs omnibus alienetur, voluntate vires alias, seu potentias cognitioni seruientes, in quibus raptus celebratur, in id, quod affectat, impellente. Nec verò vires illæ vim pati dicuntur, quia trahuntur in Deum. Ex hoc enim capite, non ei s infertur vis, cum finis earum Deus sit, quem expetunt; sed quia celeriùs, seu velociùs impelluntur, quàm ordo naturæ ferat; cuius est, per sensibilia sensim in Deum assurgere. Ac ideò, violentia in modo inest tantùm, in modo scilicèt rapido, ac vehementi; quemadmodum, cùm lapis in terram proijcitur, illato violenter impulsu. Non enim infertur vis lapidi, quia proijcitur in terram, quam expetit, & in qua vna requiescit; sed quia proijcitur violentiore motu, quàm natura reposcat. Raptus igitur violentia, inest in ea abstractione, siue alienatione rapida à sensibus; non verò in eo, vt ad Deum anima feratur. Quin etiam, illi vis irrogatur, si diuertatur à Deo, sicut & lapidi, si à centro depellatur. Ex quo efficitur, vt anima quamdiù ad Deum mente non aspirat, vim pati dicatur.

Ecstasis à raptu tantillum dirimitur. Ecstasis enim non significat violentiam, sed simplicem excessum animæ à seipsa. Ac ob id ipsa etiam voluntas Ecstasim pati dicitur, & diuinus amor Ecstasim facere ab Anti-

quis

uis Theologis dictus est. Vbi animaduer-
:ndum est, hunc excessum, tàm volunta-
s, quàm appetitus sensitiui, causam esse
ıptus, vtriusquè potentiæ cognoscentis;
el quia mens ad intelligibilia rapitur à
nsibus alienata, vel ad aliquam imagina-
am visionem arrepta, sed iam à primo
ptu exordiamur.

ıus certè raptus, si perfectionis ordinem,
mirùm à minus perfectis ad perfectiores
:pendamus; est internorum sensuum su-
:r externos. Quando ex desiderio feruí-
), rei, imaginatione, repræsentatæ, ex-
rni sensus introuertuntur, ac proprijs
:tibus defunguntur, Deo animam com-
ouente. Quod in hunc modum fieri di-
tur. Gratia, videlicèt, Clementissimi
ei, instar riuuli, influit in vires sensitiuas,
ouens, ac stimulans animam, vt se in-
eum erigat, ad ineundam cum eo ama-
riam vnionem.

m certè excitationem corde, ac præser-
n vi concupiscibili percipit. Qua refici
let interdùm, (postquam multa nauita-
cor in Deum erigere studuit) accurren-
suauissimo Domino, & fesso cordi blan-
ente; adeò, vt mira illud voluptate per-
ulceat, & superno lumine illustret. Quod
anè cœleste donum, mox vt homo adipi-
itur; imperiosè despicit, quæ ante cupie-

bat, & amore Dei amplectitur, quæ priùs oderat. Gradus autem hic, non vsquè adeò defęcatus est, quin voluntas hæreat voluptati, ex quo labes contrahitur, quæ puro reluctatur amori. Peruenire tamen valet ad vnionem virium inferiorum, vbi Diuina blandimenta percipiuntur, prout assertum est.

Huic autem descripto raptui, congruit quidam orationis gradus, qui iuxtà B. M. Teresiam, est receptus, vel collectio sensuum ad interiora, vbi anima, cum præsente Deo agens defungitur sensibus. Quem certè gradum censet non esse vsquè adeò excelsum. Licèt enim supernaturale quiddam ibi recipiatur: admiscetur tamen quidam conatus animæ, ante doni receptionem, satagentis, & potentias intra ipsasmet ope diuina includentis, quem postmodum perficit Dominus, qui est in opportunitatibus adiutor; & in eo animæ labore, ab alijs orationis gradibus, illo non adeò indigentibus, secernitur.

Ac proinde, gaudium, quod ibi generatur, quasi torculo laboris expressum à gustu, qui in alijs percipitur gradibus, tanquam cœlitùs immissus, longè seiungitur. Quapropter subtili discrimine huius gradus voluptates, non gustus, qui (iuxtà illam) spontè fluunt, sed gaudia Hispanè (contentos)

iæ sedulitatis etiam nostræ opere paran-
ır, & velut exprimuntur, B. M. Teresia
ıncupauit, & mentis eleuationem, vbi
usmodi gaudia proueniunt, receptus, vel
ɔllectionis orationem appellauit. In hac
ɛrspicaciter notat, non omninò intelle-
us opus deficere, tametsi cesset discursus.
ui si fortè interim eruperit, enitendum
t, vt suauiter, sine illata, scilicet, vi, in-
ɛrcidatur; sed nec intellectus, nec cogita-
o suspendi debent, ita, scilicet, vt nihil
ıens agens, otio torpeat, velut instillan-
ım à Deo contemplationem expectans.
loc enim suspensionis genus, & vanum
ɛmper, & stultum est. Vanum quidèm,
uia non assequitur finem, sed operam per-
it, qua se anima poterat exercere; stultum
erò, quia dementia est, suspensionem, quam
ɔlus Deus, cùm ei placet, immittere po-
ɛst, arte nostra moliri.
ıtus deindè potest appellari quædam exu-
erantia, & quasi ebrietas spiritualis, quan-
o, videlicet, repentè cor, & omnes vires
ɛnsitiuæ, tanto voluptatis torrente per-
ınduntur, illabente Deo, vt se continere
ıequeant, & motibus, ac gestibus insoli-
is, ingentem eius voluptatis vim prodere
uasi cogantur.
r quippè in vnione, quam ibi cum Deo init,
ìm acri stimulo Diuini amoris, & deside-

rio Diuinæ fruitionis inflammatur, & apertis poris (velut ad capiendum Deum) adeò distenditur, vt pectus ei nimis arctum videatur; ex quo amoris flamma, quæ ibi voluptate, tanquam oleo nutritur, & inualescit, foras violenter erumpit, musti ebullientis more, quo nouæ lagunculæ dirumpuntur. Quod olim Apostolis die Pentecostes accidisse videtur, cùm plebs musto madere putabat, quos Spiritus repleuerat.

Signa verò supernæ huius ebrietatis, sunt, cantica, iubilus, (qui est ipsa eruptio ebrietatis) gemitus, soni informes, quales edebat Frater Massæus è familia Sancti Francisci, qui hac ebrietate correptus, nihil, nisi v. v. v. personabat. quo certè sono ingentem Diuinæ voluptatis vim prodebat. Contingunt etiam tremores membrorum, saltus, plausus, impulsus vehementes, & cursus, qualis contigit Fratri Bernardo primo S. Francisci filio, qui solebat interdùm à Spiritu actus, per montes cursitare.

Vocatur autem hæc affectio, ebrietas, per metaphoram. Sicut enim in ebrietate, vinum haustum digeri nequit, ac euomitur, ita spiritualis voluptas intus concepta, & efferuescens, cùm ei modus addi nequit, ardenter efflatur. Est autem singulare Dei donum, & recenter in Deum conuersis quãdoq; solet indulgeri.

Dictum

ꝺum verò eſt, poſſe raptum appellari,quia, icèt non prorſus mens à ſenſibus alienetur quod in raptu neceſſarium eſſe aliquis cen- ere poſſet) nonnulla tamen alienatio vi- letur accidere; & ipſe ſenſuum vſus non- àm videtur proprius, quàm alienus, Di- iini ſcilicet ſpiritus, qui membra ſuis mo- ibus impellit.

:ùm tametſi ebrietas hæc, præ magnitudi- ie lætitiæ, quietem ferre nequeat; altera etiam ebrietas menti in contemplatione olet accidere, quæ præ dulcedinis magni- udine, quietem conciliat. Quam B. M. Tereſia orationem quietis appellaſſe vide- :ur. Ait quippè omnes in ea potentias re- quieſcere, animamq; miro quodam modo, intelligere Deum iam ſibi propinquum, & quaſi contiguum eſſe, ita vt leui conatu ad vnionem Diuinam pertingere poſſit. Simi- .em, inquit, eſſe ſtatum eum exteriori, in- :eriorique; virium omnium deliquio; vbi cor- pus loco ſe mouere nollet. Nec mirùm, quia eximia voluptate corpus, & ſatietat anima ita reficitur, vt ad progreſſum vir tutum vires duplò augeantur.

tentias verò ait, non adeò extra ſe abdı ꝺtas, vt animaduertere nequeant, apı quem verſentur. Voluntas, inquit, capt ua, aliæ verò duæ liberæ manent. At i tellectus vnum dumtaxàt intelligere,& m

moria

quòd diù intermiſſa, & velut puluere obſita ſit (vt in allata ſimilitudine tabulæ, plerumq; vſu venit) labor certè modicus exigitur, ad puluerem difflandum, & imaginem detergendam.

Tunc igitur, qui intellectu, ſic illuminato, pollet, debet illum leuiter refricare, & voluntatem ardentiùs vrgere, frequentiſsimisq; aſpirationibus, ac deſiderijs, cor ad Deum erigere. Hoc enim exercitio, citiùs experimento res Diuinas addiſcet, & igne Diuino conflagrabit, quàm ſi de Diuinis diù attentiſsimè cogitaret. De quo inferiùs ſermo redibit, cum ex hoc præſertim documento, progreſſus omnis pendere videatur.

In quo certè, apertè diſpicimus, quomodò voluntas intellectum ſupergrediatur; dum intellectus nihil propemodum agit, præter vnam, ſatis ſimplicem, Diuinorum repræſentationem, ex parta priùs notitia ſuccurrentem; voluntas verò in bonum, pulchrumuè ipſum vehementer effertur, cupideque complectitur, & ſubtili ſapore maius quiddam percipit, quam didicerit intellectus. Poſſe enim Deum ipſum, nedùm alia bona, ampliùs, impenſiùsq; amari, quàm cognoſci S. Thom. diſertè fatetur.

At hic ſummoperè annotandum eſt, quòd à nonnullis Theologis Myſticis traditur, fortaſſe

esse) non tam digestum, ac expediret; cùm sunt his motibus anagogicis, vel aspirationibus, omni cogitatione, meditatione, vel alio intellectus actu prætermisso, voluntatem, quoties libet, ad vnionem Diuinam erigere, ac mirificè præcurrere intellectum. Annotandum (inquam) assertionem hanc, non ita indigestè accipiendam; ne enim expendatur scholasticus in amorem assurgendi modus, siue mysticus, siue hic anagogicus, quos hucusq; descripsimus, omninò verum videtur; semper aliquem, saltem simplicem, intellectus conceptum præire, antequam voluntas illis motibus amoris incalescat, & sapientiæ vnitiuæ nexu, Deo aduinciatur, tametsi necessarium non sit, cogitationem, meditationemue præire. Quod nulla ratione, efficacius reuinci posse videtur, quàm historia illa de familiarissimo fratris Aegidij, ex comitibus Francisci raptu. Mox enim, ac Dei, vel cæli nomen audiebat, citissimo, quasi penetratæ voluntatis motu, in Deum extra se tollebatur. Vbi manifestè cernimus, necesse fuisse, vt sub nomine Dei, vel cæli, quod audiebat, simplici saltem conceptu, Deum, cœlumuè intelligeret. Erat autem simplex huiusmodi conceptus ob anteactas Dei, cæliq; meditationes, & contemplationes, tàm fecundus, & efficax ad voluntatem impellendam

lendam, vt voluntas, meditatione vel ratione vlla tunc minimè indigeret; sed tempus anteuertens, in satis sibi nota bona, quantocyus prosiliret.

Ad hunc ergò modum, Theologorum Mysticorum doctrina libranda est, vt nimirùm, qui via Purgatrice, ac Illuminatrice profecerunt; & ijs vijs affectum excitare perquàm sedulò didicerunt, ad tantam interdum voluntatis agilitatem pertingant; vt simplici dumtaxat rerum Diuinarum conceptione præmissa, statim, sine alio intellectus actu, ferantur in Deum. Sed vt ad fœlicem huiusmodi agilitatem voluntas attollatur, & vt (quod iam subiicimus) donum tangentis Dei detur experiri, in calce operis tradetur methodus præstandi, quod in nobis est, vt Clementissimus Deus nostros adiuuet, perficiatq; conatus.

Tribus igitur præfixis, contemplationis, & amoris Diuini parandi, modis, superest ille nobilissimus, & facilè supremus Dei tactus, de quo caput hoc inscriptum est; qui supra modos alios voluntatem commouet, atque perurit, & qui præ cæteris arcanus est.

Fit autem arcanus hic tactus, vt nonnullis scriptoribus videtur, cùm sine vllo intellectus actu comite, vel præuio, Spiritus sanctus, sui amoris igne, tangit, & inflammat supremum affectus apicem, hoc est (iuxta do-

ctri-

rinam traditam) ipsam voluntatis sum-
itatem, vel portionem superiori intelle-
us portioni respondentem. Nos verò in
sumus sententia, quæ asserit, eum tactum
ne aliquo intellectus actu fieri non posse;
um S. Aug. 10. de Trinit. & S.Thom. 1. 2.
27. ar. 2. censeant, nihil incognitum,
oc est, sine cognitione amari posse.
uando autem voluntas sic tangitur, Di-
na patitur, hoc est, Diuino modo affici-
ur. Ex eo quippè tactu, motus, siue im-
ulsus quidam imprimi videtur ei, vt in
eum, velut in centrum suum feratur; qua-
s ex magnetis tactu stylis ferreis imprimi-
ur, quo semper in mundi polum, verticem
cientur. Et hæc secretissima totius my-
icæ Theologiæ pars est.
quam ergo Spiritus sancti tactu, benè af-
cta, multisq; impulsibus insequuta, & am-
exata Deum, voluntas diuina patitur, &
stu intimo Dei bonitatem, ac pulchritu-
nem percipit, affulget intellectui, qui in-
riùs remanserat, clarissima, & verissima
ei cognitiò, multò certè nobilior, quàm
er alias doctrinas vniuersas; & ingenium
maximè perspicax.
n verò non solùm anima, verùm & sensus,
corpus mirificè perficiuntur. Quantò. n.
fectus ille viget magis, tantò etiam magis
orruptio carnis diminuitur.

E Iam

Iam autem ex dictis patere potest decisio illiùs tàm controuersæ quæstionis; an scilicèt contingat voluntatem progredi vltrà intellectum? Contingit quippe, licèt enim præeat actus intellectus, voluntas tamen intellectum gustu transilit, vt in superiùs allata cibi similitudine, & S. Thom. auctoritate patuit. Quod apertè cernitur in hoc arcano tactu Spiritus sancti, qui transcendit omnem notitiam, & luce perfundit intellectum. At quia (vt dicere cœpimus) tactus hic Mysticæ Theologiæ pars penitissima est, ad eum, pro captu nostro, explanandum, multa scitu iucundissima, quę clementissimus Deus indulgere solet animæ illum sitienti, antequam ad eam celsitudinem euehatur, præmittenda sunt.

Cap. 4 sub initium. Canone 19.

De multiplici raptu, qui tactum Spiritus sancti præcurrit. Cap. VI.

CLementissimus Deus, antequam mystico tactu, ad supremam vnionem animam rapiat, multiplici raptu, non ita excelso, ad vnionem multiplicem solet illam efferre. Quapropter vt ad præmonstratum Spiritus Diuini tactum veneratione dignum ascendamus; & illius sublimitatem, quadam

amtenus contemplari possimus; raptus lios inferiores recensere, ac explorare opportunum existimamus. Et primùm quidem statuendum est, interni huius cum Deo commercij partes, ita esse mutuò conseras, vt in vniuscuiuslibet tradenda doctrina, necesse sit, omnium ferè aliarum doctrinam admiscere. Cùm enim Deus ad se apit animam; ad eum certè finem illam rahit, vt arcana vnione illi societur. Ex nione verò Diuina, voluptas exoritur, & astissimo sensu percipitur; ac deniquè in a Dei consuetudine, occulta Diuinæ sapientiæ, contemplanti animæ reuelantur. Quamobrem simul de raptibus, vnione, gustibusq; agemus. Reuelationes verò, visiones, & alloquia Diuina, seorsum (quia faciliùs vnum in locum congeri possunt) à nobis tradentur.

ptus ergò (vt à definitione auspicemur) est eleuatio, per Spiritum Diuinum, ad aliqua supernaturalia cum abstractione à sensibus. Et quia raptus violentiam significat, nequit in voluntate consistere, cui vis nequit inferri. Nam cum ipsa sit quædam propensio ad bonum, quò fortiùs in id vocatur, aut trahitur, eò propensio fit maior, & à violentia remotior, tametsi intensa propensio, causa frequens raptuum esse soleat. Ex vehementi quippè affectu fit, vt

homo ab alijs omnibus alienetur, voluntate vires alias, seu potentias cognitioni seruientes, in quibus raptus celebratur, in id, quod affectat, impellente. Nec verò vires illæ vim pati dicuntur, quia trahuntur in Deum. Ex hoc enim capite, non eis infertur vis, cum finis earum Deus sit, quem expetunt; sed quia celeriùs, seu velociùs impelluntur, quàm ordo naturæ ferat; cuius est, per sensibilia sensim in Deum assurgere. Ac ideò, violentia in modo inest tantùm, in modo scilicèt rapido, ac vehementi; quemadmodum, cùm lapis in terram proijcitur, illato violenter impulsu. Non enim infertur vis lapidi, quia proijcitur in terram, quam expetit, & in qua vna requiescit; sed quia proijcitur violentiore motu, quàm natura reposcat. Raptus igitur violentia, inest in ea abstractione, siue alienatione rapida à sensibus; non verò in eo, vt ad Deum anima feratur. Quin etiam, illi vis irrogatur, si diuertatur à Deo, sicut & lapidi, si à centro depellatur. Ex quo efficitur, vt anima quamdiù ad Deum mente non aspirat, vim pati dicatur.

Ecstasis à raptu tantillum dirimitur. Ecstasis enim non significat violentiam, sed simplicem excessum animæ à seipsa. Ac ob id ipsa etiam voluntas Ecstasim pati dicitur, & diuinus amor Ecstasim facere ab Antiquis

uis Theologis dictus est. Vbi animaduertendum est, hunc excessum, tàm voluntatis, quàm appetitus sensitiui, causam esse raptus, vtriusquè potentiæ cognoscentis; vel quia mens ad intelligibilia rapitur à sensibus alienata, vel ad aliquam imaginariam visionem arrepta, sed iam à primo raptu exordiamur.

Imus certè raptus, si perfectionis ordinem, nimirùm à minus perfectis ad perfectiores expendamus; est internorum sensuum super externos. Quando ex desiderio feruido, rei, imaginatione, repræsentatæ, externi sensus introuertuntur, ac proprijs actibus defunguntur, Deo animam commouente. Quod in hunc modum fieri dicitur. Gratia, videlicèt, Clementissimi Dei, instar riuuli, influit in vires sensitiuas, mouens, ac stimulans animam, vt se in eum erigat, ad ineundam cum eo amatoriam vnionem.

...m certè excitationem corde, ac præsertim vi concupiscibili percipit. Qua refici solet interdùm, (postquam multa nauitacor in Deum erigere studuit) accurrensuauissimo Domino, & fesso cordi blandiente; adeò, vt mira illud voluptate perdulceat, & superno lumine illustret. Quod planè cœleste donum, mox vt homo adipiscitur; imperiosè despicit, quæ ante cupie-

bat, & amore Dei amplectitur, quæ priùs oderat. Gradus autem hic, non vsquè adeò defęcatus est, quin voluntas hæreat voluptati, ex quo labes contrahitur, quæ puro reluctatur amori. Peruenire tamen valet ad vnionem virium inferiorum, vbi Diuina blandimenta percipiuntur, prout assertum est.

Huic autem descripto raptui, congruit quidam orationis gradus, qui iuxtà B. M. Teresiam, est receptus, vel collectio sensuum ad interiora, vbi anima, cum præsente Deo agens defungitur sensibus. Quem certè gradum censet non esse vsquè adeò excelsum. Licèt enim supernaturale quiddam ibi recipiatur: admiscetur tamen quidam conatus animæ, ante doni receptionem, satagentis, & potentias intra ipsasmet ope diuina includentis, quem postmodum perficit Dominus, qui est in opportunitatibus adiutor; & in eo animæ labore, ab alijs orationis gradibus, illo non adeò indigentibus, secernitur.

Ac proinde, gaudium, quod ibi generatur, quasi torculo laboris expressum à gustu, qui in alijs percipitur gradibus, tanquam cœlitùs immissus, longè seiungitur. Quapropter subtili discrimine huius gradus voluptates, non gustus, qui (iuxtà illam) spontè fluunt, sed gaudia Hispanè (contentos)

quæ

uæ ſedulitatis etiam noſtræ opere paran-
ır, & velut exprimuntur, B. M. Tereſia
ıncupauit, & mentis eleuationem, vbi
uſmodi gaudia proueniunt, receptus, vel
olle¢tionis orationem appellauit. In hac
erſpicaciter notat, non omninò intelle-
us opus deficere, tametſi ceſſet diſcurſus.
ui ſi fortè interim eruperit, enitendum
ſt, vt ſuauiter, ſine illata, ſcilicet, vi, in-
ercidatur; ſed nec intellectus, nec cogita-
o ſuſpendi debent, ita, ſcilicet, vt nihil
ıens agens, otio torpeat, velut inſtillan-
ım à Deo contemplationem expectans.
oc enim ſuſpenſionis genus, & vanum
mper, & ſtultum eſt. Vanum quidem,
uia non aſſequitur finem, ſed operam per-
it, qua ſe anima poterat exercere; ſtultum
erò, quia dementia eſt, ſuſpenſionem, quam
lus Deus, cùm ei placet, immittere po-
ſt, arte noſtra moliri.

tus deindè poteſt appellari quædam exu-
erantia, & quaſi ebrietas ſpiritualis, quan-
o, videlicet, repentè cor, & omnes vires
nſitiuæ, tanto voluptatis torrente per-
ınduntur, illabente Deo, vt ſe continere
equeant, & motibus, ac geſtibus inſoli-
s, ingentem eius voluptatis vim prodere
uaſi cogantur.

quippè in vnione, quam ibi cum Deo init,
ım acri ſtimulo Diuini amoris, & deſide-

rio Diuinæ fruitionis inflammatur, & apertis poris (velut ad capiendum Deum) adeò diſtenditur, vt pectus ei nimis arctum videatur; ex quo amoris flamma, quæ ibi voluptate, tanquam oleo nutritur, & inualeſcit, foras violenter erumpit, muſti ebullientis more, quo nouæ lagunculæ dirumpuntur. Quod olim Apoſtolis die Pentecoſtes accidiſſe videtur, cùm plebs muſto madere putabat, quos Spiritus repleuerat.

Signa verò ſupernæ huius ebrietatis, ſunt, cantica, iubilus, (qui eſt ipſa eruptio ebrietatis) gemitus, ſoni informes, quales edebat Frater Maſſæus è familia Sancti Franciſci, qui hac ebrietate correptus, nihil, niſi v.v.v. perſonabat. quo certè ſono ingentem Diuinæ voluptatis vim prodebat. Contingunt etiam tremores membrorum, ſaltus, plauſus, impulſus vehementes, & curſus, qualis contigit Fratri Bernardo primo S. Franciſci filio, qui ſolebat interdùm à Spiritu actus, per montes curſitare.

Vocatur autem hæc affectio, ebrietas, per metaphoram. Sicut enim in ebrietate, vinum hauſtum digeri nequit, ac euomitur, ita ſpiritualis voluptas intus concepta, & efferueſcens, cùm ei modus addi nequit, ardenter efflatur. Eſt autem ſingulare Dei donum, & recenter in Deum conuerſis quãdoq; ſolet indulgeri.

Dictum

ꝉum verò eſt, poſſe raptum appellari, quia, icèt non prorſus mens à ſenſibus alienetur quod in raptu neceſſarium eſſe aliquis cen-:re poſſet) nonnulla tamen alienatio vi-etur accidere; & ipſe ſenſuum vſus non ìm videtur proprius, quàm alienus, Di-ini ſcilicet ſpiritus, qui membra ſuis mo-ibus impellit.
ùm tametſi ebrietas hæc, præ magnitudi-e lætitiæ, quietem ferre nequeat; altera tiam ebrietas menti in contemplatione ólet accidere, quæ præ dulcedinis magni-udine, quietem conciliat. Quam B. M. 'ereſia orationem quietis appellaſſe vide-ur. Ait quippè omnes in ea potentias re-uieſcere, animamq; miro quodam modo, ntelligere Deum iam ſibi propinquum, & uaſi contiguum eſſe, ita vt leui conatu ad nionem Diuinam pertingere poſſit. Simi-:m, inquit, eſſe ſtatum eum exteriori, in-erioriq; virium omnium deliquio; vbi cor-us loco ſe mouere nollet. Nec mirùm, uia eximia voluptate corpus, & ſatietat nima ita reficitur, vt ad progreſſum vir utum vires duplò augeantur.
entias verò ait, non adeò extra ſe abdı ꝉas, vt animaduertere nequeant, apı uem verſentur. Voluntas, inquit, capt ıa, aliæ verò duæ liberæ manent. At i ellectus vnum dumtaxàt intelligere, & m
moria

moria non nisi vnum meminisse vellet. Nollet anima, vt corpus tantillum moueretur, verita illius quietis interpellationem euenturam, ac ita, vel sermo ipse displicet.

Orat cunctanter, ita vt vni orationi Dominicæ horam vnam impendat, Deo autem adeò propinqua sibi esse videtur, vt nutibus se ab illo intelligi, seq; mutuò illum intelligere animaduertat. Erumpunt interdùm lachrymæ suauissimæ, acciditquè nonnunquàm, vt diem integrum, voluntas Deo sociata, & vnita, aliæq; duæ potentiæ liberę, atquè solutæ ad communes actus obeundos remaneant, licèt anima, non prorsus ea, quæ tunc operatur, consideret, potior. n. eius pars Deo adiuncta persistit.

Annotat valdè prudenter non esse opus, vt anima huiusmodi supernaturali pace fruēs, anxia sit, adeò, vt nec halitum efflare audeat; metus enim puerilis est, supernaturalisq; quies ea anxietate, nec augetur, nec imminuitur.

Annotat etiam, animam interdùm pacatissima quiete frui, & cogitationem velut amētem vagari. Vbi docet eam euagationem impunè ferendam, & pro nihilo ducendam; si enim anima velit anniti ad eam coercendam, incassum angitur, & ipsa, bonum, quo fruebatur, amittit. Voluntas enim tunc, erga Deum, se habet, ac infantulus,

in cuius os, mater, è papillis, lac instillat, quod ille, leui, palati, linguæq; motu glu-it, vnde si aliò vertatur, suctus lactis pro-culdubio cessat. Gustus quietis huius, in centro inest voluntatis, & vniuersi mun-di Principatus, non ita cor expleret. Quin potiùs cutaneus esset planè gustus, si cùm intima quietis huius voluptate conferre-tur.

l postquàm ebrietatem, in contemplatio-nis quiete prouenientem exposuimus, æquū est, vt ad cursum raptuum, quorum sensus in viribus inferioribus præsertim inest, re-uertamur.

ptus igitur alius, in hunc modum animæ solet euenire. Suauissimus nimirùm Deus videtur cor allicere, trahereq; mulcendo, ad altiorem quendam, & puriorem, quàm in duobus recensitis raptibus, amoris am-plexum, in cordis vnione iucundissima. Et sicut ibi cognitio subtilior, ita & affectio nobilior viget, quæ non hæret voluptati sed optat omnia Dei dona præterire, ac i nudis Dei brachijs requiescere.

i præ magnitudine voluptatis cor dilatatu & poris patefactis quasi dehiscit. Et lic amor boni non sit passio læsionem inferen ex intensione tamen corpus lædit, & sa ciat. Vnde cor in expansione illa, læsi nem patitur, sed non mæstitiam. Est enii dulcis-

dulcissima passio, qua cor affici concupiscit. Adeò tamen læsio hæc solet ingrauescere, vt mortem fœlicissimam inferat. Inualescit enim amoris impetus, & cor præ Dei desiderio adeò angitur, vt passioni succumbat. Quod faustæ mortis genus Beatissima Virgo (vt nonnulli censent) tulisse videtur; quin & B. M. Teresia id nacta videtur, quemadmodum ipsa post obitum ostendit.

Similis certè obitus ei, quo interijt quidam miles, qui postquam terræ sanctæ loca multa perlustrauerat, in locum deniquè insignem, ob Iesu Christi memoriam ascendẽs, tanto amoris igne conflagrauit, & tam subtili cordis læsione sauciatus fuit, vt animam efflauerit.

Clementissimus autẽm Dominus, cùm sic animam amore satagentem conspicatur, crebrò eam reuisit, atquè ad amatoriam excitat vnionem: ad quam sitiens anima, seipsam cupidissimè erigit. Et si quando eam non adipiscitur, existit defectio, siue languor. Vnde gignitur amoris impatientia, quæ absquè alio externo labore totum hominem extenuat, & conficit, nec vnquam cogitatio inde diuellitur. Erumpunt crebra suspiria, fluuntq; lachrymæ, quæ tantillum conferunt, ne sanitas adeò grauiter lædatur.

rerò huius languoris ſenſus percipiatur, iem aliqui pœnis inferni comparare ſo-nt, oportet vt amoris effectus curſim re-nſeamus.

r primos amoris effectus, vnus, & facilè otiſſimus Ecſtaſis eſt. Anima quippè amo-s impetu acta, extrà ſe fertur, in id, quod nat, ſemper exæſtuans. Qui amoris ex-ſſus, vel exitus ad id, quod affectat, Ec-aſis appellatur.

ı verò anima extra ſe ſic agitur, arcani ıaſi pori dehiſcunt, vt per eos dilectum onum, velut inſpirando trahat, & altè re-ndat. Et hic eſt alius amoris effectus, ıi vocatur liquefactio.

na deinde ſic patens, tota fertur in Deum, o explenda, & Diuina illi vnione ſocian-ı. Quod ſi pro voto contingat, dum Deus ıimam inuiſit; celebratur caſtiſſima Spi-tus creati cum increato coniunctio, qui t alius amoris effectus, & appellatur ıio.

a verò vnio, ſolum videtur ſignificare ontactum, myſticumuè duorum ſpirituum nplexum: ſequitur inhæſio mutua, qua iritus alter, alterum ſibi apprimit, & ad-ringit, ſequè illi velut agglutinat. Qui noris effectus mutua inhæſio nuncupa-ır.

ùm quia & ipſa inhæſio mutua, obſerua-

ta

ta corporum metaphora, cuti dumtaxat affigi, nec ad intima penetrare videtur; subsequitur haustus quidam, & quasi potus alterius spiritus, alterum, velut poris diductis attrahentis, & ebibentis, more spongiæ, recentisuè panis, aquamq; sugentis. Et hic effectus vocatur fruitio. In hunc igitur modum recensuimus amoris effectus, qui vigent, dum, quod amatur, bonum præsens est; præter Ecstasim, & liquefactionem; quæ, absente etiam bono, inualescunt, licèt præsente perficiantur.

gedi sa miliares sũt Theol. Myst. vt patet ex Rich. l. 4. de cõtẽpl. c. 15. ex Bon. l. de septẽ donis Spirit⁹ sancti, vbi agit de dono sapientiæ c. 5. & ex aliĵs recẽtioribus, qui de Theol. Mysti. ...teà ...se- vt

Perficitur sanè anima, amore liquefacta, dum illam Deus præsentissimus explet; & illas, velut intercapedines implet, quæ fiunt, dum anima amoris igne rarescit; vnde laxatur, & hiat ampliùs Deum præsentem bibitura. Esuries enim Dei vescendo, sitis bibendo, perficitur.

Quapropter, si Deus absit, exardescit intensum illius desiderium, qui est alius amoris effectus, & quædam progressio animæ affectuum pedibus incedentis, & ad Deum properantis; qui quidem effectus amoris, appellatur feruor.

...er in ...d 2. ...ysti. Theol. ...cula 4.

At si, dum sic anima feruet, ac properat, Deum minimè inuenit, contabescit, ac tristitia obtenebratur ob illius absentiam, qui est alius amoris effectus; qui nuncupatur, languor. Grauissima certè passio, quæ

non

n mirùm, si corpus interimat, quemad-
dùm paulò superiùs asseruimus.
Zelus, effectus amoris vulgatissimus est,
abfit, siue adsit, bonum, vel pulchrum,
od amatur. Et est quædam igniti amoris
candescentia, quæ consortes ferre nequit,
ua Deus ipse, qui cordis nostri consortes
tinere non valet, Zelotes, vel æmulus
pellatur. Zelus autem noster erga Deum
ersa via videtur incedere. Nam qui ze-
Dei flagrat Diuini cordis consortes, vni-
sos vellet homines habere. Cuius cer-
discriminis ea ratio est; quòd nullum ti-
atur alienationis periculum, si Deus om-
amet creaturas; Cùm nihil inde vnicui-
depereat, sed totum quisquè Dei cor
sideat, ac si solus amaretur, quod non
fit in creaturis. Ad raptum ergò, ab re-
sitorum amoris effectuum diuerticulo
eamus.

Ex hoc effectu liquet quàm grauis sit læsio cordis iàm descripta.

is profectò hic vltimus, quem descripsi-
s: vbi cor tantoperè sauciatur, atquè
iscit, videtur esse quædam proxima ad
fectam vnionem dispositio. Ad vnionem
ppè ineundam hiat anima, quando si
eritur, & quasi Deum haustura laxátur
mpos voti, patitur mala, quæ diximus
npos verò fruitur perfectæ vnionis bonis
e subijciemus.

cta verò vnio est, quando tres intellectua-
les

les potentiæ Diuino amplexu, Deo ſociantur. Quod, vt planiùs intelligatur, more Theologorum myſticorum, præ oculis habenda eſt ſectio animæ in partem infimam; cuius raptus hucusq; depinximus, & partem mediam tribus potentijs, memoria, intellectu, ac voluntate conſtantem, & partem ſupremam; quæ eſt ipſa eſſentia animę, à qua illæ originem ducunt, quam Deus per Diuinam gratiam ibi repoſitam inhabitat, & cœleſti dignitate nobilitat.

Poſtquàm ergò infimæ partis raptus, percurrimus ad mediam, ope Diuina implorata, propinquemus. Et primùm animaduertendum eſt, hanc partem à Theologis ſpiritum appellari. Vnde qui ea rectè funguntur, ſpirituales nuncupantur. Quod ſic accipiendum eſt, vt ſint ſpirituales, ſi memoria, intellectu, ac voluntate iuxtà Diuinas regulas vtantur. Anima enim ad eum modum tribus ijs potentijs vtens, ſpiritus appellatur, ſpiritus verò nomen, eſſentiam, potentiasq; complectitur. Verùm ſi anima neglectis ijs regulis diuinis, quibus partes ſuas omnes moderari deberet, degeneret; nec eas tres potentias comprimat, ſed inferiori appetitui ſeruire cogat; non ſpiritus, ſed anima dumtaxàt appellatur, ac ſi animæ belluarum modo, nil aliud boni agat, quàm corpus vegetare, atque nutrire. Et

qui

anima sic abutuntur, animales iurè vo-
ıtur, qui (vt Apostolus ait) ea, quę sunt
ritus Dei minimè percipiunt. At sermo
i viuus, & efficax, & penetrabilior omni
.dio ancipiti, pertingit vsque ad diuisio-
n miram animæ, ac spiritus. Sæpè enim
ima, quæ ante corpori tantùm animan-
, atquè fouendo tota incumbebat, Diui-
ɔrum verborum ense interfecta, ab ea ani-
ali cura diuertitur, & Diuinis rebus ve-
:menter addicitur. Et cùm sic neglecto
ɔrpore, & ijs, quę appetitus affectat, in-
ɔcum perseueranter aspirat, eò solet attol-
; vt vnus spiritus cum Deo fiat, ob excel-
ım, & intimam trium potentiarum vnio-
em; tantò certè ijs, quas hucusq; descri-
simus nobiliorem, quantò sol stellis est cla-
ior, vel aurum terra nobiliùs. Quamobrem
le raptu, quo spiritus noster Deo perfectè
vnitur, tanquàm de bono ineffabili, aucto-
res pauca tradidere; & nos propterea par-
ciùs loqui consentaneum erit; cùm nec illo-
rum doctrinam cœlitùs infusam, nequè cor-
dis puritatem æquemus.
aptus igitur ille sublimis, quo anima ad fœ-
licissimam vnionem effertur; ita vt adhæ-
reat Deo, ac vnus spiritus cum eo fiat, pla-
nè diuinus est, ac omnem superat eloquen-
tiam; sed picto, vel rectiùs, adumbrato po-
tentiarum bono, ad quod, eo raptu eue-
F huntur

huntur, eius nobilitas ex parte dignoſcetur.

Memoria ergò per influxum Diuinum, & conuerſionem ad Deum fit tranquilla, clara, & ſerena. Tollitur enim ſupra omnia ſenſibilia, & imaginaria, quemadmodum ſi quis vltra nubes elatus, ſudum ſemper cœlum intueretur. Et in eo fœlici ſtatu, memoria fit adeò conſtans, & ſtabilis, vt nihil eius ſerenitatem interturbet; Vnde fit, vt rerum creatarum vix poſſit meminiſſe. Intellectus, naturæ Diuinæ, attributorum, perſonarum, ac proprietatum Diuinarum in imaginibus intellectualibus, clariſſimum acquirit lumen; quo mirificè ſuſpenditur. Sed obſtupeſcit potiſſimùm, ob liberaliſſimam communicationem Diuinitatis, ſeipſam dono ſuo effundentis. Vnde ingenua, & ſanè grandis fiducia generatur, qua cor erigitur, vt cum Deo familiariter agat. Gignitur etiam lumine diuinitùs infuſo, inſignis perſpicacitas, ad penitiſſima ſcripturæ ſacræ ſenſa, & diuinæ ſapientiæ arcana penetranda.

Voluntas autem amore ardentiſſimo flagrat, & quaſi conſumitur, & amore tranquillo, puro, & more puriſſimi olei excocto, Deo perfruitur. Viget quippè ibi duplex amor; fruens ſcilicet, qui tranquillè Deo hæret; & practicus, quo voluntas, vt Deo arctiùs adhæreat, à Spiritu ſancto motibus

tibus multis tantoperè excitatur; Vt inter amorem vtrumquè duellum suauissimum geratur; dum practicus vrget ad fruendum, & fruens producit impulsum. Quapropter amor hic appellatur superferuidus, quia, more olei ebullientis, propellit, ac proijcit se super se.

nionem hanc satis à nobis leuiter adumbratam, sed in se certè ineffabilem B. M. Teresia Orationem vnionis appellasse videtur. Tres enim eæ potentiæ vniri debent, nec minor vnio satis erit, vt iuxtà eius doctrinam, Oratio vnionis nuncupetur; tametsi in alijs orationis gradibus non ita nobilibus, vnio ex parte fiat. Et quia Oratio quietis, quam in hoc capite descripsimus, ob excelsam contemplationem, huic orationi vnionis finitima esse videtur, subtili discrimine alteram ab altera secernit. Ait enim, in Oratione quietis, animam tanquam motu palati, ac linguæ, quasi Dei lac exugere petita, videlicèt, translatione ab externo suctu lactis: at in Oratione vnionis, animam, ne motu illo tàm leui, ad lac sugendum, & glutiendum indigere; omnia enim ea bona, quibus fruitur, sine conatu suo, in se condita fuisse conspicit, & ignorat quo pacto, in ea sic ignara, Deus illa bona reposuerit. Qua opportunissima distinctione, apertè demonstrat, altiorem esse Dei actio-

S. Bon. de Itinerib. æternitatis, Itin. 4. inter quinq; grad., seu proprietates amoris, ponit (superferuidũ) ex S. Diony. Areop. & eis interpretib.

nem in animam, cùm in vnionis oratione, quàm cùm in quiete illi coniungitur; vt pote, cui nihil propemodum humanæ operationis admisceatur. Hoc enim sibi vult; cùm ait, ne motu quidem illo palati ad glutiendum lac indigere.

Sed supremus omnium raptuum is esse videtur, quo ad essentiam animæ, in quam ineffabili modo, per gratiam Deus illabitur, tres potentiæ diuiniùs, quàm in proximo raptu iam descripto, affectæ conuocantur, & reflectuntur; vt intellectus agnoscat, voluntasq; tangat suauissimum Deum, tanquam verum Salomonem in Eburneo solio residentem, & cum desponsa sibi anima, pacis constantissimæ fœdera pangentem.

Fit autem hic raptus (quemadmodum, qui fœliciter experti creduntur, tradidere) Deo animam tangente, & efficacissimo tractu ad se arripiente. Quem profectò tractum, siue tactum, mox vt anima recipit, vires omnes inferiores introrsum impelluntur, & sensus ab operatione desistunt. Intellectuales verò potentiæ, in sua nobilissima operatione, collocantur. Memoria ditatur influxu cœlesti: intellectus clarescit sublimibus illustrationibus: voluntas eliquatur ardentissimis desiderijs. Quin & anima, tam Diuina vi stabilitur, eo Dei tactu; vt voluptates Diuinas, sine defectione, valeat sustinere. Ve-

rùm altiùs euehitur anima tactu illo. Nam postquam manum porrigente Deo, & potentias ad perfectissimos actus suos permouente, anima excitata est; tam celeri motu potentiæ superiores actus suos exercent, vt ipsa incitata operatione, deficere videantur. Trahuntur enim introrsum in ipsam essentiam animæ, in quam conuertuntur, à phantasmate minimè præpeditæ. Nec.n. intellectus, in eo statu à phantasmate, quo potitur prægrauatur, siuè à notitia diuinæ veritatis retardatur; sed omnia corporea prætergressus, reflectitur in essentiam, more cœlesti. Cùm verò Deus ibi tanquam in pacatissima sua statione præsideat; fit quidam, siue amplexus, siue contactus animæ cum eo; quo videtur anima liquescere, ac in Deum tota prorsùs influere. In illam nempè Diuinissimam stationem conuocatæ potentiæ auidissimè feruntur; & post incitatum cursum, silentio miro quiescunt. Gradiuntur pariter intellectus, & voluntas; sed intellectus nimio splendore, à Deo, qui sedet in essentia emicante, perstringitur, & velut excæcatur, ac pro foribus illius thalami subsistit. Apex tamen affectus, vel summitas voluntatis, amoris impetum prosequi cupiens, progreditur, & arctissimè Deo sociatur, ac denique quiescit. Illuc vsque enim incitata operatio procurrerat;

Notādū nonnullis Theologis videri in sublimi cõtēplatione nō esse vsum phātasmatis: at S. Tho. 2 2 q. 180 art. 5. in sol. ad 2. sic ait. Ad 2. dicēdū q; contēplatio humana

dulcissima passio, qua cor affici concupiscit. Adeò tamen læsio hæc solet ingrauescere, vt mortem fœlicissimam inferat. Inualescit enim amoris impetus, & cor præ Dei desiderio adeò angitur, vt passioni succumbat. Quod faustæ mortis genus Beatissima Virgo (vt nonnulli censent) tulisse videtur; quin & B. M. Teresia id nacta videtur, quemadmodum ipsa post obitum ostendit.

Similis certè obitus ei, quo interijt quidam miles, qui postquam terræ sanctæ loca multa perlustrauerat, in locum deniquè insignem, ob Iesu Christi memoriam ascendēs, tanto amoris igne conflagrauit, & tam subtili cordis læsione sauciatus fuit, vt animam efflauerit.

Clementissimus autēm Dominus, cùm sic animam amore satagentem conspicatur, crebrò eam reuisit, atquè ad amatoriam excitat vnionem: ad quam sitiens anima, seipsam cupidissimè erigit. Et si quando eam non adipiscitur, existit defectio, siue languor. Vnde gignitur amoris impatientia, quæ absquè alio externo labore totum hominem extenuat, & conficit, nec vnquam cogitatio inde diuellitur. Erumpunt crebra suspiria, fluuntq; lachrymæ, quæ tantillum conferunt, ne sanitas adeò grauiter lædatur.

Vt

Vt verò huius languoris ſenſus percipiatur, quem aliqui pœnis inferni comparare ſolent, oportet vt amoris effectus curſim recenſeamus.

Inter primos amoris effectus, vnus, & facilè notiſſimus Ecſtaſis eſt. Anima quippè amoris impetu acta, extrà ſe fertur, in id, quod amat, ſemper exæſtuans. Qui amoris exceſſus, vel exitus ad id, quod affectat, Ecſtaſis appellatur.

Cùm verò anima extra ſe ſic agitur, arcani quaſi pori dehiſcunt, vt per eos dilectum bonum, velut inſpirando trahat, & altè recondat. Et hic eſt alius amoris effectus, qui vocatur liquefactio.

Anima deinde ſic patens, tota fertur in Deum, illo explenda, & Diuina illi vnione ſocianda. Quod ſi pro voto contingat, dum Deus animam inuiſit; celebratur caſtiſſima Spiritus creati cum increato coniunctio, qui eſt alius amoris effectus, & appellatur vnio.

Quia verò vnio, ſolum videtur ſignificare contactum, myſticumuè duorum ſpirituum amplexum: ſequitur inhæſio mutua, qua ſpiritus alter, alterum ſibi apprimit, & adſtringit, ſeque illi velut agglutinat. Qui amoris effectus mutua inhæſio nuncupatur.

Verùm quia & ipſa inhæſio mutua, obſerua-

gẽdi ſamiliares sũt Theol. Myſt. vt patet ex Rich. l. 4. de cõtẽpl. c. 15. ex Bon. l. de ſeptẽ donis Spirit⁹ ſancti, vbi agit de dono ſapientiæ c. 5. & ex aliis recẽtioribus, qui de Theol. Myſti. ... ſteà ... ſe- vt ... er in d 2. ... yſti. Theol. Speculatiua.

ta corporum metaphora, cuti dumtaxat affigi, nec ad intima penetrare videtur; ſubſequitur hauſtus quidam, & quaſi potus alterius ſpiritus, alterum, velut poris diductis attrahentis, & ebibentis, more ſpongiæ, recentisuè panis, aquamq; ſugentis. Et hic effectus vocatur fruitio. In hunc igitur modum recenſuimus amoris effectus, qui vigent, dum, quod amatur, bonum præſens eſt; præter Ecſtaſim, & liquefactionem; quæ, abſente etiam bono, inualeſcunt, licèt præſente perficiantur.

Perficitur ſanè anima, amore liquefacta, dum illam Deus præſentiſſimus explet; & illas, velut intercapedines implet, quæ fiunt, dum anima amoris igne rareſcit; vnde laxatur, & hiat ampliùs Deum præſentem bibitura. Eſuries enim Dei veſcendo, ſitis bibendo, perficitur.

Quapropter, ſi Deus abſit, exardeſcit intenſum illius deſiderium, qui eſt alius amoris effectus, & quædam progreſsio animæ affectuum pedibus incedentis, & ad Deum properantis; qui quidem effectus amoris, appellatur feruor.

At ſi, dum ſic anima feruet, ac properat, Deum minimè inuenit, contabeſcit, ac triſtitia obtenebratur ob illius abſentiam, qui eſt alius amoris effectus; qui nuncupatur, languor. Grauiſſima certè paſſio, quæ non

non mirùm, si corpus interimat, quemadmodùm paulò superiùs asseruimus.

Sed & Zelus, effectus amoris vulgatissimus est, siue absit, siue adsit, bonum, vel pulchrum, quod amatur. Et est quædam igniti amoris excandescentia, quæ consortes ferre nequit, à qua Deus ipse, qui cordis nostri consortes sustinere non valet, Zelotes, vel æmulus appellatur. Zelus autem noster erga Deum aduersa via videtur incedere. Nam qui zelo Dei flagrat Diuini cordis consortes, vniuersos vellet homines habere. Cuius certè discriminis ea ratio est; quòd nullum timeatur alienationis periculum, si Deus omnes amet creaturas; Cùm nihil inde vnicuiquè depereat, sed totum quisquè Dei cor possideat, ac si solus amaretur, quod non ita fit in creaturis. Ad raptum ergò, ab recensitorum amoris effectuum diuerticulo redeamus.

Ex hoc effectu liquet quàm grauis sit læsio cordis iàm descripta.

Raptus profectò hic vltimus, quem descripsimus: vbi cor tantoperè sauciatur, atquè dehiscit, videtur esse quædam proxima ad perfectam vnionem dispositio. Ad vnionem quippè ineundam hiat anima, quando si[c] aperitur, & quasi Deum haustura laxátur & impos voti, patitur mala, quæ diximus compos verò fruitur perfectæ vnionis bonis quæ subijciemus.

Perfecta verò vnio est, quando tres intellectuales

les potentiæ Diuino amplexu, Deo ſociantur. Quod, vt planiùs intelligatur, more Theologorum myſticorum, præ oculis habenda eſt ſectio animæ in partem infimam: cuius raptus hucusq; depinximus, & partem mediam tribus potentijs, memoria, intellectu, ac voluntate conſtantem, & partem ſupremam; quæ eſt ipſa eſſentia animę, à qua illæ originem ducunt, quam Deus per Diuinam gratiam ibi repoſitam inhabitat, & cœleſti dignitate nobilitat.

Poſtquàm ergò infimæ partis raptus, percurrimus ad mediam, ope Diuina implorata, propinquemus. Et primùm animaduertendum eſt, hanc partem à Theologis ſpiritum appellari. Vnde qui ea rectè funguntur, ſpirituales nuncupantur. Quod ſic accipiendum eſt, vt ſint ſpirituales, ſi memoria, intellectu, ac voluntate iuxtà Diuinas regulas vtantur. Anima enim ad eum modum tribus ijs potentijs vtens, ſpiritus appellatur, ſpiritus verò nomen, eſſentiam, potentiasq; complectitur. Verùm ſi anima neglectis ijs regulis diuinis, quibus partes ſuas omnes moderari deberet, degeneret; nec eas tres potentias comprimat, ſed inferiori appetitui ſeruire cogat; non ſpiritus, ſed anima dumtaxàt appellatur, ac ſi animæ belluarum modo, nil aliud boni agat, quàm corpus vegetare, atque nutrire. Et

qui

qui anima sic abutuntur, animales iurè vocantur, qui (vt Apostolus ait) ea, quę sunt spiritus Dei minimè percipiunt. At sermo Dei viuus, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingit vsque ad diuisionem miram animæ, ac spiritus. Sæpè enim anima, quæ ante corpori tantùm animando, atquè fouendo tota incumbebat, Diuinorum verborum ense interfecta, ab ea animali cura diuertitur, & Diuinis rebus vehementer addicitur. Et cùm sic neglecto corpore, & ijs, quę appetitus affectat, in Deum perseueranter aspirat, eò solet attolli; vt vnus spiritus cum Deo fiat, ob excelsam, & intimam trium potentiarum vnionem; tantò certè ijs, quas hucusq; descripsimus nobiliorem, quantò sol stellis est clarior, vel aurum terra nobiliùs. Quamobrem de raptu, quo spiritus noster Deo perfectè vnitur, tanquàm de bono ineffabili, auctores pauca tradidere; & nos propterea parciùs loqui consentaneum erit; cùm nec illorum doctrinam cœlitùs infusam, nequè cordis puritatem æquemus.

Raptus igitur ille sublimis, quo anima ad fœlicissimam vnionem effertur; ita vt adhæreat Deo, ac vnus spiritus cum eo fiat, planè diuinus est, ac omnem superat eloquentiam; sed picto, vel rectiùs, adumbrato potentiarum bono, ad quod, eo raptu eue-

huntur, eius nobilitas ex parte dignoſcetur.

Memoria ergò per influxum Diuinum, & conuerſionem ad Deum fit tranquilla, clara, & ſerena. Tollitur enim ſupra omnia ſenſibilia, & imaginaria, quemadmodum ſi quis vltra nubes elatus, ſudum ſemper cœlum intueretur. Et in eo fœlici ſtatu, memoria fit adeò conſtans, & ſtabilis, vt nihil eius ſerenitatem interturbet; Vnde fit, vt rerum creatarum vix poſſit meminiſſe. Intellectus, naturæ Diuinæ, attributorum, perſonarum, ac proprietatum Diuinarum in imaginibus intellectualibus, clariſſimum acquirit lumen; quo mirificè ſuſpenditur. Sed obſtupeſcit potiſſimùm, ob liberaliſſimam communicationem Diuinitatis, ſeipſam dono ſuo effundentis. Vnde ingenua, & ſanè grandis fiducia generatur, qua cor erigitur, vt cum Deo familiariter agat. Gignitur etiam lumine diuinitùs infuſo, inſignis perſpicacitas, ad penitiſſima ſcripturæ ſacræ ſenſa, & diuinæ ſapientiæ arcana penetranda. Voluntas autem amore ardentiſſimo flagrat, & quaſi conſumitur, & amore tranquillo, puro, & more puriſſimi olei excocto, Deo perfruitur. Viget quippè ibi duplex amor; fruens ſcilicet, qui tranquillè Deo hæret; & practicus, quo voluntas, vt Deo arctiùs adhæreat, à Spiritu ſancto motibus

bus multis tantoperè excitatur; Vt inter
norem vtrumquè duellum suauissimum
eratur; dum practicus vrget ad fruendum,
fruens producit impulsum. Quapropter
nor hic appellatur superferuidus, quia
iore olei ebullientis, propellit, ac proij-
it se super se.
onem hanc satis à nobis leuiter adumbra-
am, sed in se certè ineffabilem B. M. Tere-
a Orationem vnionis appellasse videtur.
Tres enim eæ potentiæ vniri debent, nec mi-
ior vnio satis erit, vt iuxtà eius doctrinam,
Oratio vnionis nuncupetur; tametsi in alijs
orationis gradibus non ita nobilibus, vnio
ex parte fiat. Et quia Oratio quietis, quam
in hoc capite descripsimus, ob excelsam
contemplationem, huic orationi vnionis fi-
nitima esse videtur, subtili discrimine alte-
ram ab altera secernit. Ait enim, in Ora-
tione quietis, animam tanquam motu pa-
lati, ac linguæ, quasi Dei lac exugere
petita, videlicèt, translatione ab externo
suctu lactis: at in Oratione vnionis, ani-
mam, ne motu illo tàm leui, ad lac sugen-
dum, & glutiendum indigere; omnia enim
ea bona, quibus fruitur, sine conatu suo,
in se condita fuisse conspicit, & ignorat quo
pacto, in ea sic ignara, Deus illa bona re-
posuerit. Qua opportunissima distinctione,
apertè demonstrat, altiorem esse Dei actio-

S. Bon. de Itinerib. æternitatis, Itin. 4. inter quinque grad⁹, seu proprietates amoris, ponit (superferuidū) ex S. Diony. Areop. & eius interpretib.

nem in animam, cùm in vnionis oratione, quàm cùm in quiete illi coniungitur; vt pote, cui nihil propemodum humanæ operationis admiſceatur. Hoc enim ſibi vult; cùm ait, ne motu quidem illo palati ad glutiendum lac indigere.

Sed ſupremus omnium raptuum is eſſe videtur, quo ad eſſentiam animæ, in quam ineffabili modo, per gratiam Deus illabitur, tres potentiæ diuiniùs, quàm in proximo raptu iam deſcripto, affectæ conuocantur, & reflectuntur; vt intellectus agnoſcat, voluntasq; tangat ſuauiſſimum Deum, tanquam verum Salomonem in Eburneo ſolio reſidentem, & cum deſponſa ſibi anima, pacis conſtantiſsimæ fœdera pangentem.

Fit autem hic raptus (quemadmodum, qui fœliciter experti creduntur, tradidere) Deo animam tangente, & efficaciſſimo tractu ad ſe arripiente. Quem profectò tractum, ſiue tactum, mox vt anima recipit, vires omnes inferiores introrſum impelluntur, & ſenſus ab operatione deſiſtunt. Intellectuales verò potentiæ, in ſua nobiliſsima operatione, collocantur. Memoria ditatur influxu cœleſti: intellectus clareſcit ſublimibus illuſtrationibus: voluntas eliquatur ardentiſſimis deſiderijs. Quin & anima, tam Diuina vi ſtabilitur, eo Dei tactu; vt voluptates Diuinas, ſine defectione, valeat ſuſtinere.

Ve-

n altiùs euehitur anima tactu illo. Nam tquam manum porrigente Deo, & potias ad perfectissimos actus suos permoıte, anima excitata est; tam celeri mopotentiæ superiores actus suos exercent, ipsa incitata operatione, deficere videan-: . Trahuntur enim introrsum in ipsam entiam animæ, in quam conuertuntur, phantasmate minimè præpeditæ. Nec.n. tellectus, in eo statu à phantasmate, quo ɔtitur prægrauatur, siuè à notitia diuinæ ritatis retardatur; sed omnia corporea ætergressus, reflectitur in essentiam, mo- cœlesti. Cùm verò Deus ibi tanquam in acatissima sua statione præsideat; fit quiam, siue amplexus, siue contactus animæ um eo; quo videtur anima liquescere, ac n Deum tota prorsùs influere. In illam iempè Diuinissimam stationem conuocatæ ɔotentiæ auidissimè feruntur; & post incitatum cursum, silentio miro quiescunt. Gradiuntur pariter intellectus, & voluntas; sed intellectus nimio splendore, à Deo, qui sedet in essentia emicante, perstringitur, & velut excæcatur, ac pro foribus illius thalami subsistit. Apex tamen affectus, vel summitas voluntatis, amoris impetum prosequi cupiens, progreditur, & arctissimè Deo sociatur, ac denique quiescit. Illuc vsque enim incitata operatio procurrerat,

Notãdũ non nullis Theologis videri in sublimi cõtẽplatione nõ esse vsum phãtasmatis: at S. Tho. 2 2 q. 180 art. 5. in sol. ad 2. sic ait. Ad 2. dicẽdũ q̃ contẽplatio humana

secūdū statum p̃sentis vitæ, non pōt esse absq; phātasmatibus. Et post pauca, subijcit Et hoc nō solū in cognitione naturali, sed ēt in eis, quæ p reuelationem cognoscimus &c.

Est satis aperta similitudo, cùm quis, in mortis agone, incitatis motibus, trahit halitum, donec halitu postremo animum efflat. Sic quippè post multos motus anagogicos, in Dei ibi existentis amplexu, anima videtur quasi mori, vt in Deum transformata fœliciùs viuat. Quamuis verò hęc introductio nobilissima sit, oportet tamen, dum frequenter accidit, quandoq; illam intermittere (si fortè per aliquem animæ conatum fieri possit) ne anima in ea suauissima contemplationis quiete deses fiat; & virtutum actus multiplices negligat exercere. Quin verò vniuersim animaduertendum est, plures animas, postquàm ad contemplationem euectæ sunt, velle semper in ea requiescere, cùm intellectus iners fieri videatur, ad meditationem repetendam. Cuius ratio est, vt B. M. Teresia tradit, quia meditatio est inquisitio, Contemplatio verò inuentio; qua præsente cessat inquirendi ratio; ac ideò mirum non est, intellectum ægrè ad meditationem redire. Verùm oportet hunc torporem interdùm excutere, ac meditatione repetita, quasi flatu quodam, amoris, ignem excitare, nec semper contemplationem cœlitùs elapsam velle gratis obtinere. Ob id, consulit, vt ij, qui ad Orationem Quietis (quam superiùs descripsimus) peruenerunt; & illis internis gustibus

ibus absorpti iacent; excutiant eum sopoem, & euigilent ad intuenda Christi, & anctorum exempla, vt se comparent ad laores euenturos.
verò ad fœlicem illam animæ quasi morem regredientes, annotemus oportet, poentias illas duas, sic euectas coram Diuiia claritate, quæ à Deo in animæ centro, vel (vt Theologi mystici aiunt) fundo, quiescente dissultat, miro modo affici; quemadmodum & ipsa afficitur anima, quæ more ferri candentis, propria forma non amissa, sed à præsente Deo traiecta, & incensa, se Dei genus esse facilè demonstrat; sicut & ferrum, dum candet, mirificè ignem repræsentat, & illius proprietatibus pollet. Proportione verò seruata, in eum etiam modum intellectus, & voluntas, afficiuntur. Quæ certè potentiæ, in centrum, vel fundum animæ, vocatæ (licèt voluntas propiùs accedat) introducuntur in quandam vastissimam quasi Diuinitatis solitudinem; vbi voluntas, Deum, ineffabili sensu, percipit; & intellectus, amissa omni rerum distinctione, ac varietate, vniuersisq; etiam nobilissimis imaginibus superatis, Deum sapientissimè ignorans (nec enim illum intuetur, vt in Patria) diuinitùs agnoscit. Excelsum sanè ignorationis genus; illa videlicèt irrationalis, & amens sapientia, à

S. Dionysio Areopagita tantoperè celebrata: non sanè quòd rationi, vel menti renitatur, sed quòd eam longè supergrediatur, & arcano valdè modo comparetur. Intellectus quippè, nec Deum in propria Diuina natura cernit, nec verò in imaginibus, quæ in alijs contemplationis gradibus non adeò nobilibus concipiuntur, speculatur, sed in quandam velut caliginem immersus, ac Deo circumfusus, serenissima, & tranquillissima quadam notitia, nesciens quid sit Deus agnoscit, proculdubiò illum tunc sibi in nebula præsentissimum diuiniore quodam modo, qui omnibus modis alijs, notitijsuè, quæ de illo vel scribuntur, vel concipiuntur, immenso certè spatio, ac magnitudine antecellit. In hac certè caligine, vel nebula, vel tenebris (vt olim Moysi in montis vertice contigit) clariùs à purgatissimo iam intellectu, cognoscitur, quàm, vel exprimi, vel sine experimento cogitari possit. Quæ certè cognitio vnà cum suauissimo Dei gustu, quem voluntas percipit, Theologia Mystica est; licèt multis auctoribus, intellectu obturato, solius voluntatis diuina patientis, & Spiritus sancti tactu, vel sensu fruentis affectio, Theologia Mystica esse videatur, vt cap. proximo liquebit.

Verùm hic magnoperè expendendus est ille trans-

transformationis modus, siue ille modus adeò arcanus silendi, ac defungendi, quem, potentijs ad animæ centrum introductis, euenire asseruimus; si enim silentium illud est quoddam quasi deliquium, ita vt nec intellectus, nec voluntas operentur; sed dulcissimam tantummodò sustineant Dei operationem; qui fieri potest, vt intellectus sine actu cognoscat, & voluntas sine actu pariter amet? Erunt, qui asseuerent, intellectum, ac voluntatem, sine actibus, quos in scholis elicitos appellamus, in sublimissimo Theologiæ Mysticæ fastigio, benè affici, sicut nonnullis visum est, sentire esse quoddam pati. Nos tamen hunc nodum veriore sententia soluemus, asserendo non prorsus deficere potentiarum actus, in ea caligine Diuina, sed esse actus adeò tranquillos, & suaues, vt cum alijs incitatis actibus, quos paulò ante eæ potentiæ proferebant, comparati, eandem proportionem habere videantur; quam elatus sermo habet cum voce valdè summissa. Qua si quis vtatur, iuxta Cœnobiticam disciplinam, silentium dicitur obseruare.

Quæ sanè responsio captu facilis est. Præsens quippè tunc Deus, & animæ amantissimè blandiens, tàm cælesti suauitate, eam ad intelligendum, & amandum permouet; vt ipsa non se agere, sed suauissimè duci, &

quasi erumpentes vltrò à potentijs actus, non tàm producere, quàm pati videatur. Et hæc fortaſsè eſt illa inſignium Heroum paſſio, quam Hierotheus ſuſtinebat: qui doctus fuiſſe aſſeritur non ſolùm diſcens, ſiue ſciens, verùm & patiens diuina. Et iuxta hunc dicendi modum, reſponderi debet, eas potentias diuinam caliginem ingreſſas non ita ſilere, vt nihil omninò agant, ſed intellectum altiſſima, & tranquilliſsima contemplatione, voluntatem ſuauiſsima fruitione paſci. At hæc in vnione myſtica, tàm ſedatè, tranquilleque fieri, vt potentiæ ſilere, hoc eſt, tàm ſuaui Dei intus agentis actione cieri videantur, ac ſi prorsùs nihil agerent, ſed ab alio productos actus tantummodò reciperent.

Raptum ergò ſupremum ſic adumbraſſe ſufficiat; nec enim tanta ſublimitas ſatis exprimi, vllo verborum excurſu, valebit. Et raptus hic, raptum præcedentem, quem orationem vnionis à B. M. Tereſia appellari cenſuimus, dignitate non modica ſuperat, vt ex dictis patere poteſt. Ac ob id ſignificanter eadem B. M. raptum ab vnione diremit, aiens: in vnione mutuam fidem verbis promitti, in raptu verò coniugium ſpirituale celebrari. Et præter alios, vnum deſcribit raptum, quem volatum ſpiritus appellat. Quando, videlicèt, motu repentino,

tino, ac vehementiſsimè celeri, ſpiritus corripitur, & interdùm etiam corpus, vt, magnum principiò timorem incutiat. Tremendum quippè portentum videtur, hominem vigilantem, & ſanum, & neſcientem, quò, nec à quo feratur, celerrimo quodam modo abripi. Sub initium enim non vſquè adeò ei certum videtur, ſe à Deo agi, ac proinde opus eſt, vt generosè in Dei beneplacitum ſeipſum dedat, & ob amorem Dei cuiuis periculo conſtanter exponat. Sed ad verborum Sancti Dionyſij de Myſtica Theologia, quæ ſupremi raptus propria eſſe videtur, interpretamentum accedamus.

De interpretatione libri S. Dioniſij Areopagitæ de Myſtica Theologia. Cap. VII.

POſtquàm de ſuprema illa Dei vnione, qua intellectus, & voluntas, Diuina patiuntur; & quæ omnium propriiſsimè Myſtica Theologia eſſe videtur, in capite proximo diſſeruimus; æquum eſt, interpretationem quandam paraphraſticam libri de hac ſublimi ſapientia, quem ad Timotheum Sanctus Dionyſius Areopagita direxit ſubijciamus; & indagemus, an auctor Myſticam Theologiam in voluntate tantùm, an in intelle-

ctu

ctu simul, & voluntate constituerit.

Liber ille quinque capitibus discretus, arcanus, & planè cœlestis est, Cuius si totam seriem quis attentè perlustret, præter exhortationem Timothei ad Mysticã Sapientiam, quam primo capite præfatur, discursumq; capitis secundi, quo Deum per creaturarum ablationem docet mysticè cognosci, & quandam Theologiæ diuisionem quadrimembrem tertio capite descriptam, assertionesq; quarti, & quinti capitis, quibus Deum vltra omnia, quæ sensu, intellectuvè concipiuntur, esse profitetur. Vnum tantummodò reperiet assertum aliquoties primo capite repetitum, quo totus Dionysij sensus, totaq; Mystica Theologia continetur, quod modò subteximus.

Ex versione Ambrosij Florentini Abbatis Generalis Ordinis Camaldulensis.

HAEC sunt postrema primi capitis verba, quæ subiecit Dionysius, post allatam hystoriam mystico cuiuis Theologo apprimè quadrantem, Mosis, qui mundatus, & à turbis segregatus subijt montem, Deum in nebula percepturus.

Tunc

Tunc verò ipsa quoquè visibilia, atquè intellectualia contemplator linquens ingreditur ignorationis mysticam profectò caliginem. In qua omnia scientiæ, & cognitionis præsidia terminans, totus in eo fit, qui tactum penitùs, visumquè refugit, transcenditque omnia, & qui nullius est, nequè suimet, nequè alteriùs, penitùs autem ignoto scientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præstantiore modo coniunctus.

t eò quoque ipso, quòd nihil cognoscit

idest.

Tunc quando cõtemplator ad mysticam Dei cognitionẽ aspirat, creaturarum omniũ, tùm corporearum, tùm incorporearum imagines relinquẽs, secretam quandam in nebulã abdit se, vbi mira est ignoratio. ibi.n. amittit omnia sciẽtiæ, cognitionisquè adminicula, hoc est, simulacra, quibus hominis innitur cognitio.

Iamq; omni obstaculo expeditus, totus p voluntatem siue affectum fit; hoc est, transformatur in eum, qui tãgi, videriq; nequit à viatoribus; & qui, cùm sit Dominus vniuersorum, nec se ipso altior esse queat, nullius est, ne sui quidem ipsiùs.

Modus

gnoſcit ſupra ſen ſum, mentemquè cognoſcens.

Modus autẽ transformationis hic eſt, vt Deo penitùs peraſſertiones ignoto, ſcientiæ omnis, & cognitionis aſſertricis vacatione, præſtantiore modo. i. per ablationem, ſeu negationem cognoſcẽs, affectu intimo coniungatur.

Et eò ipſo, quòd nihil aſſerendo, ſed omnes poſitiones auferendo, cognoſcit, altiùs multò Deum ſupra ſenſum, mentemq;, hoc eſt, mentis conceptum aſſertiuum, agnoſcit.

Aſcenſum voluntatis in Deum (vt opinamur) contemplatio comitatur, ac proinde voluntatem Deo hærentem, intellectum verò rerum omnium ablatione, in arcana illa caligine ſapientiſſima ignoratione cognoſcentem, ac ſtupentem, hac prima interpretatione conſtituimus.

Senſus autem noſter non eſt omnium imagi-

num

num abrasione Deum in se ipso, hoc in exilio cerni; sed post erasa vniuersa creaturarum spectra Deum non modò voluntate, sed & intellectu percipi;non sanè per propriam speciem, vt in Patria cœlesti; sed occultiore quodam modo, quo intelligitur, non quid sit, sed quid non sit Deus. Qui quidem cognoscendi modus, cæteris omnibus, qui concipi possunt ab intellectu viatoris, longissimè præstat. Vbi patet intellectum non prorsus vacare, sed actum producere, quo excelsè intelligit arcana verba, quæ non licet effari. Ac proptereà eiusmodi actum curiosiùs perscrutari non audemus. Sed hunc esse proprium Sancti Dionysij sensum, vt scilicèt à Theologia Mystica, intellectus actum non excludat, immò propriè includat, vna quàm grauissima S. Tho. auctoritate, sic euincimus. Septimo enim capite, lib. de diu. nom. Theologiam Mysticam in hæc verba describit.

S. Dionysius.

IT est rursus Diuinissima Dei cognitio, quæ est per ignorantiam cognita, secundùm vnitionem super mentem: quando mens ab alijs omnibus recedens, postea & seipsam dimittens vnita est supersplendentibus

radijs.

radijs. Inde,& ibi non ſcrutabili profundo ſapientiæ,illuminata.

Quæ ſanè verba eundem ſenſum diſertè continent cum ijs, quæ ſumus interpretati, prẹterquàmquod Diony. Carthu. illa de Theologia Myſtica expoſuit.

At eadem verba S. Thomas ſic explanauit. Rurſus autem eſt alia perfectiſſima Dei cognitio, per remotionem, ſcilicet, quòd cognoſcimus Deum per ignorantiam, per quandam vnitionem, ad Diuina ſupra naturam mentis. Quando ſcilicèt mens noſtra, recedens ab omnibus alijs, & poſteà etiam dimittens ſeipſam, vnitur ſuperſplendentibus radijs Deitatis, in quantùm ſcilicèt cognoſcit Deum eſſe, non ſolùm ſupra omnia, quæ ſunt infra ipſam, ſed etiam ſupra ipſam, & ſupra omnia, quæ ab ipſa compræhendi poſſunt. Et ſic cognoſcens Deum in tali ſtatu cognitionis, illuminatur ab ipſa profunditate Diuinæ ſapientiæ, quam perſcrutari non poſſumus. Quòd enim intelligamus Deum eſſe ſupra omnia, non ſolùm quæ ſunt, ſed etiam; quæ apprehendere poſſumus, ex incompræhenſibili profunditate Diuinæ ſapientiæ prouenit nobis (Hæc S. Thomas.

Vbi nemo non vidit intellectus actum propriè, ac ſæpiùs inculcaſſe, ac proinde Theologiæ Myſticæ proprium eſſe exiſtimaſſe. Hic enim (ſi ſe-

(si secùs censuisset,) locus erat sententiæ opportunissimus; quandoquidem, quod ad sententiam propriam spectat, nihil toto libro de Mystica Theologia Dionysius asseruit, quod verbis nuper allatis libri de diu. nominibus, non sit complexus; ac propterea vnam vtrobiq; auctoris vnius sentētiam, vno sanè modo S. Tho. explanasset, si libri præsentis commentarium edidisset.

At si ex aliorum scriptorum opinione ascensus ille mysticus voluntatis in Deum erectæ, sine omni prorsus intellectus actu astruatur, in hunc modum Sanctus Dionysius debet exponi.

unc verò ipsa quoquè visibilia, atquè intellectualia cōtemplator linquens ingreditur ignorationis mysticam profectò caliginem. In qua omnia scientiæ, & cognitionis præsidia terminans, totus in eo fit, qui tactum penitùs, visúmquè refugit, transcen-

idest.

Tunc qui mysticè Deū pcepturus est creaturarum omnium tùm corporearum, tùm īcorporearum imagines relinquēs secretam quandam in nebulam abdit se, vbi mira est ignoratio. Ibi.n.amittit omnia scientiæ, cognitionisq; adminicula, hoc est, simulacra, qbus hominis innititur cognitio.

 Iamq;

ſcenditq; omnia, & qui nullius eſt, neque ſuimet, ne què alteriùs, penitùs autē ignoto, ſcientiæ omnis, & cognitionis vacatione, præſtantiore modo coniunctus.

Et eò quoquè ipſo, quòd nihil cognoſcit, ſupra ſenſum, mentemquè cognoſcens.

Iamq; om lo expe per affectum transformatur in eum, qui tangi, videriq; nequit à viatoribus & qui cùm ſit Dominus vniuerſorū; nec ſeipſo altior eſſe queat, nullius eſt, ne ſui quidē ipſius.

Modus autē transformationis hic eſt, vt ſine omni intellectus actu, ſeu cognitione, præſtantiore modo, ideſt, voluntate, penitùs ignoto Deo coniungatur. Et eò ipſo, ꝙ nihil prorſus cognoſcit, altiùs multò ſupra ſenſum, mentemq;, hoc eſt, intellectum, Deum cognoſcit, ideſt, ſola voluntate percipit.

His ergò dumtaxàt verbis è libro illo excerptis, ac expoſitis Myſtica Theologia tota

conti-

continetur, vt ei qui pauca illa perceperit, alio ferè non sit opus commentario.

Proderit autem non vulgariter vtraquè expositio ad pleraquè S. Dionysij pronuntiata, libris eiusdem intexta, multaq; tùm sacræ scripturæ, tùm Sanctorum Patrum, qui de contemplatione, ac Diuinis affectionibus scripsere, asserta intelligēda; quæ viros alioqui satis eruditos, sed rerum Diuinarum, parùm consultos latere solent.

Verùm ad visiones, ac reuelationes, quæ in multiplici raptu ante descripto, mysticaq; Theologia, euenire solent, veniamus.

De visionibus, & Reuelationibus. Cap. VIII.

AMicorum est communicare consilia, vt quorum est cor vnum, & anima vna, sit etiam vna cogitatio; quapropter suauissimus Deus postquam ad arctissimum spiritualis coniugij fœdus, vbi è duobus cordibus concrescit vnum, animam euexit, meritò incerta, & occulta sapientiæ suæ illi manifestat. In qua certè manifestatione duo potissimum libranda sunt; repræsentatio, scilicèt, rerum in intellectu, vel imaginatione, & iudicium intellectus de repræsentatis sibi rebus.

Repræſentatio ergò rerum fit per quas ſpecies appellamus, vel infu vel aliàs acquiſitas, ſed ab ipſo inditas, conſertas, atquè diſpoſitas, vt id aptè repræſentent, quod ille reuelare decreuit.

Iudicium verò intellectus repræſentata ſibi arcana intelligentis, fit per ſupernum lumen infuſum, & tametſi repræſentatio nobilis ſit, nobilius tamen eſt iudicium, quo perficitur, completurq; cognitio. Ac ita repræſentatio communis eſſe ſolet ijs, qui Diuina ſecreta non introſpiciunt, vt fuit Pharaoni, & Nabuchdonoſor; verùm superni luminis infuſio ijs dumtaxàt committitur, qui conſcij fiunt arcanorum.

Sed hic annotare oportet, erga varias repræſentationes variè animam affici. Quando enim quid repræſentatur per ſpecies ſenſibiles, vt manus, quæ Regi Baltaſſari apparuit, vel intelligibiles, vt Salomoni, & Apoſtolis contigit, quibus ſcientia diuinitùs infuſa eſt, cum intellectuali lumine infuſo; non eſſe neceſſarium, vt à ſenſibus fiat abſtractio, vel alienatio. Tunc enim perfectum iudicium intellectus fit per conuerſionem ad ſenſibilia. At verò cùm reuelatio fit per formas imaginarias; neceſſe eſt animam à ſenſibus alienari, ne phantaſmatum interna apparitio, referatur ad ea, quæ extrinſecus ſenſu percipiuntur. Verùm

hæc

hæc alienatio quandoq; imperfecta est, & quæ intrinsecùs concipiuntur ab externè perceptis non exactè discerni possunt.

Alienatio autem perfecta (vt imperfectam modò prætereamus, de qua idem asseri posset in nonnullis euentibus) fit, vel per causam naturalem, vt per somnum, vel per supernaturalem, vt per contemplationis vehementiam, vel virtute Diuina rapiente, vt passim exempla commostrant.

Animæ igitur sic abstractæ duplex visio aueni-re potest, imaginaria scilicet, ac intellectualis. Imaginaria, quæ per phantasmata exprimit, quòd ibi Deus tanquam per notas hieroglyphicas manifestat, plures habet gradus.

Primus est, cùm per signa, vel imagines veritas reuelatur.

Secundus, cùm non solum signa cernuntur, sed & verba audiuntur. Quæ cum apertiùs, quàm imagines, veritatem intelligibilem manifestent, (qua in manifestatione consistit visio, siue reuelatio) efficitur, secundum hunc gradum esse primo nobiliorem.

Tertiùs verò & nobilissimus gradus est, cùm quis percipit, cernitué, non solùm signa verborum, vel factorum; verùm & intuetur personam loquentem, vel quippiam ostendentem. Hoc enim ipso anima propinquior fieri videtur Deo reuelanti.

Intellectualis autem visio, quæ imaginibus corporum, inte uinas ostentat, omni imaginaria visione longè præstantior est. Illa nimirùm, quæ res supernaturales, siue Diuinas manifestat. Nam, quæ, cùm intellectualis sit, res tantummodò naturales, ostendit, naturæ secretis abstrusas, inferior est ea, quæ cùm imaginaria sit, veritates tamen supernaturales patefacit.

Ratio verò, ob quam intellectualis reuelatio est imaginaria excellentior, in promptu est; quia nimirùm propinquior est visioni beatæ, quæ inter omnes præstantissima est. Et naturalis ratio suffragatur. Inter discipulos enim ille est perspicacioris ingenij, & exactiùs perspicit veritatem, qui non eget corporeis similitudinibus, quæ rudiores iuuant, & ad nudam veritatem capiendam sensim introducunt.

Verùm quia in secundo gradu visionis imaginariæ, verba audita reposuimus, impendiò notandum est, verba multifariam ab anima percipi solere, quemadmodùm B. M. Teresia disertè docuit. Quædam enim verba, extrinsecùs, audiri, adeò interdùm, vt externis auribus insonare videantur; alia è centro animæ; alia è superiore illius portione prodire videntur.

His autem modis omnibus, & Dei, & dæmo-

nis,

nis, & propriæ etiam imaginationis opus esse possunt.

Sed ad verba Dei internoscenda hæc signa distinxit.

Primum, & omnium verissimum, est, potestas, & dominium loquentis, qui effatur simul, & operatur (exempli gratia) cum sæuit interior afflictio, vno dumtaxàt verbo, putà (ne timeas, vel confide) æstus ille sedatur, & anima remanet pacatissima, atquè tutissima.

Secundum signum, quies animæ impressa, & intra seipsam collectio, deuotio, pax, & ad Diuinas laudes expeditio.

Tertium signum, verba per longum tempus memoria non excidere, & aliqua nunquàm.

Quartum signum. securitas futuri exitus verborum, licèt aliquæ nutationes obrepant, & aduersitates ingruant.

At quia præter enumeratos loquendi modos, est alius altior, & subtilior B. M. Teresia illum expressiùs tradidit.

Hunc enim modum, quem à Deo esse, certò illa sibi persuasit, cùm aliqua intellectuali visione in animæ intimo dicit accidere; vbi anima internis auribus Deum sibi videtur audire, adeò secretò, vt ipse audiendi modus occultissimus, & miræ visionis incidentis operationes, certò persuadeant Dæmo-

nem illuc penetrare non vale
(de quo dubitari potuisset) it
propriæ figmentum esse, cuius ra...
res mirificè subiecit, tametsi noluerit (vt existimamus) rem ita definire, vt securitatem inexpugnabilem polliceretur.

Prima ratio. Sermonis claritas, quauis alia verborum perspicuitate longè maior, & sententiæ tenacitas. Ita enim integram sententiam intellectus concipit, ac seruat, vt singulorum verborum exactè meminerit, stylum sermonis notet, & an vel vna syllaba desit, animaduertat. Quæ secùs in imaginatione contingunt.

Secunda ratio. Sæpè nulla, de ijs, præcesserat cogitatio, & verba repentè formata, alicui cogitationi celerrimè incidenti, vel etiam cogitationi, ante id tempus habitæ, respondent. Hoc autem non est imaginationis opus.

Tertia ratio. Hæc verba aliundè procedentia, velut aure percipiuntur. At imaginationis opus, est quædam propria compositio verborum, quæ animus cupit audire.

Quarta ratio. Verbo saltem vno eius generis, plurima lux oboritur intellectui, ad multa capienda, quod non ita, cùm opus proprium animæ est.

Quinta quartæ finitima, simul cũ verbis multa, supra id, quod præ se, illa ferunt, animæ reteguntur. Hæc

na, & rationes (cùm eadem ...quæ in alijs reuelationibus peri... & dubia subsint) conferent etiam ad reuelationes internoscendas, ac dijudicandas. Ad quem etiam finem communia à Doctoribus tradita reuelationum discernendarum signa subijciemus.

Primum signum. An veræ omninò, vel partim, & scripturæ sacræ, & Ecclesiasticæ doctrinæ conformes? Secundum. An materia reuelationum sit vana, curiosa, vel quæ sine reuelatione sciri posset? Tertium. Qui sint effectus, quos ex ijs, qui à B. M. Teresia superiùs traditi sunt, metiri tutum erit.

Quartum multiplex. An persona polleat intellectu, si laboret aliqua continua, vel intercalcata læsione, si melancolicha, si amore, vel odio, vehemens; vel etiam præceps sit? si iuuenis? si recens in Diuino cultu? si experta? si procliuis ad vehementem imaginationem, si bonis moribus, humilitate præsertim prædita? Si contra sit arrogans, & prona ad sua bona propalanda. Si non rogata ea detegat, vel saltem leuiter rogata? si secreti cupida? si suæ sententiæ tenax? si contra sententiam Doctorum consulentium, credat reuelationibus, & exequatur quippiam? Si nolit consulere alios erga ea, quæ sibi credit fuisse reuelata? si curiosè accedat

cedat ad orationem, reuelationum cupiditate? si roget, oretvè Dominum, vt quippiam sibi reuelet? si vita, ornatu, conuersatione ab alijs sui status differat? si reuelationes à peritis excussæ, probatęq; fuerint? si timore corripiatur, vel afficiatur gaudio, mox vt ei quippiam incipit reuelari? Bono quippè spiritu animam visitante initiò solet illa timore corripi. Mox tamen pacatur, & gaudet; contra verò, reprobo spiritu irruente. Et si quando principiò exhilaratur, statim tenebrescit, & obtunditur, & ad studium veræ virtutis fit inepta.

Hæc omnia, & plura, quæ spiritus Diuinus suggeret, explorare, ac trutinare oportebit; priusquam iudicium feratur, & implorato potissimùm auxilio Clementissimi Dei, circunstantijs, & effectibus perpensis, sententia dicenda est. Ipse autem spiritus Diuinus summissis cordibus aderit, ne dum ei placere student, in Angeli sathanæ transfigurantis se, imposturas incurrant.

Iam verò æquum erit, vt exercitium, quo in eam, quam tradidimus, sapientiam assurgendum est, præscribamus.

us anagogicis, siue aspirationibus. Cap. IX.

Mira sunt planè, quæ de honestate, ac voluptate Mysticæ Theologię tradita sunt, sed mirabiliùs aliquanto videtur, ad tam insignem cum Deo familiaritatem, facilè, breuiq; posse peruenire. Concors enim omnium (quos legerim) sententia est, ad altissimam Dei cognitionem, & sensum, siue experimentum, aspirationum exercitio ita animam erigi, vt si hoc Angelicum exercitium miris laudibus celebratum, cæteris omnibus antepositum frequentet, plurimum proficiat. Habet enim tam egregiam vim extimulandi, & Diuinis flammis vrendi; vt hoc vnum idoneis circunstantijs septum, & studio virtutum armatum, ad summam Christianæ vitæ perfectionem, & puritatem, corda nostra perducat. Quamuis enim dona Dei sint, vnio, raptus, fruitio, reuelatio, & illa indulgentissimi Dei interna blandimenta, & solis conatibus nostris quãtumuis neruosis, illa non producamus; at certè animæ, sese idoneè ad eas nuptias ornanti, & comparanti, munificentiùs, quàm cogitare valeat, indulgentur.

Vt ergò praxim huius exercitij tàm salutaris trada-

tradamus, meminisse opus est, doctrinam hanc non omnibus congruere, vt superiùs cœpimus indicare, sed ijs, qui aliquandiù in oratione mentali iam descripta, passionibusq; subiugandis, & parandis virtutibus operam posuerunt,& propter amorem Dei, vniuersa, quæ ab eo cor auertunt, abijcere decreuerunt.

Ij ergò, siue Dei præsentiam imaginariam, siue intellectualem mente versent, atquè pertractent (à qua nunquàm recedere conari debent) simplicissimis,sed (quoad possunt) feruidis cordis motibus anagogicis, hoc est, cor erigentibus, aut subleuantibus, quas, & aspirationes, & iaculatorias orationes appellamus, cor impellere, & creberrima iteratione sursùm agere debent; ita, vt modicam partem intellectui, meditanti, maximam verò voluntati ad Deum se erigenti, & multiplici affectu incalescenti tribuant; siue cùm in abditum locum se recipiunt, siue cùm in publicum prodeunt, siue cùm vescuntur, siue cùm colloquuntur; siue deniquè cùm quippiam aliud agunt, quo non prorsus mens occupetur. Cùm enim non sit opus continuum, sed morulis discretum, omnibus ferè actibus interseri potest; seu quis mente perspicax, seu tardus ingenio sit, vt statim ex praxi liquebit.

Ani-

uertendum tamen eſt, aſpirationes principiò non ita facilè ab omnibus produci; ſed plerunquè vi opus eſſe, ad cor languidum erigendum.

At difficultas hæc, omnibus eſt exercitijs communis; difficultati verò facilitas, ſuauitasq; ſuccedit, quæ cordi lætitiam magnam conciliat. Quando verò prædicta viget difficultas (quin, & vniuerſim, quouis tempore) prudenter agendum eſt; ne ſcilicèt, nimia corporis vi, ſeu conatu natura lædatur. Temperato enim conatu, ſed perſeueranti; cor ſenſim erigitur, & in dies ſingulos maiorem expeditionem, & agilitatem, vſquè ad ſuauiſſimum Dei experimentum, acquirit. Sed hęc eſt praxis hominibus etiam agreſtibus, & ſimpliciſſimis, captu faciliſſima, quam in epiſtolis huic operi ſubiectis perſequemur.

Clementiſſime Deus, quando diligam te? ſuauiſſime Deus cordis mei, vtinam dilectionis brachijs amplecterer te.. O deſideratiſſime Rex, cupio transformari in te. O dulciſſima vita animæ meæ, vtinam adhæreret anima mea poſt te. Quid.n. mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Vtinam deficiat in te cor meum, & caro mea Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

Quando Domine ſoluetur glacies cordis mei? Emitte, obſecro, ſpiritum tuum calidum,

&

tradamus, meminisse opus est, doctrinam hanc non omnibus congruere, vt superiùs cœpimus indicare, sed ijs, qui aliquandiù in oratione mentali iam descripta, passionibusq; subiugandis, & parandis virtutibus operam posuerunt,& propter amorem Dei, vniuersa, quæ ab eo cor auertunt, abijcere decreuerunt.

Ij ergò, siue Dei præsentiam imaginariam, siue intellectualem mente versent, atque pertractent (à qua nunquàm recedere conari debent) simplicissimis,sed (quoad possunt) feruidis cordis motibus anagogicis, hoc est, cor erigentibus, aut subleuantibus, quas, & aspirationes, & iaculatorias orationes appellamus, cor impellere, & creberrima iteratione sursùm agere debent; ita, vt modicam partem intellectui, meditanti, maximam verò voluntati ad Deum se erigenti, & multiplici affectu incalescenti tribuant; siue cùm in abditum locum se recipiunt, siue cùm in publicum prodeunt, siue cùm vescuntur, siue cùm colloquuntur; siue deniquè cùm quippiam aliud agunt, quo non prorsus mens occupetur. Cùm enim non sit opus continuum, sed morulis discretum, omnibus ferè actibus interseri potest; seu quis mente perspicax, seu tardus ingenio sit, vt statim ex praxi liquebit.

uertendum tamen eſt, aſpirationes principiò non ita facilè ab omnibus produci; ſed plerunquè vi opus eſſe, ad cor languidum erigendum.

At difficultas hæc,omnibus eſt exercitijs communis; difficultati verò facilitas, ſuauitasq; ſuccedit, quæ cordi lætitiam magnam conciliat. Quando verò prædicta viget difficultas (quin, & vniuerſim, quouis tempore) prudenter agendum eſt; ne ſcilicèt, nimia corporis vi, ſeu conatu natura lædatur. Temperato enim conatu, ſed perſeueranti; cor ſenſim erigitur, & in dies ſingulos maiorem expeditionem, & agilitatem, vſquè ad ſuauiſſimum Dei experimentum, acquirit.Sed hęc eſt praxis hominibus etiam agreſtibus, & ſimpliciſſimis, captu faciliſſima, quam in epiſtolis huic operi ſubiectis perſequemur.

Clementiſſime Deus,quando diligam te? ſuauiſſime Deus cordis mei, vtinam dilectionis brachijs amplecterer te.. O deſideratiſſime Rex, cupio transformari in te. O dulciſſima vita animæ meæ, vtinam adhæreret anima mea poſt te.Quid.n. mihi eſt in Cœlo,& à te quid volui ſuper terram? Vtinam deficiat in te cor meum, & caro mea Deus cordis mei,& pars mea Deus in æternum.

Quando Domine ſoluetur glacies cordis mei? Emitte, obſecro, ſpiritum tuum calidum,

&

& vrentem; qui resoluat gelu meum, & consumat animam meam. O desideratissime Rex, ò pulcherrime sponse animæ meæ. Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te. Certè sitiuit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. Tu enim es requies cordis mei soliciti, & satagentis, & ad optatissimam sibi voluptatem hiantis. Cupit commoditatem, honorem quærit, voluptatem affectat; tu verò dulcissime Deus commoditas meaes, honor meus, & castissima voluptas fatigati cordis mei. Recordor dixisse te, Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Propterea, fidelissime Domine, clamo ad te, multis laboribus oneratus, vt me fessum visites, atquè soleris. O sanitas mea, quam concupiscit anima mea, sine me attrahere te, vt valeam, & arctissimo complexu, te mihi sedulus adstringam.

Frustrà laboro, quandiù te non quæro. Proptereà quæsiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram. Credidi enim infinitè perfectam esse pulchritudinem tuam, qua corda capis, atquè permulces; qua prosperè procedis, & regnas; & ob id, speciem tuam, & decorem affectabo vultus tui. O elegantissima forma, quando fruar te? Ne, obsecro, repellas me, suauissime Deus,

ab

ua, & languentem ſpernas ſer-
Areo enim, more terræ, quæ deſiderat imbrem. Effunde ergò, Clementiſſime Deus, largam ſuper me benedictionem de rore cœli, & de pinguedine terræ. Terræ inquam, viuentium, qui potantur torrente voluptatis tuæ, & ſatiantur ab vbertate domus tuæ. O chariſsime, ac ſpecioſiſſime Deus, cuius deſiderio languet anima mea. Vnam petij à te, & tametſi repellas, hanc requiram, vt inhabitem in domo tua omnibus diebus vitæ meæ. Vtinam dirumperes cœlos, & ad me deſcenderes, vt durities mea liquefacta, deflueret, & amore tuo totus ignitus inenarrabilibus te gemitibus inuocarem. Deſidero enim exorare te, & cor tuum, non meritis, quibus caret, ſed clamoris improbitate mulcere. O Rex pacifice, cuius vultum deſiderat vniuerſa terra, cui tributa reddunt Reges vniuerſæ terræ, in dies, & horas ſingulas cupio tibi rependere tributum cordis mei. Suſcipe illud, precor te, & repone in theſauris domus tuæ. Nonne tu apponis erga homines cor tuum, ad hunc certè finem Domine, vt cor hominum propinquum fiat cordi tuo? Ineamus ergò pactum huius propinquitatis, Deus meus, & & commodabo tibi cor meum omnibus diebus vitæ meæ. O Domine, ſi exaudires vo-

tum

tum meum, & dares mihi ſterili, ſexum virilem amoris tui, quem requiro, nouacula non aſcenderet ſuper caput meum, & præcordia mea conſecrarem tibi. Vſquequò Domine ſilebis, & ſitientem animam extabeſcere patieris? Grauior enim mihi cruciatus eſt, ſine te viuere, quàm tecum mori.

Heu, quis mihi det, pulcherrime fili Dei, vt ego moriar pro te? Hei mihi, quia incolatus meus prolungatus eſt; & cogor ibi viuere, vnde mallem abeſſe; & à te abeſſe cogor, cùm quo tantoperè cupio permanere. O dilectiſsime cur ſiles, & te non audire velut ſimulas? Ergo ne, cùm vbiquè Diuinitate præſens ſis, eſurientem animam meam fame torqueri patieris; cùm abundes panibus, & illam ſine iactura diuitiarum tuarum enutrire, ac ſaturare queas? O Rex, & homo diues, qui feciſti cœnam magnam, & inuitaſti multos, & inter eos inuitaſti me; quid eſt hoc, quod nolentes rogare, & volentes videris arcere. Nunquid diligis eos, qui te oderunt, & odiſti eos, qui diligunt te? Certè vtroſquè in finem dilexiſti; & cùm adhuc inimici eſſemus gratis pro nobis mortuus es. Quantò ergò magis nunc à te tibi reconciliati, ab ira, & odio tuo ſalui erimus per te? O caſtiſsime fili Dei, huius reconciliationis

ego fructum experiar. Decerno enim requiem non dare oculis meis, & palpebris meis dormitationem, donec inueniam tibi locum, vbi quiescat anima tua.

Noui casta corda, & in mundi neglectu generosa, tibi requiem conciliare. Expurga ergò vetus fermentum à corde meo; & ingredere in requiem tuam tu, & arca sanctificationis tuæ. O pax, quæ superas omnem sensum, seda procellas meas, & statue illas in auram; in cuius sibilo audiris, tranquillissime, ac mitissime Deus animæ meæ; Et ego tibi deuoueo, & nunc trado tibi cor meum, vt nunquàm illud mihi reddas; sed tu pro corde, in me recondaris, vt motu, & calore tuo viuam, ò dulcissima vita animæ meæ.

Huiusmodi motus, & variæ in Deum aspirationes tantoperè cor emolliunt, & ardentissimis desiderijs inflammant, vt vix credi poſsit, quàm citò, vt experti docent, anima Dei sensum concipiat. Quòd si adeò interdùm langueat, vt eas aspirationes nequeat nisi ægrè producere; aliqua pia meditatione vtendum est, quoadusquè cor meditando incalescat, & mox ad aspirationes redeundum. Quòd si nec meditatione cor excitetur, non propterea est desistendum, sed sic difficulter agendo perseuerandum est, donec probata fide, victoria cor

potiatur. Et in hunc modum Mysticæ Theologiæ finem imponimus, & omnia, quæ asseruimus Sanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ iudicio subijcimus. Ad gloriam, & laudem perennem Domini Nostri Iesu Christi, & purissimæ Virginis Mariæ.

PRAE-

PRAEFATIO

VBIECTAS Epistolas, styli sacri pietatem potiùs, quàm profanam eloquentiā olentes è verbis sacræ scripturæ magna ex parte contextas, & ad Theologiæ Mysticæ exercitium vltimo capite à nobis commendatum appositas, tibi Christiane lector, offerre operæpretium existimauimus. Quarum lectio vt salubrior fiat, tria certè monita obseruanda sunt. Primum, vt tempus ab alijs curis exemptum ad legendam seligatur: secundum, vt legatur lentè; Tertium, vt, cùm animus lectionis efficacitate se commoueri sentit, à lectione interquiescat, do-

nec, ea commotione remissa, lectionis pastum resumat.

Hæc sanè tria monita, compendio multo, animum cælestibus flammis incendunt: quas Clementissimus Deus uniuersis operis huius lectoribus immittat.

VPERNAE HIERVSALEM REGI PACIFICO IESV CHRISTO,

Exul homo ſalutem.

Piſtola hæc nihil aliud eſt, quàm multiplex aſpiratio ad Deum, & petitio diuini amoris; ac diuinæ conſolationis, & ut ſit efficacior ad impetrandum, habet admixtã multiplicem confeſsionem propriæ fragilitatis, & laboris, quo premitur anima, quæ caret diuina conſolatione, & multis vexatur tentationibus.

Mitiſsime Rex Salomon, cuius vultum deſiderat vniuerſa terra, ex quo pater generis noſtri Adam, cùm in honore eſſet, non intellexit; ego verus Adæ filius erraui, ſicut ouis, quæ periit, & anima mea, quam à paradiſo expuliſti, vt pro transgreſsione

coleret terram, spinas, & tribulos germinantem, facta est quasi vitula, edocta diligere trituram, assueta mundi iugo, quod sponte subiuit.

Hoc principium sermonis mei, ò pax optatissima, quam velut cerua à canibus infestata, quærit anima mea. Cui non cogitatione tantùm, verùm & scripto sacrifico suspiria mea,& desideria æstuantis cordis mei. Non quòd ad te scriptura mihi opus sit, dulcissime Deus, desiderium enim pauperum, quasi clamorem validum exaudire, & præparationem cordis eorum, priusquàm voce proferatur, percipere soles; & loqui ad cor Hierusalem, quia diligis eam. Sed ego mihi laboro, dum ad te scribo, & quæro requiem cordi meo, si fortè dum iam tibi notos pando gemitus meos, excitentur languentia desideria, & incalescant vota mea, & quasi sacrificium vespertinum, fument tibi in ara cordis mei. Concupiuit quippe anima mea desiderare te, & optans pelago tuæ castissimæ voluptatis absorberi, omnia, preter te, velut stercora propter te, cupit arbitrari.

Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Defecit cor meum, & caro mea, absente te, ò Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Hinc ergò exordiar sermonem meum, quòd cùm tu sis here-

hæreditas mea, sola potens extinguere sitim meam; nescio satis ponderare grande hoc malum, & amentiam animæ meę satagentis, & oberrantis in terra, quam dedisti filijs hominum, qui dereliquerunt te. Pascit ventum, & aranearum telas texit insipiens anima mea; & frustrà iacit rete ante oculos pennatorum (Pennata sunt enim, & fugacia, quæ apparent, & non sunt, mundi picta bona) & veri boni imagine delusa, fatigatur. Infęlicitas Cain cecidit super eam, vt vaga, & profuga per creaturas erret sine fine, donec feratur in finem suum, te scilicet, veram requiem, pulchritudinem, ac voluptatem suam: te inquàm sapientiam, opulentiam, & splendidissimam honestatem suam. Credit nimirum hoc, & pro hac veritate vellet occumbere; Et tamen, adeò aliena effecta est à te, ò dulcissima spes, quæ cor meum, & præcordia firmas, vt mirum sit, quomodò obscuratum sit aurum, & mutatus auri color optimus, colore videlicet mundi permutatus. Inconstantia enim concupiscentiæ obscurauit mihi vera, & sempiterna bona, & vrget me, ad sectandam vanitatem, qua video multos capi sapientes, & fortes eneruari. Quid est hoc honestissime, ac nobilissime, & supra omnem cogitationem pulcherrime Deus, ac sponse animæ meę. Vanitas ir-

repsit, & alligauit cor meum, & te, quamuis multis conatibus se exercet, nequit inuenire. Quis me fascinauit, & captiuum abduxit? Quò fertur tam vehementer, te quasi fugiens, phrenitide correpta anima mea, quam tenerrimum cor tuum adoptauit sibi? Vsquequò delicijs hominum dissolui cupiet filia hęc vaga tua, Deus meus? Quid sibi vult amens hæc, in via Aegypti, vt bibat aquam labore, ac pretio magno comparatam, qua sitis non sedatur, sed inualescit? Cur appendo argentum, non in panibus, & laborem meum, non in saturitate? O vera satietas, quæ penetras, & exples sinus omnes cordis mei. Vbi est triticum, & vinum, suauissime custos, qui pascis me? Vbi quod absquè argento, & vlla commutatione donas vinum, & lac? Ergò ne credendum est, quòd ista pocula libentur in terra, & adhęreat lingua mea palato, præ magnitudine defectionis meæ? O dulcissime potus, cuius desiderio arescit anima mea, quando me fessum de via recreabis, vt exultent humiliata hæc ossa mea, quæ velut cremium aruerunt? Quando sponse dulcissime, ac purissime fons vitæ meæ, torrente voluptatis tuę potabis me? Vtinam dirumperes cœlos tuos, vt aliquando plueret, vel saltem rore modico matutino me conspergeres. Vtinam petra cordis mei,
in

in hoc deserto scinderetur, & fons in hac mea solitudine, qui leniter mihi funderet aquas illas Hesebon, quæ fluunt cùm silentio. O suauissima vita cordis mei, penetra celeriter medullas meas, tibi enim patent, atque hiant penetralia viscerum meorum, & arcani pori lugentis animæ meæ. Et quò ardentius est tui desiderium, eò magis tædet animam meam vitæ meæ. Et velut moræ impatiens, dimitto aduersum me, non te, licèt de te, eloquium meum. Sine obsecro te, patienter audi querimonias meas, filias desiderij, quod differtur. Conceptum quippe sermonem retinere difficile est: sermonem, inquam, illum, quem concepit amor. Effundo ergo ad te, ò tranquillitas, & lætitia mea, voces, interpretes cordis mei; in quo non videtur halitus remansisse, frequenter aspirando consumptus. Propter quod, oro te, sis tu mihi spiritus oris mei, quem inspirando traham in æternum. Et ambulabis ad auram istam, non solùm post meridiem, sed per integras noctes, atque dies. Patebit tota tibi, expectans refrigerium anima mea, quæ delectabitur super salutari suo. Cupit illa certè spiritum vitæ, cui fœdere strictissimo societur. Quærit, ac requirit, & affectat dulcissimam præsentiam vultus tui; vt inspires in faciem eius spiraculum suauissimum

tum meum, & dares mihi ſterili, ſexum virilem amoris tui, quem requiro, nouacula non aſcenderet ſuper caput meum, & præcordia mea conſecrarem tibi. Vſquequò Domine ſilebis, & ſitientem animam extabeſcere patieris? Grauior enim mihi cruciatus eſt, ſine te viuere, quàm tecum mori.

Heu, quis mihi det, pulcherrime fili Dei, vt ego moriar pro te? Hei mihi, quia incolatus meus prolungatus eſt; & cogor ibi viuere, vnde mallem abeſſe; & à te abeſſe cogor, cùm quo tantoperè cupio permanere. O dilectiſsime cur ſiles, & te non audire velut ſimulas? Ergo ne, cùm vbiquè Diuinitate præſens ſis, eſurientem animam meam fame torqueri patieris; cùm abundes panibus, & illam ſine iactura diuitiarum tuarum enutrire, ac ſaturare queas? O Rex, & homo diues, qui feciſti cœnam magnam, & inuitaſti multos, & inter eos inuitaſti me; quid eſt hoc, quod nolentes rogare, & volentes videris arcere. Nunquid diligis eos, qui te oderunt, & odiſti eos, qui diligunt te? Certè vtroſquè in finem dilexiſti; & cùm adhuc inimici eſſemus gratis pro nobis mortuus es. Quantò ergò magis nunc à te tibi reconciliati, ab ira, & odio tuo ſalui erimus per te? O caſtiſsime fili Dei, huius reconciliationis

ego

ego fructum experiar. Decerno enim requiem non dare oculis meis, & palpebris meis dormitationem, donec inueniam tibi locum, vbi quiescat anima tua.

Noui casta corda, & in mundi neglectu generosa, tibi requiem conciliare. Expurga ergò vetus fermentum à corde meo; & ingredere in requiem tuam tu, & arca sanctificationis tuæ. O pax, quæ superas omnem sensum, seda procellas meas, & statue illas in auram; in cuius sibilo audiris, tranquillissime, ac mitissime Deus animæ meæ; Et ego tibi deuoueo, & nunc trado tibi cor meum, vt nunquàm illud mihi reddas; sed tu pro corde, in me recondaris, vt motu, & calore tuo viuam, ò dulcissima vita animæ meæ.

Huiusmodi motus, & variæ in Deum aspirationes tantoperè cor emolliunt, & ardentissimis desiderijs inflammant, vt vix credi posit, quàm citò, vt experti docent, anima Dei sensum concipiat. Quòd si adeò interdùm langueat, vt eas aspirationes nequeat nisi ægrè producere; aliqua pia meditatione vtendum est, quoadusquè cor meditando incalescat, & mox ad aspirationes redeundum. Quòd si nec meditatione cor excitetur, non propterea est desistendum, sed sic difficulter agendo perseuerandum est, donec probata fide, victoria cor

potiatur. Et in hunc modum Mysticæ Theologiæ finem imponimus, & omnia, quæ asseruimus Sanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ iudicio subijcimus. Ad gloriam, & laudem perennem Domini Nostri Iesu Christi, & purissimæ Virginis Mariæ.

PRAE-

PRAEFATIO

SVBIECTAS Epistolas styli sacri pietatem potiùs, quàm profanam eloquentiã olentes è verbis sacræ scripturæ magna ex parte contextas, & ad Theologiæ Mysticæ exercitium vltimo capite à nobis commendatum appositas, tibi Christiane lector, offerre operæpretium existimauimus. Quarum lectio vt salubrior fiat, tria certè monita obseruanda sunt. Primum, vt tempus ab alijs curis exemptum ad legendam seligatur: secundum, vt legatur lentè; Tertium, vt, cùm animus lectionis efficacitate se commoueri sentit, à lectione interquiescat, do-

nec, ea commotione remissa, lectionis pastum resumat.

Hæc sanè tria monita, compendio multo, animum cælestibus flammis incendunt: quas Clementissimus Deus vniuersis operis huius lectoribus immittat.

SVPERNAE HIERVSALEM REGI PACIFICO IESV CHRISTO,

Exul homo salutem.

Pistola hæc nihil aliud est, quàm multiplex aspiratio ad Deum, & petitio diuini amoris; ac diuinæ consolationis, & vt sit efficacior ad impetrandum, habet admixtã multiplicem confessionem propriæ fragilitatis, & laboris, quo premitur anima, quæ caret diuina consolatione, & multis vexatur tentationibus.

Mitissime Rex Salomon, cuius vultum desiderat vniuersa terra, ex quo pater generis nostri Adam, cùm in honore esset, non intellexit; ego verus Adæ filius errani, sicut ouis, quæ perijt, & anima mea, quam à paradiso expulisti, vt pro transgressione

coleret terram, spinas, & tribulos germinantem, facta est quasi vitula, edocta diligere trituram, assueta mundi iugo, quod sponte subiuit.

Hoc principium sermonis mei, ò pax optatissima, quam velut ceruą à canibus infestata, quærit anima mea. Cui non cogitatione tantùm, verùm & scripto sacrifico suspiria mea,& desideria æstuantis cordis mei. Non quòd ad te scriptura mihi opus sit, dulcissime Deus, desiderium enim pauperum, quasi clamorem validum exaudire, & præparationem cordis eorum, priusquàm voce proferatur, percipere soles; & loqui ad cor Hierusalem, quia diligis eam. Sed ego mihi laboro, dum ad te scribo, & quæro requiem cordi meo, si fortè dum iam tibi notos pando gemitus meos, excitentur languentia desideria, & incalescant vota mea, & quasi sacrificium vespertinum, fument tibi in ara cordis mei. Concupiuit quippe anima mea desiderare te, & optans pelago tuæ castissimæ voluptatis absorberi, omnia, pręter te, velut stercora propter te, cupit arbitrari.

Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Defecit cor meum, & caro mea, absente te, ò Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Hinc ergò exordiar sermonem meum; quòd cùm tu sis hęre-

hæreditas mea, sola potens extinguere sitim meam; nescio satis ponderare grande hoc malum, & amentiam animæ meę satagentis, & oberrantis in terra, quam dedisti filijs hominum, qui dereliquerunt te. Pascit ventum, & aranearum telas texit insipiens anima mea; & frustrà iacit rete ante oculos pennatorum (Pennata sunt enim, & fugacia, quæ apparent, & non sunt, mundi picta bona) & veri boni imagine delusa, fatigatur. Infęlicitas Cain cecidit super eam, vt vaga, & profuga per creaturas erret sine fine, donec feratur in finem suum, te scilicet, veram requiem, pulchritudinem, ac voluptatem suam: te inquàm sapientiam, opulentiam, & splendidissimam honestatem suam. Credit nimirum hoc, & pro hac veritate vellet occumbere; Et tamen, adeò aliena effecta est à te, ò dulcissima spes, quæ cor meum, & præcordia firmas, vt mirum sit, quomodò obscuratum sit aurum, & mutatus auri color optimus, colore videlicet mundi permutatus. Inconstantia enim concupiscentiæ obscurauit mihi vera, & sempiterna bona, & vrget me, ad sectandam vanitatem, qua video multos capi sapientes, & fortes eneruari. Quid est hoc honestissime, ac nobilissime, & supra omnem cogitationem pulcherrime Deus, ac sponse animæ meę. Vanitas irrepsit,

repsit, & alligauit cor meum, & te, quamuis multis conatibus se exerceat, nequit inuenire. Quis me fascinauit, & captiuum abduxit? Quò fertur tam vehementer, te quasi fugiens, phrenitide correpta anima mea, quam tenerrimum cor tuum adoptauit sibi? Vsquequò delicijs hominum dissolui cupiet filia hęc vaga tua, Deus meus? Quid sibi vult amens hæc, in via Aegypti, vt bibat aquam labore, ac pretio magno comparatam, qua sitis non sedatur, sed inualescit? Cur appendo argentum, non in panibus, & laborem meum, non in saturitate? O vera satietas, quæ penetras, & exples sinus omnes cordis mei. Vbi est triticum, & vinum, suauissime custos, qui pascis me? Vbi quod absquè argento, & vlla commutatione donas vinum, & lac? Ergò ne credendum est, quòd ista pocula libentur in terra, & adhęreat lingua mea palato, præ magnitudine defectionis meæ? O dulcissime potus, cuius desiderio arescit anima mea, quando me fessum de via recreabis, vt exultent humiliata hæc ossa mea, quæ velut cremium aruerunt? Quando sponse dulcissime, ac purissime fons vitæ meæ, torrente voluptatis tuę potabis me? Vtinam dirumperes cœlos tuos, vt aliquando plueret, vel saltem rore modico matutino me consspergeres. Vtinam petra cordis mei,
in

in hoc deserto scinderetur, & fons in hac mea solitudine, qui leniter mihi funderet aquas illas Hesebon, quæ fluunt cùm silentio. O suauissima vita cordis mei, penetra celeriter medullas meas, tibi enim patent, atque hiant penetralia viscerum meorum, & arcani pori lugentis animæ meæ. Et quò ardentius est tui desiderium, eò magis tædet animam meam vitæ meæ. Et velut moræ impatiens, dimitto aduersum me, non te, licèt de te, eloquium meum. Sine obsecro te, patienter audi querimonias meas, filias desiderij, quod differtur. Conceptum quippe sermonem retinere difficile est: sermonem, inquam, illum, quem concepit amor. Effundo ergo ad te, ò tranquillitas, & lætitia mea, voces, interpretes cordis mei; in quo non videtur halitus remansisse, frequenter aspirando consumptus. Propter quod, oro te, sis tu mihi spiritus oris mei, quem inspirando traham in æternum. Et ambulabis ad auram istam, non solùm post meridiem, sed per integras noctes, atque dies. Patebit tota tibi, expectans refrigerium anima mea, quæ delectabitur super salutari suo. Cupit illa certè spiritum vitæ, cui fœdere strictissimo societur. Quærit, ac requirit, & affectat dulcissimam præsentiam vultus tui; vt inspires in faciem eius spiraculum suauissimum

ex ore tuo. Vide ergo humanisſime, quomodo coarctor, dum animam meam erigere conor, ad hoc tuum refrigerium. Frequenter conor attollere ad te ſpiritum meum, ſed prægrauant me præcordia mea, & fluctuantes cogitationes meæ. O, quis mihi det vt fruar ſibilo auræ lenis, in qua corda viſitas, ſpecioſisſime fili Dei, quando ſine motibus, ac ſtrepitu, paſcis amoris flammam voracisſimam. Quando tu imperas ventis, & mari, & ſtatim ſilent fluctus eius. Lætarer ego valdè, quia ſilerent; & procella mea in auram verteretur. Dic ergo; & ſeda mare meum, vt pace illa, quæ exuperat omnem ſenſum, quam inſtillas, cùm cordi blandiris, aliquando fruar. Per medios fluctus, & ſæuas paſsionum, ac tentationum procellas nauigare cogor; ſæpè videor mihi aquis operiendus, & opto vt appareat mihi lucifer matutinus, qui neſcit occaſum. Opto ſcilicet te, lux mea ſplendidiſsima, cuius voce ſuauiſsima, pax vera reuertitur. Orietur enim mihi ſol, & cœleſtis quoquè ſerenitas, ſi lætus affueris: Tunc omnes beſtiæ ſyluæ, cùm in terram deſcendero, congregabuntur, & collocabuntur in cubilibus ſuis. Afferes enim mihi pacem, pacem, quia in te ſperaui. Pacem hanc ſemper inquiram bello diuturno comparandam. O quies expecta-

ta, & multis gemitibus repetita, quis me deducet ad amplexus tuos? Vbi eſt, ſponſe dilectiſsime, thalamus ille tuus, vbi cum desponſa tibi anima requieſcis, & caſtiſsimo coniugio delectaris? Doce me (obſecro) locum illum, quem abſcondiſti à ſapientibus, & prudentibus, & paruulis reuelaſti. Si docueris me, ò manſuetiſſime, tunc immaculatus ero, & non tantùm emundabor à delicto maximo, ſed & ſuper niuem dealbabor. Tu enim eris tunc puritas, & munditia mea, ſi in pacis tuæ locum introducar, & te ſtrictiſſimis amplexibus aſtringam. At ego ardenti pacis teneor deſiderio, & picta me ſollicitat pacis pulchritudo, ſed ſine illius experimento contabeſco: & eò magis appropinquo ad portas mortis, quò frequentiùs ſine pace, pacis reminiſcor; ſolam quippe illius imaginem contemplor, & ſolum eius nomen audiui.

Audiui quòd in pace factus ſit locus tuus, ac propterea diligas portas Sion, pluſquàm tabernacula Iacob.

Propter hoc memoria memor ero, & tabeſcet in me anima mea. Auribus enim meis famam tuæ pacis, & illius excelſæ ſapientiæ, quam in Sion doces, audiui; Sed heu me, quia perditio, & mors dixerunt: auribus noſtris audiuimus famam eius. Væ mihi, dulciſſime Deus, cuius abſentia, conſumitur

tur

tur caro mea; quid faciam tibi, requies mea, vt cor meum requiescat in te? Ecce trado tibi viscera mea, quæ si tibi placet, confestim discerpas, & vras, vt modicè saltem gustet te, palatum animæ meæ, quæ rore cœli destituta, marcescit. Certè tu apponis erga me cor tuum. Liceat ergo mihi, formosissime fili Dei, tributum cordis mei iam tibi rependere, vt à te nunquàm separetur; sed meliùs, & securiùs est, vt ex amoris tui magnitudine prædeTis illud, ne fortè tardus fiam ad reddendum. Accelera ergo, clarissima lux vultus mei, spolia, detrahe; totum me festina prædari.

O si iam dirumperes vincula mea, vt tibi me totum hostiam laudis immolarem. O si fierem holocaustum ignis tui flamma consumptus: Desidero enim transformari in te, ac me odisse concupisco. Propterea in tui amoris incendio corripe me, vt saluus fiam, quasi per ignem. Vre iam renes meos, & cor meum, anima quippe mea sitiuit in te; certè, licèt non quàm ardenter vellem, sitiuit tamen in te anima mea, ò quàm multipliciter tibi caro mea.

Adhuc enim caro mea in te cupit exultare, propter famam pulchritudinis tuæ, quam exquirit. Fertur illa præceps in corporum venustatem, qua nihil putat optabiliùs, ac ob id importunè vexat me, vt nullum sit

pratum,

pratum, quod non curem pertransire. O pulcherrima vita cordis mei, quàm sæuas procellas excitauit mihi, ò pacatissime portus animæ meæ, quoties inconstantia concupiscentiæ transuertere tentauit sensum meum. Profectò, nisi quia tu citò adiuuisti me, habitasset in inferno anima mea. Hæc mihi prælia oriuntur ex carne mea, quam ad te nitor erudire. Si enim capit eam pulchritudo, certè tu pulcherrimus es, & ad delicias comparatus; Si formam elegantem cupit vehementer, cur te non affectet, ò speciose forma præ filijs hominum? Propter hoc nimis affligitur cor meum, quod cùm ex te, non solùm anima, sed & caro possit haurire purissimam voluptatem, cui mundi contemptus, & obliuio permiscetur; inter mundi pericula mœrentem repellis me, velut ablactatum super matre sua. Clamo ad te, nobilissima libertas mea, de hoc tenebricoso carcere Adæ patris mei; Emitte manum tuam de alto, quæ tangat me, & reddat mihi cordis libertatem, quam sanguine comparasti mihi: Certè non sum filius ancillæ, sed liberæ, qua libertate donasti me. Nunquid mare ego sum? aut cetus, quia circundedisti me carcere? Carcer meus, corpus meum, cuius angustijs, quasi lapidibus quadris, sepsisti me: Redde nunc mihi lætitiam salutaris tui, veni velociter,

lociter, & eripe me. Profectò purissima serenitas mea. Tu in iudicio dicturus es; In carcere eram, & venistis ad me; & in electorum laudibus, hanc inter potissimas recensebis; vt gloria, & honore corones eos. Fac ergo, suauissima requies cordis mei, quod tibi tam iucundum, & amore tuo dignum est, vt me in carcere compeditum, citò visites, & soluas vincula colli mei: vincula inquam hæc plusquàm ferrea, quæ dorsum meum semper incuruant, vt adhæreat terræ venter meus. Fecisti enim me rectum, vt aspicerem te, ò super omnem pulchritudinem forma præstantissime, & prono vultu cogor terræ deformitatem inspectare, quam odisse desidero. Sed tu gratia valde diues, sine iactura vlla potes eripere me, vt sedeam cum Principibus, & solium gloriæ teneam: multò certè faciliùs, quàm Pharao Iosephum, quando misit Rex, & soluit eum Princeps populorum, & dimisit eum; & constituit eum dominum domus suæ, & Principem omnis possessionis suæ. Non hoc vltimum postulo à te, dulcissime Rex, qui amoris imperio corda regis. Non posco, vt constituas me Dominum domus tuæ; sed vt inter mancipia dilectionis recipias me, postquàm ferrum pertransijt animam meam, & manus meæ in cophino seruierunt. Nunquid enim sem-

per, seruiet quem ad imperandum condidisti? Quousquè animam meam tollis, abscondite Deus cordis mei, pro quo laboro, vsquè ad vincula, quasi malè operans in terra aliena? Sentio iterum efferuescentem sitim meam. Quis mihi propinet aquam de cisterna tua, quæ deriuatur ex formosissima, & immortali iam carne tua. Etenim cùm adhuc mortalis esses in terra nostra, ò desideratissima lætitia mea, omnis turba quærebat te tangere; quia virtus de te exibat, & sanabat omnes: tangat ergo nunc, & mollior, & formosior manus tua, ægrotantem me, & curet me ab ægritudine mea. O si mihi porrigeres eam non tam claui, quàm amoris vulnere sauciatam. Imprimerem ego illi labia mea, nec morte ipsa vellem inde diuelli. Vbi est, ò tenerrime sponse animæ meæ, manus tua hæc? Produc illam mihi languenti, etiam si velis illa interficere me. Benè noui ego, te, manus tuas niue candidiores cuidam dulcissimæ sponsæ tuæ, quæ ex tota anima sua dilexit te, ostendisse, & illarum pulchritudine cor eius vulnerasse. O vulnus amoris tui. Confiteor tibi vita iucundissima cordis mei, optare me hoc iaculo tuo vulnerari. Meliùs enim est mihi mori, quàm hoc vulnere suauissimo carere. Expono tibi cor meum vulnerandum; nec vltrà obsecro, sanes me. Licèt

B. Virgo Theres.

cèt enim visûs acumine parùm valeam, te tamen vtcunq; contemplor vulneribus æternis sauciatum: Et propterea tecum opto vulnerari, iucundissime sponse animæ meæ. Certè vulnerum corporis tui signa, & insignia victoriæ tuæ intulisti cœlo; vt me in carnis tuæ volumine scriptum, amaret Pater tuus; Epistola enim ad Patrem mea, tu es. At intima amoris erga me tui vulnera, quibus nunquàm caruisti, neque cariturus es, præsertim impellunt me, vt cupiam, & coner immortalia vulnera comparare. Et quidem, optatissime Deus, pro vulnere vno, dabo tibi diuitias vniuersas, honores, & vitam ipsam, qua donasti me, & bona omnia, quæ complecti valet latissima voluntas mea. Quin etiam, si adiuueris me, dabo tibi poculum de vino condito amoris tui, & mustum malorum punicorum, effundens, si tibi placet, vim magnam sanguinis expressi, torculo passionis, Hec omnia tibi dabo, quia tua sunt; sed nouo fœnore lucraberis cor meum, quod ex voto suspendam coram te, nec ego, te inuito, audebo illud contrectare. Extende igitur manus tuas plenas hyacinthis, & formosas valde, Tange illis cor meum, & inter te, ac me solum, corripe me. Audiam quippe te libenter, & sic lucraberis fratrem tuum, & hærebunt tibi flammantia viscera

mea,

mea, quorum motus importuni sedabuntur in te. Tu enim es eorum requies sempiterna. Hæc omnia operabuntur tornatiles, & pulchrę nimis manus tuæ.

Verùm, si vel solæ manus sic corda permulcent, quid fiet, ò prædo cordium, quando tibi placet ostendere manus, & latus, quod patefecit amor? Credo equidem tantam esse vim dulcedinis tuæ, vt paulominùs exhalent animas amici tui in arctissimo complexu tuo. O, si mihi dares, vt semel saltem aspicerem te, vt imago pulchritudinis tuę cordi meo imprimeretur. Certè multò magis exultarent viscera mea, quàm exultant victores capta præda, quando diuidunt spolia. Tu enim dilectissime frater, fili matris meæ, tu inquam es prędа cordis mei auidè quærentis te, cupientis inuenire, & capere te. O quàm ardenter adhæreret anima meą post te, si te illi manifestares. Oscularer sine fine vulnus lateris tui, & spiritum vitalem inde attraherem, & aure cordis perciperem motum vehementem cordis tui, vbi est promptuarium amoris, & salutis meæ. O cor tenerrimum amici mei, qui vsquè in finem dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Quis imprimet impetum animæ meæ, vt ebrietate sobria discat insanire; donec inueniat requiem suam, donec amantissime sponsę sopiatur in te? Quis dabit

capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, quia prior ego dereliqui te, & tu mater meæ salutis cupidissima, postea repulisti me. Opto saltem dulciter flere propter te, si fortè commoueantur viscera tua, super filio, quem genuisti, cui graue malum est tamdiù priuari te. Vtinam percuteres silicem cordis mei, virga non indignationis, sed directionis tuę, & fluerent aquæ cum impetu de Libano, adulti iam amoris tui. Certè aquæ arderent igni, vt notum fieret nomen tuum, & ego initio noctis flerem propter te, & tota nocte, non taceret pupilla oculi mei, in vigilia charitatis. Aeternis desiderijs inflammarer, & somnos intercisos caperet amor meus. Nam & sollicitudo cordis excitaret me; vt exquirerem faciem tuam. Non sicut negotiatores terræ, & Theman, & sicut filij Agar, qui exquirunt prudentiam, quæ de terra est, sed sicut suauissima sponsa cordis tui Magdalena; quæ exquisiuit cùm fletu sapientiam, quæ de cœlo est, quam inuenit manè: eò, quòd vigilauerat ad te; sic ego, splendor nobilissime, & purissime amor viscerum meorum, opto inquirere te; & flere, donec deficiant lachrymæ. Quis scit, si ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia? Forsitan inueniam te, & tollam, & tenacissimè amplectar, & in-
ter

ter præcordia te recondam, & seruabo donec introducam te in domum supernę Hierusalem matris meæ, & in cubiculum eiusdem dulcissimæ genitricis meæ. Propter hoc laborabo: & vrar æstu per diem, & gelu per noctem: & somnus recedet ab oculis meis. At nunc audire volo consilia cordis mei, dum quæro te. Dicit mihi intùs cor meum; Sustine illum, quia citò veniet salus tua, citò appropinquabit gaudium tuũ, sed ego tactus dolore cordis intrinsecùs, respondeo illi. Quale mihi gaudium esse potest, qui lumen cœli non video? Ideò spes, quæ differtur, affligit animam meam, quæ non habet consolatorem. Sedet illa sola sine te, sed plena populo passionum, plena motibus numerosis, velut arena, quæ est in littore maris.

Facta est certè quasi vidua tuis orbata voluptatibus; nescit, an recesseris ob culpam, vel recesseris ad coronam.

Recordare tu gaudium meum, & corona fœlicitatis meæ, me non posse viuere sine te. Si peccaui, quid faciam tibi? Nunquid medici suscitabunt me? In hoc cognoscam, quoniam voluisti me, si suscites animam meam, vt viuens confiteatur tibi, in consilio iustorum, & congregatione, ad quam gratis vocasti me. O lepidissime, & valde potens in sermone, vno saltem verbo sola-

re me. Dic obsecro animę meæ, salus tua ego sum. Lætabuntur enim præcordia mea voce suauissima Dilecti mei; Diffusa est quippe gratia in labijs tuis, quibus inflammantur diligentes te. Certè propter verba labiorum tuorum, ego curo custodire vias duras, quas detrectant sensus mei.

Sed hei mihi, ò formose in stola tua, gradiens in multitudine pulchritudinis tuæ, cuius perpetuo desiderio arescunt ossa mea, dum tibi commemoro vias duras, imago iustitiæ tuæ terret me. Nescio, an suspirijs meis placauerim te, vt cesset iam indignatio tua, quę ebibit spiritum meum. Propter hoc, ò mansuetissime, oro te, ne multa fortitudine contendas mecum, nec magnitudinis tuæ mole me premas. Appare mihi lætus, ò vita plusquàm dulcissima animæ meæ. Illabere in intimas medullas meas, vt sentiens castam voluptatem præsentiæ tuæ, remittam formidinem meam. Experiar ego mare magnum bonitatis tuæ, gustem misericordias Dauid fideles. Trahe me in funiculis Adam, in catenis charitatis. Vtinam mitissime Deus, iam non vltrà terreres me. Semper enim, quasi tumentes fluctus te timui, & pondus tuum ferre non potui. Bonus mihi timor tuus, qui quasi fræno compescuit me, sed nimium afflixit me. Nunc verò, amor melior, dulcior,

cior, & vita ipsa mihi charior, cupio te magis amare, quàm timere. Desidero tibi reddere tributum gratitudinis, quia tu prior dilexisti me. Et calor vehemens, quo flagrare soles, excitat tibi cibi appetentiam inexplicabilem. Cupis enim vehementer cor meum amore conditum apponi tibi, quo auidissimè vescaris. Esuries magna est. Et opto te reficere, si placet tibi, vrgente fame comedere me; vt calore tuo percoctus in te mutet, quod ardenter cupit anima mea.

Sed oro te, suauissima pulchritudo mea, cuius desiderio cœli, ac terra liquescunt, ne fastidias insipidum cor; quod vellem condire, ac dulcorare tibi. Ne obsecro mihi dicas; si esuriero, non dicam tibi; meus enim est orbis terræ, & plenitudo eius. Scio sanè, ò diues valdè Deus cordis mei. Scio tuum esse orbem terræ, ac plenitudinem eius: sed quantum capio, omnia hæc vnius hominis corde permutabis; pro quo sanguinem simul, ac vitam profudisti. Ecce ergo vnum cor; vt pro victoria splendidè epuleris, vescere, oro te, citò; &, velut ignis consumens, depasce me; & mutatus in te; iucundissimam faciem tuam contemplabor, nec à te, vel per momentum temporis, diuertam oculos meos, etiam ad Angelorum pulchritudinem intuendam. Ineffabilis

fabilis enim eſt, ò electiſsime fili Dei, gratia vultus tui, quo vniuerſa corda capiuntur. Non adęquabitur ei candor niuis, & ſerenitas cœli non componetur ei. O quàm libenter ego mortis pretio, illius intuitum compararem, vt amore arderem ſempiterno, ò quis mihi det, vt ex amoris vehementia moriar pro te, ſpecioſiſsime fili Dei, ò ſi mihi commodares cor tuum, & cor pulcherrimæ matris tuæ, vt æuo ſempiterno amarem te: benè mihi eſſet cùm illis cordibus omnibus diebus vitę meę. Sed & fidelia corda omnium ſpirituum beatorum, qui in terra viuentium paſcuntur à te, & omnium animarum, quę in vniuerſo mundo ardentiſsimè adhęſerunt tibi, mutuò mihi dentur, oro te, & in æternum non reddam illa. Tantummodò in iſta voce, ò dilectiſſime, exaudi me; & innumerabiles hoſtias ſacrificabo tibi. Fac me, ſicut miniſtros tuos, ignem vrentem, & holocauſta medullata reddam tibi. Non poſco iam delicias, ſed torturas vrentis amoris tui. Cur audis, & non exaudis tàm diù clamantem me, ò dulciſsime, & candidiſsime, ò ſpeculum ſine macula vultus mei? Quando intuebuntur te oculi mei, & aſpiciet te anima mea, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor meum, quod nunc laborat, & oneratum eſt? Nam ex quo peccaui, poſui-

sti me contrarium tibi, & factus sum mihimetipsi grauis. Propterea cor meum laborat, & oneratum est. Grande pondus, repulsa tua, & auersa manus tua, quæ tetigit me. Manum hanc tuam, oro te, longè fac à me, & formido tua non me terreat, & respirabo in te paululùm, ò aura tenuissima, & saluberrima animæ meæ, quæ refrigeras fatigata præcordia mea. Sed tu in rigore tuo, quem non dedit natiuitas, sed culpa mea, confregisti me; repulisti, & despexisti, distulisti seruum tuum. Quid est hoc? Quid agit dulcissime comes peregrinationis meæ, quid agit benignissima anima tua, & cor tuum, in cuius tabula carnea scripsisti me? Tantùm in me vertis, & conuertis manum tuam, tota die. Vtinam, si placeret tibi, vno vulnere, citò occideres me, vt ad cauernam maceriæ tuæ, vbi est nidus eius, anima mea conuolaret. Certè illa ibi requiesceret cùm principibus, qui ædificant sibi solitudines, qui replent domos suas argento, quod examinatur in te. Certè non placet mihi studium eorum, qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines; sed illud studium valde cupio, quo paratur aurum sapientiæ, quam docere soles amicos tuos, qui ardentissimè adhærent tibi. Quando dum mediũ silentium tenent omnia, & nox in suo cur-

su medium agit iter. Tu, serenissima luce vultus tui, ante solem illis oriens, sedes vigilantibus, & hiantibus ad te.

Quis mihi det, ò Præceptor humanissime, frequentare gymnasium hoc, vbi doces, & amore capis, & adstringis tenerrimo cordi tuo eos, qui didicerunt inuenire te, si admiseris me in scholam tuam, immolabo tibi multas victimas, & ludam, & saltabo coram te totis viribus, sicut fecit Dauid seruus tuus, coram Arca testamenti præ lætitiæ magnitudine. Reddam tibi primitias affectuum ignitorum, & cantabo tibi canticum nouum, ritu sempiterno. Desiderijs æternitatis inflammabor, & mille modis curabo placere tibi. Opto dulcissime Deus animæ meæ, laudibus æternis bonitatem, & suauitatem tuam immensam celebrare, & tecum, donante te, dilectionis infinitæ fœdus inire. Pone, obsecro te, vt signaculum super cor meum, vt tuo signo obsignata incedat anima mea, & quocunque ierit, signo dilectionis agnoscatur, & repudiet omnes alios amatores. Melius illi erit in te vnum, totam vim amoris effundere, & substantiam omnem domus suæ. Propter quod, oro te, fac me diuitem amore tuo, & optatissima visitatione tua, quæ deficientem alat me.

Da mihi genitor meus partem substantiæ, quæ

me

me contingit, non vt prodigam illam, cùm filiabus hominum, sed vt pascatur anxius amor meus, ne, si dimittis eum sic ieiunum, deficiat lassus in via tua. Dimitte me lux formosa valde cordis mei, vt scribam ad te, non de te, querimonias meas, ad leniendum dolorem grandem, eò quòd dereliquisti me. Sæpè quæro, ò vita animæ meæ, amabilis valde, multum, nimis; sæpè quæro requiem, nec inuenio, etiam in amabilibus creaturis tuis.

Etsi enim partim in eis luceat mihi pulchritudo tua, quam licitè possem diligere propter te, repentè tamen adhærescunt illi parùm casti sensus mei, & ideò contraho cor meũ, ne fortè zelus tuus recedat à me; sed hic dolor acerbus est, quòd subtraham cordi meo pastum creaturæ, & viuat, aut certè longa morte moriatur sine pastu tuo. Pasce igitur me amantissimè Pastor, & amore nudam, vesti me; si enim dederis mihi panem ad vescendum, & vestimentum, quo operiar, ex omnibus certè, quæ dederis mihi, decimas, & hostias pacificas offeram tibi. Quin etiam commodabo tibi viscera mea, quibus vtaris pro arbitrio tuo. Sic tibi fiant omnia corda tributaria. Iterum precor, pasce me. Miror speciosissime Deus, Miror amice fidelissime, quomodo saltem, propter improbitatem, non solaris me.

Certè

Certè non peto nunc tres panes, sed modicum fragmentum panis tui, vel saltem micas melle dulciores, quæ cadunt de lautissima mensa tua. Si exaudieris votum serui tui, reddam tibi pro fœnore cor meum, quia valde rigidus es tu, cùm petis amoris vsuram. O vsura, quam qui reddit, cupit reddere auctiorem, quando reddam te, & effundam fœneratori meo liquefacta viscera mea? O plusquàm suauissime amoris exactor, cui debeo plusquàm decem millia talentorum purissimę dilectionis, quam reposcis, quid faciam, cùm soluendo non sim? Etiamsi mutuò danda petiero corda cunctarum creaturarum, & tradidero tibi omnem substantiam domus meæ pro dilectione, ære alieno oppressus remanebo, quia te totum tradidisti mihi, ex magnitudine dulcissimæ bonitatis tuę. Propter quod coram te procido, veniam precaturus, & imitabor inimicos tuos, quando fiunt amici tui. Nam coram te procidunt Aethiopes, & inimici tui, terram lingunt? Opto tibi reddere grande pondus de auro Arabię, de diuino inquam amore tuo. Sed neq; sic tibi satisfaciam, nisi te ipsum reddidero tibi. Quapropter liceat mihi, ò expectatissima vita, & inæstimabilis opulentia mea, capere te, ac strictissimè adhærere cordi tuo, vt habeam vnde satisfaciam creditori meo,

quem cupio tàm propitium experiri. Hæc est salus mea. Hoc est ardens desiderium meum. Huc feruntur gemitus mei, quos sine fine multiplicabo. Quis mihi det elatam, & subtilem vocem, qua cœlos penetrare, ac tua etiam præcordia, Rex cordium optatissime, traijcere possim, vt tandem soleris me.

Verùm, hei mihi, satis importunè clamo ad te, expectatissimum bonum meum, & vox rauca cordis mei, videtur vox clamantis in deserto; sed & cum suspicio cœlum, sedem Maiestatis tuæ, quò feruntur desideria mea, tu nubibus obducis illud, & tonas terribiliter super me.

Immittis mihi hostes tuos, & meos, qui molestissimis tentationibus persequuntur me; Tu repellis, illi sæuiunt, cœli, & terra coniurant contra me. Nunquid fortitudo lapidum, fortitudo mea? aut caro mea ænea est? Mitesce ergo iam suauissime fili Dei, & visita esurientem animam meam. Certè dulcissima mater tua dixit, Esurientem impleuit bonis. Si ergo ego esurio te, cur amoris tui præsentia, non imples me? O sapientia, quæ ex ore Altissimi prodijsti, veni ad docendum me viam prudentiæ. Didici profectò, vbi sit prudentia, vbi sit fortitudo, & longiturnitas vitæ, quia tu fide tua, quæ lucet in caliginoso loco, docuisti me.

Tu es canities, & prudentia mea, constantia, & fortitudo mea, & æternitas vitæ meç. Propter hoc esurio te, maior enim vitæ, quàm panis, fames est; sed in his gemitibus meis, non video me pasci à te. Potiùs enim iudicio contendis mecum, quasi ego essem inimicus tuus. Quid mihi, & tibi est, placabilis valde fili Dei? Nunquid obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas? Veniant obsecro misericordiæ tuæ multæ super me, quasi aquæ maris operientis. O dulcissimum desiderium meum, & spes mea ab infantia mea, quàm laboriosum est ænigma hoc, in quo non videmus te.

Quid enim iucundum videt, cui subtrahis aspectum tuum, aspectum scilicet illum, quo dulcescit omnis labor, quem patimur in exilio? Nec certè solantur me admodum verba illa, quæ sub discessum tuum protulisti; vt solita labiorum tuorum, & dulcissimi cordis tui suauitate, dolorem absentiæ mitigares, aiens; Modicum non videbitis me, quasi modicum sit tempus, quo non videmus te. Quomodo enim, ò salus optatissima, & æterna requies animæ meæ, quomodo inquam, potest esse modicum tempus illud, quo non video te? Si enim bonum magnum est, quomodo eius priuatio parua esse potest? Si tu es salus, & vita suauissi-

ma cordis mei, quomodo, ò ſpecioſiſsime ſponſe, modicum tempus eſſe poteſt, quo tu abes, ſi abſente vita emoritur cor meum? Modicum appellas, ò dulciſsime Deus, tempus abſentiæ tuæ? Certè mihi longum videtur ſupra omnem mundi longitudinem. Hei mihi valdè longum eſt, & non ceſſo numerare dies, patiens conſolatores oneroſos, expectans, donec veniat immutatio mea, & appareat mihi vna, quam exquiro ſatis læta dies. Certè, quamuis non guſtaui, credo tamen, quia melior eſt dies vna in atrijs tuis, ſuper millia. Proba ergo me Domine, & tenta me; vre iterum renes meos, & cor meum; ingrediatur etiam putredo in oſsibus meis, & citò ſcateat ſubtus me, vt aſcendam ad populum accinctum noſtrum, ad Ciuitatem Sanctam Hieruſalem. Ibi enim videbo te, ibi ſatiabis me, ibi conſolaberis me, & agglutinabitur tibi anima mea. Sed ò anima animæ meæ, incipe nunc manifeſtare te, vt ſoles amicis tuis, ne ampliùs extenuetur corpus meum. In corde meo iam ſic decretum eſt, ſi dedero ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, donec inueniam locum Domino, tibi nempe, vbi conſoleris me. At verò quia tu, lumen oculorum meorum, differre vis tempus aduentus tui, ſubintrant ſenſus mei precantes me, vt vel modicam illis

per-

permittam voluptatem; longum enim tempus est; sed absit hoc à me, Deus meus. Dicam potiùs: Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem. Viri sanguinum declinate à me. Tu enim es sola castissima voluptas mea, in quam feruntur gemitus mei. Malo certè conari ad delicias tuas, quas, velut aquam recens panis, hauriat anima mea, licèt in agone longo non gustem te, quàm affluere mundi, & carnis voluptatibus, quæ vehementer sollicitant me. Syncero corde, quod fides firmat, in ariditate mea, quæram te, aliquando enim duces me ad solitudinem, & vberum tuorum lacte lactabis me. Reposita est hæc spes mea in sinu meo, & certò credo quòd non confundar, quoniam speraui in te.

Sed dum his cogitationibus exerceo me, Deus meus, decor, & refrigerium cordis mei, cùm sperem futura, quæ non video, & quæ video, & nimis sentio, torqueant me; factus in agonia, prolixiùs oro, si fortè clamoribus diurnis, & nocturnis, possim aliquandò placare te; sed non propterea remittitur anxietas mea, nec lux consolationis oritur mihi. Et certè mirum est hoc. Tuus enim est dies, & tua est nox; tu fabricatus es auroram, & solem, & tamen; nec solem hunc, quem exquiro intueor, nec ortum surgentis auroræ, quæ est pulcherrima

mater tua. Iaceo languens, & vlceribus plenus ante fores dulcissimi cordis tui, & ante latus apertum; & tamen nemo mihi dare videtur modicum fragmentum panis. Sed & quod facilius est, vel aquam ipsam videris subtraxisse mihi, & tamen tu dirupisti fontes, & torrentes, vt biberet in deserto populus tuus. Quid ergo faciam tibi dilectissime? Quid faciam, dum conor sugere mel de petra, & oleum de saxo durissimo? Quo munere placabit te sitiens anima mea? Hæc inquam filia Sion, cuius viæ lugent, eò quòd non sit, qui veniat ad celebrandam solemnitatem in lætitia cordis eius. Nam etsi mundus veniret vniuersus, absente te, semper illa versaretur in solitudine, & oculi eius languerent prę inopia. Effunditur in terra iecur meum propter contritionem animæ meæ. Doce ergo me, ò sponse speciosissime, quo sacrificio placandus sis, quemadmodum amicos serui tui Iob docuisti, quibus parcere cupiebas. Ne patiaris obsecro te, me tandiù lugere propter te, nec exaudiri.

Quæro, nec inuenio, peto, nec accipio, pulso, & non aperitur mihi. Certè confiteor tibi, formosissime sponse animæ meæ, remedium hoc expedire mihi; nec enim à dulcissimo corde tuo, quo diligis me, pœna vlla, nisi salutaris mihi prodibit.

Confi-

Confiteor remedium esse, sed amarum est. Vtinam, si placeret tibi, miscetes illi dulcedinem tuam, & saporem suauitatis tuę, qua extenuaretur dolor meus; ò dilectissime viscerum meorum, in quo posui fœlicitatem meam, ne irascatur Maiestas tua contra me, si loquatur audacter seruus tuus. Magnitudo enim paupertatis, & desiderij mei, suggerit incomposita hæc verba mea. Quis mihi det poculum amatorium ad propinandum tibi, iucunditas optatissima animæ meæ, vt te iam volentem, suauiter ducam, ad explenda desideria languentis amoris mei. Fruar tunc amplexibus tuis, & forsitan audebo osculari te, vt contraham amplexu puritatem, & osculo infinitam voluptatem, ò cœlestes deliciæ, quæ manatis è perenni fonte Dilecti mei, intrate, sicut aqua in interiora mea, & sicut purissimum oleũ influite in ossa mea. Mergatur in vobis dilectionis auidum cor meum; moriatur in Oceano, cui præsidet sponsus meus. Moriatur anima mea, hac morte iustorum, & fiant nouissima mea, horum similia.

At vsquequò raucæ fient fauces meæ clementissime fili Dei? Nunquid donec aspiret dies æternitatis tuæ, & inclinentur vmbræ mortalitatis meæ? Horreo certè martyrium hoc, valde enim prolixum est. Recordare potiùs fidelissime auctor salutis meæ,

recor-

recordare testamenti tui sancti, Iusiurandum, quod iurasti ad Abraham patrem nostrum, daturum te nobis. Etenim humano generi iam dedisti te, cùm peperit mater tua filium suum primogenitum; sed si ego velut Esau morior, quid mihi prosunt primogenita? Quòd si non velut Esau morior, Deus meus, misericordia mea, quia (vt spero) non sicut illum odisti me, nihilominùs ingens calamitas est, quòd non visites animam meam. Video quòd omnia te expectent, vt des illis cibum in tempore, & non deseris vel pullos coruorum, qui didicerunt inuocare te. Ne igitur longiùs absis, sed quasi vnum ex illis pasce me. En, me denuò sacrifico tibi, & suspiria mea immolo coram te, si fortè iugi victima cordis mei inclinem viscera tua. Colo terram, quam dedisti mihi, vineam, quæ reddidit tibi labruscas, terram feracem spinarum, quibus laborare feci te. Arasti quasi colonus in vitula mea; ideò tam expertus intelligis propositionem meam, propositionem inquam laborum meorum, & clamorum, quibus aures tuas pulsare non cesso. Pulsabo semper aures cordis tui, subtilibus desiderijs penetrantibus vsquè ad interiora velaminis sancti tui, carnis inquam tuæ, qua Diuinitas velatur. Et spem incedentem concipere conabor, tecum viuendi,

K sine

sine fine contemplans magnitudinem amoris tui, qui non habet finem. Et suspirabo semper ad auram vitalem refrigerij tui, ò vita vitalissima, & expectatissima cordis mei. Quis mihi det, vt pascar præsentia tua, in quam desiderant Angeli prospicere.

Quis mihi det, vt cœlestibus ardeam desiderijs, propter te, & producam ignitum eloquium tuum vehementer. Quis mihi det, vt purissimo corde operer ad lineam rectissimæ voluntatis tuæ, vt sic fiam potens in opere, & sermone.

Hæc mihi optabilia sunt, clementissime, ac humani cordis auidissime fili Dei, vt multis modis conciliem tibi corda multa, & animas innumeras, quasi virgines castas, tibi despondeam. Si enim hoc pastu refecero te, scio me etiam à te recreandum, & dulcissimis epulis saginandum in côuiuio, quod parauit amor tuus. Parauit enim non tauros, & altilia, sed escam, & potum suauissimæ dilectionis, & ab ea genitæ voluptatis; qua laborantes deniquè refocillantur, qui beati sunt, & benè illis erit, labores manuum suarum, quia manducabunt. O fortissime Samson, liga te funibus amoris mei, cuius anima defecit præ dilectione mea; & ad mortem vsquè lassata est, refice me laborantem, melle victoriæ tuæ, quod ex ore

leonis retulisti. Ostende mihi formosa nimis vbera tua, pignora fidelia charitatis tuæ, & ego sugam auidissimè dulcorem cordis tui, vt laus tua perficiatur ex ore infantium, & lactentium. Recordare quia frater meus es, tentatus per omnia, pro similitudine absquè peccato. Recordare agoniæ, & sudoris tui, quando tibi è cœlo affuit consolator. Sic mundus vniuersus igne tui amoris liquefiat; veni citò obsecro te, ad refocillandam animam meam. Aperiam tibi portam cordis mei, & in eius centro abscondam te, vt ibi mihi viuas in æternum. Melior eris vnus tu animæ meæ, quàm decem filij, & si te capit illa, satis est. O satis, ò satietas, ò cœlestis opulentia mea, quoties prostraui me tibi in Ecclesia tua, vt pane filiorum saturares me. Duo certe rogaui te, ne deneges mihi antequam moriar; & eris mihi dulcissima salus vitæ meæ, amorem tui, supra omnia, & humilitatem cordis, infra omnia.

Quis mihi det has duas pennas columbæ deargentatæ, sponse fidelissime animę meæ? Vtinam illas mihi dones tu, qui potens es; vt in diluuio mundi columba hæc non inueniat vbi possit requiescere pes eius, vt fessa reuertatur ad te, & admittas illam in arcam sanctificationis tuæ. Vtinam placita tibi esset anima mea amabilis, & decore valde

filii Dei, & properares educere illam de medio diluuio iniquitatum, ne fascinatio mundanæ nugacitatis obscuraret me. Video, quòd accrescunt ignorantiæ meæ, & à vera sapientia longè fio; sed & si quid noui, quod placeat tibi, obduratur cor meum contra te. Timet enim opera virtutum, quasi essent tela inimici sui. Infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius, quæ interficit me? Interfice tu potiùs seruum tuum, & zelus amoris tui comedat me, si fortè ignis eius consumat tarditatem meam, & possim velociter currere post te. Bonum est currere post te, vt accipiam te brauium meum. Ventus vehemens spiritus tui impellat me, & desiderium collium æternorum. Conuertantur mihi timentes, sed magis amantes te, & qui nouerunt testimonia tua, vt æmulemur charismata meliora, & delicias dilecti mei. Recedant longè fraudulenta oscula mundi odientis me; & multiplicentur super me, Dilecte mi, vulnera tua; desiderio enim desideraui mori in vulneribus charitatis; ò iacula dulcissima, transfigite cor meum; sagittæ Potentis acutæ percutite me. Recedite à me carbones desolatorij, quia in vobis ignis iam non est. Non sit mihi pars in frigoribus niuis, & glacies non lædat me. In consilium eorum non veniat ani-

anima mea, cuius vita calor est.

Sed intereà, dum hæc ipsa scribo tibi, desiderabilis valdè Deus cordis mei, sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, propter tria mihi difficilia, quæ semper vexauerunt, & vexant me. Tria enim sunt mihi difficilia, & quartum penitùs ignoro. Negare cordi meo, quod est mundo vtile, quod honorificum, quod delectabile. Hic est funiculus triplex filiorum Adam, quo pater meus alligauit me. Sed & ego longiùs recedens à te, qui es vtilitas, honor, & purissima voluptas mea, tria illa mihi difficiliora feci. Propter quod, quartum penitùs ignorat anima mea. Nescit enim amare te. Gigantes gemunt sub aquis, & illa, quam fecisti grandem, sub tantarum difficultatum fluctibus perenniter gemit ad te. Procellas has patior, dum passionum mearum mare turbatur à Draconibus Inferni, qui persequuntur me, sed ad te leuaui animam meam de profundis aquarum, qui potes imperio tuo tranquillitatem afferre mihi, & inimicos meos deterrere; Tu enim confirmasti in virtute tua mare, contribulasti capita Draconum in aquis, tu confregisti capita draconis, dedisti eum escam populis Aethiopum.

Esto igitur mihi propitius, ò potens in prælio Deus cordis mei, ne vnquam viribus

fractis succumbam hostibus meis, & loquar victorias tuas in Ecclesia magna, & in populo graui laudabo te. Incipiam tibi inter filios tuos afferre filios arietum, ritu nouo, testamenti noui tui; Et placebit tibi super vitulum nouellum cornua producentem, & vngulas. Festina igitur gementem adiuuare, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. Certè infixus sum in limo profundi, & non est mihi substantia. Inualescunt aquæ intumescentes, accurre, expectatissime Deus, & adiutor sperantium in te, antequàm tempestas valida demergat me. Eripe me, oro te, de aquis multis, de tribus difficilibus erue me, & tunc discam quartum optabile nimis, & hostiam laudis reddam, pro misericordia, in medio templi sancti tui, & placebit tibi sacrificium meum, sicut dies sæculi, & sicut anni antiqui. Sed cur non statim amo te, desideratissima cœli pulchritudo? Cur quasi de futuro loquor amore tuo? Quæ pars fœlicitatis mihi est nunc, si modò non diligo te? Certè velle adiacet mihi, sed perficere non inuenio. Scio, qualecunque desiderium hoc amoris, te illud inspirasse mihi; sed valde molestum est sub vmbra desiderati non sedere. Dicit mihi cor, clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam. Quis scit si

conuer-

conuertatur Dominus, & donet benedictionem? Nunquid surdus es Domine, & non potiùs desiderium ægenorum audit auris tua? Quid est hoc, clementissime Rex Hierusalem, & ad miserendum velocissime? Certè Diuina Maiestas tua præsens mihi est suspiranti ad te, & taces, & te audire quasi dissimulas. Et ex hoc augetur nimium dolor meus. Nam, si ad absentem sic clamarem, dicerem, forsitan non audiuit me. Nunc verò, quæ consolatio superest mihi, si audiens respondere non vis. Profectò, sponse dilectissime, qui amaritudine absentiæ tuæ probas me; si ego debilis homo diligerem amicum meum inuocantem me, non possem diù latere, sed ad illius amplexus festinarem. Sed dilectio tua maior est. Propter hoc, longo silentio, & repulsa exerces me. Si ergo sic tibi placeo, ò merces magna nimis laboris mei, visita me diù in virga filiorum, & misericordiam tuam grandem non dispergas à me. Tantummodò præcordia mea, cor meum, & caro mea, & quæ latent in abscondito ossa mea igne tui amoris liquefiant, & transfundantur in te, & vexillum super me sit charitas tua. Dilectio sit potus, & esca mea; & tu panis ad vescendum suauissime, sis nutrimentum cordis mei. Fames panis huius vrget me,

cuius abundantia, vt audiui, est in Sion, & Hierusalem, vbi est magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti magis amantibus, quàm timentibus te. Et ita ego propter Sion non tacebo, & propter Hierusalem non quiescam, donec egrediaris mihi, vt splendor tu iustus eius, & in corde meo quasi lampas accendaris. Hæc pars mea, & portio mea, sit adhuc in hac terra morientium, vt semper cogitem, loquar, & quæram te mitissime Rex; & quotidie proponam Ciuitatem sanctam tuam Hierusalem in principio lætitiæ meæ, confla me, obsecro, quasi argentum, & velut aurum cola me, specie tua, & pulchritudine tua inhabita centrum cordis mei. Exhibeo tibi, desiderio tui, flagrantia viscera mea, in quibus, velut in molli lecto, requiescas.

Curabo stratum, quem paro tibi, lachrymarum vi rigare, sicut fecit pater tuus Dauid, quem ad proportionem cordis tui conformasti. Conspergam, scilicet, locum habitationis tuæ dilectione lachrymas producente; & in noctis silentio flere propter te, cœleste putabo refrigerium, quasi à te impensam benedictionem de rore cœli, quid enim mihi superest, ô dulcissime cordium Imperator, qui domuisti orbem, non ferro, sed

 ligno.

ligno. Quid inquam superest mihi consolationis, dum versor in exilio, nisi tecum mente conuersari, & animam deficientem, propinquantis regni tui memoria stabilire, ac flendo meos labores extenuare? Imprimere propterea cordi meo, & saltem in imagine tua morare mecum interea, dum in imagine pertransit homo. Abscondere in latebris cordis mei, & depositum custodiam diligenter. In abscondito luctabor tecum, & in agone contendam sine fine, vt flammis amoris tui exuras me, donec totus liquefiam. Soluatur iam, sponse formosissime, glacies, quæ constringit me flatibus Aquilonis, vt veniat Auster expectatus, cui palpitent præcordia mea, & sacrificabo tibi vitulos labiorum meorum, oblationes, & holocausta cordis mei. Non deficiet hostia laudis in Sion, quam amanter odoreris.

Propter Sion, quam dilexi, pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitem quidem de fœlicitate mundi, ne forte velut laqueo capiat me. Ibo desiderijs, quasi pedibus, in dulcissimam mihi Hierusalem, propter Regem eius speciosissimum, a quo trahitur anima mea. Quis mihi det pedes, quasi ceruorum, & super excelsa statuat me; vt inueniam ibi fratrem meum sugentem vbera matris meæ.

Mergar

Mergar in abysso deliciarum optabilissimi Dei mei, ò spes, ò pax, ò requies, quam exquiro, ò decore nimis fili Dei, cur opportunè, & importunè gemens non inuenio gratiam coram te? Breue fac tempus exilij, vt citò videant oculi mei salutare suum. Liga me fortiter catenis amoris tui, ne intereà species decipiat me.

Multi enim canes obsederunt animam meã, cuius genas ornauit sanguis tuus. Procul sit à me mundi nugacitas. Nolo hæreditatem aliam, nisi te, quem desidero, ad quem clamo, quem inquiro. Et si placet tibi, suauissime repulsor, & custos, & memoriale iucundissimum cordis mei, longo tempore præsentia tua priuare, & importunis tentatoribus tradere me, fiat voluntas tua, quæ mihi charior erit vita ipsa mea. Tantùm ex intimis visceribus precor te, vt per ascensum purpureum sanguine, & labore plenum, ascendam ad reclinatorium aureum charitatis, in cuius gremio requiescas, tanquam sponsus in thalamo suo, à quo non recedas in æternum, pro dilectione, qua redemisti me. Recordor enim ego viam, quam sanguine conspersam ostendisti mihi, & sic non turbabor te ducem, ac pastorem sequens, licèt videaris posuisse me, quasi vulneratos dormientes in sepul-

chris,

chris, quorum non es memor ampliùs, & ipsi de manu tua repulsi sunt. Te quippe dereliquit etiam pater tuus, ita vt mirum sit, quomodo cecidisti fortis in prælio, & in excelsis occisus es.

Propter quod doleo super te, dulcissime frater mi, fili matris meæ decore nimis, & amabilis super omnem pulchritudinem. Bonum est commori tibi. Illabere ergo in cor meum inuictissima fortitudo, & constantia mea, & fac me sicut columnam ferream, & murum æreum, ad ferendos labores, & vulnera propter te. Desidero enim satiari suauissimo potu sanguinis tui amore ebullientis, quo nihil est delectabilius. Moriamur simul fidelissime comes exilij mei, vt simul ad lætitiam sempiternam resurgamus. Vtere corde meo ad beneplacitum tuum, & imprime mihi motus amore capti cordis tui; vt muter, ac transformer in te, & alar spiritu vitali tuo.

Hæc requies mea in sæculum sæculi, benè consultus elegi eam. Elegi te, sponse super cœlos splendidissime.

Ne, obsecro, recedas à me. Sacrifico demum animam, & corpus meum, cogitationes, verba, & opera mea tibi, sponse amabilissime animæ meæ, & repono illa inter vbera purissimæ matris tuæ, vt placeant cordi

tuo propter eam, cuius pulchritudine captus es. Sic fatigatus in hac lachrymarum valle, scribere, licèt non gemere, & anhelare cesso. Quæsiui enim vultum tuum, ò vita, ò spes, & lætitia mea. Quæsiui vultum tuum. Vultum tuum sine fine requiram.

IESVS CHRISTVS REX PACIFICVS SVPERNAE HIERVSALEM,

Homini exulanti salutem.

Pistola hæc nihil aliud est, quàm multiplex inspiratio, vel in scripturis expressa, vel piarum mentium sensu passim deprehensa, Dei solantis hominem ærentem, tentationibus, laboribusquè compressum.

ACcepi litteras tuas, optatissime fili, suspirijs, ac gemitibus plenas, interpretes cordis tui in Aegypto laborantis, & ob duritiam eorum, qui præsunt operibus, labori tanto ferè succumbentis; & lætatus sum, quia vexatio tibi dedit intellectum, quem amisit in prosperitate Adam pater tuus. Prudenter agis, fili dilectissime animæ meæ, dum precaris, pulsas, & requiris me; interea dum ex misericordiæ magnitudine, fingo laborem in dulcissimo precepto meo.

Nec

Nec mirum tibi debet videri, fili dexteræ meę, si non statim sóler te; sed differam spem incedentem, qua, in Oceano vastissimo, velut anchora, firmatur anima tua; quam exercere, opus est, sicut exercui, ac distuli Israel seruum meum, semen Abrahām amici mei; vt viderem, an diligeret me, quem amore fidelissimo prior ipse dilexeram.

Noui ego, dulcissime fili, cui thalamum paraui in cauerna cæsi lateris mei, carni non placere disciplinam, licèt á tenerrimo corde meo profectam. Sed recordare, fili iucundissime, fœlicitatis meæ, quam inquiris, & pacis, qua gaudebis in æternum. Omnis enim disciplina, in præsenti quidem, non videtur esse gaudij, sed mœroris: posteà verò fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet iustitiæ. Propter quod, remissas manus, & soluta genua erigere debes, & ad inæstimabilem requiem meam, sine requie festinare.

Pulsa, ò desideratissime fili, perseueranter fores cordis mei, quod tibi patebit ingressuro. Non enim obduratur in pauperes anima mea, nec buccellam meam solus vnquàm ipse comedi. Non patior, ò fili viscerum meorum, viduarum, & orphanorum oculos expectare, diù, quippe qui non amem struthionis viscera crudelia. Certè nunquam dixerunt viri tabernaculi mei: quis det nobis

bis

bis de carnibus eius, vt saturemur, nisi fortè semel saturati, cùm me auidissimè gustassent, ac esurire didicissent.

Si enim super inimicos meos, quos eram prostraturus in deserto, plui, sicut puluerem, carnes, & sicut arenam maris, volatilia pennata, nec fraudati sunt à desiderio suo: quomodo non explebo pia desideria filij mei, quem, non in deserto prostrare, sed in cœlestem promissionis terram, exaltare, ac dulcissimo cordis mei pastu alere decreui?

An putas me simulasse, cùm clamarem: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos? Profectò fili mi, cui patuere viscera mea, non simulaui; sed corde sincerissimo, seriò vocaui te. Daboque tibi, suauissime, fructus laborum meorum, quod reposcis, si iugiter exarseris, & in vigilia matutina clamaueris ad me. Si enim vos, cùm sitis mali, nostis bona data dare filijs vestris, quantò magis qui natura bonus est, dabit spiritum bonum petentibus se?

Profectò Dauid seruus meus factus ad proportionem cordis mei, pro filio reprobo, quem dilexit ardenter, mori concupiuit, cùm vociferabatur; Quis mihi det, vt ego moriar pro te, fili mi Absalon. Et ego, qui sum multò clementior illo, non solabor filium meum,

quem

quem saluare desidero? Nunquid non ego formaui cor illius, secundùm exemplar cordis mei? Aut nunquid non vincam illum, mari magno dulcissimæ misericordiæ meę?

Nec te frangat humilis conditio (quasi filius Agar cùm Saræ filio nequeat hæres meus esse) nam & Ismaelis fletum exaudiui; cùm deseruisset illum mater sua, ne puerum vagientem, obeuntemquè videret; Et prospexi ei, propter me, & propter Abraham electum meum.

Nec demum, præterita peccata, quæ non placent, deijciant te, nam & si fuerint nigra, vt coccinum, quasi nix dealbabuntur, & quamuis fuerint rubra, vt vermiculus, quasi lana alba erunt, nec repellam te propterea à dulcissima familiaritate mea.

Nihil est, quod pertimescas, si patienter agas, & non cesses implorare me; qui te legitimè certantem coronabo, & pelago dulcoris immergam in arctissimo complexu meo.

Noli timere, hæreditas mea, si transieris per ignem, flamma non nocebit tibi, & odor ignis non erit in te. Tantummodò memento mei, ac dilige me, donec veniam cùm patre meo tecum lautissimè cænaturus. Certè ex magnitudine amoris erga te, dabo tibi edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Patris mei.

At verò, quia multis rationibus vrges me, longumq;

gumquè reſponſum impenſiùs optat, multis obſeſſa malis anima tua, quæ mecum agere cupit ardenter, fuſiùs tibi reſpondebo, & conſolabor te; eò quòd me tenet tui deſiderium, ac tecum agere, quemadmodùm & cùm cæteris filijs hominum, delicioſiſſimum mihi,& gratiſſimum eſt.

Vnum præſertim in Epiſtola tota proſequeris, fili mi; multipliciter pingens vexationem tuam à ſenſibus,& carne tua, à dæmonibus, à repulſa mea. Auribus ergo cordis audi me.

Principiò, genus Adæ profers, à quo errare cœpiſti, & mundi iugum nimis graue portare, ſtirpem ſortitus infœlicem. Qua in re doleo vicem tuam, & ſeruitutem duram, quia velut Ephraim filius mihi honorabilis, & puer delicatus es; nec tamen teneritudo tua pondera tàm grauia detrectauit. Vbi mirùm eſt, fili cordis mei, quàm grauiter peccent filij Adam, qui declinantes ſuauiſſimum,& vnicum iugum meum, ſub quo poſſent requiem inuenire; emunt ſibi quinque iuga boum,& pretio magno,labores immenſos comparare feſtinant.

Obſtupeſcunt cœli ſuper hoc,& eius portæ deſolantur vehementer, dum filij populi mei derelinquunt me fontem aquæ viuæ, ac fodiunt ſibi in ſilicibus ciſternas diſſipatas, quæ non valent aquas continere. Quantò

æquiùs, & delectabiliùs esset, requirere me, ac satiari ab vberibus meis, quibus potare soleo amicos meos, qui non egrediuntur à facie mea, sicut Cain; nec post vestigia gregum suorum abeunt; quia non amant solatia peregrina? Certè si scirent donum Dei, & quis est, qui vocat illos, forsitan à me poscerent aquam viuam, & in æternum non sitirent.

Tu ergo fili dilectionis meæ, quem impressi cordi meo, ini mecum fœdus meum, ac tolle iugum suauitatis meæ, & pro modico labore, aura leni recreabo te, eroq; protector tuus ego, & merces tua magna nimis. Ostendam tibi omne bonum, & requiem expectatissimam dabo tibi. Quasi mater filiolo, quem genuit, blandiar tibi, & fouebo te; ac recondam in sinu meo. Quòd si mater oblita fuerit infantis, quem genuit, & lactauit, ego certè non obliuiscar tui.

Quòd si spes, quæ differtur, amantissime fili, vexat te, dum animaduertis annos multos, sine rore cœli, præterire, ne cadas animo suauissime, quem insculpsi cordi meo; nec velis tempora, quæ sunt apud me condita, & signata in thesauris meis, præter meum placitum, propinquare. Veniet tandem optata dies, & aquæ diluuij, quibus obrueris, cessabunt, & arca requiescet; non certè super montes Armeniæ, sed super dulcis-

simam

ſimam Sionem, quam dilexi, & feriam tecum pactum ſempiternum, apparente in ſignum fœderis, arcu meo.

nterea verò, dum verſaris in diluuio aquarum multarum, & videris tibi infixus in limo profundi, vbi non inuenitur ſubſtantia; ne mireris anxietatem, quam deſcribis, animæ tuæ ſatagentis, & vagantis per vniuerſas orbis creaturas. Senſus enim hominis proni ſunt ad malum ab adoleſcentia ſua; & pro tranſgreſsione, abducti ſunt in captiuitatem, quaſi paruuli rationis expertes, ante faciem tribulantis. Hæc certè conditio contracta eſt à patre tuo, ab eo tempore, quo ſub arbore violata fuit Eua genitrix tua.

Cæterùm hæc anxietas, iam non vt culpa, ſed vt lucta tibi prodeſt, ex quo, ſub arbore malo ſuſcitaui te, quia mente ſeruis legi meæ, licèt carne ſeruias legi peccati.

An non, & fideliſsimi amici mei, quibus nota feci quæcunquè accepi à Patre meo, eiuſmodi conflictus pertulere, redemptionem corporum ſuorum expectantes, ſupra modum grauati; ita vt tæderet eos viuere, & optarent liberari de corpore mortis huius, quam deſcribis? Duos homines confligentes in vno velut vtero geris, & minor ſeruiet maiori, licèt maior videatur in hac preſſura minori ſeruire.

At verò, seruituti succedet vera libertas, & inter filios Sion inclytos amictos auro primo suscipiam, & vindicabo te; & ero memor filiorum Edom in die afflictæ nimis Hierusalem, vbi posui delicias meas.

Modò tamen, placet mihi, fili mi, & pretiosa valde præda mea, vt transeas per ignem, & aquam educendus in refrigerium, & feras tabernacula Cedar, propter pelles Salomonis.

Potuissem sanè, dulcissime fili, passionum flammas extinguere, ne te vexarent, ac minùs te amare; verùm, hoc prouidentiæ genus, cordi meo consonantius, & tibi salubrius est; vt laboribus eruditus, perenniter me requiras, & effundas in conspectu meo cor tuum, cuius liquefactione delector. Cor quippe saxeum hæreditasti, à præuaricatore patre tuo, & immisso labore, per virgam correctionis, non vno, vel duobus ictibus, vt silicem Moyses seruus meus, sed ictibus iteratis pulso te, ac respicis, & vocas me, & effundis aquas salutares.

Hoc certè balneo aquarum calidarum patefiunt pori cordis tui, & laxatur, quæ stringebatur gelu, sponsa, & amica mea anima tua. Sic festinus illabor in thalamum; quem præparasti mihi, ac te etiam inscio, sicut adipe, & pinguedine, replentur viscera tua. Hæc est requies mea. Hoc reclina-

torium meum, quod exquiro. Hic fructus laboris mei.

Propter hoc sudaui, & lassatus sum. Et recessit somnus ab oculis meis, dum pernoctarem in oratione Dei. Propter hoc, fui colonus in terra vestra, & pro mercede, infixit clauos manibus meis. Responde ergo fili amabilissime, desiderio meo, & vtere vexatione, vt per eam mihi pares hospitium meum, quod construitur in medio corde tuo. Si enim, mecum permanseris in tribulationibus meis, ego disponam tibi, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt comedas, & bibas super mensam meam, de torrente voluptatis meæ.

Sæpè, vehementerquè conquereris, quòd anima tua pascat ventum, & aranearum telas texat, dum mundi bonis eleganter pictis allicitur, quasi columba seducta, non habens cor. Optas quippe, charissime fili, me solum amare; & videris tibi, rebus alijs vniuersis, præter me perpetim adhærere. Sed ne ob id langueas, electe animæ meæ. Resinosa namquè, ac viscosa nimis mundi substantia est, & facilè cor humanum, omnibus, quæ frequentat, adhæret.

Tu verò dum anniteris à visco mundi, multis conatibus reuellere animam tuam, & propter me pangis fœdus cùm oculis tuis, vt ne cogites quidem de virgine; veriùs certè, ò

dulcissime fili amas me, quàm si multis consolationibus afflueret, ac dilataretur cor tuum, & per eam voluptatem mihi iugiter inhæreres.

Cùm enim duco animam in solitudinem, & loquor ad cor eius, & libat magnam illam dulcedinis multitudinem, quam abscondi timentibus me; non vsquè adeò syncerè diligit me, nam & permixtam suam quærit voluptatem, quam non horrent sensus eius.

Amor certè ille delicatus, & paruulus est, & lacte nutritus, & plerumquè sermonis iustitiæ expers est. Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiæ, paruulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus, eorum scilicet, qui exercitatos habent sensus ad discretionem boni, & mali; qui semper altiora quærunt, & æmulantur charismata meliora in domo clementissimi Patris mei.

Exerce igitur, fili gratissime, cuius desiderio flagrat anima mea, te ipsum; & boni consule eruditionem meam, qua fiet, vt super senes intelligas; & recenseâris inter maiores natu populi acquisitionis meæ. Nec aberrabis inter Babylonios, vel Assyrios, qui subegerunt Vrbem sanctam Hierusalem, eò quòd principes eius nescierunt, & sicut principes Taphneos, non acquisierunt bonitatē, & disciplinam, & scientiam Gymnasij mei.

Propte-

Proptereà enim ductus est captiuus populus meus, quia non habuit scientiam veram, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exarsit. Proptereà, electissime fili viscerum meorum, dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absquè vllo termino: & descendent fortes eius, & populus eius, & sublimes, gloriosiq; eius ad eum.

Et quod præsertim lugendum est, ij, qui videntur amici mei, prudentiæ colore seducti, perhorrescunt disciplinam, & refugiunt vias duras, per quas ad meam sapientiam peruenirent; quasi verbum crucis stultitia esset, vel sub cœlo datum fuisset hominibus aliud nomen, præter meum, in quo possent salui fieri.

Doleo super eis, ò fili cordis mei, quia quos genui filios, deniquè patior inimicos; currebant enim benè, cùm spiritu cæperunt, & crucis iugum detrectantes, carne demum consummantur, & tandem obduratos proijcio à facie mea, sicut quando curaui Babylonem, & non fuit sanata, & reliqui sub hostibus eam.

Illi certè scientiam meam repulerunt, proptereà repuli, ac vomui eos ab ore meo, ne sacerdotio fungerentur ad altare meum.

Mirùm est profectò fili dilectissime, cui patent penetralia animæ meæ, quàm paucos

dulcissime fili amas me, quàm si multis consolationibus afflueret, ac dilataretur cor tuum, & per eam voluptatem mihi iugiter inhæreres.

Cùm enim duco animam in solitudinem, & loquor ad cor eius, & libat magnam illam dulcedinis multitudinem, quam abscondi timentibus me; non vsquè adeò syncerè diligit me, nam & permixtam suam quærit voluptatem, quam non horrent sensus eius.

Amor certè ille delicatus, & paruulus est, & lacte nutritus, & plerumquè sermonis iustitiæ expers est. Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiæ, paruulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus, eorum scilicet, qui exercitatos habent sensus ad discretionem boni, & mali; qui semper altiora quærunt, & æmulantur charismata meliora in domo clementissimi Patris mei.

Exerce igitur, fili gratissime, cuius desiderio flagrat anima mea, te ipsum; & boni consule eruditionem meam, qua fiet, vt super senes intelligas; & recensearis inter maiores natu populi acquisitionis meæ. Nec aberrabis inter Babylonios, vel Assyrios, qui subegerunt Vrbem sanctam Hierusalem, eò quòd principes eius nescierunt, & sicut principes Taphneos, non acquisierunt bonitatē, & disciplinam, & scientiam Gymnasij mei.

Propte-

Propterea enim ductus est captiuus populus meus, quia non habuit scientiam veram, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exarsit. Propterea, electissime fili viscerum meorum, dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino: & descendent fortes eius, & populus eius, & sublimes, gloriosiq; eius ad eum.

Et quod præsertim lugendum est, ij, qui videntur amici mei, prudentiæ colore seducti, perhorrescunt disciplinam, & refugiunt vias duras, per quas ad meam sapientiam peruenirent; quasi verbum crucis stultitia esset, vel sub cœlo datum fuisset hominibus aliud nomen, præter meum, in quo possent salui fieri.

Doleo super eis, ò fili cordis mei, quia quos genui filios, deniquè patior inimicos; currebant enim benè, cùm spiritu cæperunt, & crucis iugum detrectantes, carne demum consummantur, & tandem obduratos proijcio à facie mea, sicut quando curaui Babylonem, & non fuit sanata, & reliqui sub hostibus eam.

Illi certè scientiam meam repulerunt, propterea repuli, ac vomui eos ab ore meo, ne sacerdotio fungerentur ad altare meum.

Mirùm est profectò fili dilectissime, cui patent penetralia animæ meæ, quàm paucos

fuerim lucratus amicos; amicos inquam arboris illius, è qua pependi, quando, quæ non rapui affluenter exoluebam. Gratis certè vænundati sunt, & sine argento redimuntur, & tamen pretium meum cogitauerunt repellere, quasi nihil eis profuissem.

Oporteret, fili optatissime, illos meminisse, me virum fuisse dolorum, ac scientem infirmitatem, ita vt à planta pedis, vsquè ad verticem capitis, non esset in me sanitas; & quod, ad commouenda corda efficacissimum est, purissimam, & innocentissimam virginem, ac matrem meam culpæ prorsus expertem, vias duras percurrisse, & insontem carnem macerasse.

Duri sunt mihi valdè filij Adam, cordibus incircuncisis, surdisquè auribus, longè fiunt à salute mea. Nescierunt, neque intellexerunt mundi amatores sapientiam meam, quæ regnat à ligno. Etenim quia mundus non cognouit in sapientia Deum, placuit mihi, per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Propter quod amici mei, qui cognouerunt vias meas, malunt crucis sapientiam edoceri, quàm ante tempus regnare, non ausi comedere vuam acerbam, ne forte dentes eorum obstupescerent.

Certè si gustarent delicias crucis, quas gustauit Andreas Apostolus, & amicus meus, placeret eis crucis mysterium, plusquam

omnis

omnis mundi voluptas, opulentia, & pulchritudo: & timerent ab illa separari, propter immensum decorem eius; ibi libarent sapientiam meam, & inuenirent thesaurum cordis mei.

Ego certè, ne quid desideretur, foris prædico, & in plateis emitto vocem meam: Vsquequò paruuli diligitis infantiam, & imprudentes odio habebitis scientiam? Venite ad me, & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra.

Tu ergo, fili cordis mei, aperi aures cordis, & percipe, quæ dico. Non enim omnes capiunt verbum crucis, sed imitantur multi filios Ephrem intendentes, ac mittentes arcum, qui conuersi sunt in die belli. Modicùm patere, ac patientem comitare me, & amabo te super exquisitores prudentiæ carnis, & extinctores spiritus mei. Ero tecum in tribulatione, eripiam, & glorificabo te.

Si verò, præter labores tuos, qui oriuntur à culpa, & à carne tua, ego quoque, ò fili suauissime, & hæres Abraham fidelissimi in tentatione serui mei, in virga directionis visito te, vt probem an ambules coram me corde syncero; amor salutis, ac progressus tui vrget me. Crede mihi, cohæres ditissimi Patris mei, multò gloriosior apparebis, & splendidiùs epulaberis, postquàm fueris

fueris à me probatus; dum ſedeo conflans, & emundans argentum ſeptuplum coronandæ animæ tuæ.

Quapropter ne patiaris, ò tenerrime fili viſcerum meorum, deijci animam tuam, dulciſſimam ſponſam cordis mei, eò quòd ſterilis interdum videatur, cùm tamen ſit auida filiorum, & ſicut Rachel ſponſa Iacob amici mei, mihi ſæpe dicat: da mihi liberos, alioquin moriar. Nunquid enim non melior ego ei ſum, quam decem filij? Quòd ſi adhuc, propter liberos flet, ac affligitur cor eius, ego ero ei filius, & ipſa mater mea erit. Omnis enim, qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis eſt, non ſolùm meus frater, & ſoror, verùmetiam mater eſt.

Benedicam aliquando coronæ anni benignitatis meæ, & erunt plures filij deſertæ, quàm eius, quæ videtur habere virum, & lætabitur deſerta, & inuia, & exultabit ſolitudo.

O quàm pulchra, per plateam Hieruſalem, quàm candida, quàm ſuauis incedet; ſine, ò fili, patienter age, vt adornet thalamum ſuum filia Sion amica mea; ſpecioſa mea, & noua creatura, melle dulcioris amoris mei, inter illius vbera, more faſciculi myrrhæ, commorantis.

Propter momentaneum hoc, & leue tribulationis, qua exerceo te, æternum gloriæ pondus reddam tibi, & immenſis delicijs abſor-

absorbebo te. Exiguus, & vnius horæ labor est in terra morientium: sed in regione viuorum bona mea sine fine durabunt.

Fartus est probatio tua, dulcissime fili, at citò dolor euanescet, fructuquè gaudebis. Nam & mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius, postquam verò peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Quantò ergo magis exultabis tu, natus cœlo post modicum dolorem vitæ tuæ?

Quòd si multiplex sensus tuus, quasi iuuenculus indomitus, suggerit tibi de me, quasi de seuero Domino, querimonias, dum in virga, & verberibus visitatur, vt castigatus, & eruditus fiat filius subiugalis, ne concidat cor tuum electe animæ meæ. Gens enim sine consilio est, & sine prudentia. Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent sensus tui.

Profectò si nossent cogitare diem, qua de cœlo audient vocem dicentem sibi; vt requiescant à laboribus suis, multa fortitudine, subderent colla iugo meo, & saltem sicut mercenarij præstolarentur finem operis sui, & hiarent ad æternam mercedem suam. Propter hoc ò fili, & gaudium meum, & corona victoriæ meæ, non susciperent à labore præsenti redemptionem, vt meliorem inue-

inuenirent resurrectionem, in superuenturo regno meo.

Tu verò fili mi, assequi cura institutionem, & doctrinam meam, labora vt bonus miles in castris meis, & indefesso corde legitimè certa. Si enim vulnero te, percussit me quoquè Pater meus, propter scelus populi mei, & ego diligo te, sicut dilexit me Pater, prçterquamquòd planum est, meliora esse vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientium te.

Vtinam, ò fili dilectissime, quem sanguine multo redemi, alta mente ponderares immensitatem amoris mei, cùm corripio te; vt postquam biberis de torrente, possis respicere, & exaltare caput tuum, appropinquante plena redemptione tua.

Quale ènim gaudium, dulcissime fili, erit postquam viceris, & probatus fueris, accipere pretiosiorem auro coronam vitæ, quam repromisi diligentibus me? Quando dabo tibi calculum candidum, & in calculo suauissimum quoddam nomen scriptum, quod nemo nouit, nisi qui accipit. Quando dabo tibi victori sedere mecum in regno meo, sicut ego vici, & sedeo cum Patre meo.

Considera fili optatissime, cuius amor incendit me, cùm te corripio, nolle me tecum bellum gerere, sed pacem conciliare cordi tuo. Ego enim cogito cogitationes pacis, & non

& non afflictionis. Inuocabis me nutritium tuum, & ego amantissimè exaudiam te, & reducam captiuitatem tuam satis duram de cunctis locis, ac in sinu meo portabo te. Affligam affligentes te, & corripiam pro te reges, sicut corripui Pharaonem pro Israel primogenito meo, & populo sanctificationis meæ. Increpabo pro te aquas rubri maris, & per arentem alueum deducam te, & in vigilia matutina tuos demergam inimicos, & in littore collocabo te. Pauebunt monstra filiorum Enac, & corda regum Chanaam dissoluentur, cùm cæpero exaltare te, sicut exaltaui Iosue seruum meum participem fortitudinis meæ.

Etenim, electe mi, cuius dilectio, vt mors ipsa, fortis est, oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit bonum illud, quod præparaui tibi. Et quia per tribulationes multas oportet in tantum regnum introire, (quemadmodum, & me pati oportuit, ac ita intrare in gloriam meam) tentare te, & tanquam aurum in fornace probare decreui. Quapropter inter vexationes multas, & ipsi dæmoni tentandum permisi te, vt nihil esset in quo non fieres similis mei, Pontificis nempe tui tentati per omnia pro similitudine, sed absquè vllo peccato meo.

Cæterùm ego ero, ò fili mi, cuius desiderio

aduena

æquiùs, & dilectabiliùs esset, requirere me, ac satiari ab vberibus meis, quibus potare soleo amicos meos, qui non egrediuntur à facie mea, sicut Cain; nec post vestigia gregum suorum abeunt; quia non amant solatia peregrina? Certè si scirent donum Dei, & quis est, qui vocat illos, forsitan à me poscerent aquam viuam, & in æternum non sitirent.

Tu ergo fili dilectionis meæ, quem impressi cordi meo, ini mecum fœdus meum, ac tolle iugum suauitatis meæ, & pro modico labore, aura leni recreabo te, eroq; protector tuus ego, & merces tua magna nimis. Ostendam tibi omne bonum, & requiem expectatissimam dabo tibi. Quasi mater filiolo, quem genuit, blandiar tibi, & fouebo te, ac recondam in sinu meo. Quòd si mater oblita fuerit infantis, quem genuit, & lactauit, ego certè non obliuiscar tui.

Quòd si spes, quæ differtur, amantissime fili, vexat te, dum animaduertis annos multos, sine rore cœli, præterire, ne cadas animo suauissime, quem insculpsi cordi meo; nec velis tempora, quæ sunt apud me condita, & signata in thesauris meis, præter meum placitum, propinquare. Veniet tandem optata dies, & aquæ diluuij, quibus obrueris, cessabunt, & arca requiescet; non certè super montes Armeniæ, sed super dulcis-

simam

ſimam Sionem, quam dilexi, & feriam tecum pactum ſempiternum, apparente in signum fœderis, arcu meo.

Intereà verò, dum verſaris in diluuio aquarum multarum, & videris tibi infixus in limo profundi, vbi non inuenitur ſubſtantia; ne mireris anxietatem, quam deſcribis, animæ tuæ ſatagentis, & vagantis per vniuerſas orbis creaturas. Senſus enim hominis proni ſunt ad malum ab adoleſcentia ſua; & pro tranſgreſsione, abducti ſunt in captiuitatem, quaſi paruuli rationis expertes, ante faciem tribulantis. Hæc certè conditio contracta eſt à patre tuo, ab eo tempore, quo ſub arbore violata fuit Eua genitrix tua.

Cæterùm hæc anxietas, iam non vt culpa, ſed vt lucta tibi prodeſt, ex quo, ſub arbore malo ſuſcitaui te, quia mente ſeruis legi meæ, licèt carne ſeruias legi peccati.

An non, & fideliſsimi amici mei, quibus nota feci quæcunquè accepi à Patre meo, eiuſmodi conflictus pertulere, redemptionem corporum ſuorum expectantes, ſupra modum grauati; ita vt tæderet eos viuere, & optarent liberari de corpore mortis huius, quam deſcribis? Duos homines confligentes in vno velut vtero geris, & minor ſeruiet maiori, licèt maior videatur in hac preſſura minori ſeruire.

At verò, seruituti succedet vera libertas, & inter filios Sion inclytos amictos auro primo suscipiam, & vindicabo te; & ero memor filiorum Edom in die afflictæ nimis Hierusalem, vbi posui delicias meas.

Modò tamen, placet mihi, fili mi, & pretiosa valde præda mea, vt transeas per ignem, & aquam educendus in refrigerium, & feras tabernacula Cedar, propter pelles Salomonis.

Potuissem sanè, dulcissime fili, passionum flammas extinguere, ne te vexarent, ac minùs te amare; verùm, hoc prouidentiæ genus, cordi meo consonantius, & tibi salubrius est; vt laboribus eruditus, perenniter me requiras, & effundas in conspectu meo cor tuum, cuius liquefactione delector. Cor quippe saxeum hæreditasti, à præuaricatore patre tuo, & immisso labore, per virgam correctionis, non vno, vel duobus ictibus, vt silicem Moyses seruus meus, sed ictibus iteratis pulso te, ac respicis, & vocas me, & effundis aquas salutares.

Hoc certè balneo aquarum calidarum patefiunt pori cordis tui, & laxatur, quæ stringebatur gelu, sponsa, & amica mea anima tua. Sic festinus illabor in thalamum; quem præparasti mihi, ac te etiam inscio, sicut adipe, & pinguedine, replentur viscera tua. Hæc est requies mea. Hoc reclina-

torium

torium meum, quod exquiro. Hic fructus laboris mei.

Propter hoc sudaui, & lassatus sum. Et recessit somnus ab oculis meis, dum pernoctarem in oratione Dei. Propter hoc, fui colonus in terra vestra, & pro mercede, infixit clauos manibus meis. Responde ergo fili amabilissime, desiderio meo, & vtere vexatione, vt per eam mihi pares hospitium meum, quod construitur in medio corde tuo. Si enim, mecum permanseris in tribulationibus meis, ego disponam tibi, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt comedas, & bibas super mensam meam, de torrente voluptatis meæ.

Sæpè, vehementerquè conquereris, quòd anima tua pascat ventum, & aranearum telas texat, dum mundi bonis eleganter pictis allicitur, quasi columba seducta, non habens cor. Optas quippe, charissime fili, me solum amare; & videris tibi, rebus alijs vniuersis, præter me perpetim adhærere. Sed ne ob id langueas, electe animæ meæ. Resinosa namquè, ac viscosa nimis mundi substantia est, & facilè cor humanum, omnibus, quæ frequentat, adhæret.

Tu verò dum anniteris à visco mundi, multis conatibus reuellere animam tuam, & propter me pangis fœdus cùm oculis tuis, vt ne cogites quidem de virgine; veriùs certè, ò

dulcissime fili amas me, quàm si multis consolationibus afflueret, ac dilataretur cor tuum, & per eam voluptatem mihi iugiter inhæreres.

Cùm enim duco animam in solitudinem, & loquor ad cor eius, & libat magnam illam dulcedinis multitudinem, quam abscondi timentibus me; non vsquè adeò syncerè diligit me, nam & permixtam suam quærit voluptatem, quam non horrent sensus eius.

Amor certè ille delicatus, & paruulus est, & lacte nutritus, & plerumquè sermonis iustitiæ expers est. Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiæ, paruulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus, eorum scilicet, qui exercitatos habent sensus ad discretionem boni, & mali; qui semper altiora quærunt, & æmulantur charismata meliora in domo clementissimi Patris mei.

Exerce igitur, fili gratissime, cuius desiderio flagrat anima mea, te ipsum; & boni consule eruditionem meam, qua fiet, vt super senes intelligas; & recensearis inter maiores natu populi acquisitionis meæ. Nec aberrabis inter Babylonios, vel Assyrios, qui subegerunt Vrbem sanctam Hierusalem, eò quòd principes eius nescierunt, & sicut principes Taphneos, non acquisierunt bonitatē, & disciplinam, & scientiam Gymnasij mei.

Propte-

Proptereà enim ductus est captiuus populus meus, quia non habuit scientiam veram, & nobiles eius interierunt fame, & multitudo eius siti exarsit. Proptereà, electissime fili viscerum meorum, dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absquè vllo termino: & descendent fortes eius, & populus eius, & sublimes, gloriosíq; eius ad eum.

Et quod præsertim lugendum est, ij, qui videntur amici mei, prudentiæ colore seducti, perhorrescunt disciplinam, & refugiunt vias duras, per quas ad meam sapientiam peruenirent; quasi verbum crucis stultitia esset, vel sub cœlo datum fuisset hominibus aliud nomen, præter meum, in quo possent salui fieri.

Doleo super eis, ò fili cordis mei, quia quos genui filios, deniquè patior inimicos; currebant enim benè, cùm spiritu cæperunt, & crucis iugum detrectantes, carne demum consummantur, & tandem obduratos proijcio à facie mea, sicut quando curaui Babylonem, & non fuit sanata, & reliqui sub hostibus eam.

Illi certè scientiam meam repulerunt, proptereà repuli, ac vomui eos ab ore meo, ne sacerdotio fungerentur ad altare meum.

Mirùm est profectò fili dilectissime, cui patent penetralia animæ meæ, quàm paucos

fuerim lucratus amicos; amicos inquam arboris illius, è qua pependi, quando, quæ non rapui affluenter exoluebam. Gratis certè vænundati sunt, & sine argento redimuntur, & tamen pretium meum cogitauerunt repellere, quasi nihil eis profuissem.

Oporteret, fili optatissime, illos meminisse, me virum fuisse dolorum, ac scientem infirmitatem, ita vt à planta pedis, vsquè ad verticem capitis, non esset in me sanitas; & quod, ad commouenda corda efficacissimum est, purissimam, & innocentissimam virginem, ac matrem meam culpæ prorsus expertem, vias duras percurrisse, & insontem carnem macerasse.

Duri sunt mihi valdè filij Adam, cordibus incircuncisis, surdisquè auribus, longè fiunt à salute mea. Nescierunt, neque intellexerunt mundi amatores sapientiam meam, quæ regnat à ligno. Etenim quia mundus non cognouit in sapientia Deum, placuit mihi, per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Propter quod amici mei, qui cognouerunt vias meas, malunt crucis sapientiam edoceri, quàm ante tempus regnare, non ausi comedere vuam acerbam, nè fortè dentes eorum obstupescerent.

Certè si gustarent delicias crucis, quas gustauit Andreas Apostolus, & amicus meus, placeret eis crucis mysterium, plusquam

omnis

omnis mundi voluptas, opulentia, & pulchritudo: & timerent ab illa separari, propter immensum decorem eius; ibi libarent sapientiam meam, & inuenirent thesaurum cordis mei.

Ego certè, ne quid desideretur, foris prædico, & in plateis emitto vocem meam: Vsquequò paruuli diligitis infantiam, & imprudentes odio habebitis scientiam? Venite ad me, & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra.

Tu ergo, fili cordis mei, aperi aures cordis, & percipe, quæ dico. Non enim omnes capiunt verbum crucis, sed imitantur multi filios Ephrem intendentes, ac mittentes arcum, qui conuersi sunt in die belli. Modicùm patere, ac patientem comitare me, & amabo te super exquisitores prudentiæ carnis, & extinctores spiritus mei. Ero tecum in tribulatione, eripiam,& glorificabo te.

Si verò, præter labores tuos, qui oriuntur à culpa, & à carne tua, ego quoque, ò fili suauissime, & hæres Abraham fidelissimi in tentatione serui mei, in virga directionis visito te, vt probem an ambules coram me corde syncero; amor salutis, ac progressus tui vrget me. Crede mihi, cohæres citissimi Patris mei, multò gloriosior apparebis,& splendidiùs epulaberis,postquàm fueris

fueris à me probatus; dum sedeo conflans, & emundans argentum septuplum coronandæ animæ tuæ.

Quapropter ne patiaris, ò tenerrime fili viscerum meorum, deijci animam tuam, dulcissimam sponsam cordis mei, eò quòd sterilis interdum videatur, cùm tamen sit auida filiorum, & sicut Rachel sponsa Iacob amici mei, mihi sæpe dicat: da mihi liberos, alioquin moriar. Nunquid enim non melior ego ei sum, quam decem filij? Quòd si adhuc, propter liberos flet, ac affligitur cor eius, ego ero ei filius, & ipsa mater mea erit. Omnis enim, qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, non solùm meus frater, & soror, verùmetiam mater est.

Benedicam aliquando coronæ anni benignitatis meæ, & erunt plures filij desertæ, quàm eius, quæ videtur habere virum, & lætabitur deserta, & inuia, & exultabit solitudo.

O quàm pulchra, per plateam Hierusalem, quàm candida, quàm suauis incedet; sine, ò fili, patienter age, vt adornet thalamum suum filia Sion amica mea; speciosa mea, & noua creatura, melle dulcioris amoris mei, inter illius vbera, more fasciculi myrrhæ, commorantis.

Propter momentaneum hoc, & leue tribulationis, qua exerceo te, æternum gloriæ pondus reddam tibi, & immensis delicijs absor-

absorbebo te. Exiguus, & vnius horæ labor est in terra morientium: sed in regione viuorum bona mea sine fine durabunt.

Partus est probatio tua, dulcissime fili, at citò dolor euanescet, fructuquè gaudebis. Nam & mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus, postquam verò peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Quantò ergo magis exultabis tu, natus cœlo post modicum dolorem vitæ tuæ?

Quòd si multiplex sensus tuus, quasi iuuenculus indomitus, suggerit tibi de me, quasi de seuero Domino, querimonias, dum in virga, & verberibus visitatur, vt castigatus, & eruditus fiat filius subiugalis, ne concidat cor tuum electe animæ meæ. Gens enim sine consilio est, & sine prudentia. Vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent sensus tui.

Profectò si nossent cogitare diem, qua de cœlo audient vocem dicentem sibi, vt requiescant à laboribus suis, multa fortitudine, subderent colla iugo meo, & saltem sicut mercenarij præstolarentur finem operis sui, & hiarent ad æternam mercedem suam. Propter hoc ò fili, & gaudium meum, & corona victoriæ meæ, non susciperent à labore præsenti redemptionem, vt meliorem inue-

inuenirent resurrectionem, in superuenturo regno meo.

Tu verò fili mi, assequi cura institutionem, & doctrinam meam, labora vt bonus miles in castris meis, & indefesso corde legitimè certa. Si enim vulnero te, percussit me quoquè Pater meus, propter scelus populi mei, & ego diligo te, sicut dilexit me Pater, preterquamquòd planum est, meliora esse vulnera diligentis, quàm fraudulenta oscula odientium te.

Vtinam, ò fili dilectissime, quem sanguine multo redemi, alta mente ponderares immensitatem amoris mei, cùm corripio te; vt postquam biberis de torrente, possis respicere, & exaltare caput tuum, appropinquante plena redemptione tua.

Quale enim gaudium, dulcissime fili, erit postquam viceris, & probatus fueris, accipere pretiosiorem auro coronam vitæ, quam repromisi diligentibus me? Quando dabo tibi calculum candidum, & in calculo suauissimum quoddam nomen scriptum, quod nemo nouit, nisi qui accipit. Quando dabo tibi victori sedere mecum in regno meo, sicut ego vici, & sedeo cum Patre meo.

Considera fili optatissime, cuius amor incendit me, cùm te corripio, nolle me tecum bellum gerere, sed pacem conciliare cordi tuo. Ego enim cogito cogitationes pacis, & non

& non afflictionis. Inuocabis me nutritium tuum, & ego amantissimè exaudiam te, & reducam captiuitatem tuam satis duram de cunctis locis, ac in sinu meo portabo te. Affligam affligentes te, & corripiam pro te reges, sicut corripui Pharaonem pro Israel primogenito meo, & populo sanctificationis meæ. Increpabo pro te aquas rubri maris, & per arentem alueum deducam te, & in vigilia matutina tuos demergam inimicos, & in littore collocabo te. Pauebunt monstra filiorum Enac, & corda regum Chanaam dissoluentur, cùm cæpero exaltare te, sicut exaltaui Iosue seruum meum participem fortitudinis meæ.

Etenim, electe mi, cuius dilectio, vt mors ipsa, fortis est, oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit bonum illud, quod præparaui tibi. Et quia per tribulationes multas oportet in tantum regnum introire, (quemadmodum, & me pati oportuit, ac ita intrare in gloriam meam) tentare te, & tanquam aurum in fornace probare decreui. Quapropter inter vexationes multas, & ipsi dæmoni tentandum permisi te, vt nihil esset in quo non fieres similis mei, Pontificis nempe tui tentati per omnia pro similitudine, sed absquè vllo peccato meo.

Cæterùm ego ero, ò fili mi, cuius desiderio

aduena

aduena fui in terra aliena; fortitudo tua, & armatura fortium. Israel armabo te, & mecum ad bella doctissimus eris. Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens parum exercitatam manum tuam, dicésq; tibi: Noli timere vermis Iacob, quia ego auxiliatus sum tibi. Ecce confundentur omnes, qui pugnant aduersum te. Ventilabis hostes tuos, ac turbo disperget eos.

Certè dum mecum es, si consistant aduersum te castra, cor tuum minimè timebit. Dabo in conspectu tuo gentes, & reges mecum obtinebis. Dabo quasi puluerem gladio tuo, & sicut stipulam vento raptam arcui tuo, quia inter filios excussorum, consors meæ fortitudinis es.

Suggeram tibi nouas vires, & scuto fidei, quæ per dilectionem operatur, galeaq; salutis protegeris, & in ancipiti gladio sermonis mei viui, & efficacis præliaberis. Et in clarissimæ victoriæ signum, super furentem aspidem, & basiliscum ambulabis, & conculcabis sæuissimum leonem, & draconem.

Huius ergo promissionis erectus veritate, incipe fili mi, in me firmissimè sperare, & mutabis fortitudinem, assumes pennas, vt aquilæ volabis, & non deficies. Omnia poteris in me, qui confortabo te, & exaltabitur sicut vnicornis cornu tuum, quemadmodum, & cornu inuictissimi olim populi

mei,

mei, cuius fortitudo fuit ſicut Rhinocerotis, quia ego ipſe præſidebam ei.

Quòd ſi ego pariter duco te, & doceo manus tuas ad prælium, ac digitos quoque ſingulos ad bellum, quid tibi vel mundus, vel totus nocebit infernus? Exardeſcat, & fremat Sathan inimicus meus, ego pro te pugnabo, & compeſcam eum, & eris in tutela mea, & qui tetigerit te, tanget pupillam oculi mei. Ecce enim gentes quaſi ſtilla ſitulæ, & quaſi momentum ſtateræ in conſpectu meo, & quem dederit mihi dulciſſimus Pater meus, non rapiet quiſquam de manu mea.

Si verò interdum lupus ille hoſtis meus videtur fortè præualere, ne cedas, vel credas ei, ò fili dexteræ meæ. Non enim quaſi crudelis ſuſcitabo eum, vel animæ dominium permittam ei. In brachio enim meo congregabo agnos, & in ſinu meo leuabo eos, nec obſiſtet quiſquam potentiæ, ac imperio amoris mei. Ego quippe ſum ſolus Deus, & non eſt alius præter me, Ego occidam,& ego viuere faciam, iuxta placitum cordis mei.

Sic igitur, tenerrime fili, in quo ſibi complacuit anima mea; tot verberibus caſtigatus, redde vicem cordi meo; & amabo te pluſquàm alienigenas, & Tyrum, ac populum Aethiopum, & accipiam holocauſta pinguiſſima

guissima de manu tua. Cor afflictum, ac fidele, quasi iustitiæ sacrificium acceptabo super altare meum, & velut thymiamatis suauissimi suffitum odorabor. Amplectar, & coronabo te amplexu meo, & sedebis cũ principibus in amplissimo palatio meo: Candidissima bysso, & purpura Regis ornabo te, & coronam auream, signo sanctitatis expressam, imponam capiti tuo. Iudicabis nationes, ac dominaberis populis, & regnabis mecum sine fine in amoris fœdere sempiterno.

Hęc ergo, electissime fili mi, & suauissime consors calicis mei, vel in scripturis meis expressa, vel tibi à me amantissime inspirata, recole, ac meditare, & sedabitur anxietas tua, quam tot modis in Epistola describere cogitasti.

Verùm, quia præter laborum tuorum descriptionem, ad mala depellenda, & paranda bona, à me inter alia instantissimè flagitas visitationem, seu consolationem meam; humilitatem cordis, & flammas immensas mellitissimi amoris mei; aperi sinus penitissimos animæ tuæ, vt quasi pluuiam temporaneam, excipiat mollitos velut oleum sermones meos: quibus etiam edisces, quid erga cætera, quæ postulas, agere proposuerim.

Quod attinet ad res ipsas, quas postulas, fili charis-

charissime animæ meæ, scias mihi summoperè placere, quia solam sapientiam exposcis. Et quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum; sed vnam veram, diuinamquè sapientiam, quæ in amore meo, cordisquè humilitate consistit; Ecce dabo tibi, si fideliter pulsaueris, cor sapiens,& intelligens iuxta votum cordis tui. Quin & multa,quæ non petis,tibi dabo propter amorem, quo prosequor te. Et eris (si permanseris in dilectione mea) similis Dauid amico meo, cuius cornu erexi in domo mea.

Et quidem, quod ad modum instandi, & flagitandi spectat, fili cordis mei, cuius amore exarsit anima mea, super omnem suauissimam harmoniam, petitio vehemens, & ignita placet auribus, ac præcordijs meis; vt mirùm non sit, me tempus faciendi prorogare, ne priuer modis musicis concentus tui, & ardentissimæ precationis tuæ.

Quamobrem, quia in psalterio decachordo psallis mihi, libentissimè audio, & exaudiam te, & educam de lacu miseriæ, ac de luto fęcis animam tuam. Et non erit tecum misericordia mea, quasi nubes matutina, & quasi ros manè pertransiens; sed sicut dixit decora valde, & super cœlos formosa mater mea, erit tibi à progenie, in proge-

nies, tanquam vni de numero timentium me. In momento quippe apparentis indignationis, abſcondi faciem meam parumper à te, & in miſericordia ſempiterna miſertus ſum tui. Quia ab infantia mea creuit mecum miſeratio, & de puriſsimo vtero matris meæ mecum egreſſa eſt. Ecce in manibus meis deſcripſi te, nec obliuiſcar tui vſquè in finem. Conſolabor Sion,& ponam deſertum eius, quaſi delicias, & ſolitudinem eius, quaſi hortum Domini.

Expecta me, fili mi, quia venio citò, & merces mea mecum eſt, & dicam animæ tuæ: Excutere de puluere, conſurge, ſede Hieruſalem, ſolue vincula colli tui, captiua filia Sion. Egredieris diues de captiuitate dura, & timebunt te, ac lætabuntur egreſſu tuo inimici tui,ſicut quando lætata fuit Aegyptus in profectione Iſrael, quia incubuit timor eius ſuper eam.

Et quidem cùm ad cæleſtes nuptias, poſt obitum tuum,ſit introducenda amica mea anima tua; tametſi differre vellem conſolationem, vſquè ad finem vitæ, nihil illa mali pateretur: quia reciperet tandem duplicia de manu mea, pro tranſactis laboribus ſuis; vel certè ſatis ei eſſe deberet,ſi ſemel in vita loquerer ad cor eius, ſicut ſoleo ad amicos meos dicens: Nolite timere puſillus grex, quia complacuit Patri veſtro dare vobis regnum.

gnum. Tam pretiosa siquidem, & inæstimabilis est consolatio mea, (vt fatentur, qui gustarunt amici mei) vt anni viginti dolorum, & ariditatis, horæ vnius solatio compensetur. Quantum, ò fili cordis mei, putas, lætitiæ pondus esse, cui succumbit anima in visitatione mea, cùm blandior ei, & in aura leni dico: Paupercula, tempestate conuulsa, absquè vlla consolatione; Ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, & fundabo te in sapphiris, & ponam iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos in lapides desiderabiles.

Dilatatur cor, ò fili, cuius animam sitiui moriturus, & super vniuersa mundi gaudia distenditur, ac renouatur, amplectens me, & hauriens ab ore meo halitum meum, velut cùm per sapientiam meam plumescit accipiter, expandens alas suas ad austrum; vbi decidentibus vetustis pennis, nouæ pennæ succrescunt. Loquor ibi in thalamo, & solor in desponsationis fide permanentem sponsam meam. Abstergo lachrymas ab oculis eius, & in vmbra manus meæ protego eam.

Certè fili cordis mei, quomodo descendit imber, & nix de cœlo, ac inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit; sic dulcissimum consolationis alloquium, quod

egredietur ad te de ore meo, perfundet, ac fœcundabit viſcera tua, & iuſtitiam germinabunt, ac lætiſsimo gaudebunt ſabbathiſmo. Sed quia ſic expedit tibi, ne mihi prę figas quinque dies, intra quos, niſi Bethuliam viſitauero, fiat Holoferni tributaria. Iacta potiùs, fili, cuius vitam affectat anima mea, ſuper me curam tuam, & ego te amanter enutriam, & cibabo te cibo grandium, vt creſças ad menſuram meam.

Quod ad humilitatem cordis attinet, fili ſuauiſsime, opto vehementer te tantæ virtutis decorem indui, vt requieſcam in corde tuo, tractus vno crine colli tui, quo traxit me ſpecioſiſsima mater mea. Deſcendi cupidiſsimus tanti decoris, è ſolio glorioſiſsimi Patris mei, & humilitatem cœpi profiteri à cathedra præſepis, vbi reclinauit me tenerrima virgo, & parens mea. Propter hoc dedi genas meas vellentibus, & non auerti faciem meam à conſpuentibus me, & opprobria exprobrantium Patri meo, ceciderunt ſuper me. Propter hoc obtexi caligine gloriam meam, & aſcendi ſicut radix de terra ſitienti, in graui valde preſſura mea. Propter hoc inimici mei deriſerunt me, quaſi leproſum, & percuſſum à Deo, ac humiliatum, & vnanimiter ſpreuerunt, ac repulerunt ſabbatha mea.

Tu verò altam ſapientiam addiſce, fili cordis

mei.

mei. Ama nesciri, ac pro nihilo reputari. Quære latebras, vbi gustabis me, sicut & gustarunt, egentes, angustiati, afflicti, abditi in speluncis, & cauernis terræ, dum à consortio mundi repellerentur, amici mei. Disce à me fili animæ meæ, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenies dulcissimam requiem, quam inquiris. Fer patienter dedecora, & contemptum, & exaltaberis in regno Patris mei, & pro eo, quòd causa tua tanquàm impij iudicata est, causam, iudiciumquè recipies.

Quid tua interest, amabilissime fili, si tantillum vilescas, dum præterit figura mundi, cùm ex decreto meo, sis mecum sessurus ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis, qui contempserunt te? Bibe quasi aquam, improperia, & coram Patre meo confitebor te, & interea dum vilescis, imbuam te subtilissima, & suauissima voluptate mea.

Fer mundi contemptum, dulcisſime fili mi, & paupertatem sponsam meam, nam & ego quoque tuli eam versatus in laboribus à iuuentute mea. Vnde & experientia misericors factus, iudicabo te inter pauperes populi, quando saluos faciam dilectiſsimos mihi filios pauperum; quando ex vsuris, & iniquitate redimam pretiosas valde, & ac-

ceptas mihi animas eorum, dum venero iudicare terram, & dum confregero capita draconis, & sectatorum eius, qui super vulnerum tuorum dolorem addiderunt.

Læua mea erit sub capite tuo, & dextera mea amplexabitur te, niuequè candidior anima tua, cuius posteriora erunt in pallore auri, quasi columba deargentata volabit ad nidum cordis mei, vbi gustabit absconditas, & seruatas ei ab initio mundi, delicatissimas, & castissimas delectationes dexteræ meæ.

Habeto fidem Dei, fili mi desideratissime, & nihil hæsitans deprecare me, & exquire formosissimam faciem meam, & ego de cœlo exaudiam te, per ignem amoris mei. Oculi quoquè mei erunt aperti, & aures meæ erectæ, ad affectus exultantes ab ara cordis tui. Elegi enim, & sanctificaui locum istum, vt sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.

Tu enim, dulcissime fili, es pars mea, & sicut Iacob, funiculus hæreditatis meæ. Et licèt modò verseris in terra deserta, in loco horroris, & vastæ solitudinis: Ego circumducam, & docebo te, & custodiam quasi pupillam oculi mei. Et sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, expandam

alas

alas meas, & aſſumam te, atquè portabo in humeris meis.

Ego ſolus dux ero tuus, nec erit tecum Deus alienus, & peragrato deſerto conſtituam te ſuper excelſam terram, vt comedas fru- ctus agrorum, & vt ſugas mel tam expecta- tum de petra, oleumquè de ſaxo duriſsimo. Memor enim ero teſtamenti mei, quod di- ſpoſui ad Abraham, & iuramenti mei ad Iſaac. Quod ſtatui Iacob in præceptum, & Iſrael in teſtamentum æternum. Ex his quippe tribus compoſui nomen meum, & memoriale cordis mei in generatione, & generationem, vt nihil tibi negare poſsim, propter fœdus electiſsimi populi mei.

Quod verò ſpectat ad dulciſsimum amorem meum, quem poſcis ardenter, & quo vno, inter omnes reges terræ, valde diues eris; certum eſt, te rem magnam poſtulaſſe, pro qua æquum eſt, te vendere vniuerſa, quæ habes, ac ſequi me. Tam pretioſa quippe res eſt, vt, pro minima illius parti- cula, cœlum, ac terra, libentiſsimè vendi de- berent. Quapropter, vel ex hoc capite, probandus eſſes, vt bonum tantum, labori- bus immenſis comparares.

Do tibi ſignificationem, fili amore prægnantis animæ meæ, vt fugias à facie arcus, quem tetendi, & in quo paraui vaſa mortis, con-

tra proteruos inimicos nobilissimi amoris mei. Percipe notas infiniti ardoris mei. Non enim est, qui se abscondat à calore meo, nisi qui terga vertit, & sequitur filias Principum Madian, quas vultus est Phinees fidelissimus sacerdos meus, & custos dulcissimi testamenti mei.

Imitare me, fili suauissime, in diademate quo coronauit me pulcherrima, & mansuetissima mater mea in die desponsationis meæ, ac in die lætitiæ penetralium cordis mei; & tangam digito meo viscera tua, & instillabo eis sensum amoris mei, qui tenet sceptrum ex auro mundo in illustrissimo regno meo.

Pasce, fili dulcissime, lætissimas herbas paradisi mei, & lætaberis adipe agnorum pinguium, quos introduco in vberrima pascua mea. Ne polluaris de mensa Regis Babylonis, more Danielis inuictissimi pueri mei, & apparebit vultus tuus formosissimus, in præsentia potentissimi, & excelsissimi Patris mei.

Contemplare, fili dulcissimæ Hierusalem sponsæ meæ, dignitatem meam, & infinitam pulchritudinem meam; & traham te post me, & curres in odorem vnguentorum meorum, suauissimum quippe nomē meum, oleum effusum est. Si Diuinitatem meam

conside-

consideres, candor sum lucis æternæ, ac speculum sine macula excelsissimi Patris mei. Si humanitatem aspicias, sum filius vnigenitus speciosissimæ, ac super cœles Serenissimæ matris meæ. Nihil in me deprehendes, quod non sit amore dignissimum, cùm sim ipsa absolutissima, & perfectissima vniuersorum cordium domina, pulchritudo.

Sum Rex dulcissimæ Sion, & aspectu placidissimo, amplexuquè strictissimo, excipio venientes ad solennitatem meam, & corda rego, non tàm imperio, quàm ineffabili dulcore, ac suauitate mea.

Sum corde mitissimus super omnes, qui morantur in terra, nec nisi inuitus irascor. Sponte autem mea mitesco, & reconcilior. Et quemuis inimicum meum quantumuis obduratum, vel semel ad me suspirantem amplector. Quin etiam, si populus ille interfector meus, semel clamasset ad me, non eleuassem lanceam meam super eum. Nunquam enim nocui viro, qui vellet seruire Patri meo.

Sum eloquio suauissimus, & euchari lingua suspendo confugientes ad asylum meum, quos inflammo æternis desiderijs secretissimæ eruditionis meæ.

Sum ad benefaciendum propensissimus, &

expleo,

expleo desideria quærentium me. Ego solus cepi leænæ prædam, & satiabo animam catulorum eius, nec vnquam conquiescet cor humanum, donec perferatur ad me. Ego enim sum, qui sum, omne scilicet bonum, vltra quod nihil desiderandum est.

Si ergo amare cupis, dilectissime fili, tanquam in agone contendens ab omnibus te abstine, & pro tanto bono viriliter age. Suspirijs, ac gemitibus pulsa fores cordis mei. Si enim perseueraueris pulsans, amen dico tibi, esto non darem tibi, eò quòd filius, & amicus meus sis, saltem propter improbitatem tuam, dabo tibi panes, quotquot habes necessarios. Quin etiam, ò fili dilectionis meę, dabo tibi me ipsum, vt nunquam tibi desit panis viuus, qui dé cœlo descendit.

Dabo tibi non partem substantiæ, quasi filio prodigo peregrè profecturo; sed totam substantiam domus meæ, quasi maiori natu fidelissimo filio meo, possessuro cuncta, quæ mea sunt. Etenim, si ignem veni mittere in terram, & opto vehementer, vt accendatur, & ardeat, quo pacto negare potero, quod ardentissimè largiri desidero?

Dilata dulcissime fili, cuius desiderio ardet anima mea, dilata os tuum, & implebo illud, suauissimo pastu amoris mei.

Pan-

Pande mihi penetralia cordis tui, & flammis ſempiternis vram illud, & erit iuge holocauſtum ſacratiſsimi altaris mei.

Offer mihi amoris iaculo vulneranda viſcera tua, & ſauciabo illa delectabiliſsimo illapſu meo.

Sine, veſcar præcordijs tuis, & mutaberis in me, à facie efficaciſsimi caloris mei.

Redde mihi tributum animæ tuæ, & illuſtrabo illam clariſsimo lumine vultus mèi.

Exhibe mihi pectus molle, & penetrabo illud ſubtiliſsimo gladio viui ſermonis mei.

Trahe ſuſpiria ignita è medullis tuis, & alligabor tibi arctiſsimo vinculo charitatis meę.

Celeriter curre ad amplexus meos, & intimè agglutinabitur tibi anima mea.

Quære me ſolum totis viribus, clama, & require vultum meum, & eris compos ardentiſsimi, & viuaciſsimi, ac mihi iucundiſſimi voti tui.

Sic ſcriptura ceſſat. Cæterùm non ceſſabit creberrima inſpiratio, & eruditio mea, ò fili amabiliſsime, ac ſuper mundi opulentiam pretioſiſsime cordis mei. Non te deſeram, ò fructus ſuauiſsime, acerbæ nimis paſsionis meæ. Extenſis brachijs, ò expectatiſsima præda mea, expectabo te, donec veniat tranſmigratio tua. Per cancellos proſpiciam

te,

te, dulcissime comes peregrinationis meæ. Agam apud clemētissimum Patrem meum, causam optatissimæ salutis tuæ. Et licèt corpore absim, corde tamen tibi præsentissimus tuebor te; & deducam te per vias rectas, ad regnum, quod efflagitas sempiterni amoris mei.

IESV CHRISTO PAVLO POST MORITVRO,

Quidam eius seruus S.

Pistola hæc nihil aliud est, quàm meditatio Christi crucifixi, statim morituri.

DVlcissime fili Dei, ac mansuetissime Regum Rex, qui regnas, & pendes à ligno, dum intueor vitam meam pendentem antè me, ac ruptis fontibus abyssi magnæ, deleto chirographo decreti, abluentem multis doloribus culpas meas, tactus dolore cordis intrinsecùs, dico tibi linguam, & manum meam, velut calamum scribę velociter scribentis; & mæstissimum funus tuum, antequàm in manus patris commendes spiritum, præcurrentis.

Audio sermonem tuum viuum, & efficacem, penetrabiliorem omni gladio ancipiti, & vsquè ad diuisionem animæ, ac spiritus pertingen-

tingentem, doloris inquam plenas querimonias tuas, quibus durissima saxa, nedum corda mouentur: & doleo super te amantissime Deus, & spes firmissima cordis mei.

Cuius enim vel ferreum cor non emolliat derelictio illa, qua clementissimus Pater tuus, propter scelus populi sui, percussit te; quasi non esses vnctus oleo, præ consortibus tuis, & quasi perpetrasses verba delictorum tuorum, quæ pertulisti in formosissimo corpore tuo, super lignum.

Circundederunt te dolores mortis, ò vnigenite fili Dei, & optatissima salus mea, omnes amici tui dereliquerunt te: & hæreditas tua facta est, quasi leo in silua, & dedit contra te vocem suam: quomodo ergo potero in hac tua solitudine non flere, ac discerpere crudelia viscera mea.

Miror valdè suauissime Deus cordis mei, adamante duriorem animam meam, antè cuius oculos proscriptus es, & crucifixus; quomodo ferre potest suspiria tua, & ignitum eloquium tuum vehementer.

Clamas ad patrem, & non exaudit te: stas, & non respicit te, videtur tibi mutatus in crudelem, & in duritia manus suæ aduersari tibi.

Vtinam, ò tenerrime filij virginis, & lumen splendidissimum vultus mei, appenderentur

tur peccata mea, & calamitas, quam pateris in ſtatera: quaſi arena maris hæc grauior appareret: vnde non ſine cauſa, verba tua dolore ſunt plena, quia ſagittæ Domini in te ſunt, & terrores eius militant contra te.

O niue candidior Nazaræe, & ſereniſsimo cęlo ſerenior, quomodo pulcherrima facies tua denigrata eſt ſuper carbones deſolatorios, & oculi tui languent præ inopia? Hæccine eſt facies perfecti decoris, gaudium vniuerſæ terræ? Quomodo obſcuratum eſt aurum, & pretium eius cogitauerunt repellere filij alieni hæreditatis Dei?

Obſtupeſco, atque perturbor, ò pax tranquilliſſima cordis mei, & ſuauiſsime potus ſitientis animæ meæ, quomodo primogenitus tuus Iſrael dereliquit aquam ciſternæ Bethleem, & fodit ſibi ciſternas diſsipatas, quaſi requiem inuenire poſſet extra te.

Migrauit à te portans ſecum afflictionem, ac multitudinem ſeruitutis: habitauit inter gentes ignaras tui, nec inuenit requiem. Qualis enim requies, vel gaudium eſſe poſſit homini, qui te lumen cæli non videt, & regem Sion montis ſancti tui, ſæuiſsimo Pharaone permutat?

At cur memoro necem infandam populi fugientis te, & non potiùs comitor morientem, & poſt tergum monentem inimicos

tuos

tuos, & pacem offerentem ijs, qui oderunt te? Mihi certè adhærere tibi bonum est, & ponere in corde fidelissimo tuo spem meam, & timere, velut mortem, separari à salutari vmbra vitalissimæ huius arboris tuæ.

Negotiatores Madianitæ, atque Sabæi, exquirant diuitias, & prudentiam, quæ de terra est: ego autem in domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Licèt enim, ò inuictissime vir dolorum, & sciens infirmitatem, solitudo tua satrapis non placeat, ego tamen sum vir pauper, & dolens, & cupio, vt salus tua suscipiat me.

Cupio, ò fortitudo, & vita mea, roborari, ac viuere de te, & vt audiui, hic abscondita est, in infirmitate, fortitudo tua, & antè faciem tuam ibit mors. Pateat mihi per te, recta via, ligni vitæ, purissimum speculum oculorum meorum, & saluberrimo collyrio sanguinis tui medere pupillis meis.

Si detergis nebulas meas, attentissimè intuebor te, & formosior mihi videberis, in patibulo, quàm fallax omnis mundi gratia, & vanissima carnis pulchritudo.

O sublimissima virtus Dei, & perfectissime decor animæ requirentis te, quàm fortiter, ac suauiter corda trahis exaltatus è terra?

Mihi absit gloriari, nisi in cruce tua, vbi latet

magna

magna multitudo dulcedinis tuæ, quam abscondisti imitantibus te. Ibi,& inde regnum mitissimi filij Dauid, quem fidelia corda requirunt, & cui spontanea dilectionis tributa reddunt, non solùm reges Tharsis, & Arabiæ, sed etiam reges magni vniuersæ terræ.

Dulcescat mihi, oro te, summe Sacerdos, & Rex Salem, hostia hæc, sine qua non fit remissio, & imprimatur cordi meo cupienti te, & sacrificabo tecum vitulum nouellum feruescere satagentis amoris mei. Vtinam, ò sponse sanguinum tecum crucifigar,& suauissima stigmata tua in corpore meo portem; ne dum calcas torcular, derelinquam te, sed inebrier, dulcissimo, & calidissimo musto tuo.

Quare ò speciosissime, ac serenissime Deus,& illustrissime splendor cordis mei, primogenita ciuitas tua Hierusalem proiecit te, qui filias eius cocco bis tincto, & candidissima bysso vestiebas?

Quare instat, & insultat morienti, & ponit te, velut signum ad sagittam?

Quare properat vitam interficere, & tradere te de terra viuentium, qui non possunt viuere sine te?

O spectaculum certè funestissimum. O hæres domus Iacob sempiterne, cui comparabo te? Vtinam præ doloris magnitudine di-

rumperentur præcordia mea, & vsque ad fines orbis terræ vox erumperet, ac personaret è penetralibus cordis mei, & ceruæ parerent spiritum salutis, commotæ vehementissimo rugito meo. Vtinam ostenderem, elephantibus sanguinem vuæ, quo lauas pretiosissimam stolam tuam, ad acuendos eos ad prælium.

Sed Hei mihi, quia vir pollutus labijs ego sum; & expedit mihi magis mundari, quàm mundare: quapropter precor te, qui sordes abluis filiarum Sion, asperge me hyssopo, & mundabor, laua me recenti hoc balneo tuo, & super niuem dealbabor; Et apparebit vultus meus formosior coram te, quàm vultus nobilium puerorum, qui bibunt de calicibus regis Babilonis.

Anima mea cupit te, dulcissima requies mea, & more columbæ auolans, nec inueniens in diluuio aquarum multarum, vbi possit requiescere pes eius, nidum quærit in foraminibus petræ, ac in desideratissima cauerna maceriæ. O dilectio, ô aula delitiosissima, & humanitas amabilissima filij Dei, quæ multis portis amoris pates, sicut mare magnum, & spatiosum manibus, miserere mei secundùm magnam misericordiam tuam, & pastu cordis nutri me. Abscondar in te à vultu irati Dei, & eris mihi arcus positus in fœdus pacis, cùm clemen-

tiſsimo Deo, & amico meo.

Sed quid quæro delicias in vulneribus tuis, ſponſe formoſiſsime animæ meæ, & non potiùs ſaucior, & excrucior doloribus tuis, & ardoribus æternis amo te? An poſsit non adhærere tibi, & immenſæ dilectionis brachijs amplecti te, qui te videt à duriſsimis inimicis odio habitum, & crucifixum, & dulciſsimo, ac mitiſsimo corde, veniam illis à patre tuo deprecantem?

Vſquequò miteſces amantiſsime cuſtos hominum? Quid tua intereſt, tam feriò parcere peccatoribus, & ſollicitare corda virorum? Quorſum viuant flagitioſiſsimi prædones, qui oderunt te?

Viue tu mihi, cœleſtis conſolatio mea; quia tu ſine illis mihi ſatis es.

Verùm ego tibi, ditiſsime Deus cordis mei, ſatis non ſum, & plura lucra conquiris: & quaſi egeres ſocietate inimicorum Regis, nec ſine illis viuere poſsis, in hoc extremo agone tuo, poſtulas inſtantiſsimè à patre gentes hæreditatem tuam, & poſſeſsionem tuam, terminos terræ. O chariſsime, ò pulcherrime, ò nobiliſsime, & gratia præſtantiſsime fili Ancillæ tuæ, quàm miſericors, & ſuauis es? Quis mihi det, vt in dulciſsimo ſilentio curarum, & cogitationum vniuerſarum, contempler incendium cordis tui, vt cantem in æternum, inui-

ctissimas misericordias tuas?

Non sine consilio pendes inter latrones, potentissime cordium imperator; ad prædam quippè ascendisti, vt catulus leonis Iudæ;

Quamobrem multis gemitibus flagito, vt acceleres, ac prædeRis me, vt fruar expectatissima captiuitate tua.

Pone te vt signaculum in corde meo, & dominare visceribus meis, & crucis trophæum erige super caput meum; quid enim mihi proderit, o dulcissima vita cordis mei, filiorum Adam solicitudo, si tecum non suspendar, & ostentui habear, vt memineris mei, dum veneris in Regnum tuum?

At dum considero te mori festinantem, & eloquia casta velut argentum igne examinatum proferentem, cupio purissime candor lucis æternæ, cordis auribus audire te, & concipere penitissimos sensus tuos. Verba sunt amore prægnantia, quæ flammis immensis corda consumunt. Quis enim, ò amantissime frater mi, adeo ferus sit, qui cùm audit te rauca, & intermoriente voce dicentem, sitio, non mitescat, & liquefiat, vt totus conuertatur in potum, & leniat sitim amore captæ animæ tuæ?

Quis mihi det, ò vnicum solatium animę meę, vt dirumpas fontes, & torrentes in medio pectore meo, vt de torrente in via bibas, antequàm viam morte claudas: nec videam

propinari tibi fel draconum, & venenum aſpidum inſanabile. Torqueor enim, dùm è vinea, quam plantauit dextera tua, video reddi tibi vuam fellis, & botros amariſsimos.

Bibe domine, obſecro te, bibe cor meum liquefactum, quod cupit infundi cordi tuo, & miſceri amore liqueſcentibus viſceribus tuis. Bibe citò precor te, & abſorbe vota mea, & innumera libamenta, quæ profero tibi de præcordijs meis: & celebrabo conuiuium Regis mei, conuiuium, cui præſidet ſollicitus amor, qui poculis alternis certare ſolet.

Verùm quid loquor, ſuauiſsime Deus cordis mei? quale refrigerium tibi paro cordis vnius eliquatione, qua velut aquæ gutta, magis irritabitur inexplebilis ſitis tua? Vtinam liceret mihi, tenerrime ſponſe animæ meæ, vniuerſa generis humani corda liquare, vt hoc potu dulciſsimo, ſitis tua ſedaretur? ſed, vt video, cùm tantus non ſuppetat potus, præ ſiti moriturus es. O ſitis, ò ſempiterne ardor, vre me, vt ſatier à fonte viuo, qui ſurgit in amęniſſimo paradiſo deliciarum, & irrigat ciuitatem Dei.

Nimis feſtinas, honeſtiſſime fili virginis: baptiſmo quippe habes baptizari, & coarctaris admodum, vſque dum perficiatur.

Video hei mihi, arentia labia, è quibus melle dulcior fluebat oratio, & animaduerto, vix superesse mihi tempus impetrandi verba labiorum tuorum, quibus inflammer ad custodiendas vias duras. Propter quod, cùm tibi morienti minùs laboriosum videatur aspicere, quàm loqui, oro te, amabilissime Rex Salomon, aspice in me, & miserere mei, secundùm iudicium diligentium nomen tuum; & pro intuitu saltem vno, reddam tibi, pro fœnore, præcordia mea, & imponam vitulos multos, super altare tuum.

Ne tibi molestum sit, afflictissime fili hominis, in hac hora tua semel intueri me, ac imprimere cordi meo imaginem acerbissimę mortis tuæ, vt fleam, & doleam super te, sicut doleri solet in morte primogeniti.

Suspirabo, & lamentabor te, ac demisso capite ambulabo: translata est enim gloria de Israel, & arca Dei capta est. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, vt lugere possim mortem tuam, & obscuratam lucem candidissimam, & plusquam dulcissimam pulchritudinem tuam? Quicquid enim extra te, amice quàm suauissime cordis mei, inter filios Adam videre possum, torquebit me, & multis accessionibus augebit sensum absentiæ tuæ. Quamobrem si tibi placet formo-

se

se nimis fili Dei, interfice me, & mori tecum erit mihi lucrum. Morietur certè anima mea morte iustorum, sub salutari valdè vmbra tua.

Non possum non mirari, pretiosissima hæreditas, & salus mea, quomodo terra sanguine tuo perfusa non clamat, ferre non valens vim efficacissimæ charitatis tuæ, qua seraphica corda liquescunt: Sol certè obtenebrescit, & petræ scindi parant: sed quàm parum est hoc, dilectissima vita, & libertas mea, si cùm excelsissimi Dei morientis, excessu comparetur? Quomodo mundus non dissoluitur, ò firmamentum cordis mei? Quomodo, & ego non intereo, dum de morte tua, vel scribo, vel cogito?

Iam oculi defunguntur, & mortem, quam non fecisti, pati festinas?

Quare dulcissime frater mi, derelinquis me? cur non inuenio gratiam coram te, dum mortis consortium à te requiro? Quorsum dimittis me vagum, & profugum in terra aliena, vbi fame perenni laboratur? Auges priuatione desiderium, & non vis ponere me iuxta te: Vnde solitudine tabescam, saccum consuam super cutem meam, facies mea intumebit à fletu, & palpebræ meæ caligabunt.

Cur faciem tuam abscondis, speciosissime præ filijs hominum, & arbitraris me inimicum

tuum, si tecum non vna morior? amicorum quippè omnia sunt communia, & tamen moreris sine me. Potiùs certè mori deberem ego, qui peccaui, & tu cùm sis innocens, à morte liberandus esses.

Verè innocens, & iustus es, ò limpidissime innocentiæ fons, & inculpatissima iustitia mea, & nihil morte dignum admisisti: quapropter cor meum expauit, & loco motum est eò quòd tacet Deus conculcante impio iustiorem se. Oculus fuisti cæco, & pes claudo, nudi de velleribus ouium tuarum calefacti sunt, ostium cordis tui viatori patuit, orphano, & pupillo fuisti adiutor, contriuisti molas iniqui, ac de illius dentibus abstulisti prædam, & propter viscera misericordiæ tuæ, populi te laudant, & omnis turba quæsiuit tangere te.

Nunc autem, ò æterna maiestas, derident te iuniores tempore filij stultorum, & ignobilium, qui vita putantur indigni, multis subsannationibus execrantur te, & exultant interitu tuo. Quare ergo viuo in terra inimicorum, formosissime Deus cordis mei? Meliùs est mihi semel mori, quàm tot audire maledicta, & improperia insanientis populi, qui crucifixit te.

Profectò, fortissime Regum Rex, & expectatissima redemptio mea, licèt flagitiosissimus latro, & vir sanguinum crudelissimus fuisses,

fuiſſes, tamen in tanta diræ mortis anguſtia, corda etiam dura mollires: quare ergo, dum iam iam exhalas animam, hoſtes tui, pro quibus moreris, tibi ab inſultatione non parcunt, ſed petunt, vt ſi filius Dei es, liberet te nunc ſi vult? O altiſſime, qui non rapinam arbitratus es, eſſe te æqualem Deo, ſed vſque ad lignum exinaniſti te, qui ponis animam tuam, quam à te nemo tollere poteſt, cur diligis populum obſtinatum, & redimere pergis illum ſanguine, quem fundit?

O Hieruſalem ciuitas ſancti, quàm citò ſedebis ſola, & viduata Deo tuo, & inſanient principes tui, ambulantes in tenebris, quia ſplendidiſſimus ſol eis occidit in meridie, ò luctuoſa deſolatio, ò infœlix ſolitudo?

Væ mihi, dilectiſſime Ieſu Chriſte, vir potens in opere, & ſermone, quàm celeriter curris, exhauſto iam ſanguine, & conſumpto humore vitali tuo, friget corpus, à cuius calore non eſt, qui ſe abſcondat, rauceſcit ſpiritus incitatus, & inclinas caput confeſtim moriturus.

Annuis morti, ò validiſſime pugnator, ne trepidet irruere in te, & ictum eius poſtremum expectas. Quid dicam tibi, cuius miſericordia melior eſt ſuper vitas? Quid ſentiam de vltima ſuper fauum dulciore voluntate tua, qua diſponis teſtamentum electis tuis?

Das,

Das, ò homo, qui natus es in Sion, quam fundasti, donas certè pro dilectione omnem substantiam domus tuæ, & quasi nihil despicis eam, præ magnitudine immensi cordis tui; ò liberalissime, vsquequo non parcis tibi, nec dimittis te, vt glutias saliuam tuam?

Cur non auertis mortem iam tibi proximam; sicut auertisti ab Isaac seruo tuo? cur tensa non laxas viscera, & rigor lentescit ille, quem genuit zelus domus tuæ, qui comedit te? O dulcissime amor, qui vsquè in finem diligis amicos tuos, maiorem dilectionem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis, & ideo, vt animaduerto, libenter moreris, ne dilectio maior possit inueniri.

Demittis caput, Imperator sempiterne, & gloriosissime humanæ gloriæ contemptor, & inscripto tibi regis titulo hærere non vis; sed in obedientiæ amplexu, obedientis habitu, quem ex ijs, quæ passus es, didicisti purissimam, & pulcherrimam, fortissimam, & suauissimam, & humanæ salutis auidissimam animam, inclinato capite, cupis efflare.

Morere igitur, creatrix vita languentis morte tua cordis mei, morere perennis consolatio mea, morere, quia sic placitum fuit ante Patrem tuum benignissimum, & te: expedit

pedit quippè, vt vnus moriatur homo pro populo.

Heu, quàm breues dies hominis sunt, hominis etiam eius, qui nescit occasum? Quàm breui transeunt omnia sub sole? Dicis, ò charissime amice cordis mei, dicis consumatum esse opus tuum, & inclinato capite, mortis vulnus expectas. Benè omnia fecisti; & surdos fecisti audire, & mutos loqui, pacificans per sanguinem crucis tuæ, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt, & perfectissima gratia, & decore tuo, litem filiorum Adæ diremisti.

Iam cor patris æterni tui placatum est, & ascendit suauis valdè odor medullati sacrificij tui: reddidisti solennia vota tua in atrijs domus domini, & in monte à seculo expectatæ visionis suæ. Dinumerata sunt omnia ossa tua: pedes, qui confecere viam redemptionis Iudæ, in altum sublati sunt: manus, quæ libertatem captiuis reddidere, tetendisti. Pelli tuæ consumptis carnibus adhæsit os tuum, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes tuos, vt pro interfectoribus tuis, Patrem mitissimum exorares: aures opprobrijs, & contumelijs apertas exhibuisti, & corpus totum obtinuere liuores. Quid amplius à te requiram?

Certè consumatum est: & impletæ sunt scripturæ. Consumptus es tu, pulcherrime

ſponſe animæ meæ, & dum verba prophetica conſumas, conſumor ego diſceſſu tuo, & mæſtiſsimo ſpectaculo defunctionis tuæ. Quare miſero mihi data eſt lux, & vita ijs, qui in amaritudine animæ ſunt? Vellem, ò vitaliſsime Ieſu cordis mei, delicatiſsima, & acerrima voce penetrare cælos tuos, opera digitorum tuorum, quæ tu fundaſti, & mundum lamentationibus implere, præ ſenſu receſſus tui.

Quò me vertam ſine te magiſtro meo, & ſpeculo puriſsimo vultus mei? vtinam commendares me humaniſsimæ matri tuæ, quæ ſermonis iuſtitiæ expertem lactaret me, & vteretur quaſi mancipio cœleſtis pulchritudinis ſuæ? Hac enim hæreditate ditares me, dono pretioſiſsimo cordis tui, & te citò rediturum patientiùs præſtolarer.

Ceterùm totius conſolationis expers ſuſpiro ad te amantiſsime fili Dei, qui nunc expiras, & ſuſpendo in ara crucis viſcera mea, quæ iamdudum immolaui tibi. Admitte, ſaltem in hoc extrémo ſpiritu, cupidiſsimũ amicitiæ tuæ cor meum, & fer tecum illud, in manus clementiſsimi Patris tui: & memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonij, & in cubilibus leonum, & montibus pardorum, memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.

Abſit à me, vt ob abſentiam, obliuiſcar tui, ò gratia præſtantiſsime Deus animæ meæ, &

magna

magna valdè merces mea : quinimmo, ò immortalis gloria, & corona mea, hic vltimus agon tuus ſolicitabit, & vrgebit me, & celebrabo multis gemitibus funus tuum in ſtratu meo, & organa letitię ſuſpendam è ſalicibus meis.

Tu verò fideliſsime amice, cuius amor fecit, ac refecit me, admitte (iterum peto) ardentiſsimum hoc votum meum, vt liceat commori tibi, morte ſaltem dulciſsimæ dilectionis: trahe me poſt te, & obſequio ſempiterno adhærebo tibi.

Sic dum expiras, defungor, & feror ad te volatu quodam cordis ſatagentis agglutinari animę tuæ, & ſepeliri tecum, ſuauiſsima ſimilitudine mortis tuæ. Sic tecum, quoad poſſum, morior, deſideratiſsima, & pretioſiſſima vita mea, nec verò quieſcam, ſed donec in me reſurgas, requiram innumeris ſuſpirijs optatiſſimam, & iucundiſſimam, & ſuper cœlos ſereniſſimam præſentiam tuam.

Vale.

SERENISSIMO DEI FILIO SVB EVCHARISTICO VELAMENTO LATENTI

Quidam eius seruus S.

EPistola hæc nihil aliud est, quā Eucharistiæ sacramenti meditatio.

TAnta est, dulcissime fili Dei, vis immensi amoris tui, à quo montes sicut cera fluunt, vt aquæ multæ non potuerint extinguere charitatem, nec flumina possint obruere exultantem flammam cordis tui.
Propter quod, vt erigeres super me vexillum suauissimę charitatis tuæ, postquam factum est cor tuum tanquam cera liquescens, te in amplum animæ meæ vas, commercio dilectionis transfusurus, paras mihi lautissimam amoris mensam, quæ saxea corda posset emollire.
Licèt enim tuę sunt, amantissime Deus cordis mei, omnes feræ syluarum, iumenta in montibus, & boues; non mihi tauros, & altilia, quęuis præparasti, sed agnum tenerrimum,

&

& candidissimum, qui sui appetentiam irritaret, & licèt pulchritudo agri tecum sit, & tibi plantæ omnes iussu tuo virescant, non me ad lactucas agrestes, aut fructus hortorum acerbos, sed ad vitę iucundissimę arborem inuitasti, sub cuius vmbra sederem, & caperem vitale pomum, quo nutrirentur viscera mea.

Fecisti memoriam mirabilium tuorum, speciosissime Deus animæ meę, & in escam vnam omnes amoris vires contraxisti, vt mulceres voluptatis auidissimum pectus meum.

Miror valdè ingeniosum amorem tuum, qui tam efficaciter te insinuat in penetralia mea cupidissima decoris tui. Quis vnquam, ò pulcherrime virginis fili, credere potuisset, in amandi arte, tot subtilitates tuas, quibus exerces auida formæ tuæ pręcordia mea? Ergo ne nouorum prodigiorum inuentor semper eris? Audiui certè amicos, fratres, sponsos ab amore creari, at nutrimentum amoris amantem ipsum fieri, nequè cogitare, nequè nisi priùs fecisses suspicari, potuissem.

O suauissima dilectio, ò amabilissime Deus, & potentissime prædo cordis mei, vsquequo cùm visceribus meis bellum geres, vt emollias lapideum pectus meum? satis pugnatum est, amice fortissime, & pretiosissima

hęredi-

hæreditas mea ; satis pugnatum est : non possum repugnare sempiternis ardoribus amoris tui : Age iam triumphum de capta prælijs tuis anima mea, & in ara dulcissimę Sion, odorare holocaustum medullatum cordis mei.

Quid quęris amabilissime filij Dei, dum te condis intra corpus meum, vt te quasi algentem foueam calore meo, & digeram velamen, quo tegeris in cælesti pane animę meę ? An ego trahor, & artificioso cibo captus mutor in te, secretis viribus tuis ?

Quare formosissime amice, sollicitas me, & pro conuiuio requiris viscera mea ? Nonne gratis ad conuiuium vocor, & cœnę magnæ consors fio? cur ergo ligor in compedibus, & funiculis Adam retineor, ne tàm liber, quàm accessi, recedere queam ? Cur tàm rapidè trahis me post te, ò purissima voluptas mea ?

Delectabile est, ò amantissime Deus, sugere mel de petra, oleumquè de saxo durissimo, & man de cœlo lapsum omni sapore suauitatis plenum esse, certum est. Medulla tritici tui, & sanguis tuus meracissimus cor exhilarat, & calix tuus inebrians, quàm præclarus est. Regales epulę tuæ, ò gratia præstantissime, sapore trahunt, & astricta dolore viscera dilatant, & fœcundant, sicut matutinus ros Hermon, qui descendit in mon-

montem Sion, vbi regnat amor.

Propter hoc, adoleſcentulæ dilexerunt te memores vberum tuorum ſuper vinum, quo corda caleſcunt: & anima mea dulciſsimi cordis tui cupidiſſima deſiderat te, & patet ſicut terra ſine aqua tibi.

Non placent mihi, ò fons vitæ puriſsimę, fluuij Damaſci, nec Aſſyriæ, qui cœno turbantur: ſed aqua ſpontè fluens è ciſterna optatiſſimę Bethleem, quam in vinum generoſum conuertit amor.

Vtinam, dum alij villam emunt, iuga boum parant, & vxorem ducunt, inter chariſsimos amicos tuos regio cibo veſcar, & appareat vultus meus nitidior, quàm illorum, qui terreno conuiuio veſcuntur voluptuosè, & nutriuntur in croceis, donec amplexentur ſtercora, quæ ſequuntur.

Pando tibi, ò potus, & eſca mea, & pingue nutrimentum cordis mei, pando tibi latentia, ſed tibi ſatis nota ſuſpiria mea, & appetentiam ſaporis tui. Filiæ Regum concupiere te allectæ lauta valde menſa tua, vbi abſcondiſti diligentibus te, infinitam multitudinem dulcedinis tuæ.

Abiuro certè Regis Chaldęi profanas epulas, vt caſtiùs viuam, & ad frumentum electorum, ac vinum germinans virgines, inter filios Sion inclitos admittar, & inebrier ab vbertate tua.

O O ſua-

O suauissima dilectio mea, cui comparabo te? ò panis vitalissime, vbi posuit amor castissimas delicias meas, esurio te. Hei mihi, sponse speciosissime, quàm acri amoris stimulo vrges me? Quàm multis, & secretis vulneribus saucias me?

Veni amice formosissime, amplectar te. festina vt deficientem nutrias, & robores, vt curram quasi ceruorum hinnulus ad montem pinguem,& coagulatum fruitionis tuę, vbi reuelata facie, contempler pulchritudinem tuam, & pascar suauitate amoris tui.

O Deus abscondite, cui sine cibo suspirant viscera mea, quare speciem tuam subtrahis oculis meis, dum reconderis sub imagine panis, in pectore meo, & alis senescentem vitam meam?

Intus gero secreta, quæ non noui, & renouatur me inscio, sicut aquila iuuentus mea, & suggeritur fomentum amori meo. O artificiosa nimis dilectio, quam tu solus excogitare potuisti, fortissime victor cordis mei, cui ferrea pectora cedunt, & amore soluta liquescunt.

Vtinam raresceret sollicita valdè anima mea, & penitùs conciperet halitum oris tui, ac viueret de pane dulcissimo, quem composuit dilectio tua.

Firmet cor meum noua conspersio hæc, vt Ae-

gyptias ollas obliuioni tradam, nec poma visu pulchra, & ad vescendum suauia hæres Heuæ requiram, Satis est mihi, ò pinguissime pastus cordis mei, panis hic à filiabus Tyri multis precibus expetitus, vt sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis, te laudet os meum.

Si dederis mihi panem hunc niue candidiorem ad vescendum, & vestimentum charitatis tuæ, qua operiar, eris mihi in Deum animæ meæ, & in purissimum speculum vultus mei; Et in voce exultationis, & confessionis cantabo tibi canticum nouum, quod senescere non sinet feruorem meum.

O pulcherrime Rex in canalibus ligate, ac purpura vestite, quàm cupidè tibi patent ossa mea, vt illabaris in latibula mea, & augeas nutrimento tuo tabescentes medullas meas. Adhæreat, oro te, cœlestis esca visceribus meis, & transformer in te, vt iam non viuam ego, sed viuat splendor illæsus amici mei, & in me sit verum fœdus illud: Amicus est alter ego.

Gustaui semel, & vidi, quia bona est, in pane tuo, negotiatio mea, & propterea non extinguetur in nocte lucerna mea; sed vigil ob stimulum famis in lecto meo supplicabo tibi, & vrgebo te gemitibus amoris mei satagentis appropinquare mensæ tuæ, ac

ſaturari pane dulcoris tui .

Quis mihi det, vt ſim os ex oſsibus tuis, & caro de puriſsima carne tua, cui diuinitas inſerta eſt, vt creſcam ad menſuram ætatis plenitudinis tuæ, quam corda generoſa requirunt ?

Vtinam permiſcear tibi, ò formoſiſsime filij Dei, & liquidus transfundar in te, vt nulla me teneat diuiſionis imago, quam velut mortem perhorreſco. Exerceat, oro te, vim ſuam ſubtilem, & efficacem, ardor ſempiternus hoc pane concluſus: erumpat, & conſumat me, meoquè funere triumphet amor.

Reddo tibi, ò cordium Imperator, tributum primogenitum cordis mei, pro eſca vna, qua nihil dulcius inueniri poteſt, quæ cùm voluptate multa, ſpiritum rectum creet in viſceribus meis, & eneruet indomitam carnem meam, quam allicias, precor te, ſtillicidio quodam ſuauitatis, qua plena eſt dextera tua .

O conuiuium pinguium medullatorum, vindemiæ defœcatæ, deſidero te, & vniuerſos mundi honores, diuitias, & voluptates, propter te, citò deſpicio: ne fortè filiorum panem, ſeruorum pane permutem. Hæc ſit omnis lautitia mea, & hæreditas tota cordis mei .

O dulciſsime ſeductor, quid de pane tuo dicam?

cam? Seducis me comedentem, quasi in me vertendus esses, & emollis præcordia mea, ac liquescere facis viscera mea; donec transformer in te. Verùm benè est, ò amice fidelissime, vt ista simulatione me decipias, vt crescam cibo grandium, & ascendam in palmam collecturus fructus eius.

Sed rogo te, sapientissime, quid cogitas, dum lates in Sacramenti velamento, & paras visitare domum meam, vbi cupit abscondi pulchritudo tua? licèt enim ad liberandum suscepturus hominem non horrueris formosæ valdè virginis vterum, deberes tamen horrere hospitium meum, vbi nihil est, quod deceat excelsissimam maiestatem tuam. Cur non recedis à me, ò clementissime? cùm grauissimus peccator sim, & ferre non possim infinitam dignationem, & mansuetudinem tuam? Recordare, obsecro te, quod olim dicebatur amicis tuis. Quare cùm publicanis, & peccatoribus manducat magister vester? Nihil habeo speciosissime Deus cordis mei, quod tibi congruat; ne precor opprimas me immensitate gloriæ tuæ.

Sed me miserum cupio non persuadere, quod hortor. fis precor, ò victor animæ meę fortior precibus meis, & illabere penitùs in centrum cordis mei, vbi requiem tibi para-

re festino; & imprime non solùm animæ, sed carni quoque meæ, elegantissimam formam tuam, cuius desiderio cœli, terraquè tabescunt.

Inebrier ab vberibus consolationis tuæ, ò serenissime decor animæ meæ, & vegeter viribus tuis, quas suggerit mellitissimum nutrimentum meum, quod parauit amor tuus.

Non posco, vt famem expleam, pluas sicut puluerem carnes, & sicut arenam maris volatilia pennata; quemadmodum petierunt, qui nescierunt te. Sed firmamentum panis suauissimi, qui cor hominis confirmat, ne labore deficiat. Hæc sit, oro, portio mea in terra aliena, donec amoto velamento, succedat noua portio in terra viuentium, quam inquiro.

Hac esca roboratus, per itinera æternitatis velox ferar, & fugiam sicut hynnulus ceruorum ad montes aromatum, vbi splendent astra lucidissima matutinà, & iubilant omnes filij Dei.

Penetra, obsecro te, ò dulcissima refectio mea penetra citissimè omnia ossa mea illapsu secretæ nutritionis tuæ, quæ firmet leuitatem, ac roboret imbecillitatem meam deliciosissima operatione tua. Si enim hoc pane cœlesti priuer, exhalabo languentem animam meam cupidissimam dulcedinis tuæ,

è Li-

è Libano cùm impetu fluentis.
Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui, & simile amoris inuentum, non inueni: licèt enim, ò tota dilectio mea, homines amore capti amatoria pocula propinare consueuerint, vt in sua vota dilectos allicerent, nemo tamen vnquam, se alterius visceribus indidit, vt cor sollicitaret, nequè id fieri posse in mentem alicui amatori venit. O certè immensum Dei viuentis incendium, ò Charitas Regina cordis mei, ò victoria dilectionis sempiternę, quare tanto pondere premis me?
Constituor, Hei mihi, super excelsam terram, vt comedam fructus agrorum, & è malo inter ligna syluarum mite pomum carpam: & consumor esca mea, quæ immittit voraces flammas visceribus meis; Vtinam eliquarentur ossa mea, & fierem similis cœlesti nutrimento meo, quod est ignitum vehementer.
Anima mea liquescit, præ desiderio pastus mei, quem reges, & prophetæ cupierunt, nec sumpserunt, tametsi nō obscuris notis æternum sacerdotem indicarunt, secundùm ordinem Melchisedech. At non fecisti taliter omni nationi, ò formose valdè fili Dei, nequè ad epulas tuas omnes homines admisisti sicut inuitasti me. Quapropter sacrifico tibi præcordia mea, & cupio te ad singulos

halitus meos: si fortè sic vescar te, vt vertar in amabilissimam formam tuam, cuius desiderium tenet, ac vrit me.

Placeant alijs septuaginta palmæ, & duo fontes aquarum erumpentium in Elim, mihi certè placebit potus, & esca tua, serenissime Deus cordis mei, & recreabor à lassitudine peregrinationis meæ, vt de montibus leonum, & cubilibus pardorum pertingam ad verticem Sion montis sancti tui.

Nunc dormio inter medios cleros columbæ deargentatæ, cuius posteriora bona splendent in pallore auri, quæ à te nutrita, volatu celeri, fertur ad fastigia sublimitatis tuæ. Precor ergo te, succrescant mihi pennæ, dum nutrior pane tuo, vt volem, & requiescam in cauerna immortalis consolationis, quæ fluit à propinquo corde tuo.

Verùm quid loquor? quare te præsentem, sed latentem, ac silentem non interpello validissimis gemitibus meis? Quomodo obtexisti velamento dulcissimam pulchritudinem tuam, Rex Hierusalem, cui supplicant Reges vniuersæ terræ? Quomodo non lugebo, quasi abesses, cum sciens, ac prudens occultaueris mihi infinitum decorem tuum? Penè tango, sed non intueor te velut cæcitate percussus. Certè dolendum est, ò speciosissime fili Dei, me per singulos

dies

dies tecum ad mensam lautissimam vesci, nec te de facie cognoscere.

Vtinam dirumperetur velum à summo vsquè deorsum, vt auidissimè spectarem te amicum meum, qui pro dilectione dedisti omnem substantiam domus tuæ, vt æternæ dilectionis alimentum ministrares. Lauasti in vino stolam tuam, & in sanguine vuæ pallium tuum, vt conuiuium deliciarum Dei mihi præparares.

Propter hoc desidero te, vitalis calor cordis mei, & pro cœna vna omnia mundi oblectamenta contemno. Quippe odore cibi conditο trahor, qui est sicut odor agri pleni, cui benedixit clementissimus, & liberalissimus amoris Deus. Melior est certè misericordia hæc tua super vitas, & propterea labia mea laudabunt te, & dilatabuntur præcordia mea, conceptura suauitatem nuptialis mensæ tuæ.

Nescio certè, ò pinguissimum nutrimentum amoris mei, quomodo te præsente, ac hominum voluntati tàm libenter exposito, siccantur speciosa deserti, & exultatione colles non accinguntur, neque valles abundant frumento.

Pauci sunt, væ mihi, in quibus superextollitur super Libanum fructus tuus; & ego non sum de numero lectissimo paucorum, qui omnia possunt, & hostes vincunt: quos, &

ego vincere possem armatura mensæ, quam parasti in conspectu meo aduersus omnes, qui tribulant me.

Non sine culpa, pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea, ò amantissime Deus animæ meæ; potuissem enim à fructu frumenti, vini, & olei tui multiplicari, & rore cœli, ac pinguedine terræ crescere, & ab humero, & sursum, populo multo altior essem, & sicut gigas ad currendam viam exultarem.

Nunc verò pinguis panis tuus, ò princeps serenissime cordis mei, animos inuictos creat, & præbet delicias regibus, qui accumbunt mensæ sapientiæ miscentis vinum: sed videor præ defectione, ex illis esse, qui cùm possint absque argento, & absquè vlla commutatione emere vinum, & lac, quo simplicitas nutritur, egestate, & fame consumuntur.

Verùm absit à me consilium hoc filiorum Adę, qui cùm in sudore vultus vescantur pane doloris sui, meliorem panem gratis oblatum recusant.

Venio festinus ad te, formosissime fili Dei, vt comedam bonum, & delectetur in crassitudine anima mea, quam explere valet sola pulchritudo tua.

Frustra expenderem argentum non in panibus, & laborem meum, non in saturitate, licèt omnes

omnes Aegypti cœpas, allia, & ollas plenas carnium compararem.

Te quippe solum, ò panis candidissime, credo esse victum meum, & innumeris suspirijs expetitam saturitatem meam. Pone igitur amice fines meos pacem, & adipe frumenti satia me.

Sed in saturitate hac, ò sponse deliciosissime, viget fames, quia suauiter palato cordis sapis, & puras delectationes ingeris amicis tuis requirentibus formosam valdè faciem tuam. Illaberis blandè in corda tacta desiderio tui, & excitas incendium omnipotentis amoris tui.

Gustatur in fonte dulcedo tua, quæ sitim creat reuelandæ formæ tuæ; pro qua certant in agone animosi milites, & populus electus acquisitionis tuæ. Vtinam soleris me, optatissime decor animæ meæ, quæ montem visionis iamdudum petit, vt hac esca roborata quadraginta dierum longam viam conficiat, & satietur, apparente illustrissima gloria, & dulcissima pulchritudine tua.

Quid enim mihi prosunt Aegypti horrea in annos septem sterilitatis reseruata, si post septennium esuriendum est, æterna fame succedente? quantò mihi salubriùs est, pane viuo victitare, qui famem æternam vitæ pastu depellit.

Pugnat cum morte panis tuus, ò fidelissime custos

custos cordis mei, & senescere non finit vitam meam, quam multis accessionibus auget calor tuus.

Verùm quid loquor? Calor panis huius consumit me, ac depascit interiora mea, quæ amore resoluta defluunt, præ magnitudine pulchritudinis tuæ; & tamen, ò lux purissima vultus mei; resolutus amore, viuo, & influo in thalamum cordis tui, vbi latent solatia mea.

Propter hoc, in silentio noctis suspirabo, nec somno releuabor in lecto meo, quia sollicitabunt me crudelia nimis viscera mea, quæ torquebuntur egestate panis. Propterea præuenient te oculi mei diluculo, & surgam velox inter alios, quos paupertas fecit expeditos, vt quærerent te.

Pauperes enim edent, & saturabuntur, & saturati laudabunt te, quia tu das illis escam melle dulciorem in tempore opportuno; sed si non fuerint saturati, fortasse murmure fideli murmurabunt auidissimè dicentes: Quis det nobis de carnibus eius, vt saturemur, & fatigata corda nostra recreemus?

O potens in opere, & sermone, quot corda pane tuo domuisti? Verè cognitus fractione panis, quem coxit amoris calor.

At si ita est, quomodo viæ Sion lugent, eò quòd non sint, qui veniant ad solennitatem conuiuij tui? Quomodo paruuli, qui diligunt infan-

infantiam, exhalant animas ſuas in plateis Hieruſalem, in ſinu matrum ſuarum, quaſi non eſſet triticum, & vinum? Ergo ne credendum eſt, vllum Adæ filium eſſe, qui ſcientiam à parente ſuo affectatam ſic depellat, & nolit eſſe ſicut Deus? In conſilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu eorum non ſit gloria mea. Certè ego requiram epulas tuas, & adhærebunt viſcera mea viſceribus tuis, ſi fortè concorporeus, & conſanguineus tibi fiam, & gloriari poſsim nobilitate generis tui.

Præcingam certè renes meos vſtos igne tuo, & ſine vetuſtis ceremonijs comedam feſtinanter: quia properabunt attrahere te ſingula membra mea, Et ego velociter deuorabo te puriſsimam voluptatem meam.

Ineamus ergo amoris fœdus in altari tuo, amice fideliſsime cordis mei; ego veſcar te, & tu veſcere me, miſce calori tuo calorem meum, & ſuauiſsima pulchritudo tua penetret medullas meas.

SVPERNAE HIERVSALEM REGINAE CLEMENTISSIMAE MARIAE,

Exul homo ſalutem.

Piſtola hæc nihil aliud eſt, quàm frequens aſpiratio ad puriſsimam Virginem, pro eius amore, & conſolatione, ac interceſsione erga filium.

DVlciſsima Salomonis mater, cùm qua creuit ab infantia miſeratio; fama tenerrimi cordis tui, quo vniuerſos Adæ filios, ad immortalem Regem, quem genuiſti, quaſi mater introducis, vrget me, vt non verbo tantùm, & perenni gemitu, verùm & ſcripto te ſalutem. Expedit enim mihi, humaniſsima, & decora valde Regina cœli, ſcripto etiam excitare ad te præcordia mea, & ardentia deſideria pulchritudinis tuæ, caſto corde concipere. Cupio enim, ò ſpecioſiſ-

ciosissima Virgo,& purissima voluptas animæ meæ,te medullitùs amare, & in tuis optatissimis amplexibus à labore mundi requiescere; vt filius tuus, quem exorare desidero, te mihi propitiam esse cognoscens, oculis illis, quibus corda vulnerat, me leniter aspiciat, & ad vitam meliorem, amoris sui vulneribus interficiat. Tu certè, ò formosissima, illum vulnerasti, & tam arctè adstrinxisti tibi; vt, paulòminùs, non possit, non implere petitiones cordis tui. Propter hoc anima mea trahitur à te, & cupit vehementer adhærere tibi, sciens etiam in corde Dei te regnare, specie tua, & pulchritudine tua. Propter castissimas cordis tui delicias, optauit ille esse cùm filijs hominum. Sauciaueras quippe illum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui, & quidem Hierusalem tota, quæ ædificatur, vt Ciuitas, Regem imitata suum, mirificè capta est lætissimo intuitu Reginæ suæ forma præstantissimæ, & suauissimo crinis vnius laqueo innexa est. Nec enim, ò lux mea matutina, tenebrarum mearum expultrix æquum erat, dum Rex ligatus est in canalibus, peregrinam vrbi placere libertatem. Cepisti certè, ò cordium victrix pulchritudo, cepisti, & traxisti ad te omnia corda nobilia, quorum præda gloriatur filius tuus, non ferro, vel metu; sed placi-
dissimo

dissimo aspectu tuo; in vno scilicet oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Vtinam, ò pulchra nimis, cuius desiderio vruntur viscera mea, crine vno illo me ligares, quo vinciri potuit filius tuus, & quo Reges alligare soles in compedibus. Nunquam desiderarem libertatem, & in æternum nollem solui vincula colli tui.

Benè pro captiuitate hac venderetur libertas mea, capta decore multo cordis tui. Certè inæstimabilis odor, quem effundis nimis à vestimentis tuis, me semper ligatum recrearet, & somno valdè dulci consopiret. Propterea, pulcherrima virgo, & expectatissimum refrigerium seruitutis meæ, in quam me coniecit, Heua mater mea, amoris tui vinculo astringe me, vt in veram reuertar libertatem; sed & vno saltem oculorum tuorum intuere me, & illo citò prędare animam meam. Pertinge vsquè ad diuisionem animæ, ac spiritus, compagum quoquę, ac medullarum. Eliquabis intuitu vno arentia ossa mea, & reddes mihi lætitiam salutaris tui. Propter hunc intuitum ingerentem delicias Dei, vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis, & per singulos dies tibi reddent vota, atque tributa. Quin etiam mundus vniuersus deprecatur te, vt læto vultu, semel saltem velis illum intueri. Quam enim partem haberet in

in illo Deus, si tu, spes lætissima laborum eius, illum aspicere recusares? Sic ego, velut alij filij Adam, habitans in terra, quæ versa est in salsuginem, à malitia inhabitantium eam, in sudore vultus mei, vescens pane meo, grandi pondere, laborum oneratus, ardentissimo oculorum tuorum teneor desiderio. Reddam certè tibi pro fœnore, ò nobilissima præda cordis mei, in quam feruntur importuna vota mea, vitam ipsam, qua viuo, eò quòd sine præsentiæ tuæ suauitate, sit mihi molestissima. Et quidem si tibi placet abesse, ò vita iucundissima deiectæ nimis animæ meæ, longam mortem tolerabo, qua consumetur caro mea. Profectò, lenis aura, quæ perflas, & suscitas diligentes te, omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram, quia peccatores sumus; sed mors validior fit contra me, auertente te faciem tuam, faciem inquam tuam illam decoram, & dulcissima pulchritudine, cœlo, ac terræ dominantem. Quapropter spiritus meus attenuatur, dies mei breuiores fient, & solum mihi videtur superesse sepulchrum, si absentia tua pergis conficere me. Moriar sine te, sed interdum suscitabor, si illos tuos misericordes oculos, quos desiderat Ecclesia tua, conuertis ad me.

Quasi sagittis amoris, multis delectationibus

penetrabor, si me dignaris aspicere, ò lætitia viscerum meorum, & lux serenissima vultus mei. Vtinam sagittæ oculorum tuorum caderent in omnia corda inimicorum Regis; citò enim mutarentur in amicos, & empticios seruos eius. O quàm facile tibi est in oculis tuis, ad vulnerandum velocissimis, subitò honestare pauperem, & animam deficientem recreare; ò si iam placeret tibi, Virgo venustissima, sic honestare me, & elisum celeriter erigere. Profectò imprimereris centro cordis mei, & elegans valde forma tua, esset speculum lucidissimum oculorum meorum, omnibus diebus vitæ meæ. O speculum certè purissimum supra omnem cœli serenitatem, quod nulla vnquàm nebula obduxit, in quo lucet candor lucis æternę, dum in te formosissimus repræsentatur filius Dei; quis mihi det, vt fruar te, ac suspendar gratia vultus tui? Quis tàm cœlestem, ac pulchram honestatem cordi meo sociabit fœdere sempiterno? ò puritas, ò candor, ò serenitas, ò decor plusquàm dulcissime cordis mei, trahe me post te, ne momento quidem recessurum. Ostende mihi, obsecro, faciem tuam, aurora multò pulchriorem, & auidissimè intuebor illam, quia castissimis delicijs afficiet me. Excitabitur ad te incendium vehemens amoris mei, quem modò torques absentia

tua.

tua. Hei mihi decor animæ meæ, ſpes, & firmamentum meum in terra morientium, quibus flagro deſiderijs tenendi te, & condendi in ſecreto thalamo cordis mei. Ibi certè, ſolo teſte filio tuo, quem dilexi, & cui patere volo ſecreta mea, orarem te, ne forte exhalarem animam meam in ſinu matris meæ, vt exhiberes mihi ineffabiliter formoſa vbera tua, quæ ſugerem ego reuerenter quidem, ſed magis amanter, quàm reuerenter. Dulciſſima Regina ſuſtine patienter; ne obſecro tam ſitientem ablactes me. Ne velis audentem animum repulſæ doloribus extinguere. Noui enim ego filium tuum primogenitum, qui fecit te, permittere deſiderantibus vulnera ſua, è quibus bibant amici eius, & chariſsimi inebrientur. Propter hoc, ò mater ſuauiſſima, permitte mihi vbera tua formoſiſsima, quæ ſimul lacte, & amore tument, & eris mihi feſſo requies mea, & nutrimentum amoris mei, ò vbera, quæ funditis ſalutis riuos, ò pignora fidelia fœlicitatis meæ. Quis mihi det, vt etiam morte intercedente, hauriam ex vobis vitam, quam inquiro? O amænitas paradiſi, ex qua pependit multis diebus infans Deus, deſiderijs fatigatum ſuſpende me. Certè ſpecioſiſſima Virgo, cuius delectationes concupiui, ſuſpendium hoc elegit anima mea. Monſtra

igitur mihi te esse matrem, & saltem vna stilla lactis confirma me, & pro dulcore lactis, quod gustabo, despiciam omnes mundi voluptates. Meliora sunt enim vbera tua vino, & in eis valde potens est pulchritudo tua; Sæpè certè illa desideraui, sicut desiderat ceruus aquarum fontes, & visa mihi sunt cœlo pulchriora, & desiderabilia super aurum, & lapidem pretiosum multum, & dulciora super mel, & fauum. Trahitur enim cum lacte tuo sapientia de occultis, & palato cordis dulcissimè sapit. Ibi latet thesaurus saporis Dei, cui obliuio mundi permiscetur. O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem, purissima Virgo, certè non effunderem eam, nec abstinerem, sicut fecit Dauid pater tuus, quando libauit eam Domino. Nec enim abstinuisset ille, si dulcissimum potum, quem exposco nactus esset. Recordare Nutrix amantissima, filio tuo dilectissimo opus esse, vt perficiatur laus diuina eius ex ore infantium, & lactentium. Quomodo enim Regina cœli, implebuntur scripturæ, quas dictauit filius tuus? Pascar igitur, ò Mater suauissima, riuo lactis tui, quod exquiro, vt ex Aegypto semel egressus, feracissimam promissionis terram inhabitem. Terram certè non vomere proscissam, sed cœlesti rore valde pinguem,

ac fœcundam, dulcissimoquè melle, & lacte manantem. Hæc sit pars mea, & potus suauissimus, quem præparasti diligentibus te.

Sèd anima mea vberum tuorum cupidissima, dum solo desiderio sugit illa, recordata est, se valde appropinquare cordi tuo, quo post filium tuum nihil est amabiliùs, & animaduertens quantum ibi, & quam vrentem ignem abscondit, charitate diues filius dilectionis tuæ, igne tuo incendi concupiuit. Bonum esset illi, ò Virgo dilectissima, quæ habitas cum ardoribus æternis, igne tuo liquefieri, & ibi, vt tecum viuat, expurgari. Si vis, ò pulchra nimis, annuere voto meo, ingrediar in sacrarium cordis tui, & eius motus explorabo. Ibi erit requies mea in sæculum sæculi, & habitabo ibi, quoniam elegi eam. Vtinam semel illuc introirem, & exitus in æternum non pateret. Biberem ex abysso voluptatis, & sedaretur mare meum. Anima mea teneret portum, quò fertur ardens eius desiderium. O portus, & tranquillitas diù desiderata, quando requiescam in te? Quando tandem sedebo in pacis huius pulchritudine? Cur ò speciositas dulcissima cœlesti delectatione priuas me? Benè mihi esset, purissime candor oculorum meorum, acerba morte citò mori, vt ad nidum cordis tui raperetur anima

mea, & ibi amoris esca pasceretur. Certò speraui Regina desideratissima, quòd regnatura sis in corde meo, eò quòd sis formosa nimis super vniuersas creaturas, sed nunc posco mihi nidum in corde tuo, vt viuam dum fouetur calor meus. Duo certè desideraui, quæ, oro te, mihi dones antequàm moriar. Vulnera dulcissima filij tui, quibus pascar, & vbera tua amoris plena, quibus lacter. Nunc tertium expedit mihi postulare, cor scilicet vnum tuum, & filij tui; Certè enim illi, & tibi est cor vnum, & anima vna. Porrò hoc vnum mihi necessarium est, sine quo frustrà laborarem, & anni mei cum mœrore deducerentur ad inferos. Quis mihi det Virgo prudentissima, vt pro hoc vno vendam vniuersa, quæ habere possum, & emam illud? Nesciunt insipientes filij Adam pretium eius, nec inuenitur in terra suauiter viuentium. Non dabitur aurum obrizum pro eo, nec appendetur argentum in commutatione eius. Non conferetur tinctis Indiæ coloribus, qui corda stulta seducunt. Hoc ego vnum exquiram intereà, dum à dulcissima Hierusalem exulare cogor, & suspensis è salice organis, iuxta flumina Babylonis multa lachrymarum vi, captiuus aberro. Certè satis hoc vno diues essem, & purissimis delectationibus affluens, nec Imperatorum aulis inuiderem.

derem. Profectò non timerem domui meæ à frigoribus niuis, byssus enim, & purpura esset indumentum meum. Comederem butyrum, & mel, & medullam tritici purissimam. Precor ergo te, suauissima Regina mea, vt adhæreat anima mea cordi tuo, quod exquirit, & vniatur illi strictissimo complexu. Optabilis profectò amplexus tantæ pulchritudinis; sed optabilior mihi penetratio, qua cor tuum amantissimum, à meo, velut à spongia traheretur. Tunc explerentur omnes pori mei; & sicut adipe, & pinguedine repleretur anima mea, ac exultationis labijs te laudaret os meum. Sed intereà, dum non exaudis votum serui tui, quem absentia torques; quasi stellas cœli, multiplicabo tibi desideria, conabor saltem cogitando, tecum esse, & absentis imagine recreabor. Enumerabo tibi annos, & dies vacuos meos in amaritudine animæ meæ. Exponam iam tibi notos dolores meos, quos & filij tui formosissimi, & tua parit absentia; Sed nunquid propterea refocillabor? Nunquid si febris vexat me, sola recordatione fontis recreabor? Multi dicunt, Recreaberis. At, ò candidissima sponsa, & vera serenitas animæ quærentis te, quale refrigerium est hoc? Quàm exiguum? Quàm sæpe euanescit, nec sisti potest hæc iucunda, sed inconstans cogitatio?

Certè optatissima vita cordis mei, neque hoc mihi superest refrigerium, vt de te, quantùm cupio, possim cogitare. Propter quod, ardeo desiderio, imaginem tui vultus constantem concipiendi, quam respiciant suspiria mea. Vtinam prudentissima Virgo, quæ delicijs affluis, non in horrore, sed in lætitia visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines, me præsente transires; & subsisteres antequàm pertransires, ò filia Principis, cuius gressus pulchri sunt; sed pulchrior quieta præsentia subsistentis. Vtinam, inquam læta subsisteres, & arrideres mihi, & voce submissa loquereris mecum, & ego vocem, quasi auræ lenis audirem. Certè auris mea furtiuè susciperet venas susurri eius, & dilatarentur penetralia viscerum meorum ad purissimam voluptatem hauriendam. Nollem tunc, vt mihi oriretur sol, ne me à lucis tuæ claritate diuerteret. Thesaurizarem tunc, non ignorans cui diuitias congregarem. Sed nunc huius boni recordatione, & absentia tabescere facis, sicut araneam, animam meam, eò quòd apud te sit expectatio mea, & substantia mea tecum sit. Quapropter, ò animæ meæ vita optabilissima, exaudi anxiam deprecationem meam, & auribus percipe amore tui fluentes lachrymas meas. Ne sileas, quoniam aduena ego sum, & in

terra

terra aliena, non multi intelligunt hos gemitus meos; sed tu, ò cœlestis eloquentiæ Parens, è cuius ore melle dulcior fluit oratio, quæ linguam disertam adepta es, & desideriorum verba capis, remitte mihi, vt refrigerer responso tuo, cui tota patet anima mea. Et anima mea inter filias Tyri, supplicabit tibi in muneribus suauissimę dilectionis, tacta ardentissimo desiderio formæ tuæ. Docebis me secreta cordis tui, quod est gazophylatium filij tui, & ego intelligam super senes, cùm didicero prudentiam tuam, ò secretum, ò prudentia, ò sublimis gratia Reginæ Hierusalem. Doce obsecro Regina sapientissima, postquàm adducuntur Regi electarum virginum multa millia, doce amanter, & suauiter animam meam cupidam eruditionis tuæ. Constituit enim te sapientia diues, filius tuus, magistram suauissimam domus, ac Regni sui, vt meliùs, quàm Ioseph erudires Principes eius, sicut temetipsam, & senes eius prudentiam doceres.

Propter hoc diù optaui, & rogaui te, vt saltem dormientem, quasi transiens erudires, ita scilicet, vt dormirem ego, & cor meum vigilaret tibi, ò generosissima, & ad fundendas delectationes castas propensissima virgo; quousquè suspendis animam meam auidam sapientiæ tuæ, quam amaui, & exquisiui

quisiui à iuuentute mea? Quæsiui sponsam mihi eam assumere, factus amator formæ illius. Tu vides inconstantes cogitationes meas vagantes, eò quòd non habeant cibos, & auolantes præ tortura famis, ad escas diripiendas. Et tu dulcissima genitrix potes illas in tuum, & filij tui thalamum congregare, sicut & cum filio tuo potes congregare aquas maris, & ponere in thesauris abyssos. At si tu sponsa venustissima, nec per somnium, & in transitu vis solari me, dies mihi vertetur in noctem, quam tenebrosus turbo possidebit. Et egredientur catuli leonis rugientes, vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Forsitan enim quasi violenti prædones, incompositi sensus mei, prædabuntur mundi apparentem figuram, & prætereuntem apprehendere, ac tenere conabuntur, sed frustrabitur anima mea, quæ vera bona satagit inuenire. verumtamen vera bona non dabunt mihi, nisi amici mei, non fraudulenti, & onerosi consolatores, qui verbis inanibus me subuertere nituntur. Propter quod, in toto corde meo exquisiui te, dulcissima amica mea, & virgo super astra matutina splendidissima, & precor adsis mihi læta, in noctis silentio, vt fruar bonis, quæ sunt, non tanquàm in iuuentute celeriter, sed tanquàm in canorum sensuum senectute, quæ nunquam patiatur

tiatur virium detrimentum. Tu enim, cum locuplete valdè filio tuo, implebis ſubſtantia ſapientiæ domum meam, & firmabis fortitudine cor meum, in quod ſe inſinuabit pulchritudo tua. Inſinuabit ſe pulchritudo tua, & candor gratiſsimæ præſentiæ tuæ in cor ſerui tui ad te iugiter ſuſpirantis, & vigilias noctis cuſtodientis; & erit hæc nox illuminatio mea in delicijs meis, ſiue potius tuis, aut certè vtriuſquè, quia ex tenero valde corde tuo influent in cor meum, & exhilarabunt amore pulſata, & pinguia iam præcordia mea. Sed vbi eſt hæc nox? Vbi eſt tranquilla viſitatio tua? Vbi eſt, quam poſco requies mea? Certè apud te eſt bonum meum, ſine quo incaſsùm compono ſermones meos, quorum memoria cum ſonitu peribit. Veni igitur ſpecioſiſsima, & halitu tuo ſuper omnia aromata odoratiſſimo recrea me, quem creauit filius tuus; & attrahent medullæ meæ ſpiritum ſuauitatis tuæ, qua cœli exhilarantur.

Quòd ſi, & hoc tibi non vſquè adeò placet, ò electa inter Reginas præparatas thalamo filij tui: Intinge ſaltem extremum digiti in aquam limpidiſsimam fontis viui, quem genuiſti; & in quiete noctis veniens, refrigera linguam meam, quia crucior in hac mundi flamma, inferno propinquiſſima. Non enim magnum chaos firmatum eſt inter

ter te, & me filium tuum cupidum amoris tui: cùm pertineam ego ad imperium tuũ; ad imperium, inquam, pulchritudinis tuæ, quam corda casta requirunt. Hæc omnia præstabit mihi modica pars noctis vnius, si tu, ò lux mea serenissima, vis replere me iucunditate cum vultu tuo, à quo egreditur fluuius voluptatis, ad irrigandum paradisum. O voluptas, qua perficitur castitas, & amor suauissimus nutritur. O serenitas pulcherrimi vultus, quæ omnia cordis nubila dispellis, ò Virgo, quæ decore tuo corda rapis, & quasi mancipia trahis; ostende mihi, si placet, semel in visu, faciem tuam, etiamsi oporteat me in posterum oculis captum superuiuere. Agam enim reliquos dies vitæ meæ in iubilo, memor vultus tui gratia præstantissimi, & omnem mundi gratiam inopinus præteribo, veniat, oro te, dulcissima sponsa cordis mei, visum hoc expectatissimum. Forsitan hoc modo lenietur dolor meus: nam in aliena pulchritudine renuit consolari anima mea. Sic vniuersa corda filiorum Adam, filio tuo dona dilectionis ferant; effigies vultus tui sole pulchrioris, & candidioris niue, absentem consoletur me. Duo hæc, ò mater audiui, quia potestas Dei est, & tibi grandis misericordia, & quòd sis valdè suauis, & mitis, & multæ miserationis omnibus inuocantibus

bus

bus te. Porrige ergo mihi candidam, & formosam manum tuam, quæ pingat decorem tuum, quem dilexi; & ex voto, ad altare tuum pendebunt præcordia mea, & quærent sine fine speciem tuam. O si placeret tibi Princeps serenissima, manu saltem altera tàm molli attrectare fatigata viscera mea. Profectò quasi cera liquescerent præ magnitudine amoris, & castissimæ voluptatis. Et velut magnete tacta semper aspirarent, & mouerentur ad te; & vilesceret illis mundus, & fallax gratia eius. Tange, obsecro, me, & optatam salutem affer cordi meo.

Quòd si supplicans pro tactu, non exaudior, ingere saltem odorem vestimentorum tuorum naribus meis, & solaberis me. Scio enim, quod assistis filio tuo, pro nobis in vestitu deaurato circundata varietate, & vestimentorum tuorum fragantia est, sicut odor agri pleni, cui benedixit Deus. Vtinam mihi liceat odore isto tuo, filia Sion, & prudentissima virgo, roborari; Illo enim percepto, quasi de graui somno euigilans reuiuiscam, & eris mihi in æstu mundi temperies, & gratissimum in fletu solatium, & exultabo super agro pleno tuo, sicut exultare solent agni ouium. O fragrantia toto cœlo profusa, quomodò non sentit anima mea vim tuæ suauitatis, quam odoratur, &

placa-

placatur Deus, & quiescit à vindicta? O filia Hierusalem ornata monilibus, quam adamauit Dominus, quæ pignoribus amoris tui exhilaras corda deprecantium te, imbue me odore tuo, & super omnia desiderabilia mundi desiderabo te. Deficiet in te præ desiderio anima mea. Ne igitur voluntate labiorum meorum fraudes me. O quoties deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo, licet minùs ardenter, quàm optarem, & quasi aerem verberarem, inania dimisisti suspiria mea; sed non propter hoc, silebo Regina mansuetissima super omnes, qui morantur in terra.

Non enim vsquè in finem misericordiam tuam abscindes, & tametsi me occidas, in te sperabo, immò precor occide me, impetu vehementi amoris tui, & tunc mihi maior fiducia salutis erit. O vita amabilissima cordis mei, quantò mihi meliùs est à te interfici, quàm ab alijs suscitari. Veniat hæc mors super me, & mihi dominetur in æternum. Quòd si morte repentina, non vis corripere me, sed in prolixam mortem reseruare, incipe saltem ad mortem vulnerare me; vt gaudeam optata morte moriturus. Vellem enim subtili dilectione magnæ pulchritudinis tuæ corpus, & animam meam ita penetrari, vt nulla mihi spes euadendi superesset. O dulcedo cœlestis, ò purif-

puriſſime fons aquarum, quæ fluunt cum impetu de Libano filij tui, ò formoſa valdè filia Sion, cuius gratiam expetiuit anima mea, iaculare citò ſpicula amoris tui in mortis auida viſcera mea, & confige, non timore, ſed amore tuo carnes meas, quæ didicerunt deſiderare te. O ſplendidiſsima ſtella cordis mei, quis mihi det, vt affulgeat mihi candida lux tua, dum nauigo hoc mare magnum, & ſpatioſum manibus, vbi ſunt reptilia, quorum non eſt numerus. O gratia longè ſuauiſſima, qua duriora ſaxa liquefiunt, allice me, ac leni feritatem cordis mei, quod ſola voluptate nouit demulceri. Et reddam tibi multiplices amoris motus, & lachrymas dulciſsimè fluentes, donec aſpiret mihi dies filij tui, & videam lætus, ortum ſurgentis auroræ. Sic tibi, ò ſpecioſa, ſicut columba, expono debiles, & rudes gemitus meos; factus amoris, & viſitationis tuæ poſtulator importunus, & opto vniuerſa diligentium te corda furari, vt ſatisfaciam deſiderio adhærendi tibi. Magna enim fœlicitas eſt, cordi tuo dulciſſimo placere.

Sed nunc rem vnam intimè deſideratam peto à te. Ne obſecro confundar repulſa tua. Loquere pro me bona ad filium tuum, vt ſuſcitet me iacentem in vmbra mortis, vbi non lucet amor eius. Tam ardenter enim

diligit te propter eximiam gratiam, & decorem tuum, vt nihil sit tibi negaturus, etiam si petas dimidium Regni eius. Ipse velut abortiuum repulit me, & subtrahit se mihi, quasi non essem vnctus oleo; & maledictionem montium Gelboe videtur intulisse mihi, vt nec ros, nec pluuia cadant super me. Vnde aruit tanquàm testa virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis, adeò vt in puluerem terræ, vnde me formauit, videatur reduxisse me, ac si pœniteret eum, quòd me hominem fecisset. Credo equidem propter grauia peccata mea. Sed nunquid vanè constituit omnes homines? Non enim est homo mundus à sorde, nec infans quidem, cuius est, vnius diei vita super terram, sed ego grauiùs deliqui. At quid faciam ei? Certè vnum superest, vt plus diligam eum, quia plus mihi donauit. Hoc ergò cupio vehementer, ò dulcissima Virgo, & super omnes mitis mater mea, vt per te, quæ portam aperire vales, introducar in thalamum filij tui, nuptiali veste dilectionis ornatus. Per cor illius, charius tibi vita ipsa tua, obsecro te, vt moneas illum de hac molesta ægritudine mea, qua laboro. De cœlo mittat ignem, & exurat viscera mea, quæ clamant ad eum languentia sine cibo. Cibus meus, amor eius est. Vtinam Regina clementissima,

&

& plusquàm lepidißima sermone, in cuius labijs est gratia diffusa, semel, pro me, filio tuo supplicares. Fierem interuentu tuo, in animam viuentem, & inciperem noua sacrificare desideria, quibus dulcoris tui sapor misceretur. Hoc votum meum. Hæc satis frequentia suspiria mea, vt te intercedente, erga filium tuum, & te inextinguibili amoris igne consumar.

Et vt voti compos fiam, ò sapientissima Virgo, diuinam posco visitationem, vt illustrer formosissima luce filij tui, & in secreto cellario sapientiæ, contempler infinitam eius pulchritudinem. Hæc sit hæreditas mea, qua interdum in exilio reficiar, vt inualescant amoris flammæ, quibus in hac vita nihil delectabilius. Veniat, oro te mater generatione casta fœcundissima Dilectus tuus, & adimplebit me lætitia vultu suo. Lætabiturquè anima mea deserta, & inuia, & exultabit solitudo. Pane cœli saturabor, & sanguinem vuæ bibam meracissimum. De lauta eius mensa pinguis fiam, dabit enim mihi latitudinem cordis velut arenam maris. Fac ergo speciosa valde, vt festinet ille, sicut hinnulus velocissimus, vt castis eius fruar amplexibus. Certè, vt audiui tanta est in eius contactu suauitas, vt inducat mundi obliuionem, & intolerabilis fiat carnis obscœna delectatio coram eo, ac si

esset inferni cruciatus, vnde meritò, pro tàm incredibili consolatione pugnare debeo, sed vt fortis in prælio fiam memor vberum filij tui, Virgo pulchritudine coronata; fac vnà saltem oblatione cordis tui, quo capitur filius tuus, vt sedata procella cogitationum, & passionum, quibus premor; tranquillo corde illi vniatur anima mea his diebus, quibus milito, donec veniat immutatio mea; timeo enim ne sensus mei quærentes creaturas, velut arietes non inuenientes pascua insaniant; & subuertant cor meum. Quapropter adhærere filio tuo, mihi bonum est, & in eo pascua cordis inuenire.

Quòd si tu, suauissima Virgo, & cœlestis decor domus Dei, simul cum eo veniens, cordis mei penetralia, præsentia tua, & candore purissimo, velis exhilarare, & pascere; non incipiet anima mea vagari post greges sodalium filij tui, quo nihil est amabilius. Certè Regina misericordissima, si annuis desiderio meo, dabis mihi sexum virilem amoris, quem consecrabo Domino, per omne tempus vitæ meæ. Vigilabo, & propter amorem vehementem, somnus recedet ab oculis meis, & fiam sicut passer solitarius in tecto. Vitabo consortia hominum, & effundam cor meum in solitudine, vbi tecum adsit mihi formosissimus filius tuus.

tuus. O dulcissima cœli lætitia, & impetus deliciarum exhilarans ciuitatem Dei, concilia cordi meo cor filij tui, vt cænet mecum, semel in domo mea, & adipe frumenti satiet me. Profectò incrassatus, impinguatus, dilatatus, non recalcitrarem amplius illi, ne fortè pastu meo priuaret me. Et viscera mea, post pastum semper illum esurirent dicentia. Quis nobis det de carnibus eius, vt saturemur? Et si tu gloria Hierusalem, & lux clarissima sperantium in te, assistens in decore tuo, filio, quem genuisti ingrederis, vt habites in præcordijs meis; cor meum lapideum vertetur in carneum, & liquescet à facie pulchritudinis tuæ. Hanc vnam inter fortia, fortissimam credo. Omnia enim domat, & suauissimo prælio capit pulchritudo, & omnis creatura cupit adhærere illi, & timet ab ea repelli. Magna enim est gratia formæ. Propter hoc statui, ò Regina, quæ specie tua mundo toti dominaris, quærere te, & perennibus desiderijs hærere tibi. Et timeo à te separari sicut mors timeri solet. Vtinam placerem tibi, vt appropinquans tenacissimè te appræhenderem. Valdè bonum mihi esset hoc, & libenter, pro tanta pulchritudine, omnia detrimentum facerem. Tu enim forma tua, quam sol, & luna mirantur, ò dulcissima Virgo efficeres me

magnum, & diuitem, vt nihil mihi deesset, quia nihil aliud optarem coram te. Tecum quippe esset diuina præsentia; & pulchritudo filij tui, qua simul impleretur anima mea. Nolo hæreditatem aliam inter egenos filios Euæ. Hoc votum meum. Hæc tranquillitas mea. De cæterò, nemo mihi molestus sit, vt sequar Deos alienos, & consilia filiorum Adam, qui ab vtero errauerunt. Tui, ò purissima Virgo, hæres esse curabo. Et erit hæreditas mea dulcis, super mel, & fauum. Propter hanc hæreditatem suspirabo ad te, & memor ero tui nocte in stratu meo. Innumerabilibus gemitibus meditabor, vt columba. Bene mihi erit, ò dilectissima Virgo, & lætissima serenitas cordis mei, si gemens perseuerauero, & exorauero te. Bonus luctus, quem expellet præsentia tua. Vtinam sint semper lachrymæ meæ in maxillis meis; & non sit qui consoletur me, dummodo post longa suspiria, formosa manus tua abstergat omnem lachrymam ab oculis meis. Certè non est contemnenda tanta pulchritudo, vt non meritò pro ea pugnare debeam. Quis mihi det, vt magna sollicitudine cordis, curram post decorem tuum, donec mergar in abyssum eius. Opto, suauissima Virgo, & nobilissima prǽda mea, penetrare cœlos, opera digitorum filij tui, & ambulans super pennas vẽtorum,

volare

volare vsquè ad sedem excelsæ nimis gloriæ tuæ, vt requiescat ibi cor meum cum ijs, qui exultant in gloria tua, & lætantur in cubilibus suis. Quis poterit, ò Regina formosior cœlo cogitare vim formæ tuę? Quibus oculis intuetur te Ciuitas sancta Hierusalem? Omnia corda feruntur in te, trahit enim sua quemquè voluptas. Habitabit ibi anima mea suspensa desiderio, & cupiet ardentiùs desiderare, & torquebit illam dilatio satis dura. Hei mihi, quia defectio tenuit me, defectio molesta, & longa nimis. Adesto mihi Virgo super omnes speciosa, sicut aurora valde rutilans, & in hac nocte prolixa, fac me videre lucem tuam. Infer motum vehementem cordi meo, tactu manus tuæ; & impera passionibus meis, vt quiescant, & erit pax in anima mea, loco habitationis tuæ. Omnia ossa mea dicent, Domina, quis similis tibi? Sentient præcordia mea suauitatem manus tuæ, & gaudebunt lenitate tua mansuefactis bestijs, quæ persequuntur me. Computrescet mihi iugum filij tui, à facie olei dulcissimæ misericordiæ tuæ, quæ certè melior est super vitas. Sacrificabo tibi vitulos labiorum meorum, non enim potero nô laudare magnitudinem dulcedinis tuę, quæ, vt suspicor, inebriat omnes dilectores tuos.

Sed & nunc absentem supplex adoro, & laudo

te; castissima Virgo, & splendor illustrissime cordis mei, & reddo tibi tributum desiderij, quo te sequar in æternum. Festina, obsecro, curare me à languore molesto, in tortura viscerum meorum, & fac, vt oriatur mihi sol, non tàm iustitiæ, quàm misericordiæ, à cuius facie montes, sicut cera fluunt, & terra sterilis lacte, & melle manare solet. Fac oro te, vt cor meum, impetu amoris erga filium tuum, & te dehiscat, & æterno vulnere torqueatur, & admisce tormentis delicias animæ tuę, vt glorier in infirmitatibus meis. Sic fatigatus, licèt non desperans, scribendi, sed non ad te suspirandi finem facio, Regina mitissima Hierusalem, & firmissima spes inuocantiū, & quærentium te. Testor enim, quandiù viuam in exilio, quoties halitum emittam, ferè toties ad te sicut, & ad optatissimum filium tuum, dirigam desideria mea, quæ nunquam requiem inuenire possint sine te, sed inueniant eam in elegantissima forma, & vultu formosissimo tuo, in quem deficit anima mea.

DVL-

DVLCISSIMO REGINAE SVPERNAE HIERVSALEM SPONSO IOSEPH,

Exul homo ſalutem.

Aec Epiſtola nihil aliud eſt, quàm multiplex meditatio diuinarum affectionum, quas paſſus eſt Sanctiſsimus Ioſeph, & frequens excitatio cordis, & aſpiratio ad eius amorem, ac petitio ſuæ erga Chriſtum, ac Beatiſsimam Virginem interceſsionis, & viſitationis.

POſtquam tantæ Reginæ conſortium adeptus es, fili Dauid nobiliſsime, vt non Aegypti panem citò pereuntem, ſed panem cœli ſuauiſsimum cuſtodires, quo aluntur corda quærentium Deum, quærentium faciem formoſiſsimam Dei Iacob; Ego pa-

rum fœlix habitator terræ Chanaam, vbi exquisitores diuitiarum huius sæculi premuntur inopia panis, desiderio panis, quem asseruas, magnopere incensus supplex, per literas, te veneraturus accedo. Fama enim lætissimi nominis tui, & Principatus, in quo, non Pharao, sed optabilissimus dilectionis Deus, constituit te in vniuersos fines terræ, perlata est; eò quòd ille, cuius sonus in omnem terram exiuit, custodis quoquè sui nomen produxit à solis ortu vsque ad occasum; vt ab vniuersis cordibus laudareris, & populi omnes coram te genua flecterent, non metu potentiæ, sed tenerrimi cordis tui amore purissimo: Sic quippe honorabitur, quemcunquè Rex æternus voluerit honorare.

Delaturus ergo tibi, vigilantissime custos, thesaurorum Dei, honorem, & amorem, quem purpura ardentissimæ charitatis tuæ suo iure deposcit; mitto tibi epistolam hanc, vultus tui iucundissimi desiderijs plenam, & fatigati cordis mei secretariam. Credo enim te, misericordia prægnantis sponsæ tuæ mores didicisse; vt sicut illa mater, ita tu sis pater misericordiæ fidelissimę, quam requirunt, & expectant diligentes te. Mallem ego certè, ò purissime decor domus Dei, & fidissime promotor salutis meę, toti cœlo gratissima præsentia tua, qua lassi re-

ſi recreantur, per horam ſaltem vnam in hac valle frui, quàm ad abſentem ſuſpiria deſtinare. Illa quippe hora expediretur lingua mea, ſicut calamus ſcribæ velociter ſcribentis: & effunderem coram te animam meam ſatagentem, & à tauris pinguibus obſeſſam; & offerrem tibi, mitiſſime tutor cordis mei, ſenſus meos abeuntes abſque fortitudine ante faciem tribulantis, vt reduceres illos ex Aegypto in terram Iuda, interfectis ijs, qui quærunt animam meam. Reuerterentur illi, te dulciſſimo ductore ſuo, è Babylone redempti à captiuitate ſua, & ingrederentur hilares per patentes portas deſideratæ Hieruſalem, quam futuram inquiro.

E captiuitate igitur mea, innumeris gemitibus, quos producit egeſtas, clamo ad te, ò potentiſſime, qui ſedes cum Principibus, & ſolium gloriæ tenes; vt ex magnitudine amoris, quo tuum cor in fornace decoræ nimis ſponſæ tuæ liquefactum eſt, eiſdem oculis, quibus illa intuetur afflictos, aſpicias me: & feras patienter, mollia valde præcordia tua clamoribus meis elatis commoueri. Hanc enim ſpem repoſui in ſinu meo: me tria corda ſuper omnem opulentiam, voluptatem, & honorem amabilia, ad meum deſiderium flectere poſſe, ſi te ſemel ſyncero affectu cordi meo conciliauero.

Suauiſ-

Suauissima enim, simulquè fortissima dilectionis catena, sponsæ tuæ speciosissimę, ac filio eius supra cœlos splendidissimo, anima tua colligata est, & ex tribus effectum est cor vnum, & anima vna; vt necesse sit qui furatur te, spontanea amoris rapina, tria sole pulchriora, niue candidiora, & rubicundiora ebore antiquo, simul corda furari. Hoc vno potissimùm trahor desiderio; vt rectè mihi dictum videatur, quòd sapientes etiam huius sæculi, licèt minùs sapienter crediderunt (Tria sunt omnia) omnia enim bona honesta, vtilia, & delectabilia, tribus his cordibus inclusa contemplor; & quanam arte illa mihi mutuò dari possint, conor meditari.

Propter hoc diù optaui inuenire gratiam coram te, ò diues valdè Præposite familię Dei, cui commissum esse videtur, vt des in tempore, tritici mensuram, mensuram inquam bonam, & confertam, & coagitatam; dignam certè, quæ in sinu cordis recondatur, vt pane cœli cor alatur, & viuat. Tecum ergo paratus sum pactum inire, & quicquid postulaueris, dummodo viscera tua sentiam mihi propitia, libenter dabo. Effundam tibi, ò singulare nimis cordis mei refrigerium, omnes mundi diuitias, quas despicio, si excites in præcordijs meis amorem totius domus tuæ, agente filio sponsæ tuæ dile-

dilectiſſimo. Doce, obſecro, me, tu, qui ſub eodem tecto habitaſti cum ſapientia, & hauſiſti aquas in gaudio de fontibus Saluatoris: Qui dulciſſima ſalutis meæ ſecreta apud filium ſponſæ tuæ condita, & in theſauris eius ſignata, cognouiſti; doce me, motus, & bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam cordis tui, vt attracta tibi adhæreſcat anima mea; & eris mihi clariſſima ſuper ſtellas, lux oculorum meorum, & grande fomentum amoris mei, liceat precor, ò manſuetiſſime Rector, & Paſtor amantiſſime gregis, in quo eſt niue candidior Agnus Dei, liceat interrogare te, vt diſcam ſecreta domus tuæ. Nec mihi exprobrare velis curioſitatem, velut alienæ domus ſcrutatori; ſed paſcere amoris flammam vehementem, quæ ob decorem domus tuæ vrget me: Si fortè, rerum tuarum conſcius, admittar in tuum famulatum, & igne ſempiterno, quo flagrat tota domus, ego quoquè fœliciter vrar.

Dic, oro te, ſponſe fœliciſſime Reginæ Hieruſalem, cuius aſpectu ſol quoquè tenebreſcit. Indica mihi, quibus motibus lætitiæ, & quo ſenſu caſtiſsimę voluptatis, cor tuum geſtiebat, & affluebat; quando virgo illa dulciſsima, & tenerrima, tibi nutu diuino, deſpondebatur. Etenim (vt credo) cœli diſtillauerunt à facie Dei Sinai, à facie Dei Iſrael, & pluuiam voluntariam ſegregauit

Deus

Deus hæreditati suę. O sponse desideratissime animæ meæ (cui parcat, obsecro, Regina cœli) quòd cùm illa sponsum velit habere communem. O dilectionis fornax ardentissima: Quis mihi det, vt experimento discam, & patiar motus illos ineffabiles, & consumar illis flammis vehementibus. Quis mihi det consortium fœderis illius, quod stabiliuit incendium charitatis. O anima charitatis iaculo vulnerata, quibus affectibus commota es, quando vidisti verecundissimam, & mundi totius desiderijs expectatissimam Virginem illam, cuius præsentiam cœli cupiebant, & corde, & corpore tibi subiectam tradi, & amore castissimo sociari tibi? Quomodò non exhalasti animam in illo pacto nuptiali; vir eius electissime effectus possessor tantæ pulchritudinis? Nunquid, sicut adamantem, posuit te Deus illius fęderis auctor; ne fortè præ lætitię magnitudine corde dilatato morereris? Quid est hoc? Doce, precor, doce me, quomodò ferre potuisti vim subtilis charitatis; qua, velut gladio ancipiti, vulnerauit te vsque ad mortem, omni decore formosior sponsa tua. Quando, scilicet, tu, auro pretiosius pignus æternę hęreditatis meę, sensisti viscera tua visceribus sponsæ arctissimè adstringi, & diuinę delectationis aquam, ossium tuorum medullas penetrare.

re. Altum eſt valdè ſecretum hoc; volueres quoquè cœli latet. Ego exiſtimabam, vt aliqua ex parte, cognoſcerem hoc; ſed labor eſt ante me, donec intrem in ſanctuarium Dei, & intelligam in nouiſſimis eius. At propter hanc cœleſtem, ac ignotam mihi dignitatem charitatis tuę ſuſpiciam, & amabo te, & laqueo ſuauiſsimo amoris tui, ſuſpenſa pendebit à te anima mea; non ſicut Abſalon è quercu, ſed ſicut Regina Saba, quæ contemplata Salomonis domum, obſtupuit, & non remanſit in ea halitus, propter rerum magnitudinem. Sed quanta eſt hęc magnitudo, qua cor Reginæ ſapientis ſuſpenſum eſt, ò excelſe nimis Paterfamilias Regibus altior, in cuius familia numeratur Deus, quanta eſt hæc magnitudo, ò lumen illuſtriſsimum cordis mei, ſi cum domus tuæ magnitudine comparetur? Quòd ſi perſpicacibus oculis animæ tuę, paradiſum amęniſſimum Dei manu conſitum, & ad delicias eius, ac matris eius, comparatum intueri mihi detur; ſuſpendar ego proculdubio captus decore tuo; & incompoſita videbitur mihi Salomonis aula, & omnis Regum, ac Imperatorum apparatus vilis apparebit. O pacatiſſima ſtatio animæ meę, quæ inſtar nauis multis procellis agitatur, introduc me ad ſinus, & latebras cordis tui, vt fructu, pulchro viſu, & ad veſcendum

ſuaui,

suaui, nec prohibito, vescar; & inueniet ibi amor meus arborem vitæ, ac scientię, quam requirit; nouum etiam Adam, & Heuæ instauratricem. Viror paradisi huius trahit me, & spem fœlicitatis generat in corde meo. Sed hei mihi, quia mitissimus Deus viscerum meorum, vt erudiret me, collocauit ante paradisum Cherubim, & flammeum gladium, atque versatilem. Sed tu pacis conciliator amantissime, fac, vt gladius conflетur in vomerem; & aperiatur via ligni vitæ; cuius desiderio totus inflammor; & eris mihi quasi serenissima cœli facies, postquam nubila transierunt: & quasi aquæ limpidissimæ riuus niue frigidior, quando calor æstatis vexat me.

Sed exoritur mihi affectio, desiderium, scilicet, rogandi te, ad augendum amorem meum, pastu cordis tui, quo viuet incrassatus, impinguatus, dilatatus, nec recalcitrabit; sed obsequio syncerissimo succumbet tibi. Dic, obsecro, dulcedo vitæ meę, quæ deles mundi amaritudinem, vt sapientia responsi tui, sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea; qualis fuit sensus cordis tui, in agone illo, quando vidisti, & considerasti sponsam tuam pręgnantem, & expertem consortij tui? Quantus dolor, & quàm vehemens inuasit te, & vulnere dirissimo sauciauit? Quò abijt illa pulchritudo

pacis,

pacis, in qua ſedebas? Quis mihi det, vt repurgatis mentis oculis, aſpiciam anxium amorem erga ſponſam tuam, & mille cogitationum telis vulneratum, quem dulciſsimus Deus ad oſtenſionem iuſtitiæ tuæ, inebriauit abſynthio. O ſi mihi licuiſſet, animam tuam ſtrictiſsimè amplecti, & animæ meæ vinculo amoris alligare, quando cùm eſſes iuſtus, & nolles eam traducere, cogitabas occultè dimittere eam. O puriſsime candor, quid eſt hoc? Adeò ne iuſtus eras, vt de columba illa tua, amica tua, formoſa tua, & immaculata tua, ne ſuſpicari quidem poſſes adulterium? Certè gratiſsimum ſolatium meum, illius innocentiam, quam Seraphim admirabantur, tam perfectè cognoueras, & amaueras; vt credibiliùs videretur tibi, virginem ſine viri conſortio poſſe concipere, quàm peccare Mariam. O fideliſsimum cor, ò ſanctiſsima anima, ò Ioſeph ſalutare nimis medicamentum, & firmamentum cordis mei. Propter hoc diligam te, & aperiam tibi latebras animæ meæ; Et hoc patrimonium, & theſaurum meum ſeruabo per ſingulos dies vitæ meæ; & ſimilis ero ijs, qui purgatum ſeptuplum, & in amoris igne examinatum argentum theſaurizant.

Sed ſi tantus amor innocentiſsimæ ſponſæ cepit te clariſsime ſplendor, qui depellis tenebras

nebras meas, quomodò cogitabas occultè dimittere eam? Nonne meliùs erat occultè retinere eam, cuius desiderio ipse suauissimus amoris Deus conflagrauit? Quale consilium eligere cogitabas? Quis, obsecro, qui possederit tam insignem pulchritudinem, illam patietur abire? Miror planè hoc, & videre mihi videor iustitiam cum amore certantem, & luctantem in fatigato corde tuo. O lucta difficilis valde, quæ dilanias viscera amabilissimi Tutoris mei, sub cuius vmbra sedet, ac desiderat anima mea. O crudele spectaculum: ò inuictissime certator, cuius animam etsi persecutoris gladius non abstulit; martyrij tamen palmam, in hoc mortis agone, non amisit. Propter agonem hunc, ò firmissima spes mea, & exultatio cordis mei, trado tibi præcordia mea, tecum æuo sempiterno permansura. Imprime mihi, rogo te, manu formosa filij sponsæ tuæ motum, & sensum agonis huius; & agnoscam diuitias cordis tui.

At interea, dum contemplor te in lucta lassum, & dormientem præ tristitia; succrescit mihi desiderium explorandi motus animæ tuæ, sub meroris magnitudine iacentis; & repentino monitu Angeli, vires resumentis. Lux cœlestis, & valdè noua tibi orta est; quando de coniugis tuæ fidelissimæ innocentia, cœlo teste, certior factus es.

Tunc

Tunc aperti sunt oculi caligine obducti. Tunc lingua, quæ præ dolore obmutuerat soluta est. Tunc salijt sicut ceruus claudus, quia os Domini locutum est. Tunc anima gaudio magno valdè dilatata est. Tunc iustitia, & pax osculatæ sunt, & veritas de intactæ Virginis terra orta est. Tunc, relaxato corde, filius verè accrescens Ioseph. Tunc melliflui facti sunt cœli, vt descenderet ros lętitiæ super caput Ioseph, & super verticem Nazarei. Sed quò fertur lingua mea præceps, ausa ingredi in sanctuarium, quod firmauerunt manus Dei? Quis cognouit sensum cordis tui, aut quis consiliarius, vel à secretis eius fuit? Dum abyssum diuinæ voluptatis, qua perfusus es, considero, dulcissime consolator animæ meæ; non tam scripturam, quàm silentium, & cordis expansionem concupisco. Eccè quasi malum punicum, dirupto cortice, tibi cor meum aperitur; vt capiat exundantis lætitiæ tuæ riuum aliquem, quo reficiar in hac exilij solitudine, ò gratia inter omnes orientales valdè diues, quàm læto vultu, quàm gratis oculis, innoxiam coniugem tuam aspexisti, & quàm fidenter amasti. Quàm dulces amoris lachrymas effudisti, recogitans te illam dimittere cogitasse. Quis mihi det amoris huius, vel vnam guttam; super purissimum balsamum pretiosam, & omnes mundi vo-

luptates, ac diuitias, aſpernabor. Aperti ſunt fontes abyſſi magnæ, & cataractæ cœli ruptæ ſunt, & præualuit amoris diluuium, quo fœliciter immerſus es; vt nullum deinceps, iam ſecurus, faceres amandi modum; ſed ſuper omnes difficultatum, & laborum montes, aqua viua tolleretur. Propter hoc amabo te, ò ſydus meum fulgentiſſimum, & vexata ſiti, deſiderabit te anima mea, vt bibat aquam è paradiſo voluptatis tuæ, quæ irrigat omnem terram.

At vlteriùs fertur deſiderium meum, quod aſſumit pennas ſuas diluculo; vt volet ad nidum cordis tui, & videat, & lætetur, propter inuentum ibi bonum, ſicut lætari ſolet, qui inuenit ſpolia multa. Reſcribe mihi, oro te magiſter ſuauiſſime, qui prudentiam iuſtorum docere ſoles, qua ſedulitate cuſtodiſti horreum tritici electi tui prægnantem, ſcilicet ſponſam tuam; poſtquàm non ex virili ſemine, ſed myſtico ſpiramine grauidam agnouiſti. Vtinam liceret mihi penetrare in clauſtra animæ tuæ ſuper gregem tuum excubantis, & vigilias noctis cuſtodientis. O quot lampades ignis, atquè flammarum vrebant te; ne permitteres oculis tuis requiem, & palpebris tuis dormitationem. Sollicitudo cordis excitabat te, & furtim capiebas ſomnos interciſos, quos auctus amoris gladius interſecabat. O ſi

mihi

mihi dedisses, vt tecum sollicitus vigilarem super arca fœderis Domini, & super Manna, quod ibi latebat. Pro somnis intercisis despexissem molles Regum lectos, & pro vigilia, omnem mundi requiem abiurassem. Sed nunc, ne nimis langueat anima mea, fac me ò Princeps serenissime, participem sollicitudinis tuæ, quam producit amor. Infer mihi stimulos amoris, vt fortis æmulatio pungat me, ad imaginem, & optatam valde similitudinem amantissimi cordis tui: Et eructabunt labia mea hymnum ad proportionem dilectionis tuæ. In peritia, quam docueris me, requiram modos musicos, & in psalterio decachordo psallam filio sponsæ tuæ. Sed & in silentio noctis, tui memor ero, & inter negotiorum tumultus non obliuiscar tui. Iura tua tibi reddet fidelis amor, quem beneficentia tua generabit.

Verùm, rem vnam posco è secretis tuis; vt amore tuo cor meum vehementiùs accendatur; desidero enim ardentisśimè amare te, & inter clientes tuos numerari. Et quidem certò credo, te amandi artem ineffabiliter didicisse, ita vt posśis rudes animas erudire, & ardoribus immensis inflammare. Quibus, oro te, affectibus æstuabat cor tuum amandi peritissimum, quando cum coniuge tua speciosissima, iam partui proxima, proficiscebaris in dulcisśimam Ciuitatem

Bethlehem, vbi iustitiæ sol erat nasciturus? Qualis anxietas comprimebat te, ob temporis, & itineris incommoda, quæ duo illa cæli luminaria magna, filius, & mater eius, patiebantur? Quot sagittis confixa sunt viscera tua propter crudeles repulsas ab hospitijs? Mirum est valde, quomodo tam acerbus dolor, qui creuit ad mensuram amoris, non sustulit animam tuam, quam pertransiuit gladius. Vtinam, ò dulcissimum refugium meum, imprimeretur sensus ille tuus præcordijs meis; & ingredereris sic anxius in abditissimos recessus, & interiora mea, vt ebiberem spiritum tuum, cuius amaritudo melle dulcior mihi videretur. Expectarem ego in comitatu tuo, citò superuenturas delicias Dei, quales in ortu Regis Hierusalem, ciuis Bethlehem, filij sponsæ tuæ percepisti. Imber abijt, & recessit, & ver nouum, in corde tuo amore vulnerato, apparuit, oriente sole ab sponsa tua.

Quis mihi det, vt fruar gratissimo aspectu tuo, & voce, iuxta cœli concentum suauissima, loquaris mecum, & fiam consors illius exultationis, quę exundauit, & obruit viscera tua. Si digneris visitare me, ac tui sensum immittere cordi meo, desiderij, & amoris brachijs adstringam te mihi, & orabo, & [illegible] te, & flebo donec larga benedictio-

ne

ne soleris ossa mea: Et ero diues præsentia tua, & victorias multas comparabo. Dabit mihi Dominus, te volente, regiones gentium, & labores populorum possidebo. Subiugabo rebelles mihi passiones, & hostes me persequentes procul arcebo. Vnus ego persequar mille, & tecum fugabo decem millia. Et eris mihi virtus, & fortitudo mea; Tu vnus ex fortissimis Israel. Non timebo certè mala, nec bona quantumuis magna desperabo, si mecum es. Noui enim quàm sit magna celsitudo tua, & quàm sis potens, & gloriosus inter primos cœlestis curiæ Principes. Immo, quod obstupescunt Angelorum chori, affectu dulcissimi amoris, ac reuerentiæ honorantes te: mihi inter mortales, & exules laboranti notum est: Te scilicet, tuum Principatum prouexisse vsquè ad suauissimum cor ipsius Dei; vt ibi iure singulari regnes inter vniuersas creaturas. Pater quippe æternus, te sui nominis consortem admisit, vt eius vnigeniti Pater diceteris. Filius tibi quasi Patri obtemperauit. Spiritus sanctus sponsæ tuæ sponsus, multas tibi coniugalis pacti functiones tribuens, vnam fœcundandi sponsam tuam formosissimam sibi actionem assumpsit, vt eius esses consors, in vtrique desponsa Virgine purissima. Si in cœlorum fastigium ascendero, & vniuersorum beato-

rum sedes perlustrauero, quem inueniam, vel hominum, vel Angelorum, cui honorem tantum detulerit Deus? Propter hoc Princeps excelsè nimis, & potentissime defensor quærentium id, fac vt cœli gaudia prælibem, & dulcore tuo imple me, vt ad æterna bona totus ferar, quasi vehiculo adiutorij tui.

Porrige mihi manum dexteram tuam, & vre me igne illo, quò arsisti erga decoram valde sponsam tuam, & amabilissimum filium eius. Facile quippe tibi erit corda etiam lapidea tuo tactu emollire, & captiuitatem Sionis ope tua conuertere; ita vt repleatur os meum gaudio, & lingua mea exultatione. Ecce tibi subijcio cor meum, vt amoris imperio regas illud, & pascas Regum epulis, quibus abundant cellaria tua.

Sed quò fertur anima mea, quæ cœpit recensere laudes tuas? Siue te regnantem aspiciat, siue in terris laborantem, cupit certè placere tibi, ob eam, quam expectat à te boni magnitudinem. Sed reuertor ad te dulcissime Comes peregrinationis Dei, qui in terra aduena, & colonus factus est; vt contempler actus, quos admiror, qui tanquam stellæ, lucent in firmamento vitæ tuæ. Vtinam, ò pingue nutrimentum spei meæ, dedisses mihi, vt quasi pedester famulus comitarer

mitarer te, quando peregrinabaris in Aegyptum; vt tecum operaretur Deus terribilia simul, & amabilia in terra Cham. O peregrinatio optabilissima, ò fuga super omnem patriæ requiem, & habitationem dilectissima, ò ductor itineris fidelissime: Quis mihi det, vt sequar te desideriorum quasi ceruorum pedibus, & impellar impulsibus cordis tui. Amor immensus, & more olei ebullientis proijciens se super se pulsat te, super teneritudine pulchræ nimis sponsæ tuæ, ac filij eius priùs fugientis, quàm loquentis: Amor hic tuus vrgeat me, & exurat medullas meas. Loquere, obsecro, & aperi mihi ignita præcordia tua, & emollies, ac vulneribas me iaculis charitatis tuæ. Erunt certè molliti sermones tui super oleum, & ipsi erunt mihi iacula. O quoties fidelissime vir Reginæ Hierusalem ornatæ vestitu deaurato; quoties siue in itinere, siue in hospitio, siue in natali domo sponsæ tuæ; formosiorem cœlo filium eius accepisti in vlnas tuas, & adstringens illum pectori tuo sitienti, oscula multa impressisti ei. Oscula certè labijs imprimebas, & mille desiderijs æstuabas, & spiritum vitalem hauriebas, quo nihil delectabilius æstimari poterat. De ore quippe prudentis procedebat mel, & dulcedo mellis erat sub lingua eius; fauus distillans labia eius. At hei mihi, qui

à dulcore tanto procul fio. Da mihi oro te, vt semel saltem fruar dulcedine filij sponsæ tuæ, amore potiùs ductus, quàm reuerentia. Et flagrabo desiderijs diuinæ pulchritudinis, quam exquiro; & prædabor mihi prædam eius, qui appellabatur filius tuus, quam custodiam in æternum. Tu certè, quantùm capio, habes clauem Dauid, clauem scilicet cordis eius; & aperire vales, quando tibi placet, & introducere languidos, & elisos, ad ardorem sempiternum; vt erigantur, & conualescant in dulcissimis simul, & fortissimis flammis eius, à cuius facie montes, sicut cera fluxerunt.

Verùm, vt inueniam, quam cupiui gratiam apud te, ò arx tutissima cordis mei, opto comitari te longis itineribus, quæ cogitauit amor. Opto certè, sed ingens labor est, hominem oneratum, qui emit, non vnum, sed quinque iuga boum, sequi te; qui sine mundi onere, imitatus filium sponsæ tuæ, exultasti sicut gigas ad currendam viam. Si vis, ò magna pars charæ nimis libertatis meæ, ad quam grauatus ingemisco, depellere à ceruicibus meis pondera mea grauissima; curram desiderio, & imitatione post te, cuius amore trahitur anima mea. At multas vias, quas pertransisti persequi scribendo cùm non valeam, claudus

dus ex vtero matris meæ; vnam conabor percurrere, in dulcoris plena, & anxia societate tua, & purissimæ sponsæ dilectionis tuæ. Quis mihi det, vt fiam particeps illius sensus, quem genuit amor, quem cor tuum in triduo filij amissi tulit. Vox certè deficiet me, aquam ex alto puteo haurire cupientem, ac sine sensu loquentem. Elanguit anima tua, & magnitudine doloris, & amoris ęgrotans, quasi mole magna oppressa est. Quis reuoluet mihi molem hanc ab ostio cordis tui, vt ingrediar, & videam, & pascatur, ac delectetur in crassitudine anima mea. Bonum erit mihi, pastum ibi reperire, & comedere farinæ medullam, & sanguinem vuæ bibere meracissimum. Comedam id, pro quo non laboraui, & alar ex transacto labore, ac præsenti lætitia tua. Tu enim in hoc mihi etiam laborasti, triduo non videns dilectum tuum. Sed pro eo quod laborauit afflicta valdè anima tua non videns, nunc videt, ac videbit semen longeuum, quod regnabit in æternum, & vltrà.

Non audeo tridui itinera scribendo percurrere; quia nescio amoris, ac doloris tui magnitudinem ponderare. Melius mihi est itinera hæc amare, quàm intelligere. Melius mihi est ad illa toto corde perenniter aspirare, vt discam flere, sine testibus ab-

sentiam

sentiam pulcherrimi sponsi animæ meæ, cuius præsentia nihil est pretiosius. Sed vt amem, fac obsecro, ò misericordissime, vt sumat Dominus de spiritu tuo, & mihi conferat. Et eris fomes amoris mei, ac ex abundantia cordis annunciabo in Sion nomen tuum, & laudem tuam in Hierusalem.

Sed ex itinere cupio reuerti domum; & contemplari te, non laborantem, sed quiescentem, ac silentem in medio domus tuæ, vbi Deus amore diues propitia semper oracula reddebat. Si fortè respondeat mihi Dominus, & propitietur, fauente mihi sponso matris suæ; cuius vota semper fuerunt acceptissima ei, in medio dulcissimæ Ciuitatis Hierusalem. Rogo te gratia potentissime, & diuinarum affectionum consultissime, quoties in medio domus tuæ sedisti tacitus, admiratus sapientiam, & decorem filij intemeratæ sponsæ tuæ? Quoties amoris magnitudo ab exercitio sensuum alienauit te; cùm videres, Verbum caro factum, tecum sub eodem tecto conuersari? Quoties in meditatione tua exarsit ignis, & eleuasti te super te? Bonum esset mihi sedere tecum in angulo domus tuæ ad prudentiam addiscendam in silentio. O silentium cœli rore suauissimo fœcundum, quando discam te. O silentium, in quo loquitur amantissimus

ſimus Deus, & multis blandimentis corda ſolatur, quis mihi det, vt obſeruem te; & contemnam omnem mundi eloquentiam, & linguas ſine ſenſu mendaciſſimas. Doce me, oro te, Præceptor optatiſsime, quo pacto fiam mutus, & ſedeam taciturnus in receſſu meo, & fac me conſortem ſilentij tui, vt ſentiam caſtiſsimas cordis tui delicias, & ſuſpenſus audiam, quid loquatur in me Dominus Deus meus; loquetur enim ſine dubio pacem, quam quæſiui.

Pacem quæro, & in omnibus requiem quæſiui, hoſtes enim mei perſequuntur me. Propter quod, rogo te, affer tranquillitatem ſollicito cordi meo, & amabo te. Sed quæ eſt pax mea? Quæ eſt tranquillitas mea; niſi sereniſsimus, & pulcherrimus, & dulciſsimus filius ſponſæ tuæ, cui iamdudum conſecraui præcordia mea? Sed & mater eius ſplendidiſsima, & ſuper omnes creaturas ſpecioſiſsima, requies mea eſt, cui voui viſcera mea. Non enim filium ſine matre requiſiui. Non erat quippe mihi tam bonum, hominem eſſe ſolum, quàm cum adiutorio ſimili ſibi. Hæc eſt portio mea. Hæc eſt fœlicitas mea. Hæc eſt requies, tranquillitas, & pax amabiliſsima cordis mei. Sed hinc ducit originem labor meus, quòd cùm hæc ſocietas ſit omne refrigerium animæ meæ, careo omni refrigerio, quia longè diſto

sto ab ea societate. Propter hoc hostes mei facti sunt in capite, & inimici mei locupletati sunt. Ac ita egressus est ab anima mea omnis decor eius: & recordatur Hierusalem dierum afflictionis suæ, & præuaricationis omnium desiderabilium suorum, quæ habuit à diebus antiquis.

Nunc populus meus videtur cadere in manu hostili; & anima mea deposita est vehementer, non habens consolatorem. Quapropter, oro te, (ne tu etiam sis mihi formidini) ingredere semel ad cor vnum sponsæ tuæ, ac filij eius; quorum desiderium penetrauit animam meam, & quorum repulsa consumit me; vt ineam fœdus amoris perpetui cum corde illo; & fruar aliquando consortio eius. Dabo certè pro fœdere hoc omnem substantiam domus meæ, & pro eo quasi nihilum despiciam illam. Non posco sanguinem inimicorum meorum, non diuitias multas; sed pactum, quo dominetur cordi meo; cor illud vnum, quod inquiro. Non secundum pactum, quod pepigit fortissimus Deus cum populo illo, cuius manum appræhendit, vt educeret illum ex Aegypto; sed pactum, quo det legem amoris sui in visceribus meis, & in corde meo scribat illam. Offer igitur, dilecte valde assertor deiectæ animæ meæ; offer filio, ac matri, apud quos gratia vales, hæc importuna

tuna desideria, & suspiria mea. Porrige meo nomine, tot supplices libellos, quot gemitus emitto; si fortè Rex, & Regina Hierusalem donent mihi iura Ciuitatis sanctæ, & exilium ciuitate permutent. Et propter domum Domini Dei nostri, ad quam admittar, exultabit certè spiritus meus in Deo salutari meo. Et ex hoc die cor, & caro mea requiescent in spe; & pro dulcissima misericordia, quam expecto, animam meam non imagine pictam; sed eandem, qua viuo, catenis dilectionis appensam, ex voto suspendam è portis Sion, ad quam suspiro, propter infinitam Regis, ac Reginæ pulchritudinem.

Vt verò tu, ò tutissimum asylum meum, ac fidelissime expeditor negotiorum salutis meæ, sis mihi propitius, & patiaris me in abscondito viscerum tuorum habitare; ita vt claudat à foris ostium Dominus, ne tempestas demergat me; ineamus fœdus dilectionis, quam cupiunt præcordia mea. Dilige me, oro te, & gere curam mei, vt solet mater curam gerere filioli, quem suis lactat vberibus. Solare me deiectum, & visita me. Trado tibi claues cordis mei, vt pro libito ingrediaris. Sed precor, ne differas tempus. Ingredere citò, & obseruabo ego ingressum tuum, vt mecum moreris in æternum. Tunc excitabitur cor meum,

& re-

& resurget à tenebris, & vmbra mortis; & lætabitur propinquitate, ac tactu Nutritij sui. Quin etiam & caro humiliata reuiuisceт, & exultabit, & iubilabit in neomenia sua, in insigni, scilicet, die solemnitatis suæ: more populi, qui ludebat in organis carminum Domini, quæ fecit Dauid Rex, ad laudandum Dominum; quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia, & super mel dulcissima dilectio eius. Hæc bona pariet mihi, quam posco; atquè reposco visitatio tua. O super niuem candidissime, & amore fœcundissime. Vt ergo me visites, sæpiùs precor dilige me; & ego ex pacto, subijcio tibi animam, & corpus meum, potentias, & sensus omnes meos, cogitationes, verba, & opera mea, quibus imprimatur character Ioseph; & imago perfectissima, & contrà fascinationes potentissima, dilectissimi Tutoris, & amici mei. Sic quocunque iero, tuus ero, & notatus signo amoris tui; signo inquam suauissimæ libertatis, ex toto corde meo tibi seruiam, & curam geram dilectionis tuæ. Et ne sim auctor diuisionis, quam non amat domus tua; tria corda velut vnum colam, & amabo, & inuestigabo omnibus diebus vitæ meæ cor videlicet tuum, strictissime vnitum cordi sponsæ tuæ, ac filij eius electissimi; & quoties respirabo, toties trino cordi me cum cogi-

tatio-

tationibus, verbis, & operibus meis deuouebo. Sic ſtatuo fœdus hoc ſalutare nimis, & pactum firmo ſine fine.

Quia verò ſcriptio finem habet, & dilectio non habet finem; quæ generat deſideria tanquam ſcintillas ab igne diſſultantes ſine fine; Epiſtolæ huic, quæ pro corde meo legatione fungitur, finem laſſus impono. At vt ſpero, amor, & deſiderium tui, ò dulciſſime Ioſeph, iucundiſſima lux oculorum meorum, & amabiliſsimum ſolatium meum, non habebunt finem. Quæram enim te per noctes, atquè dies: ſolus, & in comitatu, requiram te. Non ceſſabunt à ſuſpirijs oſſa mea, donec abſoluto mortalitatis curſu videam te. Sic inter ſuſpiria ceſſo, vt collectis ad interiora viribus, ſuauiſsimi Ioſeph deſideria fœlicius creſcant in ſilentio.

CLA-

CLARISSIMAE VIRGINI B. TERESIAE A IESV CARMELITARVM DISCALCEAT. FVNDATRICI,

Quidam eius filius S.

Pistola hæc nihil aliud est, quàm meditatio diuinarum affectionum quas passa fuit B. Virgo Teresia; & petitio suæ erga sponsum, intercessionis, pro dono Orationis impetrando.

NObilissima mundi contemptrix, & dulcissima Virgo, suauissimi sponsi tui munere effecta sapiens, & vna de numero prudentum: mirum est, quomodo tam degener filius, sedens super flumina Babylonis, dum organa lętitię è salicibus pendent è Chaldęorum exilio, audeo tibi Hierosolymita-

mitanæ ciui litteras mittere; non tàm atramento, & calamo, quàm desiderij stylo celeriter exaratas. Miretur sanè mundus, cœlestis vrbanitatis ignarus, in cuius consilium non veniat anima mea; quia non cognouit in sapientia Deum, quasi circa cœli cardines ambulet, nec nostra consideret; ac si à consortio nostro Deus esset excipiendus, nec esset ei nobiscum conuersatio. Certè mihi non placet consilium hoc, sed melle dulcius consilium Dei; qui facit omnia secundùm consilium voluntatis suę, qua dilexit me. Quapropter contemplatus ego, voluntatem tuam eò ferri, quò fertur voluntas sponsi tui, videor mihi, pulcherrima Virgo, posse tecum familiariùs agere, & epistolam hanc affectibus æstuantem, & votorum pennis ad cœlos elatam, non fore tibi prorsus iniucundam, propter cor tuum humanissimum, sperare. At verò, licèt plenus sim sermonibus, & coarctet me spiritus vteri mei (non sicut Eliu facundiæ ostentatorem, sed sicut præconem gratiæ tuæ fidelissimum) in vestibulo tamen domus tuæ antequàm ingrediar, obstupesco, magis sanè, quàm si in comitatu Reginæ Sabæorum, Salomonis aulam inspectarem. Postquàm enim introduxit te formosus valde Hierosolymorum Rex in cellaria sua, & nardus ardentissimi amoris exhalauit odo-

rem suum in accubitu tuo; non solùm capior ineffabili pulchritudine tua, ò filia Sion venustissima; sed veneror celsitudinem gloriæ, quæ dimanat, è purissimo complexu sponsi tui; & admiror te, quasi nouam Hierusalem ornatam viro tuo.

Ab ornatu ergo tanto placet auspicari sermonem, & habenas laxare cordi meo cupidissimo gratiæ tuæ, quam cœlis intulisti. & qua corda multa conciliasti tibi. Inuictissima quippe fortitudine excelsi cordis tui, in cuius centro sedet vir ille tuus, manum tuam misisti ad fortia; & in Ecclesiæ acie diuinitùs ordinata, agmen quoddam candidatum condidisti, quasi mulier fortis, quam procul, & de vltimis finibus, magno pretio, diues amore Deus exquisiuit. Et quia virilem magnitudinem è sponsi tui ornatu tactuquè traxisti, confidit in te cor viri tui, & familiæ suæ præfecit te; vt mirum sit, te multorum virorum caput esse, cùm sit caput mulieris vir. Nouum sanè fecit Dominus super terram; vt arcano modo fęmina circumdaret virum; vt scilicet amplexu strictissimo, visceribus tuis apprimeres sponsum tuum, è throno, quem posuit in te, multa mira patraturum. Hæc est dulcissima gratia, & decor omnis tuus. Hæc lux Sole clarior, quæ micat è penetrali cordis tui; cui pręsidet optatissimus Deus,

&

& amicus tuus. Hæc ſuauiſsima pulchritudo tua, non mollis, & ſoluta, qualem Moabitides, & Sidoniæ tam ardenter inquirunt; quæ certiſsimè auertunt cor humanum; ſed quæ cœleſti maieſtate plena, corda caſta demulcet, & inimicis apparet formidabilis, vt ſuauitatem firmet fortitudo; ſic quippe ſponſus tuus formauit te ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam, vt nouo quodam iure, non primi, ſed ſecundi Adæ, ſis os ex oſſibus eius, non ſolùm caro de carne ſua. Propter hoc, ò lumen illuſtriſsimum oculorum meorum, deſidero te; & cœleſtis eloquentiæ particeps fieri opto vehementer; vt poſsim enarrare mirabilia tua, & adumbrare magnitudinẽ internæ pulchritudinis tuę, ſoluente linguam meam, lepidiſsimo ſponſo tuo, qui ſurdos facit audire, & mutos loqui: licèt enim me non egeas laudatore, cùm te ſatis laudent in portis opera tua; & nobilis coniugio vir tuus ſedens cum Senatoribus terræ, glorietur forma elegantiſſima ſponſæ ſuæ; egeo tamen ego iucundiſſimo vultu tuo, & mea certè intereſt euulgare laudes gratiæ tuæ. At, ſi tibi placet, tenerrima mater mea, quæ Virgineo lacte cœleſti paſtu, nutris filios tuos, vellem tua geſta publica præterire, & in ſancta ſanctorum cordis tui, vbi ſedet amantiſsimus Deus, ſuper Seraphim altiùs, quàm olim

super Cherubim, penetrare. Quamuis enim laude dignissima sis, quòd feceris confusionem in domo Regis Nabuchodonosor, & gentem electissimam condideris: mihi certè non vsque adeò mira videntur hæc, cum incipio scrutari diuitias cordis tui, vbi habitat Deus Clementissimus: quem pascis ineffabili amore tuo, & ligas in funiculis charitatis tuæ. Profectò speciosissima Virgo, si (vt olim Iacob, adeptus ex lucta nomen Israel) contra Deum præualuisti, & amoris prælio illum faustè cepisti; quid mirum, si contra homines præualueris, & spolia multa diripueris, quibus locupletares domum viri tui? Hæc ergo prætermittam; & insinuabo me in secreta diuinitùs affectæ animæ tuę.

Sed cùm secreta hęc condita sint in te, & signata in thesauris sponsi tui, ò splendidissima stella, quę dirigis cursum nauigationis meę, opus est, aperias mihi claustrum cordis tui, vt explorem opulentiam domus Dei. Et lętabor ego in paradiso voluptatis, quem plantauit, & excoluit, dulcissimus amoris Deus. Annue igitur votis meis, speciosa sicut columba mater mea; ostende mihi candorem sapientię, quam ex ore spō-si labijs tuis sua labia imprimentis, halitumquè infundentis attraxisti. Miratus est enim mundus vniuersus sapientiam fœminę

vnius,

vnius, arcana Dei, perſpicaciſsimè intuentis, & cœleſti lepore, ac ſuauitate, luculenter enunciantis, & ad memoriam ſempiternam, velut ab ore Dei (inſtar exceptoris) velociter ſcribentis. O Virgo diuinarum affectionum conſultiſſima, Hermonis rore ſœpè conſperſa, ſereniſſimo intellectu, ſponſi tui pulchritudinem creberrimè contemplata, porrige formoſam manum tuam, & deterge nebulas intellectus mei caligantis in Aegypto, & adhærebit tibi anima mea auidiſſima ſapientiæ tuæ. Quis mihi det huius claritatis conſortium, vt tecum ò humaniſſima præceptrix mea, promouear ad ſtatum tranquilliſſimum intellectus in æterna ſpectacula directi, & admiratione ſuſpenſi. Certè, pro ſcintilla vna ſapientię huius, omnem Aegyptiorum ſapientiam aſpernarer, ſederem ſolitarius, & tacerem; quia leuarem me ſuper me. O quoties affulſit tibi; puriſſime ſplendor animæ meæ, lætiſſimum ſydus ſponſi tui, & ſuſpendit te, ac incerta & occulta ſapientiæ ſuæ manifeſtauit tibi. O excelſa nimis Sulamitis, Pacifici Regis amiciſſima, & ex ſexaginta Reginis vna, ſtaturam ſapientię grandem adepta, vt ſponſo tuo cœleſti congrueres, quoties à proxima luce illius propinquantis, reſplenduit facies tua ſicut ſol, & veſtimenta tua interna facta ſunt alba ſicut nix;

vt in dulcissimum Deum fœliciter assumpta, cœlitusquè mutata transformareris à claritate in claritatem, ad imaginem eandem sponsi tui. Verùm hæc latent in gazophylacio templi Salomonis; cuius vultum desiderat vniuersa terra. Vtinam mihi liceat, inter eos, qui vescuntur voluptuosè, & nutriuntur in croceis, ingredi semel in promptuarium hoc, ne sinar in æternum esurire. Tu certè propter gratiam nobilissimi cordis tui, cùm esses varijs intenta occupationibus, inuitabaris à serenissimo sponso tuo, intùs agente, & quasi funibus trahi videbaris tibi, ad locum orationi destinatum, vt more Magdalenæ amicissimæ, & amore simillimæ tibi, sederes secus pedes eius, & immensa dulcedine pascereris, sedisti, & illius pingui pane saturata fuisti; qui præbere solet delicias regibus. Quapropter, oro te, porrige mihi modicum fragmentum eius, vt crescam quasi filius matris meæ. Aut certè da mihi vrceum aquæ frigidæ tantùm, si panis cariùs emitur, & refrigerabor, nam & Rebecca Virgo cum qua geris similitudinem, leuiter rogata non seruo Abrahæ tantùm, verùm & camelis eius potum dedit, quem venit haurire:

Nunc verò responde mihi, oro te, puella Regina Hierusalem, cuius immenso decore ciuitas sancta gloriatur: Quale genus amici-

tiæ intercessit tibi, cùm amabilissimo Reginæ tantæ filio te inuitante, & assistente lateri tuo; vt quoties liberet, de illo cogitare, festiuus adesset tibi, velut expositus tenero valde cordi tuo? Certè si non est alia natio tàm grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis; necesse est te in natione hac, è grandioribus esse; vt licèt multæ filiæ congregauerint sibi diuitias, tu sis è numero excelsiorum, quæ supergressæ sunt vniuersas, ob miram propinquitatem sponsi tui. O propinquitas optatissima, vniuersis mundi bonis præferenda, miror te. Ergo ne credibile est, castissima Virgo, pulcherrimum Deũ cordis tui, effectum iam amicum, & custodem animæ tuæ, à latere tuo nunquàm potuisse diuelli? Quo igne, rogo te, flagrabas, cum tanti decoris amicum tecum semper esse, dignoscebas? An poteras reprimere cordis æstum, cordis inquam exultantis, & ardentis? Profectò ipse præ amore pulchritudinis tuę, non potuit cohibere manus suas tornatiles, ac formosas nimis, quin ostenderet illas tibi, earum cupidissimæ. Quin etiam, & (quod multi reges, & prophetæ voluerunt videre, & non viderunt) totum corpus digito Dei mirificè compactum tibi exhibuit auidè spectandum; vt tibi suauissimè blandiretur. Dic ergo mihi, dulcissi-

Præsentia Dei familiarissima.

ma nutrix mea, quibus oculis illum intuita es? Et quàm altè impressa fuit forma eius visceribus tuis? O quantùm inualuit Zelotypia. O desideratissima Virgo, quantùm tibi sorduit omnis carnea venustas: & quàm generosè cor tuum omnem mundi voluptatem fastidiuit. Sed silere malo, quod effari nescio; & boni tanti consortium postulare. Quamobrem oro te, purissimum speculum animæ meæ, vt vel summorum digitorum aspectu dignetur me Amor ille tuus, apud quem, gratia vales; vt qui tribus digitis appendit orbem terræ, suspendat etiam humi defixum cor meum; vt sordeant illi picta mundi bona, & impetu celerrimo feratur in vnam illius pulchritudinem. Si animam sponsi tui ad mea vota flexeris, insonabo tibi in neomenia tuba, in insigni die solennitatis meæ. Dilatabuntur pręcordia mea, pręmagnitudine voluptatis Dei. Fiet vinea dilecto tuo in cornu filio olei. Implebuntur areę meę frumento, & vino torcularia redundabunt. At verò trahit me desiderium explorandi te, in cordis tui thalamum te abdentem, & ad sponsi tui festiuissimi vocem exultantem, Quapropter rogo te formosissima Virgo; Quibus ardoribus vrebaris quando ad vocem dilecti tui, vires animæ sibilo suo tenuissimo conuocantis, te condebas intra te, præsentiquè pulchri-

pulchritudine Dei capiebaris, ita, vt liberet corpori voluptatis diuinæ stillicidia percipienti, oculos obstruere, aures obturare, quò, se totam anima in dulcissimum Deum effunderet, & castissimo complexu illi misceretur? Quando scilicet sedebas in pulchritudine pacis, in conuiuio pinguium medullatorum, & vindemiæ defœcatæ, parante scilicet sponso tuo non tauros, & altilia, sed lautissimum conuiuium delitiarum Dei? Quando videbaris tibi (ò splendidissima lux cordis mei) plena, & tota patebas sponsum tuum præsentissimum conceptura, & quasi limpidissimam aquam more spongiæ bibitura? Propter hoc, ò lepidissima Virgo, ac diuinæ facundiæ peritissima, sæpe silebas cùm sermo displiceret, corporisquè pars vlla loco se mouere nollet, nec vis animæ vlla à præsente sponso vellet ablactari. Quis mihi det, pace hac certè pretiosissima, vel tantillùm frui, & contemnam opulentissima regna, quæ imagine pacis solicitæ, citoquè perituræ inaniter lætantur. Si exaudieris importunos gemitus meos, ò gentis nostræ clarissima Princeps, viuam tecum fœderatus amoris fœdere sempiterno; & adhærebit cordi meo lætissima tui vultus imago, quam repetent oculi mei, exitus aquarum deducentes. Vtinam corriperes me somno super fauum

Oratio receptussem collectionis.

Oratio quietis.

Stnus

planè

planè dulcissimo, quo identidem dormiebas, dum cor tuum vigilabat. Quando vigilantissimus sponsus tuus custodiebat te; & lucerna eius splendebat super caput tuum. Quando egrediebatur super te splēdor eius; & ipse quasi lampas accendebatur. Si, agente te, dilectione diues Deus animæ tuæ immiserit mihi, quemadmodum & tibi soporem, & allexerit me; sacrificabo ei millenos vitulos pinguisimos iugum charitatis subituros. Liquescent viscera mea amoris excubias perenniter actura. Vigilabo sine requie, sicut passer solitarius in tecto, & proferam amoris querimonias, eò quòd vexat me tam diuturna solitudo. Sed obsecro te, mundi debellatrix potentisima, dissipes saltem inimicorum meorum castra, quibus terreri solent præcordia mea: præcludunt enim mihi viam dulcisimę Sion; & sanctificatio deserta est, altare cordis mei profanatum, & in atrio Domini, velut in saltu, virgulta nata. O si noua fieret templi huius dedicatio, & appareret Deus in nube lucida, quæ templum mirabiliter obũbraret; vt per te, Virgo super niuem candidissima, descenderet, humanissimus Deus, super me, sicut imber super herbam, aut certè, sicut stillæ super gramina; & visitatione lętissima requiesceret in me sicut in capite Ioseph, & in vertice Nazarei.

At

At interea, dum de rore cœli, & pinguedine terræ viuentium cogito, & tuæ fœlicitatis, in his bonis, optatissima Virgo, recordor, quò te altiorem contemplor, eò me deiectiorem animaduertens extabesco. Videor enim mihi vir videns paupertatem meam in virga indignationis Dei. Qui vetustam fecit pellem, & carnem meam; contriuit ossa mea, & collocauit me in tenebrosis, quasi mortuos sempiternos. Certè Virgo speciosissima, dum tu splendidè epularis cum sponso cordis tui, ego iaceo ante fores tuas, & crucior appetentia mensæ tuæ. Hei mihi quia attenuantur oculi mei suspicientes in excelsum. In excelsum inquam statum aquilarum oculos vincentem diuinæ vnionis, ad quam, in exilio nostro, sæpissimè elata fuisti, intellectu altè suspenso; memoria crassis imaginibus ad cœli serenitatem euecta, voluntate diuinis flammis ignita, Deoquè castissimè permixta; ita vt videretur tibi cœlum terraquè liquescere. O quàm cœlestes motus amore distentum cor tuum patiebatur; & quanto se conatu, in mare magnũ immergebat. O quàm subtiliter diuinæ delectationis aqua medullas animæ penetrabat. O quantum virtutum heroicarum prouentum diuinus ille complexus referebat. Fac precor te, Mater fœcundissima, innumeros filios sine læsione Virgi-

Vnio.

nitatis,

nitatis enixa, vt fiam consors tantæ suauitatis, qua nihil in terris, est optabilius. Et rependam tibi fœnus amoris, quo iam pridem cepisti me; tradamquè tibi clauem cordis mei, quod parebit tuo. Sanè, generosissima Virgo, pro insigni lucro, à te regi, ducam. Eliciam è medio cordis tui riuos sapientiæ, quos euergit sponsus tuus, non certè riuos à fluminibus Assyriorum, sed à purissimo Iordane, quo lauabor; si fortè restituatur caro mea, sicut caro pueri paruuli, & miro modo, caro ipsa pro captu suo, Deo discat adhærere. Fiam tunc vt spero, te fauente, sicut Nephthali ceruus emissus, dans eloquia pulchritudinis.

Verùm enim dum forma tua subit animam meam pulchritudinis cupidissimam, miror, quàm sit potens decor tuus, quem Rex tantus concupiuit, & trahor, cupioquè trahi, tanta venustate fruiturus. Sed, hei mihi, quia omnis gloria tua ab intus est; nec illabi possum in sacrarium cordis tui. Placet tamen mihi, ò pulchra nimis, illapsus forma præstantissimi sponsi tui, frequentissimo raptu amplectentis te, ac permeantis præcordia tua, penetratione quadam profundissima. O quoties, velut moræ impatiens, non solùm in recessu tuo, verùm & in medijs hominum colloquijs, festinauit, & arripuit te, renitentem, & epilepsiam simu-

Raptus

ſimulantem; quaſi peniteret illum cunctationis; & ferre non poſſet, te totam ſecum non morari, tanquàm Zelotypia premeretur. Quid eſt hoc? Quid egiſti dulciſſima Virgo? Nunquid genæ tuæ ipſius ſanguine rubentes rapuerunt oculos eius, & pulchritudo tua captiuam fecit animam eius? Puteus hic altus eſt; & in quo hauriam aquam, non habere conuincor. Didici tamen ex te, mitiſſima columba mea, quoddam irritamentum ſponſi tui, ad amplexus tuos accurrentis, & in vigilia dilectionis excubantis. Et quemadmodum tu ipſa ſcripſiſti, credo, miro quodam amoris artificio, ad multiplicem raptum, te fuiſſe ſubuectam, ſæpè enim ſine vlla præcurrente oratione, irruebat ſuper te ſpiritus vehemens, non certè conterens naues Tharſis, ſed in portum voluntatis tuæ, te velociſſimè impellens, & incredibili amoris impetu corripiebaris, ob abſentiam ſponſi tui. Mærebas ſola, & ad mortem vſquè torquebaris. Intolerabilis quippè tibi videbatur abſentia tanti decoris. Et cum illo frui, niſi morte intercedente, nequires; nec tibi poſſes mortem inferre; diriſſimo quodam mortalis vitæ genere, non viuere, ſed mori, tibi videbaris. Vbi certè obſtupeſco, quomodo, multoties non crepuit cor tuum, & exhalaſti amore ſauciam animam tuam. Propter hoc,

Impetus.

hoc, festinabat, & blandiebatur tibi dulcissimus Deus cordis tui; & in ecstasi suauissima, faciebat sui copiam, vt sedaretur impetus, & acerrima sollicitudo tua. Subuehebat te in verticem Sina, & in nebula tecum habitabat, & vt olim cum Mose viro mitisſimo super omnes, qui morabantur in terra, tecum loquebatur, vt loqui solet vir cum amico suo. Quin etiam, & in montem Nebo, ascendere iussa es, non certè puniendâ propter præuaricationem ad aquas contradictionis; sed contemplatione terræ promisſionis animanda, donec veniret immutatio tua. Vbi dic obsecro, quàm diuino sensu delectationum Dei dilatabatur cor tuum, animaduertens, excelsissimum Deum, tibi amore langu enti tàm humaniter accurrere, & de impetu anxiam, amantisſime solari. Profectò clarissima Virgo, suspicor, immensis te fuisse dulcoribus absorptam, quemadmodum absentiæ dolor in immensum excreuerat: vt secundùm multitudinem dolorum tuorum in corde tuo, consolationes Dei lætificarent animam tuam. O impetus vehementisſime, corripe me, & morte longa, moriar in agone vitæ; dummodo, sicut hinnulus accurrat mihi pulcherrimus Deus cordis mei. O vtinam, dulcisſima Virgo, subire liceat motus hos, quibus concussa fuit cœlestis anima tua; & de-

spiciam

spiciam omne aurum, in quo confidunt homines, & voluptates breui perituras. Verùm vlterius fertur secretorum tuorum auida anima mea. Cupit enim nosse, quibus te vulneribus sauciauit amicissimus tibi sponsus tuus: quando scilicet, subtilissimo dolore, quasi iaculo transuerberabat animam tuam; & videbaris tibi per illum sensum doloris acerrimi pœnas animarum, quæ igne tartareo, vel purgatorio torquentur, miro modo, dignoscere. Vulnerabat te amoris exactor, Deus cordis tui, vt tecum agone dulcissimo certaret, & amoris vulnera mutuò quoquè subiret. Sic anceps dilectionis gladius pertrāsiuit animam tuam; & amoris martyrio coronata es, effectaquè simillima sponso tuo. Nec verò hic substitit amor æternus suauissimi Dei ligati catenis internæ pulchritudinis tuæ: sed misso cœlesti nuncio, qui tibi totus ardere, quasi Seraph, visus est, mirificè sauciauit te. Ardentissimus quippè spiritus ille aureo iaculo traiecit cor, & viscera tua æternis flammis ignita, vt sollicitiùs æstuarent amore dilectissimi Dei tui, iaculumquè retrahens, simul viscerum partes retraxit abscissas, quasi pro esca missus fuisset, qua libenter vesceretur sponsus tuus. Certè ibi perspexisti, atquè gustasti, quia fortis est vt mors dilectio; dura sicut infernus æmulatio. Quis mihi

Vulnus.

mihi det vt expendere, ac ſentire poſsim ſenſum diuinitùs illati vulneris tui? O formoſa valde ſponſa mea, cupio flere propter te; ſi fortè recludas mihi theſauros vulneris huius, quod melius eſt ſuper vitas. Aperi mihi, obſecro, fontis huius venam; ſi fortè inde fluat ſanguis, & aqua, ſicut è latere vulnerati ſponſi tui. Doce me ſapientiſſima Virgo hunc ſenſum canæ mentis. licet enim tibi ſenes erudire; & in populo graui, occulta quæuis explanare; eò quòd ſis interpres viri tui. Norunt enim, quotquot, ſedato corde, legerunt, & ex parte intellexerunt ſcripta tua; te cœleſti dono, pro ſponſo tuo, hac ætate, legatione fungi, vt des ſcientiam ſalutis plebi eius; & quæ angelico intellectu concepiſti, in thalamo illius, dulciſsimo tradas magiſterio. Si docueris me grandem hanc ſapientiam, me condam intra me, & accendar velut potens, ſobriè crapulatus à vino. Vileſcent mihi Regum pompæ, & pelago diuinæ voluptatis abſorbebor.

Attamen ſi vulnus ſentire non datur, eò quòd ſit cibus grandium, è ſecretis incrementis pertingentium ad menſuram ætatis plenitudinis Chriſti dilecti tui, ò amabiliſsima Virgo, detur ſaltem, oro te, requies mea expectatiſsima, vt per te loquatur mecum in aura leni, decorus valdè ſponſus tuus; quemad-

Alloquiū.

quemadmodum sæpè tecum locutus fuit. Quando scilicet animam tuam perturbatam more quadrigarum Aminadab, & multis anxietatibus circumseptam vnico verbo sedabat; & ad cœli serenitatem, dissipatis nubibus extollebat. O quoties inuictissima Virago, quæ de viro tuo sumpta es, in medijs turbinibus laborum quibus obluctabaris, audisti vocem dilecti tui, ad cordis aurem sic dicentis. Quiesce, confide, & alia similia blandimenta, & pacatissimo corde, cœlestis lætitiæ gustu; tota illi patuisti; vt altiùs illaberetur, & agglutinaretur animæ tuæ. Vtinam dignaretur sponsus tuus imperare procellis meis, & increpare illas; sicut increpuit mare rubrum, & exsiccatum est, & deduxit amicos suos in abyssis, sicut in deserto. Vtinam post increpationem, poneret fines meos pacem, & adipe frumenti satiaret me. Certè speciosissima Virgo, facilè potest ille emittere eloquium suum terræ, eò quòd velociter currit sermo eius. Citò potest, vel vno verbo, solari me, sicut te identidem solatus est.

Sed quorsum auocauit me dolor meus; cœli gaudia referentem? Nonne tecum lætari æquiùs est, & diuitias cordis tui, alacriùs recensere? Quid enim lætiùs; quàm internam pulchritudinem tuam; quæ lætificat ciuitatem Dei, explorare: & emptiones ma-

lorum punicorum paradisi tui attentiùs tueri. Certè dicam synceriùs, quàm laam, cuius obturatus erat oculus: qu pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel: vt valles nemorosæ, vt horti iuxta fluuios irrigui; vt tabernacula quæ fixit Dominus; quasi cedri propè aquas; Mihi enim minus operosum est, virtutum eximiarum, quibus clares, celsitudinem, pulchritudinemquè mirari, quàm exprimere. Stupor circundedit me, super magnitudine tanti decoris, quem adamauit Dominus; & super pascuis vberrimis, in quæ amicos suos deducit, quemadmodum deduxit olim sicut ouem Ioseph.

Miror campos qui repleti sunt vbertate, & pinguissima speciosa deserti; & viroris æterni lætitia capit me. At verò ne omnino sileam, quod interest euulgare, ò electissima Virgo cuius omnis gloria ab intus est; licèt sis circumamicta varietatibus, vel ex vno capite, videor mihi, ex parte, posse perpendere auream texturam virtutum perfectissimarum, quibus ornauit te sponsus tuus; qui te adhuc exulantem cocco bis tincto, & retorta bysso vestiebat: non sicut filias Tyri, quæ purpura gloriantur; sed sicut filiam dulcissimæ Hierusalem, cuius Rex rubrum induit vestimentum. Caput autem illud vnum, quod attonitus cœlo proximum

inspicio, est votum quod filias Sion in altissimam rapit admirationem; votum inquam, quod clarissimo lumini oculorum tuorum, & plusquàm suauissimo sponso, & amico tuo nuncupasti, præstandi quicquid inter multa grata, quæ passim occurrebant, nosses illi gratiùs esse. Profectò quantùm capio, quantùm sapio, à seculo non est auditum, tàm ingenuum, tàm cœleste, tàm plenum amoris promissum, quod excogitauit ingeniosus amor tuus. Nam & inter filios huius seculi, qui in generatione sua prudentiores filijs lucis sunt, nemo vsquè adeò insaniuit amando, vt tàm arcto nexu semetipsum obligaret. Et tamen, qui amandi artem, nescio quam confinxere, multa commenti sunt mendacia, vt amoris vim ad viuum exprimerent. At tu tenerrima atque fortissima Virgo, sincerissimo diuinę pulchritudinis amore, figmenta filiorum Adæ superasti; & Seraphico more, æternis flammis arsisti. Hoc sanè palam euincit votum hoc. O votum, ò cæleste promissum, ò generosissimum cor, tot catenis innexum, quot subibant cogitationes rerum, quæ dulcissimo Deo videbantur fore gratiores. Quàm heroicas oportebat esse virtutes tuas, ò Virgo splendidissima, quibus instructa fuit candidissima anima tua, quæ te agilem expeditamquè redderent, ad Diuinæ Votū.

voluntatis amplexum, quoties opus est aliquid acceptius sponso tuo viriliter age re. O Virgo inuictissima, quàm magna domus Domini, & ingens locus possessionis eius.

O dilectio, pro qua sponsus dedit omnem substantiam domus suæ: Certè dilectio hæc non est audita in Chanaan, neque visa est in Theman, sed in generoso valde corde tuo, ò formosissima Virgo, quod innumerabilibus amoris motibus, in omnibus quærebat requiem suam, hoc est, dulcissimum cor sponsi tui; & in noctis præsertim silentio capiebat somnum intercisum, ob sponsi sollicitudinem, quem ex voto requirebat. O votum, ò incendium sempiternum. Quis dabit aquarum riuos oculis meis, vt fleam largè in holocausto voti huius; & incendij, quod produxit amor. Si feceris me consortem cordis tui audentis talia, & promittentis, ò amantissima Virgo, reddam tibi cor meum cum vsuris; vt consumas illud igne amoris tui.

Cordis libertas. Sed dum hoc attonitus meditor, succurrit mihi libertatis tuæ recordatio, quam reticeri non pateretur iucundissimus sponsus animæ tuæ: Donauit quippe te, omnipotens ille amicus tuus, quadam cordis libertate; quæ omnes orbis Principatus esset facilè contemptura, & optimates mundi domitura:

ra: vt quot vinculis te obstrinxisti tam grandi promisso, tot gradibus Diuinæ libertatis potireris; & nullo pondere negotiorum, quibus premitur mundus, premereris. Hinc suspicor, ò potentissima, pollicebaris quæ nondum habebas; & ad præstitutum diem promittebas, te debita quantumuis magna soluturam; quasi spiritu Beniamin afflata fuisses, & manè comederes prædam, vesperequè diuideres spolia. Certè si præda cordis tui, erat diues valde inter omnes Orientales sponsus tuus; cui tributa reddunt Reges vniuersæ terræ; amicitiæ iure, facta consors diuitiarum eius; fidentissimè poteras diuidere spolia domus suæ. Hinc etiam suspicor extitisse libertatem agendi cum viris doctrina clarissimis, malè de te opinantibus, antequàm perspectam haberent, ò prudentissima Virgo, vim eius, quæ ab intùs est, formæ tuæ. Conueniebas enim illos, & tàm cœlesti eloquentia, & lepore hausto è labijs sponsi tui aggrediebaris illos; ac exponebas internam pulchritudinem animæ tuæ, Libani gloria, decore Carmeli, ac Saronis ornatæ; vt incredibili suauitate primo congressu, caperes illos: & iam non modò tui propugnatores fierent, sed & quasi mancipia decoris tui seruirent tibi. Veniebant ad te curui qui humiliauerant te; & adorabant vestigia pedum tuo-

rum omnes qui detrahebant tibi; & vo-
bant te Ciuitatem Domini, Sion Sanct
rael. O Sion cœlesti rore fœcundissima;
cuius portas dilexit Dominus, quot animas cepisti facundia tua,& quot seruos emptitios comparasti tibi.

Sed quomodo sum ausus altitudinem supernæ libertatis tuæ, qua cordibus dominabaris, Illustrissima Virgo commendare; cùm dulcissimus Deus deduxerit in lacum vitam meam, & posuerit lapidem super me. Hostes quippè mei facti videntur in capite, & inimici mei nimis locupletati;& graui penso laterum & palearum,seruio seruitutem Pharaonis. Hei mihi inter captiuos suspiranti, quando, ò purissime candor cordis mei,apparebit mihi libertatis dies; aut certè nox, quæ sit illuminatio mea in delicijs meis: nox inquam, quæ expoliauit Aegyptios, & ditauit Hebræos. Si exoraueris pro me sponsum tuum, quem dilexi; vt me donet libertate sua: proferam ei panem, & vinum, sicut fecit Sacerdos Dei altissimi Melchisedech Rex antiquissimæ Salem; & laudis hostiam immolabo ei; appareboquè coram illo, non in sanguine vitulorum & hircorum, ac in cinere vitulæ asperso; sed in sacrificio testamenti eius, quod produxit amor.

Veruntamen reuertor ad te, ò excelsa turris

Liba-

Libani, quæ respicis contra Damascum, & rogo te, si placet, proferre de thesauro tuo noua, & vetera; & ostendere mihi, quibus armis tot victorias comparasti, & in palmam ascendens collegisti fructus eius? Quot annis, obsecro te, fidelissima Virgo, secuta es sponsum tuum in deserto, in terra, quæ non seminatur? Certè vidisti à longè requiem, quòd esset bona, & terram viuentium, quod optima: & sicut Issachar supposuisti humeros tuos ad portandum, factaquè es tributis seruiens. Quot tributa repulsarum, & ariditatis, morborum, persecutionum, detractionum, infamiæ, anxietatis internæ rependisti? Quot incommoda peregrinationum, ad propagationem ordinis tui pertulisti? Quot incendia suscitauit in te salutis nostræ sæuissimus hostis? At omnia superasti, ò robustissima, & fortissimus sponsus tuus pro te pugnans, & quasi respiciens per columnam ignis super castra Aegyptiorum, interfecit exercitum eorum, & subuertit rotas curruum, & exercuit manum validam super eos. Tu verò, ò gloriosissima Virgo, prò eo quòd laborauit anima tua, videbis semen longæuum; & quia de fructu manuum tuarum plantasti vineam; satiaberis ab vbertate domus Dei, qui amauit te. Fecit enim te artifex ille humanissimus, & dulcissimus ille Salomon,

ferculum suum, & quia columnas argenteas, aureumquè reclinatorium efficere cogitauerat; voluit ascensum esse purpureum, vt ei pulchrior appareres. Propter hoc tandiù laborasti ascensura, de cubilibus leonum, & de montibus pardorum, & de multis meritis receptura coronam, & de virginitate candidam, & (vt existimo) de doctrina viridem; quin & arcano quodam modo non de tyranni vulnere, seu gladio, sed de amoris martyrio, seu passione purpuream. Propter hoc te videntes, ac stupentes filiæ Sion beatissimam prædicauerunt; sed & Reginæ te laudarunt, mirantes quo pacto ascenderes de deserto laborioso delicijs tantorum meritorum affluens, innixa super dilectum tuum. Propter hoc, ò purissima Virgo, quæ nescisti thorum in delicto, habebis fructum in respectione animarum sanctarum, quas amantißimè respicit Dulcissimus Deus animæ tuæ. Vicisti, & sedebis ad mensam sponsi tui, sicut ille vicit, & sedet cum patre suo. Attamen, interea dum ad te scribo, & succurrit mihi imago excelsæ gloriæ tuæ; qua incedis coronata per plateam ex auro mundo, quod est simile vitro mundo, in vrbe suauißima Hierusalem; & animaduerto, me à pulchritudine tuæ ciuitatis extorrem; langueo in solitudine hac; vbi non modo non inuenio septuaginta pal-

 mas,

as, & duodecim fontes aquarum, sicut inuenit Israel castrametatus in deserto; sed nec modicum cœli rorem; qui sicut in vellere Gedeonis hauriatur ab anima mea. Quamobrem, mihi necessarium est, currere in siti; & pennis desideriorum cœlos ipsos penetrare; si fortè descenderet in cor meum, læto vultu, optatissimus dilectus tuus; sicut pluuia in vellus, aut certè sicut stillicidia stillantia super terram. Credo equidem, oriretur in corde meo iustitia, & abundantia pacis, donec auferretur luna. Oro ergo te, misericordissima Virgo, quæ misericordias Domini in æternum cantare decreuisti; vt leniter aspicias me, ac legas ad te missos gemitus meos, precerisquè sponsum tuum, dissipet gentes quæ bella volunt, & afferat serenitatem cordi meo. Liceat iam mihi de via longissima fesso, collectis animæ viribus, cum illo agere in secreto cordis mei; & ab illo, ne puncto quidem temporis, cogitatione diuerti. Doceat me attentissimè orare sine voce, vel etiam cum voce, in cantu suauesonantis Ecclesiæ: Si fortè in hac interna peritia discam requirere modos musicos, ipsius auribus iucundè sonituros. Fateor equidem habere me labia, sed arentia, quibus malè verba formantur: pelli enim meæ, consumptis carnibus adhæsit os meum, & derelicta sunt

tantum-

tantummodo labia circa dentes meos; vt si minùs laborare, loqui saltem possim, nisi præ roris defectu exarescam. Propterea rorem posco, ò dulcissima mater mea, vt interna, externaquè verba facere valeam cum formosissimo sponso tuo. Hæc sit sapientia mea. Hæc pars magna hæreditatis meæ. Hic esto victus, & portio mea, cum filijs Leui; qui terrena sorte priuati, grandi patrimonio ditati sunt: altissimus quippè Deus hæreditas eorum est. Nunc verò, dum spero bonum, expectoquè responsum à benignissima anima tua, quæ viuit in cœlesti Curia, postquàm reliquit in terra virgineam carnem, quæ adhuc non vidit corruptionem; comitabor te multis desiderijs, quæ feruntur ad eximium decorem tuum; & suspirabo ad te, ò clementissima Virgo, factus responsi exactor importunus. Tu verò viue fœlix, ò gratiosissima Virgo: viue fœlix, ac tene, quem tandiù desiderasti: cuius amore toties defecisti. Lætare honestissima, & altissima Virgo infinitæ pulchritudinis Oceano immersa; & sempiterno complexu sponso tui cordis adhæsura. Pande dulcissimo splendori animæ tuæ intimos viscerum tuorum sinus; & attrahe calorem infinitum amoris sui. Adstringe pectori tuo decorem immensum; cuius fonte potatur Hierusalem mater tua. Liquesce in forna-

ce di-

dilectionis æternæ; quæ facit animas, elut ignem vrentem, in incendio charitatis suæ; Extende manum tuam in arborem iam non vetitam scientiæ Dei, vitalissimæ vitæ tuæ. Spaciare amabilissima Virgo, per amœnissimum paradisum deliciarum Dei, quem requisiuit anima tua. Erumpe & clama in torrente voluptatis, quo absorpsit te Dilectus tuus. Claresce in splendoribus Sanctorum, à quibus resplendet formosa facies tua. Iubila innumerabilibus motibus lætitiæ, in impetu fluminis; quo te perfundit Amicus tuus. Suspendere suspendio dilectionis; quod elegit anima tua. O suspendium, ò quies, ò tranquillitas Hierusalem; quando requiescam in te.

Recordare fœlicissima Virgo filij parum fœlicis, cuius hæreditas versa est ad alienos; qui aquam, pecunia bibit, & ligna sua pretio cogitur comparare. Et tamen absit à me, vt Aegypto dem manum, & Assyrijs, vt pane saturer; tametsi pellis mea, quasi clibanus exusta sit, à facie tempestatum famis. Laborabo clamans, & sicut Iacob, æstu vrar per diem, & gelu per noctem; & somnus recedet ab oculis meis: vt detur aliquando frui consortio tuo, & intemeratissima pulchritudine tua. Vagabor per solitudines, & hominum consortia fugere stu-

debo; ne fortè distrahar à studio formæ tuę, cuius desiderio capta est anima mea. Anima inquam mea, quæ tecum conuersabitur, memor gratiæ tuæ, in stratu meo; si fortè quasi magnes trahas illam, & condas tecum in foraminibus petræ, ac in optabilissima, & voluptate refertissima cauerna maceriæ, vt ibi viuat sponso tuo. Quem, oro te filia Sion tota formosa, & suauis, admoneas de infirmitate mea, & salutes nomine meo cupidissimo gratiæ suæ. Dic obsecro illi, recordetur se magnum sacerdotem Patri suo sacrificasse pro me: non more aliorum Sacerdotum, qui habent necessitatem quotidie offerre pro suis delictis, deinde pro populi. Hoc enim fecit ille semel se offerendo; & vna oblatione pretiosissima, consũmauit in sempiternum sanctificatos. Quapropter, ora illum, factis iam sumptibus, consummet, atquè consumat me; quandoquidem, sine iactura suarum diuitiarum, potest propitiari mihi. Immo (si licet ita loqui) erit ille ditior; quia tot bona lucrabitur, quot dona erogauerit cordi meo, ad eum sine requie suspiranti, ac illi adhærere satagenti, demumquè à custodia matutina, vsquè ad noctem, in eo firmiter speranti.

Sic inter desideria cesso, & posito calamo, multis motibus feror ad te, speciosissima Virgo, & dulcissima mater mea; cui sollicitu-

dine

ine multa cor meum satagit adhærere, propter magnitudinem cordis tui, & illustrissimum splendorem animæ tuæ, quæ exhilarat Ciuitatem Dei. Festina respondere, ò expectatissimum refugium, & fidissima tutela mea, cuius pastu enutriri cupiunt præcordia mea. Festina respondere. Ne deseras domesticos, quæ solaris externos. Quòd si differre placet, ò desideratissima lætitia, & tranquillitas dulcissima cordis mei; veni saltem celerrimè horâ obitus mei; & porrectis brachijs, suscipe quam efflabo animam; & tecum fœderatam, offer, humanissimo sponso cordis tui, cuius præsentiam affectat ipsa anima mea.

VNIVERSAE CIVITATI DEI, QVAE REGNAT IN COELIS,

Exul quidam S.

Pistola hæc nihil aliud est, quàm multiplex meditatio cælestis patriæ, & aspiratio ad fælicitatem.

OPtatissima mihi ciuitas Dei, dulcissima Sion, cuius portas dilexit Dominus plusquàm tabernacula Iacob, è medijs Ecclesiæ militantis, & pacem tuam bello quærentis castris, vbi milito donec veniat immutatio mea, supplices litteras in senatu, populoquè lectissimo tuo publicè legendas, per celerrimos votorum meorum cursores mitto.

Cupio enim, ò serenissima regio viuorum, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ, tui consors esse, ac inter multos candidatos

pro

...o decore tuo in terribili castrorum acie ...imicare: si fortè detur, post agones, frui ..., licèt cum in sordibus iaceam, videar maiora cogitare quàm merear.

At cum personarum acceptrix non sis, ò suauissima Hierusalem, quæ non excludis alienigenas, Tyrum, & populum Aethiopum, mea interest, vilitate propria non deijci, sed nobilitatem tuam pretio quantumuis magno comparare.

Descendi vt seruus in Aegyptum, vt colonus essem ibi, & Assur calumniatus est me, ac durissima afflixit seruitute, vt ad libertatem feruentiùs aspirarem.

Nunc verò, ò pulcherrima structura Dei, & feracissima promissionis terra, cuius desiderio tenetur anima mea, quia iugum seruitutis excutere, & ad te cum electorum agminibus ascendere conor, infestos patior reges Amorrhæos.

Circumeo terram Edom, qui odit me. Robusti quoquè Moab importuna constituunt mihi prælia; montesquè asperrimos, & lacunosas valles armatus cogor obire: sed spes alit fatigatum, quam velut anchoram cordis tutam, ac firmam mecum gero; donec statuar super excelsam terram; quæ fundit riuos lactis, atquè mellis è dulcissimo corde Dei.

Vtinam sicut Nephtali fiam ceruus emissus, velo-

velocissime petens fontem viuum, qui solus explere valet sitim meam ; in qua curro, atquè cucurri. Scio enim è Lybano formosissimi filij Dei, aquam viuentem cum impetu decurrere, ac inter fluere hortos pensiles vere sempiterno virentes, in vrbe florentissima Hierusalem.

Amænitas hæc tua, ò viretum voluptatis Dei, trahit me tãquam onagrum liberum, & vincula detrectantem ; qui sortitus in solitudine domum, & tabernacula in terra salsuginis, circumspexit montes pascuæ suæ, ac virentia quæquè perquirit.

Sed ò gens illustrissima, & hæreditas ditissimi amore Dei, cor meum auidum societatis tuæ, validissime oppugnatur, ab hostibus obstinatis meis. Pro iniquitate mea video inimica mihi tentoria Aethyopię, & irascẽtes, ac turbatas pelles Madiam, quæ pertinaciter oderunt salutem meam, & multis seculis expectatam, instaurationem tuam.

Verum, ò Ecclesia magna, & popule grauis altissimi Dei, adeo ne despicabilis es, vt pro te pugnare non debeam ? certè dignitas & gloria tua tanta est, vt pro modica illius parte, cum regibus chananeis, qui habitant ad occidentalem plagam, animose debeam concertare.

Gloriosa quippe dicta sunt de te ciuitas Dei, & iam fœlix iustorum congregatio ; quæ dege-

neres

neres animos arguunt, & generosos inflammant. Si enim dum exulamus à te, ò dulcis valde patria nostra, deformis hęc mundi nostri figura virorum etiam fortium corda sollicitat, quid par est, suauissima tua efficiat pulchritudo? Incedis per plateam auro mundo constratam, pulchris gressibus, statura celsa, velut filia Principis, forma elegans, dilectionis motu decora, mira cœlestium ornamentorum varietate circundata. Candore lucis æternæ luces, ò pars nobilissima, & pretiosissima præda Dei, qui fabricatus est auroram, & solem, & luce sua vestit te: cuius ope tibi præsentissima subnixa, splendoribus irradiata permanebis cum sole, & vltra lunam in generatione, & generationem.

Iam hyems transijt, & recessit, & amantissimus sponsus cordis tui abstersit omnem lachrimam ab oculis tuis: gaude nunc, & amoris æterni motibus, & ardoribus exulta; viues enim sine fine; Citò labor euanuit, ò fortissima cohors Dei viuentis, citò fletus abscessit: at requies tranquillissima, & immensa Dei voluptas, qua perfrueris nunquam interibit, quia dilexit te, qui regnabit in æternum, & vltra.

O quàm fœlix es, domus Dei, quæ dilectionis pastu nutriris: quæ candidissima exultas in

gloria, & lætaris in cubilibus tuis.

O lectule dulcissimi Salomonis odoratissimis floribus sparse, & ad purissimas delicias comparate; quis mihi det cor in te fessum recreare? Bonum mihi mori pro te, ac in agminibus purpuratis recenseri, in ijs inquàm, qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine agni, qui occisus est ab origine mundi; Quis enim non spernat mundi mortalem vitam, & aura vitali tua, ò cœli serenitas, sine morte viuat? vt ex arbore vitæ vitalissimæ fructus quàm suauissimos carpat? vt satietur ab vbertate tua? vt bibat de torrente voluptatis tuæ?

Quàm pulchra tabernacula tua, Sion Ciuitas Dei summi; quàm delitiosi thalami amoris tui? ò prudentia mercatorum, ò fortitudo militum, qui emistis, & pugnastis, ac pro momentaneo agone æternæ gloriæ pondus comparastis in cœlis. O merces magna nimis.

Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est. Certè habitaui cum habitantibus Cedar, quorum tentoria imbribus, ac solis ardore perusta, crudelitati, ac prædis vacant, vt sit vera posteritas Ismaelis.

Audiui famam filiorum Isaac, qui æstimantur in semen, & tabesco; timeo enim exhæredari,

redari, quasi seruitutis reus: quippè non erit hæres filius ancillæ, cum filio liberæ, quę gaudet prętogatiua libertatis Dei.

O libertas regis pacifici, corda triumphantium moderantis, & ad penetralia dilectionis introducentis, non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo: sed lætabuntur in te sicut, qui lętantur in messe, sicut exultant victores capta præda, cum diuidunt spolia.

Responde mihi, obsecro te, ò Ecclesia primogenitorum, vbi nunc est labor illę, quem currente mundi rota tulisti? Quomodo cessauit exactor, quieuit tributum? Vbi sunt, qui persequebantur te, qui non dignabantur te componere cum canibus gregis sui?

Pro breui nubilo, purissima cœli facies tibi orta est, quo sempiterno permansura. Incoluisti domos luteas, & in cauernis terrę latuisti: nunc autem construeris in cœlis viuis ex lapidibus, & portis è sapphiro, & smaragdo compactis, ac cęlatis exornaris, & immortali fama vltra orbis metas pennis columbę deargentatę volas.

O labor certè fœcundissimus, ò mellitissima solatia Dei, ò gens electissima cordis mei, Ergo ne fieri potest, vt sub onere vitæ morientis huius transeam per ignem, & aquam, & educar in refrigerium? In refri-

gerium inquam illud, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.

Vtinam, ò vrbs beatissima Hierusalem, rectè dicta pacis visio; fiam velut Isachar, asinus fortis accubans inter terminos, & pro dulcore tuo, supponam humeros ad portandum, & fiam tributis seruiens. Etsi enim per tempus fleam dum spargo semina mea; in conuertendo tamen dominus captiuitatem Sion; fiam consolatus, sicut somnians præ lętitię magnitudine.

Certè inimica tibi prudentia filiorum Adam, qui ędificant Babilonem, deberet vrgere me, vt tantùm saltem pro te laborarem, quantùm illi pro confusionis turre laborant.

Tradiderunt obliuioni te, quasi amore parum digna fores: & pretium, quod pro te offerunt, quando tui recordantur, vix est vnius panis.

Quis enim, ò cœlestis pulchritudo populi reformati, & configurati, ad exemplar claritatis Dei, pro te abit, & festinanter vendit vniuersa, quæ habet, & emit fœlicitatem agri pleni tui? Quis animosè filia Dei compatitur, vt conglorificetur, & centuplum cum exultatione recipiat?

Quis fortiter tentari fert, vt faciat cum ten-

tatione

tatione prouentum?

Vtinam disceret Israel, vbi sit prudentia, vbi longiturnitas vitæ, vbi lumen oculorum, & pax. Si enim, ò ciuitas opulentissima, & holocaustis medullatis plena, oculis carneis appareret pars aliqua vbertatis tuæ: siuè dulcissima concordia, siuè sublimissima sapientia, siuè absolutissima pulchritudo, siuè amabilissima gratia tua, insana certè hominum corda, stillicidijs tuis curata saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Inciperent illis dulcescere tormenta, & ad labores duros auidissimè festinarent; Auarum scilicet cor hominis est, & lucro vehementer adhærescit. Si te gustat, ò decor immense domus Dei, & videt quia bona est negotiatio eius, non die solùm laborabit, sed nec extinguetur in nocte lucerna eius. Quis enim formam tuam elegantissimam lucrari non queat?

Propter hoc expauit cor meum, & dissoluta sunt genua mea; video enim filios hominum, cursores leues, explicantes vias suas; vt attrahant ventum vanissimi amoris sui, grandi pretio, interitum æternum comparantes, & te, ò sponsa Dei, vitæquè immortalis amica, ne mediocri austeritate parare volentes. Quid est hoc, ò suauis valde Hierusalem splendoribus æternis coronata,

ronata, & ad vestibulum diuinitatis ... cta?

Nonne melior est dies vna in atrijs tuis super millia? Ita ne dulcissimos, & strictissimos amplexus, & subtilissimos illapsus formosissimi Dei, quem cupit anima mea, mundus vilipendit, vt operibus saltem neget se pro bono tam immenso, sumptus magnos facere velle?

Certè non placet mihi consilium hoc, aut Aegyptum deserere recusantium, aut in Aegyptum reuertentium. Meliùs est, ò amænissima regio viuentium cum immanibus filijs Enac, pro te pugnare, quàm in seruitute palearum, & laterum sub tyrannide Pharaonis interire; nec putare satis, quemcunque laboris modum, pro dulcissima requie tua tollerare.

Contemplor agmina excelsissimi Dei redimita coronis, vel de virginitate candidis, vel de doctrina viridibus, vel de passione purpureis, & admiror fortitudinem ex vtroquè sexu coronatam, & æterno triumpho gloriantem, ac pro nihilo ducentem discrimina vetera, quæ transierunt. Contemplor hæc, ò inuictissima castra Dei, miror, & obstupesco.

Quapropter, oro te, ciuitas inexpugnabilis, & victricium legionum laudatissima multitudo;

tudo; liceat mihi tecum de prælijs tuis agere, ac in clarissimas victorias tuas, cogitando saltem introire.

Rogo vos puellæ, formosissimæ Reginæ cœlitum obsequio addictæ, dulcissimæ, ac tenerrimę virgines, omnem ornatum seculi aspernatę, nuptias, opulentiam, illecebras execratæ, quæ ętatis florem, ac decorem incomparabilem, suauissimo Iesu Christo spōso vestro dedicastis, quæ cœlestes nuptias exquisistis; ergo ne fieri potuit, vt sexum domaretis, vt pro mundi blandimentis inediam, & vigilias, pro muliebri cultu, cilicinas vestes, pro sermonis affectatione, studium perenniter Deum orandi elegeritis? Quomodo nobilitas, pulchritudo, diuitiæ, non vicerunt corda vestra?

An non poteratis mitiorem vitæ rationem inire, nec tam seuerè custodire vias duras? Nemo enim vnquam carnem suam odio habet, sed magis nutrit, ac fouet eam, ò virgines prudentissimæ, in Ierosolimorum Regis thalamum admissæ, quàm sapienter egistis. Infantia quidem computabatur in annis, sed erat mentis senectus immensa. O sapientia, quantò fuit vtiliùs decorem carneum deformare, ac immortalem pulchritudinem acquirere; ò adolescentulę speciosissimæ quàm legitimè certastis: quid

dicam vobis? estis niue candidiores, & sanguis sponsi ornauit genas vestras, formosiores cœlo vultus vestros, deprecabuntur omnes diuites plebis.

Et tu, ò liberalissima iuuentus, quæ spem mundi fefellisti, & in claustris suaue Christi iugum ferre properasti, quid mihi respondebis? Num fieri potuit, vt pueritia super senes intelligeret, nisi quia senectus venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata, sed cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata? Quare vos renitens mundus inhorruit, nisi quia illum sterili valde flore marcentem spreuistis? Quomodo tenella membra districtiorem disciplinam membrorum legi aduersantem sustinuerunt? O filij Sion inclyti, & amicti auro primo, decori forma, & cœlesti eruditi sapientia, quomodo ausi estis Nabuchdonosor epulas respuere, & Medorum, atque Persarum decreta contemnere? Siccine pulchritudo castitatis, & cœleste desiderium tenuit vos? Quis conclusit ostijs mare, quando erumpebat quasi de vulua procedens? Quàm fœliciter vobiscum actum est, ò candidissima lilia, quibus datum est ętatis florem immortalitati consecrare. Quantò fœliciùs vobis fuit, lacte loti agnorum greges, dulcissimum de-

corem

rem vestrum, quem filiæ Madian appeterunt, illæsum inferre cœlo, quàm voluptatibus carnis in terra consumi? lætamini ergo mundi contemptores, & buccinate in Neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ; ludite in organis carminum Domini, quæ fecit Rex Dauid ad laudandum Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum suauissima misericordia eius.

Iungite fœdera cum formosissimis virginibus, præside Virginis filio, qui facit concordiam in sublimibus suis, & per augustissima Dei palatia, choræas ducentes castis vocibus personate.

Contendistis intrare per angustam portam, & arctam vitæ viam confecistis; dilatamini nunc cordibus amore distentis, & latissimos vitæ campos perlustrate. Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, & per iustitiæ viam festinarit.

Vos autem ò patres verè conscripti, qui vitæ senatum laureati possidetis, qui verba vitæ dulcissima seminastis, & immensis laboribus ad iustitiam multos erudistis, qui tamquam sydera clarissima splendetis, dicite, quæso; Pœnitetne vos laboris exhausti quo, die, noctuquè in vestra peritia requisi-

quisistis modos musicos, & narrastis carmina scripturarum? Quantis laboribus, & vigilijs astitistis ad postes ostij sapientiæ, vt sciretis legem vitæ, & disciplinæ? Quàm perennibus lachrymis Hierusalem vastitatem lamentati estis? Quoties sole per diem, lunaquè per noctem, æstu, & gelu vsti fuistis, vt conuerteretis cor patrum ad filios, & incredulos ad prudentiam iustorum? Quoties praua mutastis in directa, & aspera in vias planas? Quoties, ò vigiles ciuitatis Dei, ense super femur accincti, custodistis lectulum Salomonis, propter timores nocturnos? O quàm sæpè castigastis corpora vestra, & in seruitutem redegistis, ne fortè cum prædicassetis alijs, ipsi reprobi efficeremini.

Iam labores manuum vestrarum manducatis: & pro eo, quod laborauit anima vestra, videbit semen longæuum gloria, & honore multo coronatum.

Verùm, ò vos martyres inuictissimi, & fidelissimi præcones Regis Hierusalem, quibus cessit lacerans fortiter vngula, & tyrannorum feritas succubuit, dicite, rogo; videtur ne vobis acerba passio, quam tulistis? An recordamini æquulei, rotarum, ensium, cæterorumquè suppliciorum, quæ mundum terruerunt? Cur tenera, & decora

a membra feris lanianda obiecistis, cum offetis, vel sine culpa vos non prodere, vel certè etiam occultare? Adeone vos cœpit amor fœlicitatis, qua gaudetis, vt moram ferre non valentes, per ignem, ac ferrum ad supernæ Ciuitatis brauium curreretis? Miror valdè, ò nobilissimi victores, & prætoria cohors imperatoris illius, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, miror admodum generosissima corda cruciatibus obuia, & passiones non condignas ad futuram gloriam vobis reuelatam contemnentia. Tunc sanè, ò castra Dei, & magnanimi mortis triumphatores pœna leuis visa est ad lumen lucernæ, quæ lucebat in caliginoso loco: Quid ergo nunc postquam dies illuxit, & splendidissimus lucifer vobis ortus est, dum reuelata facie gloriam Dei contemplantes voluptatibus diuinis absorbemini? O cordis firmamentum, ò fructus pretiosissime filij Dei; Quid dicam vobis, Regis purpura vestitis? aut quid mihi respondebitis præclarissimi certatores, nisi, exiguo vos pretio, æterna solatia comparasse?

O solatia sempiterna, quàm fuit leuis pugna, quàm breuis agon, Agite nunc festiuos dies ritu perpetuo, victores strenuissimi, non enim tanget vltra vos tor-

mentum

mentum mortis, quia super occasum ascendistis.

At quid ego Virginum, Doctorum, Martyrumquè choros in sulamite recensui, cum ne minimam illorum aureolam dicendo possim æquare? Ignosce mihi gloriosissima ciuitas dulcissimi Dei, quem requiro, & fac tui copiam sitienti te.

Vtinam liceret mihi audire concentum suauitatis tuæ, quæ sopiret me, ac suspenderet ardentissimo desiderio fruendi te: vt dum cor meum suspiraret tibi vilescerent mundi bona, quæ lacerant præcordia mea. O cœlestis decor, ò iustorum concilium trahe me. Cupio certè dissolui, & tecum esse, ac dilectionis aura recreari.

Beati certè, qui ad cœnam Agni vocati sunt, qui lautissimo conuiuio lætabuntur in te, ò carissima Hierusalem, & vescentur voluptuosè in medio tui. Quousquè torques animam meam exulantem à te, & ad te reuerti cupientem?

Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei, qui exhilarat te, ac nutrit pastu cordis sui? Quid faciam cum non possim requiescere in terra aliena, vbi cum scorpionibus habito, & pungor aculeis venenatis?

Misereminì mei, saltem vos amici mei, fi-

lij matris meæ, quæ sursum est; mittite languenti salutaria, & læta consilia, sicut stillicidia stillantia super terram. Iam saturati sine fastidio estis, iam diuites facti estis; quapropter liceat mihi, ò delitiosissima viuentium habitatio, dum peregrinor, viuere de suauissimo spiritu vestro, de reliquijs saltem, quæ cadunt de cœna magna vestra.

O cœna magna, ò dilectionis pocula, ò corda nobilissima, in æterni amoris fœdus conspirantia, suspendite me desiderio consuetudinis vestræ, quam dilexi.

Suspirabo in solitudine mea, ad vberrima pascua tua, ò tranquillissima regio, & pro dulcissimis ligni vitæ fructibus, inter extorres laborabo.

Recedite à me mendaces filij hominum, qui cor meum subuertere conamini, & ab ingressu terræ viuentium retardare. Quid mihi cum Assirijs, & Chaldæis, qui thesaurum meum deprædantur?

Te te, ò pulcherrima Sion, & lux purissima cordis mei, te requies optatissima, & immortalis amœnitas vitæ meæ, te iucundissime decor domus Dei, te ciuitas illustrissima viuentium, die, nocteque requiram. Contemplabor amabilissimam pulchritudinem tuam, & desiderabo te, ob immensam

gra-

gratiam tuam, & stimulos acerrimos amoris tui.

Lege, obtestor te, suspiria mea, quæ feruntur ad te, subscripta nomine meo, & obsignata cupidissimo formæ tuæ corde meo. Vale.

LAVS DEO, & D. N. IESV CHRISTO, ac Beatissimæ Virgini MARIAE.

I N-

INDEX

CAPITVLORVM,

Quæ in hoc Theologiæ Misticæ Libro, continentur.

De

IN-

INDEX

RERVM

In hoc libello contentarum.

A

X Amor

peccato

D

E

F

Cum

G

H

I

L

M

O

P

R

S

Ves-

V

Dei

Z

INDEX EPISTOLARVM,

Quæ in calce huius operis appoſitæ ſunt, in quibus Theologia Myſtica in praxim redducitur.

EPI-

